CATVLLVS.

TIBVLLVS.

PROPERTIVS.

HIS ACCESSE-
RVNT

CORN. GALLI
FRAGMENTA.

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

APVD SEB. GRY-
PHIVM LV-
GDVNI,
1548.

R.F.
IMPRIMES

CATVLLI VITA EX PETRI CRINITI LIBRO SECVNDO DE POETIS LATINIS.

C. Valerius Catullus, Veronæ natus, quo tempore Ter. Varro in urbe claruit: quidã Crispum Sallustium Catullo supparem faciunt. A Catulli autem natalibus ad P. Vergilium paulominus quàm duodeuiginti anni cõnumerantur, si quorundam annales sequimur, quãdo & illud constat, carmen de passere Lesbiæ ad Verg. missum:

Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

Cæterùm non humili loco aut obscuro natus est, siquidem eius parens (autore Suetonio) Iulij Cæsaris hospitio usus est. Val. autem Catullus primo traditur à Mallio Romam deductus, cùm adhuc in tenera ætate ageret, paulò mox ingenij facilitate & doctrina adeò Romæ acceptus, atq; ciuibus gratus, ut M. Tullij patrocinium meruerit, quod ipsum eleganti epigrammate ingenuè testatus est, quo gratias Ciceroni patrono egit:

Disertißime Romuli Nepotum,
Quot sunt, quotq; fuere Marce Tulli,
Quotq; pòst alijs erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, peßimus omnium poëta,
Tantò peßimus omnium poëta,

 Quantò

Quanto tu optimus omnium patronus.
Mallium uerò, & eius nuptias magno studio celebrauit, cum quo se excusat parum sibi licere ueteres amores (ut antea) decantare, quoniam fratrem amiserit, ex quo studium inquit suum scribendi carminis se abiecisse. Sic enim ad Mallium:

Sed tibi ne mea sint ignota incommoda Malli,
  Neu me odisse putes hospitis officium,
Accipe quàm merser fortunæ fluctibus ipse,
  Ne amplius à misero dona beata petas.
Tempore quo primũ uestis mihi tradita pura est,
  Iucundum cùm ætas florida uer ageret,
Multa satis lusi, non est dea nescia nostri,
  Quæ dulcem curis miscet amariciem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
  Abstulit, hei misero frater adempte mihi.
Tu mea tu moriens fregisti commoda frater,
  Tecum una tota est nostra sepulta domus.

Inter cæteros amicos Furium, & Aurelium dilexit, Cinnam quoq; Cornificium, Fabullum, & Veranniam, quem alicubi & Veranniolum blanditer appellat: puellam præterea Ipsithillã ciuem suam, & Clodiam amauit, quam ficto nomine Lesbiam dicit, sicuti Madaurẽsis Apuleius testatur in oratione ad Cl. Maximũ. Eruditorũ consensu docti cognomẽ accepit: ita enim peculiari epitheto Catullus censetur. atq; hunc quidem Ouid. Vergilianæ maiestati opponit, tantùm nominis apud eruditos, ac laudis est consequutus. Sed & uersus ipsius, quãquàm

ut

ut duriuſculi notantur, quod uterq; Plinius aſſerit, ſectatores tamen in his habuit cõplures, ſicuti Pompeium Saturinum, & Sentium augurem, qui Catulli epigrammata, ac Licinij, mira diligentia, & ſtudio ſunt æmulati, ut aliâs diximus. Val. quoque Martialis Catullum ſibi ipſi audacter præponit. Sic enim ad Mactum:

Nec multos mihi præferas poëtas,
Vno ſed tibi ſim minor Catullo.

Opus ſuum ad Nepotẽ Cor. miſit, uirũ doctrina & rerũ cognitione egregiũ. Diuiditur autem in libros III. ut primus lyricos, ſecũdus elegidia, tertius autem epigrãmata contineat: ad hunc enim modũ ordinem ferè meliorẽ cuſtodiemus. Elegiam de coma Berenices ex poëta Callimacho in Latinos numeros conuertit: eamq; ad Ortalũ amicum miſit, quæ in elegiarum adhuc libro legitur. Idem Val. Catullus à Fabio Quintiliano, & Diomede inter iambicos reponitur, ab alijs inter lyricos. In Atticis uerò noctibus ut elegãtiſs. & mũdiſsimus à Gellio laudatur, qui eius quoq; carmen, ut uenuſtiſsimũ celebrat. Neq; illud omittendum, fuiſſe ab ipſo Catullo & alia cõpoſita: nam et à Latinis grãmaticis afferuntur uerſiculi aliquot, quos in hoc opere haud inuenies, ex quo deprauatũ adhuc, inuerſumq; alicubi Catulli carmen eſt. Tum illud in primis, quo Aegnatinis ineptijs illudit, quod ex ipſa lectione conſtare omnibus poteſt. C. autem Plinius lib. hiſt. naturalis XXIX. ad Caeſ. Veſpaſianũ, cùm de ma-

gia disserit, amatorium de incantamentis carmen à Catullo editum refert. Hinc Theocriti, inquit, apud Græcos, Catulli apud nos, proximeq́; Vergilij incantamentorum amatoria imitatio. Sed & carmen Ithyphalicum scripsit, ut est optimus testis Maurus Terentianus ad Nouatemum, qui hos Catulli uersiculos citat:

Et ferme modus hic datur à plerisq; Priapo,
Inter quos cecinit carmen quoq; tale Catullus.
Hunc tibi lucum dedico, consecroq́; Priape,
Quà domus tua Lampsaci est, quaq; Priape
Nam te præcipuè in suis urbibus colit ora
Hellespontiaca cæteris ostreosior oris.

Cæsarem maximè Iulium, Phormianum Mamurram, & Nonium Strumam, iambicis nominatim proscidit, ex ueterū cōsuetudine, ut C. Lucullus iambicorum autor, Luciliusq́;, & Næuius. Dignumq́; illud uideri potest, quòd ipse Cæsar cùm perpetua sibi stigmata (ut ait Suetonius) imposita uideret ex Catulliano carmine de Mamurra, eadem tamen die poëtam ipsum cœnæ adhibuit, simulq́; hospitio suo nō secus atq; antea, uti eum permisit. Mortuus autem Romæ est iuuenili admodum ætate (& ut quidam putarunt) annum circiter XXX. agens, quo tempore P. Maro, uelut ex annalibus Eusebij colligitur, in urbe Cremona studijs operam daret, uulgatum quoq; de Val. Catullo illud:

Tantum parua suo debet Verona Catullo,
Quantum magna suo Mantua Vergilio.

C. VALERII CATVLLI VERONENSIS AD CORN. NEPOTEM LIBELLVS.

*

VOI dono lepidum nouum libellũ,
Arido modò pumice expolitum
Corneliꝰ tibi. nanq; tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas
Iam tũ, cùm auſus es unus Italorũ
Omne æuum tribus explicare chartis,
Doctis, Iuppiter, & laborioſis.
Quare habe tibi quicquid eſt libelli,
Qualecunq; quidem ora per uirorum
Plus uno maneat perenne ſeclo.

Ad paſſerem Lesbiæ.

Paſſer deliciæ meæ puellæ,
Qui cum ludere, quem in ſinu tenere,
Cui primùm digitum dare appetenti,
Et acreis ſolet incitare morſus
Cùm deſiderio meo nitenti,
Charum neſcio quid lubet iocari,
Et ſolatiolum ſui doloris,
Credo, ut tum grauis acquieſcat ardor,
Secum ludere, ſicut ipſe poſſem,

Et tristeis animi leuare curas:
Tum gratum mihi, quàm ferunt puellæ
Pernici aureolum fuisse malum,
Quod zonam soluit diu ligatam.

De passere mortuo Lesbiæ.

Lugete ò Veneres, Cupidinesq;,
Et quantum est hominum uenustiorum.
Passer mortuus est meæ puellæ,
Quem plus illa oculis suis amabat.
Nam mellitus erat suamq; norat
Ipsam tam bene, quàm puella matrem:
Nec sese à gremio illius mouebat:
Sed circunsiliens modò huc, modò illuc,
Ad solam dominam usq; papilabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum
Illuc, unde negant redire quenquam.
At uobis malè sit malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella deuoratis:
Tam bellum mihi passerem abstulistis.
O factum malè, ò miselle passer,
Vestra nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubens ocelli.

De Phaselo, quo in patriam reuectus est.

Phasellus ille quem uidetis hospites,
Ait fuisse nauium celerrimum:
Neq; ullius natantis impetum trabis
Nequisse præterire, siue palmulis
Opus foret uolare, siue linteo.

Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, insulas'ue Cycladas,
Rhodum'ue nobilem, horridam'ue Thraciam,
Propontida, trucem'ue ponticum sinum:
Vbi iste pòst phasellus, antea fuit
Comata sylua. nam Cythorio in iugo
Loquente sæpe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica, & Cythore buxifer
Tibi hæc fuisse, & esse cognitißima
Ait phasellus, ultima ex origine
Tuo stetisse dicit in cacumine,
Tuo imbuisse palmulas in æquore:
Et inde tot per impotentia freta
Herum tulisse, læua, siue dextera
Vocaret aura: siue utrunq; Iuppiter
Simul secundus incidisset in pedem:
Neq; ulla uota littoralibus dijs
Sibi esse facta, cùm ueniret à mari
Nouißimo hunc ad usq; limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere: nunc recondita
Senet quiete, seq́; dedicat tibi
Gemelle Castor, & gemelle Castoris.

Ad Lesbiam.

Viuamus, mea Lesbia, atq; amemus:
Rumoresq́; senum seueriorum
Omneis unius æstimemus aßis.
SOLES occidere, & redire possunt:
Nobis cùm semel occidit breuis lux, "
Nox est perpetua una dormienda. "

Da mi basia mille, déinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,
Dein usq; altera mille, déinde centum.
Dein cùm millia multa fecerîmus:
Conturbabimus illa, ne sciamus:
Aut nequis malus inuidere poßit,
Cùm tantum sciat esse basiorum.

Ad Flauium.

Flaui delicias tuas Catullo,
Ni sint illepidæ, atq; inelegantes,
Velles dicere, nec tacere posses.
Verùm nescio quid febriculosi
Scorti diligis: hoc pudet fateri.
Nam te non uiduas iacere noctes
Nequicquam tacitum cubile clamat,
Sertis, & Syrio flagrans oliuo:
Puluinusq́; peræquè & hîc, & illic
Attritus, tremuliq́; quassa lecti
Argutatio, inambulatioq́;.
Nam ni præualet ista nil taceres.
Cur non tam latera exfututa pandas,
Ni tu quid facias ineptiarum?
Quare quicquid habes boni, maliq́;,
Dic nobis, uolo te, ac tuos amores
Ad cœlum lepido uocare uersu.

Ad Lesbiam.

Quæris, quot mihi basiationes
Tuæ Lesbia sint satis, superq́;?
Quàm magnus numerus Libyssæ arenæ

Laserp

Laserpiciferis iacet Cyrenis
Oraclum Iouis inter æstuosi,
Et Batti ueteris sacrum sepulchrum:
Aut quàm sydera multa, cùm tacet nox,
Furtiuos hominum uident amores:
Tam te basia multa basiare
Vesano satis, & super Catullo est:
Quæ nec pernumerare curiosi
Poßint, nec mala fascinare lingua.

Ad seipsum.

Miser Catulle desinas ineptire:
Et quod uides peryße, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles,
Cùm uentitabas, quò puella ducebat
Amata nobis, quantùm amabitur nulla.
Ibi illa multa tum iocosa fiebant,
Quæ tu uolebas, nec puella nolebat.
Fulsere uerè candidi tibi soles.
Nunc iam illa non uult, tu quoq; impotens es. nec
Quæ te fugit sectare, nec miser uiue:
Sed obstinata mente perfer, obdura.
Vale puella, iam Catullus obdurat:
Nec te requiret, nec rogabit inuitam.
At tu dolebis, cùm rogaberis nulli.
Scelesta te'ne? quæ tibi manet uita?
Quis nunc te adibit? cui uideberis bella?
Quem nunc amabis? cuius esse dicêris?
Quem basiabis? cui labella mordebis?
At tu Catulle destinatus obdura.

Ad

Ad Verannium.

Veranni omnibus è meis amicis
Antistes mihi millibus trecentis,
Venisti'ne domum ad tuos penates?
Fratresq; unanimes, tuamq; matrem
Venisti? ô mihi nuntij beati.
Visam te incolumem: audiamq; Iberûm
Narrantem loca, facta, nationes,
Vt mos est tuus: applicansq; collum,
Iucundum os, oculosq; suauiabor.
O quantum est hominum beatiorum,
Quid me lætius est, beatius'ue?

De Varri scorto.

Varrus me meus ad suos amores
Visum duxerat è foro otiosum.
Scortillum, ut mihi tum repentè uisum est,
Non sanè illepidum, nec inuenustum,
Huc ut uenimus, incidêre nobis
Sermones uarij: in quibus, quid esset
Iam Bithynia, quomodo se haberet,
Et quanto mihi profuisset ære.
Respondi, id quod erat, nihil neq; ipsi,
Nec prætoribus esse, nec cohorti
Cur quisquam caput unctius referret:
Præsertim quibus esset irrumator
Prætor, nec faceret pili cohortem.
At certè tamen, inquiunt, quod illic
Natum dicitur, ære comparasti
Ad lecticam homines. ego, ut puellæ

Vnum

Vnum me facerem beatiorum
Non, inquam, mihi tam fuit malignè,
Vt prouincia quòd mala incidisset,
Non possem octo homines parare rectos.
At mi nullus erat neq; hic, neq; illic
Fractum qui ueteris pedem grabati
In collo sibi collocare posset.
Hic illa, ut decuit cinædiorem,
Quæso, inquit, mihi mi Catulle paulùm
Istos commodita: uolo ad Serapin
Ferri mâne. Măne, inquio puellæ:
Istud quod modò dixeram me habere,
Fugit me ratio: meus sodalis
Cinna est Caius: is sibi parauit.
Verùm utrum illius, an mei, quid ad me?
Vtor tam bene, quàm mihi parassem.
Sed tu insulsa, mala, & molesta uiuis:
Per quam non licet esse negligentem.

Ad Furium & Aurelium.

Furi, & Aureli comites Catulli,
Siue in extremos penetrarit Indos,
Longè ubi littus resonante Eoa
Tunditur unda:
Siue in Hyrcanos, Arabasq; molleis,
Seu Sacas sagittiferosq; Parthos,
Siue qua septemgeminus colorat
Aequora Nilus:
Siue trans altas gradietur Alpeis,
Cæsaris uisens monimenta magni

Galli

Gallicum Rhenum, horribiles &, ultimosq; Britannos:
Omnia hæc, quæcunq; feret uoluntas
Cælitum, tentare simul parati,
Pauca nuntiate meæ puellæ
Non bona dicta:
Cùm suis uiuat, ualeatq; mœchis,
Quos simul complexa tenet trecentos,
Nullum amans uerè, sed identidem omnium
Ilia rumpens:
Nec meum speret, uelut antè, amorem,
Qui illius culpa cecidit, uelut prati
Vltimus flos, prætereunte postquam
Tactus aratro est.

In Asinium.

Inter cœnam, Asini, manu sinistra
Non belle uteris in ioco, atq; uino.
Tollis lintea negligentiorum:
Hoc salsum esse putas? fugit te inepte
Quamuis sordida res, & inuenusta est.
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta uel talento
Mutari uelit. est enim lepôrum
Disertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Expecta: aut mihi linteum remitte,
Quod me non mouet æstimatione,
Verùm est μνημόσυνον mei sodalis.
Nam sudaria Sætaba ex Iberis

Miserunt mihi muneri Fabullus,
Et Verannius: hoc amem necesse est,
Vt Veranniolum meum, & Fabullum.

Ad Fabullum.

Cœnabis bene, mi Fabulle apud me
Paucis, si tibi dij fauent, diebus:
Si tecum attuleris bonam, atq; magnam
Cœnam: non sine candida puella,
Et uino, & sale, & omnibus cachinnis.
Hæc si, inquam, attuleris Fabulle noster,
Cœnabis bene. nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Sed contrà accipies meos amores:
Seu, quid suauius, elegantius'ue est.
Nam unguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidinesq́;:
Quod tu cùm olfacies, deos rogabis,
Totum ut te faciant Fabulle nasum.

Ad Caluum Licinium Oratorem.

Ni te plus oculis meis amarem,
Iucundißime Calue: munere isto
Odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quid'ue sum locutus,
Cur me tot malè perderes poëtis?
Isti dij mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi misit impiorum.
Quòd si (ut suspicor) hoc nouum repertum
Munus dat tibi Sylla litterator:
Non est mi malè, sed bene, ac beatè,

Quòd non dispereunt tui labores.
Dij magni horribilem, & sacrum libellum,
Quem tu scilicet ad tuum Catullum
Misti, continuò ut die periret
Saturnalibus optimo dierum,
Non, non hoc tibi salse sic abibit.
Nam si luxerit, ad librariorum
Curram scrinia: Cœsios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam uenena:
Ac te his supplicijs remunerabor.
Vos hinc interea ualete: abite
Illuc, unde malum pedem attulistis,
Secli incommoda, peßimi poetæ
Legistis. malè me marem putastis:
Si qui fortè mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusq; uestras
Non horrebitis admouere nobis.

Ad Aurelium.

Commendo tibi me, ac meos amores
Aureli: ueniam peto pudentem.
Vt si quicquàm animo tuo cupisti,
Quod castum expeteres, & integellum,
Conserues puerum mihi pudicé.
Non dico à populo (nihil ueremur
Istos, qui in platea modò huc, modò illuc
In re prætereunt sua occupati)
Verùm à te metuo, tuoq; pene
Infesto pueris bonis, malisq;:
Quem tu, quà lubet, ut lubet moueto,

Quan

Quantum uis, ubi erit foris, paratum.
Hunc unum excipio, ut puto pudenter.
Quòd si te mala mens, furorq; uecors
In tantam impulerit sceleste culpam,
Vt nostrum insidijs caput lacessas:
Ah tum te miserum, maliq; fati
Quem attractis pedibus patente porta
Percurrent raphaniq;, mugilesq;.

Ad Aurelium, & Furium.

Pædicabo ego uos, & irrumabo
Aureli pathice, & cinæde Furi:
Qui me ex uersiculis meis putatis,
Quòd sint molliculi, parum pudicum.
NAM castum esse decet pium poëtam
Ipsum, uersiculos nihil necesse est:
Qui tum deniq; habent salem, ac lepôrem,
Si sunt molliculi, ac parum pudici:
Et quod pruriat incitare possunt,
Non dico pueris, sed ijs pilosis,
Qui duros nequeunt mouere lumbos.
Vos qui millia multa basiorum
Legistis, malè me marem putastis.
Siqui fortè mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusq; uestras
Non horrebitis admouere nobis,
Pædicabo ego uos, & irrumabo.

Ad Coloniam.

O Colonia quem cupis ponte lædere longo,
En salire paratum habes: sed uereris inepta

Crura ponticuli, ſub his totus irrediuiuus
Ne ſupinus eat, cauaq; in palude recumbat.
Si tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
In quo uel ſaliſubſuli ſacra ſuſcipiantur,
Munus hoc mihi maximi da Colonia riſus.
Quendam municipem meum de tuo uolo ponte
Ire præcipitem in lutum per caputq; pedesq;:
Verùm totius ut lacus, putidæq; paludis
Liuidißima, maximeq; eſt profunda uorago.
Inſulſißimus eſt homo. nec ſapit pueri instar
Bimuli tremula patris dormientis in ulna:
Cui cum ſit uiridißimo nupta flore puella,
Vt puella tenellulo delicatior hœdo,
Aſſeruanda nigerrimis diligentius uuis,
Ludere hanc ſinit, ut lubet: nec pili facit uni:
Nec ſe ſubleuat ex ſua parte: ſed uelut alnus
In foſſa Liguris iacet ſeparata ſecuri,
Tantundē omnia ſentiēs quàm ſi nulla ſit uſquam:
Talis iste meus ſtupor nil uidet, nihil audit:
Ipſe quis ſit, utrum ſit, an non ſit, id quoq; neſcit.
Hunc ego uolo de tuo ponte mittere pronum:
Si poteſt olidum repentè excitare ueternum,
Et ſupinum animum in graui derelinquere cœno,
Ferream ut ſoleam tenaci in uoragine mula.

Ad Aurelium.

Aureli pater eſuritionum,
Non harum modò, ſed quot aut fuerunt,
Aut ſunt, aut alijs erunt in annis,
Pædicare cupis meos amores,

Nec

Nec clàm: nam simul & iocaris unà,
Hærens ad latus omnia experiris
Frustra. nam insidias mihi instruentem
Tangam te prius irrumatione.
Atqui, si id faceres satur, tacerem.
Nunc ipsum id doleo, quòd esurire
Næ meus puer, & sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico:
Nec finem facies, nisi irrumatus.

Ad Varum. in malum poetam

Suffenus iste Vare, quem probè nosti,
Homo est uenustus, & dicax, & urbanus,
Idemq; longè plurimos facit uersus.
Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura
Perscripta, nec sic: ut fit, in palimpsesto
Relata, chartæ regiæ, noui libri,
Noui umbilici, lora rubra, membrana
Disecta plumbo, & pumice omnia æquata.
Hæc cùm legit, tum bellus ille, & urbanus
Suffenus unus, caprimulgus, aut fossor
Rursus uidetur: tantum abhorret, ac nutat.
Hoc quid putemus esse? qui modò scurra,
Aut siquid hac re tristius uidebatur,
Idem infaceto est infacetior rure,
Simul poëmata attigit: neq; idem unquam
Aequè est beatus, ac poëma cùm scribit:
Tam gaudet in se, tamq; se ipse miratur.
Nimirũ idẽ omnes fallimur: NEQUE est quisquam,
Quem non in aliqua te uidere Suffenum

Poßis: SVVS cuiq; attributus eſt error.
SED non uidemus manticæ quid in tergo eſt.

Ad Furium.

In pauperē ſecurū.

Furi, cui neq; ſeruus eſt, neq; arca,
Nec cimex, nec araneus, nec ignis:
Verùm eſt & pater, & nouerca, quorum
Dentes uel ſilicem comeſſe poſſunt:
Eſt pulchrè tibi cum tuo parente,
Et cum coniuge lignea parentis.
Nec mirum: bene nam ualetis omnes:
Pulchrè concoquitis: nihil timetis,
Non incendia, non graueis ruinas,
Non facta impia, non dolos ueneni,
Non caſus alios periculorum.
At qui corpora ſicciora cornu,
Aut ſi quid magis aridum eſt, habetis,
Sole, & frigore, & eſuritione:
Quare non tibi ſit bene, ac beatè?
A te ſudor abeſt, abeſt ſaliua,
Muccusq́;, & mala pituita naſi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior ſalillo eſt,
Nec toto decies cacas in anno,
Atq; id durius eſt faba, & lapillis:
Quod tu ſi manibus teras, fricesq́;,
Non unquam digitum inquinare poſſes.
Hæc tu commoda tam beata Furi
Noli ſpernere, nec putare parui:
Et ſeſtertia quæ ſoles precari

Centum

Centum desine. nam sat es beatus.

Ad puerum. [In sodomitam]

*O qui flosculus es iuuenculorum**
Non horum modò, sed quot aut fuerunt,
Aut posthac alijs erunt in annis,
Mallem delicias mihi dedisses,
Quàm isti, cui neq; seruus est, neq; arca:
Quàm sic te sineres ab isto amari,
Cui nil est. homo bellus, inquies, est.
Sed bello huic, neq; seruus est, neq; arca.
Hæc tu quàm lubet obijce, eleuaq;:
Nec seruum tamen ille habet, neq; arcam.

Ad Thallum. [In latronē delicatū]

Cinæde Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, uel hinnula tenella,
Vel pene languido senis, situq; araneoso:
Idemq; Thalle turbida rapacior procella,
Cùm dira maris hyems aues ostendit oscitantes:
Remitte pallium mihi meum, quod inuolasti,
Sudariumq; Setabum, catagraphosq; Thynos,
Inepte quæ palàm soles habere tanquam auita,
Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, & remitte:
Ne laneum latusculum, manusq; mollicellas
Inusta turpiter tibi flagella conscribillent:
Et insolenter æstues, uelut minuta magno
Deprensa nauis in mari uesaniente uento.

Ad Furium.

Furi uillula nostra non ad Austri
Flatus opposita est, nec ad Fauoni,

Nec sæui Boreæ, aut Apeliotæ:
Verùm ad millia quindecim, & ducenta.
O' uentum horribilem, atq; pestilentem.

Ad puerum suum.

Vt merum bonum fundat

Minister ueteli puer falerni
Inger mi calices amariores,
Vt lex Posthumiæ iubet magistræ,
Ebriosa acino ebriosioris.
At uos quò lubet hinc abite lymphæ,
Vini pernicies, & ad seueros
Migrate: hic merus est Thyonianus.

Ad Veranium, & Fabullum.

Pisonis comites, cohors inanis,
Aptis sarcinulis, & expeditis
Verani optime, tuq; mi Fabulle,
Quid rerum geritis? satis'ne cum isto
Vappa, frigoraq;, & famem tulistis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expensum? ut mihi, qui meum secutus
Prætorem, refero datum lucello.

Ad Memmium.

uaria [illegible] mala

O' Memmi bene me, ac diu supinum,
Tota ista trabe lentus irrumasti:
Sed (quantum uideo) pari fuisti
Casu. nam nihilo minore uerpa
Es fartus. pete nobiles amicos,
At uobis mala multa Dij, Deæq;
Dent opprobria Romuli, Remiq;.

In

In Mamurram.

Quis hoc potest uidere, quis potest pati:
Nisi impudicus, & uorax, & aleo?
Mamurram habere, quod comata Gallia
Habebat, & cuncta ultima Britannia.
Cinæde Romule hoc uidebis, & feres?
Es impudicus, & uorax, & aleo.
Et ille nunc superbus, & superfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Vt albulus columbulus Dionœus?
Cinæde Romule hoc uidebis, & feres?
Es impudicus, & uorax, & aleo.
Eo'ne nomine Imperator unice
Fuisti in ultima occidentis insula,
Vt ista uestra diffututa mentula
Ducenties comesset, aut trecenties?
Quid est? an hæc sinistra liberalitas
Parum expatrauit? an parum helluatus est?
Paterna primum lancinata sunt bona,
Secunda præda Pontica, inde tertia
Ibera, quam scit amnis aurifer Tagus.
Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ.
Quid hunc (malùm) fouetis? aut quid hic potest,
Nisi uncta deuorare patrimonia?
Eo'ne nomine urbis opulentissimæ
Socer, generq; perdidistis omnia?

Ad Alphenum.

Alphene immemor, atq; unanimis false sodalib⁹,
Iam te nil miseret dure tui dulcis amiculi.

Iam me prodere, iam non dubitas fallere perfide.
" *NEC facta impia fallacū hominū cœlicolis placēt.*
" *Quæ tu negligis, ac me miserum deseris in malis.*
Heu quid faciāt dico homines, cui'ue habeant fidē?
Certè tute iubebas animam tradere iniquè, me
" *Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent:*
" *Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaq;*
" *Ventos irrita ferre ad nebulas aërias sinis.*
Si tu oblitus es, at Dij meminerunt: meminit fides,
Quæ te ut pœniteat postmodo facti faciet tui.

Ad Sirmionem peninsulam.

Peninsularum Sirmio, insularumq;
Ocelle, quascunq; in liquentibus stagnis,
Mariq; uasto fert uterq; Neptunus.
Quàm te libenter, quamq; lætus inuiso:
Vix mi ipse credens Thyniam, atq; Bithynos
Liquisse campos, & uidere te in tuto.
" *O' QVID solutis est beatius curis?*
" *Cùm mens onus reponit, ac peregrino*
" *Labore fessi uenimus larem ad nostrum,*
" *Desideratoq; acquiescimus lecto?*
" *Hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.*
Salue ô uenusta Sirmio, atq; hero gaude:
Gaudete uosq; Lydiæ lacus undæ:
Ridete quicquid est domi cachinnorum.

Ad Ipsithillam.

Amabo mea dulcis Ipsithilla,
Meæ deliciæ, mei lepôres,
Iube ad te ueniam meridiatum.

Quod si iusseris, illud adiuuato,
Ne quis liminis obseret tabellam:
Neu tibi lubeat foras abire:
Sed domi maneas, paresq; nobis
Nouem continuas fututiones.
Verùm siquid ages, statim iubeto.
Nam pransus iaceo: & satur supinus
Pertundo tunicamq; palliumq;.

In Vibennium furem, & Furium cinædum.

O' furum optime balneariorum
Vibenni pater, & cinæde fili:
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius est uoraciore:
Cur non exilium, malasq; in oras
Itis? quandoquidem patris rapinæ
Notæ sunt populo, & nates pilosas
Fili non potes asse uenditare?

Seculare carmen ad Dianam.

Dianæ sumus in fide
Puellæ, & pueri integri:
Dianæ pueri integri,
Puellæq; canamus.
O' Latonia maximi
Magna progenies Iouis,
Quam mater propè Deliam
Deposuit oliuam:
Montium domina ut fores,
Syluarumq; uirentium,

Saltuumq; reconditorum,
Amniumq; sonantum.
Tu Lucina dolentibus,
Iuno dicta puerperis:
Tu potens Triuia, & notho es
Dicta lumine Luna.
Tu cursu Dea menstruo
Metiens iter annuum,
Rustica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.
Sis quocunq; tibi placet
Sancta nomine: Romuliq;
Antiquam (ut solita es) bona
Sospites ope gentem.

Ad libellum.

Poëtæ tenero meo sodali
Velim Cæcilio papyre dicas,
Veronam ueniat, Noui relinquens
Comi mœnia, Lariumq; littus.
Nam quasdam uolo cogitationes
Amici accipiat sui, meiq;.
" Quare (si sapiet) uiam uorabit:
" Quamuis candida millies puellæ
" Euntem reuocet, manusq; collo
" Ambas iniiciens roget morari,
" Quæ nunc (si mihi uera nuntiantur)
" Illum deperit impotente amore.
Nam quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam, ex eo misellæ

Ignes interiorem edunt medullam.
Ignosco tibi Sapphica ô puella
Musa doctior. est enim uenustè
Magna Cæcilio inchoata mater.

In Annales Volusii.

Annales Volusi cacata charta,
Votum soluite pro mea puella.
Nam sanctæ Veneri, Cupidiniq;
Vouit, si sibi restitutus essem,
Desissemq; truces uibrare iambos,
Electissima pessimi poëtæ
Scripta tardipedi Deo daturam
Infelicibus ustulanda lignis.
Et hoc pessima se puella uidit
Iocosè, & lepidè uouere Diuis.
Nunc ô cæruleo creata ponto,
Quæ sanctum Idalium, Vriosq; apertos,
Quæq; Ancona, Cnidumq; arundinosam
Colis, quæq; Amathunta, quæq; Colchos,
Quæq; Dyrrhachium Adriæ tabernam,
Acceptum face, redditumq; uotum:
Si non illepidum, neq; inuenustum est.
At uos interea uenite in ignem
Pleni ruris, & infacetiarum,
Annales Volusi cacata charta.

Ad Contubernales.

Salax taberna, uosq; contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis esse mentulas uobis?

Solis

Solis licere, quicquid est puellarum
Confutuere, & putare cæteros hircos?
An, continenter quòd sedetis insulsi
Centum, aut ducenti: non putatis ausurum
Me unà ducentos irrumare sessores?
Atqui putate. nanq; totius uobis
Frontem tabernæ scipionibus scribam.
Puella nanq;, quæ meo sinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
Consedit istic: hanc boni, beatiq;
Omnes amatis: & quidem (quod indignum est)
Omnes pusilli, & semitarij mœchi.

Ad Cornificium.

Malè est Cornifici tuo Catullo,
Malè est, hercule me, & laboriosè,
Magisq; & magis in dies, & horas,
Quem tu (quod minimum, facillimumq; est)
Qua solatus es allocutione?
Irascor tibi. sic meos amores?
Paulum quidlibet allocutionis
Mœstius lacrymis Simonideis.

In Egnatium.

Egnatius quòd candidos habet denteis,
Renidet usquequaq;, seu ad rei uentum est
Subsellium, cùm orator excitat fletum,
Renidet ille: seu pij ad rogum filij.
Lugetur, orba cùm flet unicum mater,
Renidet ille. quicquid est, ubicunq; est,

Quodcunq; agit, renidet. Hunc habet morbum
Neq; elegantem (ut arbitror) neq; urbanum.
Quare monendus es mihi bone Egnati,
Tu præter omneis une de capillatis
Cuniculosæ Celtiberiæ fili
Egnati, opaca quem bonum faciat barba,
Et dens Hibera defricatus urina.
Si urbanus esses, aut Sabinus, aut Tyburs,
Aut parcus Vmber, aut obesus Hetruscus,
Aut Lanuuinus ater, atq; dentatus,
Aut Transpadanus (ut meos quoq; attingam)
Aut quilibet, qui puriter lauit dentes:
Tamen renidere usquequaq; te nollem,
NAM risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiberus Celtiberia in terra
Quod quisq; minxit, hoc ibi solet manè
Dentem, atq; rusam defricare gingiuam:
Vt quo iste uester expolitior dens est,
Hoc te amplius bibisse prædicet loti.

Ad Rauium.

Quænam te mala mens, miselle Raui,
Agit præcipitem in meos iambos?
Quis Deus tibi non bene aduocatus
Vecordem parat excitare rixam?
An'ne ut peruenias in ora uulgi?
Quid uis? qualubet esse notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longa uoluisti amare pœna.

De Acme.

Acme an, illa puella defututa,
Tota millia me decem poposcit?
Ista turpiculo puella naso,
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus est puella curæ,
Amicos, medicosq; conuocate.
Non est sana puella. Nec rogate,
Qualis sit: solet hæc imaginosum.
Adeste hendecasyllabi, quot estis
Omnes undiq;, quotquot estis omnes:
Iocum me putat esse mœcha turpis.
Et negat mihi uestra reddituram
Pugillaria. Si pati potestis,
Persequamur eam, & reflagitemus.
Quæ sit quæritis? illa, quam uidetis
Turpè incedere myrmicè, ac molestè
Ridentem catuli ore gallicani
Circunsistite eam, & reflagitate:
Mœcha putida redde codicillos,
Redde putida mœcha codicillos.
Non aßis facis oblitum lupanar,
Aut si perditius potest quid esse.
Sed non est tamen hoc satis putandum.
Quòd si non aliud potest, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore uoce:
Mœcha putida redde codicillos.
Redde putida mœcha codicillos.

Sed

Sed nil proficimus: nihil mouetur
Mutanda est ratio, modusq; uobis.
Si quid proficere amplius potestis:
Pudica, & proba redde codicillos.

In amicam Formiani.

Salue nec minimo puella naso,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,
Nec sanè nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.
Te'n' prouincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O' seclum insipiens, & infacetum!

Ad fundum.

O' funde noster, seu Sabine, seu Tyburs:
(Nam te esse Tyburtem autumant, quibus non est
Cordi Catullum lædere: at quibus cordi est,
Quouis Sabinum pignore esse contendunt)
Sed seu Sabine, siue uerius Tyburs:
Fui libenter in tua suburbana
Villa, malamq; pectore expuli tußim.
Non immerenti quàm mihi uetur mens.
Dum sumptuosas appeto dari cœnas.
Nam Sextianus dum uolo esse conuiua,
Orationem in Accium petitorem
Plenam ueneni, & pestilentiæ legit.
Hic me grauedo frigida, & frequens tußis
Quassauit, usquedum in tuum sinum fugi,
Et me recuraui ocymoq;, & urtica.

Quare

Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quòd non es ulta peccatum.
Nec deprecor iam, si nefaria scripta
Sentire cesso, cùm grauedinem, & tußim
Non mi, sed ipsi Sextio ferat frigus :
Qui tunc uocat me, cùm malum legit librum.

De Acme, & Septimio.

Acmen Septimius suos amores,
Tenens in gremio, Mea inquit Acme,
Ni te perditè amo, atq; amare porrò
Omneis sum aßiduè paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire:
Solus in Libya, Indiaq́; tosta,
Cæsio ueniam obuius leoni.
Hoc ut dixit, Amor sinistra, ut antè,
Dextra sternuit approbatione.
At Acme leuiter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos,
Illo purpureo ore suauiata:
Sic inquit, mea uita Septimille,
Huic uni domino usq; seruiamus :
Vt multo mihi maior, acriorq́;
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc ut dixit, Amor sinistra, ut antè,
Dextra sternuit approbatione.
Nunc ab auspicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Vnam Septimius misellus Acmen,
Mauult, quàm Syrias, Britanniasq́;:

Vno in Septimio fidelis Acme
Facit delicias, libidinesq́;.
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auspicaciorem?

Ad seipsum de aduentu ueris.

Iam uer egelidos refert tepores:
Iam cœli furor æquinoctialis
Iucundis Zephyri silescit auris.
Linquantur Phrygij Catulle campi,
Niceæq; ager uber æstuosæ:
Ad claras Asiæ uolemus urbes.
Iam mens prætrepidans auet uagari,
Iam læti studio pedes uigescunt.
O dulces comitum ualete cœtus,
Longè quos simul à domo profectos,
Diuersos uariè uiæ reportant.

Ad Porcium, & Socrationem.

Porci, & Socration, duæ sinistræ
Pisonis scabies, famesq́; Memmi:
Vos Veraniolo meo, & Fabullo
Verpus præposuit priapus ille:
Vos conuiuia lauta sumptuosè
De die facitis: mei sodales
Quærunt in triuio uocationes.

Ad Iuuencium.

Mellitos oculos tuos Iuuenci,
Si quis me sinat usque basiare,
Vsque ad millia basiem trecenta:
Nec unquam uidear satur futurus,

Non si densior aridis aristis
Sit nostræ seges osculationis.

Ad Marcum T. C.

Disertissime Romuli nepotum,
Quot sunt, quotq́; fuere, Marce Tulli,
Quotq́; post alijs erunt in annis:
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, pessimus omnium poëta:
Tantò pessimus omnium poëta,
Quantò tu optimus omnium patronus.

Ad Licinium.

Hesterno Licini die otiosi
Multùm lusimus in meis tabellis:
Vt conuenerat esse delicatos.
Scribens uersiculos uterq; nostrum,
Ludebat numero modò hoc, modò illoc,
Reddens mutua per iocum, atq; uinum.
Atq; illinc abij tuo lepôre
Incensus Licini facetijsq́;:
Vt nec me miserum cibus iuuaret,
Nec somnus tegeret quiete ocellos:
Sed toto indomitus furore lecto
Versarer, cupiens uidere lucem,
Vt tecum loquerer, simulq́; ut essem.
At defessa labore membra postquàm
Semimortua lectulo iacebant,
Hoc iucunde tibi poëma feci,
Ex quo perspiceres meum dolorem.
Nunc audax caue sis, precesq́; nostras

Oramus caue despuas ocelle:
Ne pœnas Nemesis reposcat à te.
Est uehemens Dea, lædere hanc caueto.

Ad Lesbiam.

Ille mi par esse Deo uidetur,
Ille (si fas est) superare diuos,
Qui sedens aduersus identidem te
Spectat, & audit
Dulcè ridentem: misero quod omneis
Eripit sensus mihi. nam simul te
Lesbia aspexi, nihil est super mi
Quod loquar amens.
Lingua sed torpet, tenueis sub artus
Flamma demanat, sonitu suopte
Tinniunt aures, gemina teguntur
Lumina nocte.
Otium Catulle tibi molestum est:
Otio exultas, nimiumq; gestis:
Otium & reges prius & beatas
Perdidit urbes.

In Nonium, & Vatinium.

Quid est Catulle, quid moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius sedet:
Per consulatum peierat Vatinius,
Quid est Catulle, quid moraris emori?

De quodam, & Caluo.

Risi nescio quem modò in corona:
Cui cùm mirificè Vatiniana
Meus carmina Caluus explicasset,

Admirans ait hæc, manusq; tollens,
Dij magni Salaputium disertum,
Othonis caput oppidò est pusillum.
Heri rustice semilauta crura,
Subtile, & leue peditum Liboni est.

Ad Cæsarem.

Si non omnia displicere uellem
Tibi, & Suffecio seni recocto,
Irascêre iterum meis iambis
Immerentibus unice Imperator.

In Camerium.

Oro, si tibi fortè non molestum est,
Demonstres ubi sint tuæ latebræ.
Te quæsiuimus in minore campo,
Te in circo, te & in omnibus tabernis.
Te in templo superi Iouis sacrato,
In Magni simul ambulatione.
Fœmellas omneis amice prendi,
Quas uultu mage uidimus sereno,
Has te sic tamen ipse flagitabam,
Camerium mihi pessimæ puellæ.
Quædam inquit, tibi nudulum reduce,
En hic in roseis latet papillis.
Non custos si ego fingar ille Cretum,
Non si Pegaseo ferar uolatu,
Non Ladas ego, pennipes'ue Perseus,
Non Rhœsi niueæ, citæq; bigæ.
Adde huc plumipedas, uolatilesq;,
Ventorumq; simul require cursum,

Quos

Quos iunctos Cameri mihi dicaris:
Defessus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus peresus
Essem, te mihi amice quæritando.
Sed ne quærere iam Herculis labos sit,
Tanto te in fastu negas amice,
Dic nobis ubi sis futurus: ede
Audacter, comiti hoc lubenter ede.
Num te lacteolæ tenent puellæ?
Si linguam claüso tenes in ore,
Fructus proÿcies amoris omneis:
VERBOSA gaüdet Venus loquela.
Vel si uis, licet obseres palatum,
Dum uestri sim ego particeps amoris.

Ad M. Catonem Porcium.

O rem ridiculam Cato, & iocosam:
Dignamq; auribus, & tuo cachinno.
Ride siquid amas Cato Catullum:
Res est ridicula, & nimis iocosa.
Deprendi modò pupulum puellæ
Trusantem: hunc ego si placet Dionæ,
Pro telo rigida mea cecidi.

In Mamurram, & Cæsarem.

Pulchrè conuenit improbis cinædis
Mamurræ pathicoq;, Cæsariq;.
Nec mirum: maculæ pares utrisq;,
Vrbana altera, & illa Formiana,
Impressæ resident, nec eluentur:
Morbosi pariter, gemelli utriq;.

Vno in lectulo erudituli ambo.
Non hic, quàm ille magis uorax adulter,
Riuales, socij & puellularum.
Pulchrè conuenit improbis cinædis.

Ad Cælium, de Lesbia.

Cæli Lesbia nostra, Lesbia illa,
Illa Lesbia, quam Catullus unam
Plus, quàm se, atq; suos amauit omneis,
Nunc in quadriuijs, & angiportis,
Glubit magnanimos Remi nepotes.

De Rufa, & Rufulo.

Bononiensis Rufa Rufulum fellat
Vxor Meneni, sæpe quam in sepulchretis
Vidistis, ipso rapere è rogo cœnam:
Cùm deuolutum ex igne prosequens panem,
A semiraso tonderetur ustore.
Nam te leæna montibus Libyßinis
Aut Scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreauit, ac tetra,
Vt supplicis uocem in nouißimo casu
Contemptam haberes? ah nimis fero corde.

Iuliæ, & Mallii Epithalamium.

COllis ô Heliconij
Cultor, Vraniæ genus,
Qui rapis teneram ad uirum
Virginem, ò Hymenæe Hymen
Hymen ò Hymenæe,
Cinge tempora floribus

Suaue olentis amaraci:
Flammeum cape: lætus huc
Huc ueni niueo gerens
Luteum pede ſoccum.
Excitusq; hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus, manu
Pineam quate tædam.
Nanque Iulia Mallio,
(Quales Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Iudicem) bona cum bona
Nubit alite uirgo:
Floridis uelut enitens
Myrtus hagia ramulis,
Quos Hamadryades deæ
Ludicrum ſibi roſcido
Nutriunt in odore.
Quare age huc aditum ferens
Perge linquere Theſpiæ
Rupis Aonios ſpecus,
Lympha quos ſuper irrigat
Frigerans Aganippe:
Ac domum dominam uoca
Coniugis cupidam noui,
Mentem amore reuinciens:
Vt tenax edera hac, & hac
Arborem implicat errans.

Vos item ſimul integræ
Virgines, quibus aduenit
Par dies, agite in modum
Dicite, ò Hymenæe Hymen,
Hymen ò Hymenæe:
Vt lubentius audiens,
Se citarier ad ſuum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonæ Veneris, boni
Coniugator amoris.
Quis Deus magis optimis
Expetendus amantibus:
Quem colant homines magis
Cœlitum? ò Hymenæe Hymen.
Hymen ò Hymenæe.
Te ſuis tremulus parens
Inuocat: tibi uirgines
Zonula ſolüunt ſinus:
Te timens cupida nouos
Captat aure maritos.
Tu fero iuueni in manus
Floridam ipſe puellulam
Matris è gremio ſuæ
Dedis: ò Hymenææ Hymen.
Hymen ò Hymenæe.
Nil poteſt ſine te Venus,
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere: at poteſt,
Te uolente: quis huic Deo

Compar

Compararier ausit?
Nulla quit sine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe dicier: at potest,
Te uolente. quis huic Deo
Compararier ausit?
Quæ tuis careat sacris,
Non queat dare præsides
Terra finibus: at queat,
Te uolente. quis huic Deo
Compararier ausit?
Claustra pandite ianuæ:
Virgo adest. uiden' ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies.
Prodeas noua nupta.
Tardat ingenuus pudor,
Quæ tamen magis audiens
Flet, quòd ire necesse sit.
Sed moraris, abit dies.
Prodeas noua nupta.
Flere desine. non tibi
Herculeia periculum est,
Nequa fœmina pulchrior
Clarum ab oceano diem
Viderit uenientem.
Talis in uario solet
Diuitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.

Sed moraris, abit dies.
Prodeas noua nupta.
Prodeas noua nupta, si
Iam uidetur: & audias
Nostra uerba. uide ut faces
Aureas quatiunt comas?
Prodeas noua nupta.
Non tuus leuis in mala
Deditus uir adultera,
Probra turpia persequens,
A tuis teneris uolet
Secubare papillis.
Lenta qui uelut aßitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. sed abit dies,
Prodeas noua nupta.
O cubile quot omnibus
Candido pede lectulis
Quæ tibi ueniunt bona,
Gaudeas. sed abit dies.
Prodeas noua nupta.
Quæ tuo ueniunt hero,
Quanta gaudia, quæ uaga
Nocte, quæ medio die,
Gaudeas. sed abit dies.
Prodeas noua nupta.
Tollite ò pueri faces.
Flammeum uideor uidere,

Ite, concinite in modum,
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Ne diu taceat procax
Fescenina locutio:
Neu nuces pueris neget
Desertum domini audiens
Concubinus amorem.
Da nuces pueris iners
Concubine: satis diu
Lusisti nucibus: lubet
Iam seruire Thalasio,
Concubine nuces da.
Sordebam tibi uillice
Concubine hodie, atq; heri:
Nunc tuum cinerarius
Tondet os. miser ah miser,
Concubine nuces da.
Diceris malè te à tuis
Vnguentate glabris marite
Abstinere: sed abstine.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Scimus hæc tibi, quæ licent
Sola cognita: sed marito
Ista non eadem licent.
Io Hymen Hymenæe io,
O Hymen Hymenæe.
Nupta tu quoq;, quæ tuus

Vir petet, caue ne neges:
Ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
En tibi domus & potens,
Et beata uiri tui,
Quæ tibi ſine fine erit.
Io Hymen Hymenæe io,
Hymen Hymenæe.
Vſq; dum tremulum mouens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes:
Raſilemq́; ſubi forem.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen ô Hymenæe.
Aſpice unus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Ille non minus, atq; tu,
Pectore uritur intimo
Flamma: ſed penitus magis.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.

Mitte

Mitte brachiolum teres
 Prætextate puellulæ,
 Iam cubile adeat uiri.
  Io Hymen Hymenæe io,
 Io Hymen Hymenæe.
Binæ in ædibus unius
 Cognitæ bene fœminæ
 Collocate puellulam.
 Io Hymen Hymenæe io,
 Io Hymen Hymenæe.
Iam licet uenias, marite:
 Vxor in thalamo est tibi
 Ore floridulo nitens,
 Alba Parthenice uelut,
 Luteum'ue papauer.
Non diu remoratus es,
 Iam uenis: bona te Venus
 Iuuerit, quoniam palàm
 Quod cupis, capis, & bonum
 Non abscondis amorem.
At marita tuum tamen
 Celites, nihilo minus
 (Pulchræ res) neq; te Venus
 Negligit. sed abit dies.
 Perge, ne remorare.
Ille puluis Erithræi,
 Syderumq; micantium
 Subducat numerum prius,
 Qui uestri numerare uult

Multa

Multa millia ludi.
Ludite,ut lubet,& breui
Liberos date.non decet
Tam uetus sine liberis
Nomen esse,sed indidem
Semper ingenerari.
Torquatus uolo paruulus
Matris è gremio suæ
Porrigens teneras manus
Dulcè rideat ad patrem,
Sed micante labello.
Sit suo similis patri
Mallio,& facilè insciјs
Noscitetur ab omnibus,
Et pudicitiam suæ
Matris indicet ore.
Talis illius à bona
Matre laus genus approbet,
Qualis unica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopæo.
Claudite ostia uirgines,
Lusimus satis:at boni
Coniuges bene uiuite,&
Munere aßiduo ualentem
Exercete iuuentam.

CARMEN NVPTIALE.

VEsper adest iuuenes:cōsurgite:uesper Olympo
Expectata diu uix tandem lumina tollit.

Surg

Surgere iam tẽpus, iam pingueis linquere mẽsas.
Iam ueniet uirgo, iam dicetur Hymenæus.
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.
Cernitis innuptæ iuuenes? consurgite contrà:
Nimirùm æthereos ostendit noctifer ignes:
Sic certè, uiden' ut perniciter exiluere?
Non temere exiluere: canent, quos uincere par est.
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.
Non facilis nobis æqualis palma parata est.
Aspicite, innuptæ secum ut meditata requirant.
Nõ frustra meditãtur: habẽt memorabile quod sit.
Nos aliò menteis, aliò diuisimus aureis.
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.
Iure igitur uincemur. amat uictoria curam.
Quare nunc animos saltem committite uestros:
Dicere iam incipient, iam respondere decebit.
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.
Hespere, qui cœlo fertur crudelior ignis?
Qui natam possis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti castam donare puellam.
Quid faciunt hostes capta crudelius urbe?
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.
Hespere, qui cœlo lucet iucundior ignis?
Qui desponsa tua firmas connubia flamma,
Quod pepigere uiri, pepigerunt antè parentes:
Nec iunxere prius, quàm se tuus extulit ardor.
Quid datur à diuis felici optatius hora?
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.

Hesperus à nobis æquales abstulit unam.
Nanq; tuo aduentu uigilat custodia semper:
Nocte latent fures, quos idem sæpe reuertens
Vespere mutato comprendis nomine eosdem.
At lubet innuptis ficto te carpere questu.
Quid tum si carpunt, tacita quod mēte requirunt?
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.
Vt flos in septis secretus nascitur hortis,
Ignotus pecori nullo contusus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat sol, educat hymber,
Multi illum pueri, multæ optauere puellæ:
Idem cùm tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ:
Sic uirgo, dum intacta manet, dum chara suis est,
Cùm castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec chara puellis.
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.
Vt uidua in nudo uitis quæ nascitur aruo,
Nunquam se extollit, nunquā mitē educat uuam:
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Iam iam contingit summum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere iuuenci:
At si fortè eadem est ulmo coniuncta marito,
Multi illam agricolæ multi accoluere iuuenci.
Sic uirgo, dum intacta manet, dū inculta senescit,
Cùm par connubium maturo tempore adepta est,
Chara uiro magis, & minus est inuisa parenti.
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.
At tu ne pugna cum tali coniuge uirgo:

NON

NON æquum est pugnare, pater cui tradidit ipse,
Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est, ex parte parētum est.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri:
Tertia sola tua est. noli pugnare duobus,
Qui genero sua iura simul cum dote dederunt.
Hymen ô Hymenæe Hymen ades ô Hymenæe.

DE BERECYNTHIA, & Aty.

SVper alta uectus Atys celeri rate maria
Phrygium ut nemus citato cupidè pede tetigit,
Adÿtq; opaca syluis redimita loca, deæ
Stimulatus ut furenti rabie, uagus animi,
Diuellit lactes acuto sibi pondere silicis.
Itaq; ut relicta sensit sibi membrum sine uiro,
Etiam recenti terræ sola sanguine maculans,
Niueis citata cepit manibus leue tympanum,
Tympanum, tubam, Cybele tua mater initia:
Quatiensq́; terga tauri teneris caua digitis,
Canere hæc suis adorta est tremebunda comitibus,
Agite, ite ad alta Gallæ Cybeles nemora simul,
Simul ite Dindymênæ dominæ uaga pecora,
Aliena quæ petentes uelut exules, loca
Sectam meam executæ duce me mihi comites
Rapidum salum tulistis, truculentaq́; pelagi.
Et corpus euirastis Veneris nimio odio.
Hilarate ære concitatis erroribus animum:
Mora tarda mente cedat: simul ite: sequimini

Phrygiā ad domū, Cybeles phrygia ad nemora deæ,
Vbi cymbalûm sonat uox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curuo graue calamo,
Vbi capita Mænades ui iaciunt hederigeræ,
Vbi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
Vbi sueuit illa diuæ uolitare uaga cohors,
Quò nos decet citatis celerare tripudijs.
Simul hæc comitibus Atys cecinit noua mulier,
Thyasus repentè linguis trepidantibus ululat,
Leue tympanum remugit, caua cymbala recrepant,
Viridem citus adit Idam properante pede chorus
Furibunda simul anhelans uaga uadit animo egēs,
Comitata tympano Atys per opaca nemora dux:
Veluti iuuenca uitans onus indomita iugi.
Rapidæ ducem sequuntur Gallæ propero pede.
Itaq;, ut domum Cybeles tetigere lassulæ,
Nimio è labore somnum capiunt sine Cerere:
Piger his labanteis langore oculos sopor operit,
Abit in quiete molli rabidi furor animi.
Sed ubi horis aureis sol radiantibus oculis
Lustrauit æthera album, sola dura, mare ferum,
Perpulitq; noctis umbras uegetis sonipedibus:
Ibi somnus excitum Atyn fugiens citus abijt:
Trepidantem eum recepit dea Pasithea sinu.
Ita de quiete molli rapida sine rabie,
Simul ipsa pectore Atys sua facta recoluit:
Liquidaq; mente uidit sine queis, ubiq; foret,
Animo æstuante rursus reditum ad uada retulit.
Ibi maria uasta uisens lacrymantibus oculis,

Patriam

Patriam allocuta est uoce mœstula miseriter:
Patria ô mea creatrix, patria ô mea genitrix,
Ego quàm miser relinquens, dominos ut herifugæ
Famuli solent, ad Idæ tetuli nemora pedem:
Vt apud niuem, & ferarum gelida stabula forem,
Et earum omnia adirem furibunda latibula.
Vbi nam, aut quibus locis te positam patria rear?
Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breue tempus animus est.
Ego'ne à mea remota hæc ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palæstra, stadio, & gymnasijs?
Miser, ah miser, querendũ est etiã, atq; etiã anime,
Quod enim genus? figura est? ego nũquid abierim?
Ego mulier? ego adolescẽs, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnasij fui flos, ego eram decus olei.
Mihi ianuæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat:
Linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
Ego'ne deûm ministra, & Cybeles famula ferar?
Ego Mænas, ego mei pars, ego uir sterilis ero?
Ego uiridis algida Idæ niue amicta loca colam?
Ego uitam agam sub altis Phrygiæ columinibus,
Vbi cerua syluicultrix, ubi aper nemoriuagus?
Iam, iam dolet, quod egi: iam, iam quoq; pœnitet.
Roseis ut hic labellis palàm sonitus abijt,
Geminas deorum ad aures noua nuntia referens,
Ibi iuncta iuga resoluens Cybele leonibus,
Sæuum pecoris hostem stimulans ita loquitur,

Agedũ, inqt, age ferox, hunc agedũ aggredere furor,
Face ut hic furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea liberè nimis qui fugere imperia cupit.
Age cæde terga cauda tua, uerbera pateant.
Fac ut cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa ceruice quate iubam.
Ait hæc minax Cybele, religatq; iuga manu.
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum,
Vadit, fremit, refringit uirgulta pede uago.
At ubi humida albicantis loca littoris adijt,
Tenerumq; uidit Atyn prope marmora pelagi,
Facit impetum: ille demens fugit in nemora fera:
Ibi semper omne uitæ spatium famula fuit,
Dea magna, dea Cybele, dea Dindymi domina
Procul à mea tuus sit furor omnis hera domo,
Alios age incitatos, alios age rabidos.

ARGONAVTICA.

PEliaco quondam prognatæ uertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
Phasidos ad fluctus, & fines Aeetæos:
Cùm lecti iuuenes, Argiuæ robora pubis,
Auratam optantes Colchis auertere pellem,
Ausi sunt uada salsa cita decurrere puppi,
Cærula uerrentes abiegnis æquora palmis:
Diua quibus, retinens in summis urbibus arces,
Ipsa leui fecit uolitantem flamine currum,
Pinea coniungens inflexæ texta carinæ.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.

Quæ

Quæ simulac rostro uentosum proscidit æquor,
Totaq́; remigio spumis incanuit unda:
Emersere feri candenti è gurgite uultus
Aequoreæ monstrum Nereides admirantes:
Illaq́;,atq; alia uiderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas
Iam crurum tenus extantes è gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore:
Tum Thetis humanos non despexit Hymenæos:
Quin Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
O nimis optato seclorum tempore nati
Heroës saluete,deûm genus ô bona mater.
Vos ego sæpe meo,uos carmine compellabo:
Teq́; adeò eximiæ tædis felicibus aucte
Thessaliæ columen Peleu,cui Iuppiter ipse,
Ipse suos diuûm genitor concessit amores.
Te'ne Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Te'ne suam Thetis concessit ducere neptem?
Oceanusq́; pater,totum qui amplectitur orbem?
Quæ simul optatæ finito tempore luces
Aduenere,domum conuentu tota frequentat
Thessalia,oppletur lætanti regia cœtu,
Dona ferunt,præ se declarant gaudia uultu.
Deseritur Scyros,linquunt Phthiotica Tempe,
Graiugenasq́; domos,ac mœnia Larissea,
Pharsaliam coëunt,Pharsalia tecta frequentant:
Rura colit nemo,mollescunt colla iuuencis,
Non humilis curuis purgatur uinea rastris,
Non glebam prono conuellit uomere taurus,

Non falx attenuat frondatorum arboris umbram,
Squallida desertis rubigo infertur aratris.
Ipsius at sedes, quacunq; opulenta recessit
Regia, fulgenti splendent auro, atq; argento:
Candet ebur solijs, collucent pocula mensæ:
Tota domus gaudet regali splendida gaza.
Puluinar uerò Diuæ geniale locatur
Aedibus in medijs, Indo quod dente politum
Tincta tegit roseo conchilis purpura fuco.
Hæc uestis priscis hominum uariata figuris,
Heroum mira uirtutes indicat arte.
Nanq; fluentisono prospectans littore Diæ
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores:
Nec dum etiam se seq; sui tum credidit esse:
Vtpote fallaci quæ tum primum excita somno
Desertam in sola miseram se cernit arena.
Immemor at iuuenis fugiens pellit uada remis,
Irrita uentosæ linquens promissa procellæ:
Quem procul ex Alga mœstis Minois ocellis
Saxea ut effigies bacchantis prospicit Euœ,
Prospicit, & magnis curarum fluctuat undis,
Non flauo retinens subtilem uertice mitram,
Non contecta leui uelatum pectus amicti,
Non tereti strophio lactanteis uincta papillas:
Omnia quæ toto delapsa è corpore passim
Ipsius ante pedes fluctus salis allidebant.
Sed neq; tum mitræ, neq; tum fluitantis amictus
Illa uicem curans, toto ex te pectore Theseu,

Toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah miʃeram aʃsiduis quam luctibus externauit
Spinoʃas Erycina ʃerens in pectore curas.
Illa tempeʃtate ferox, quo tempore Theʃeus
Egreʃʃus curuis è littoribus Pyræi
Attigit iniuʃti Regis Gortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peʃte coactam
Androgeoneæ pœnas exoluere cædis,
Electos iuuenes ʃimul & decus innuptarum
Cecropiam ʃolitam eʃʃe dapem dare Minotauro.
Queis anguʃta malis cùm mœnia uexarentur,
Ipʃe ʃuum Theʃeus pro charis corpus Athenis
Proijcere optauit potius, quàm talia Cretam
Funera Cecropiæ, nec funera, portarentur.
Atq; ita naue leui nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa uenit, ʃedesq; ʃuperbas.
Hunc ʃimulac cupido conʃpexit lumine uirgo
Regia, quàm ʃuaueis expirans caʃtus odores
Lectulus in molli complexu matris alebat:
Qualeis Eurotæ progignunt flumina myrtos,
Aura'ue diʃtinctos educit uerna colores:
Non prius ex illo flagrantia declinauit
Lumina, quàm toto concepit pectore flammam,
Funditus, atq; imis exarʃit tota medullis.
Heu miʃerè exagitans immiti corde furores
Sancte puer, curis hominum qui gaudia miʃces:
Quæq; regis Colchos, quæq; Idalium frondoʃum,
Qualibus incenʃam iactaʃtis mente puellam
Fluctibus in flauo ʃæpe hoʃpite ʃuʃpirantem?

Quantos illa tulit languenti corde timores?
Quanto sæpe magis fulgore expalluit auri?
Cùm sæuum cupiens contra contendere monstrum,
Aut mortem appeteret Theseus, aut præmia laudis,
Non ingrata, tamen frustra, munuscula Diuis
Promittens, tacito suspendit uota labello.
Nam uelut in summo quatientem brachia Tauro
Quercum aut conigeram sudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit: illa procul radicibus exturbata
Prona cadit, lateq;, & comminus omnia frangit:
Sic domito sæuum prostrauit corpore Theseus
Nequicquam uanis iactantem cornua uentis.
Inde pedem uictor multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui uestigia filo:
Ne Labyrintheis è flexibus egredientem
Tecti frustraretur inobseruabilis error.
Sed quid ego à primo digressus carmine, plura
Commemorem? ut linquens genitoris filia uultum,
Vt consanguineæ complexum, ut deniq; matris,
Quæ miseram gnatam fleret deperdita luctu,
Omnibus his Thesei dulcem præferret amorem:
Aut ut uecta ratis spumosa ad littora Diæ:
Aut ut eam dulci deuictam lumina somno
Liquerit immemori discedens pectore coniunx.
Sæpe illam perhibent ardenti corde furentem,
Clarisonas imo fudisse è pectore uoces:
Ac tum præruptos tristem conscendere montes,
Vnde aciem in pelagi uastos protenderet æstus:
Tum

Tum tremuli salis aduersas procurrere in undas
Mollia nudatæ tollentem tegmina suræ:
Atq; hæc extremis mœstam dixisse querelis,
Frigidulos udo singultus ore cientem:
Siccine me patrijs abductam perfide ab oris,
Perfide deserto liquisti in littore Theseu?
Siccine discedens, neglecto numine Diuûm
Immemor, ah deuota domum periuria portas?
Nulla'ne res potuit crudelis flectere mentis
Consilium? tibi nulla fuit clementia prædo,
Immite ut nostri uellet miserescere pectus?
At non hæc quondam blanda promissa dedisti
Voce mihi: non hoc miseram sperare iubebas:
Sed connubia læta, sed optatos Hymenæos,
Quæ cuncta aërij discerpunt irrita uenti.
NVNC iam nulla uiro iuranti fœmina credat,
Nulla uiri speret sermones esse fideles:
Qui dum aliquid cupiens animus prægestit apisci,
Nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt:
Sed simulac cupidæ mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
Certè ego te in medio uersantem turbine leti
Eripui, & potius germanum amittere creui,
Quàm tibi fallaci supremo in tempore deesse.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusq;
Præda, nec iniecta tumulabor mortua terra.
Quænam te genuit sola sub rupe leæna?
Quod mare conceptum spumantibus exspuit undis?
Quæ Syrtis, quæ Scylla uorax, quæ uasta Charybdis.

 Talia

Talia qui reddis pro dulci præmia uitæ?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
Sæua quòd horrebas prisci præcepta parentis:
Attamen in uestras potuisti ducere sedes,
Quæ tibi iucundo famularer serua labore,
Candida permulcens liquidis uestigia lymphis,
Purpurea'ue tuum consternens ueste cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris
Externata malo, quæ nullis sensibus auctæ
Nec missas audire queunt, nec reddere uoces?
Ille autem propè iam medijs uersatur in undis,
Nec quisquam apparet uacua mortalis in alga.
Sic nimis insultans extremo tempore sæua
Fors etiam nostris inuidit questibus aures.
Iuppiter omnipotens utinam nec tempore primo
Gnoßia Cecropiæ tetigissent littora puppes,
Indomito nec dira ferens stipendia tauro
Perfidus in Cretam religasset nauita funem,
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Consilia in nostris requiescet sedibus hospes.
Nam quò me referam? quali spe perdita nitar?
Idmoneos'ne petam montes, à gurgite lato
Discernens pontum truculentum ubi diuidit æquor?
An patris auxilium sperem, quem næ ipsa reliqui,
Respersum iuuenem fraterna cæde secuta?
Coniugis an fido consoler memet amore,
Qui refugit lentos incuruans gurgite remos?
Præterea nullo littus, sola insula, tecto,
Nec patet egressus pelagi cingentibus undis:

Nulla

Nulla fugæ ratio, nulla est spes: omnia muta,
Omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen antè mihi languescent lumina morte,
Nec prius à fesso secedent corpore sensus:
Quàm iustam à Diuis exposcam prodita multam,
Cœlestumq; fidem postrema comprecer hora.
Quare facta uirûm multantes uindice pœna
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons expirantis præportat pectoris iras,
Huc, huc aduentate: meas audite querelas,
Quas ego nunc misera extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore.
Quæ quoniam uerè nascuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati nostrum uanescere luctum:
Sed quali solam Theseus me mente reliquit,
Tali mente, Deæ, funestet seq;, suosq;.
Has postquam mœsto profudit pectore uoces,
Supplicium sæuis exposcens anxia factis,
Annuit inuicto cœlestum numine rector:
Quo tunc & tellus, atq; horrida contremuerunt
Aequora, concußitq; micantia sidera mundus.
Ipse autem cæca mentis caligine Theseus
Consitus, oblito dimisit pectore cuncta,
Quæ mandata prius constanti mente tenebat:
Dulcia nec mœsto sustollens signa parenti,
Sospitem, & ereptum se ostendit uisere portum.
Nanq; ferunt olim claßis cùm mœnia Diuæ
Linqueret, & gnatum uentis concrederet Aegeus,
Talia complexo iuueni mandata dedisse:

Gnat

Gnate mihi longa iucundior unice uita,
Gnate ego quem in dubios cogor dimittere caſus,
Reddite in extremæ nuper mihi fine ſenectæ:
Quandoquidem fortuna mea, ac tua feruida uirtus
Eripit inuitò mihi te, cui languida nondum
Lumina ſunt gnati chara ſaturata figura:
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,
Nec te ferre ſinam fortunæ ſigna ſecundæ:
Sed primùm multas expromam mente querelas,
Canitiem terra, atq; infuſo puluere fœdans:
Inde infecta uago ſuſpendam lintea malo,
Noſtros ut luctus, noſtræq́; incendia mentis
Carbaſus obſcura dicat ferrugine Hibera.
Quod tibi ſi ſancti conceſſerit incola Ithyni.
Quæ noſtrum genus, ac ſedes defendere ſueta,
Annuat, ut tauri reſpergas ſanguine dextram:
Tum uerò facito, ut memori tibi condita corde
Hæc uigeant mandata, nec ulla obliteret ætas:
Vt ſimulac noſtros inuiſent lumina colleis,
Funeſtam antennæ deponant undiq; ueſtem,
Candidaq́; intorti ſuſtollant uela rudentes:
Quàm primùm cernens, ut læta gaudia mente
Agnoſcam, cùm te reducem ſors proſpera ſiſtet.
Hæc mandata prius conſtanti mente tenentem
Theſea, ceu pulſæ uentorum flamine nubes
Aërium niuei montis liquere cacumen.
At pater, ut ſumma proſpectum ex arce petebat,
Anxia in aßiduos abſumens lumina fletus,
Cùm primùm infecti conſpexit lintea ueli,

Præcip

Præcipitem ſeſe ſcopulorum è uertice iecit,
Amiſſum credens immitti Theſea fato.
Sic funeſta domus ingreſſus tecta paterna,
Morte ferox Theſeus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipſe recepit.
Quæ tum proſpectans cedentem mœſta carinam
Multiplices animo uoluebat ſaucia curas.
At parte ex alia florens uolitabat Iacchus,
Cum thyaſo Satyrorum, & Niſigenis Silenis,
Te quærens Ariadna, tuoq́; incenſus amore:
Qui tum alacres paßim lymphata mente furebant
Euoe bacchantes, euoe capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuſpide thyrſos:
Pars è diuulſo iactabant membra iuuenco:
Pars ſeſe tortis ſerpentibus incingebant:
Pars obſcura cauis celebrabant orgia ciſtis,
Orgia quæ fruſtra cupiunt audire profani.
Plangebant alij proceris tympana palmis,
Aut tereti tenueis tinnitus ære ciebant.
Multaq́; rauciſonos efflabant cornua bombos,
Barbaraq́; horribili ſtridebat tibia cantu.
Talibus amplificæ ueſtis decorata figuris,
Puluinar complexa ſuo uelabat amictu.
Quæ poſtquam cupidè ſpectando Theſſala pubes
Expleta eſt, ſanctis cœpit decedere Diuis.
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus procliuas incitat undas,
Aurora exoriente uagi ſub lumina ſolis:
Quæ tardè primùm clementi flamine pulſæ

Proced

Procedunt, leuiterq́; sonant plangore cachinni:
Pòst uento crescente, magis magis increbrescunt,
Purpureaq́; procul nantes à luce refulgent:
Sic tum uestibuli linquentes regia tecta,
A se quisq; uago paßim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps è uertice Pelij
Aduenit Chiron portans syluestria dona.
Nam quoscunq; ferunt cāpi, quos Thessala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fœcunda Fauoni,
Hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
Queis permulsa domus iucundo risit odore.
Confestim Peneos adest uiridantia Tempe,
Tempe, quæ syluæ cingunt super impendentes.
Nesonidum liquens claris celebranda choreis.
Non uacuus: inq́; ille tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras stipite laurus,
Non sine nutanti platano, lentaq́; sorore
Flammati Phaëthontis, & aëria cyparisso.
Hæc circum sedes latè contexta locauit,
Vestibulum ut molli uelatum fronde uireret.
Post hunc consequitur solerti corde Prometheus
Extenuata gerens ueteris uestigia pœnæ,
Quam quondam silici restrictus membra catena
Persoluit, pendens è uerticibus præruptis.
Inde pater Diuûm sancta cum coniuge, natisq́;,
Aduênit cœlo, te solum Phœbe relinquens.
Vnigenamq́; simul cultricem montis Ithoni.
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,

Nec

Nec Thetidis tædas uoluit celebrare iugales.
Qui pòst, quàm niueis flexerunt sedibus artus,
Largè multiplici constructæ sunt dape mensæ,
Cùm interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undiq; uestis
Candida, purpurea talos incinxerat ora,
Et roseo niueæ residebant uertice uittæ,
Aeternumq; manus carpebant ritè laborem.
Læua colum molli lana retinebat amictam.
Dextera tam leuiter deducens fila supinis
Formabat digitis, tum prono in pollice torquens
Libratum tereti uersabat turbine fusum:
Atq; ita decerpens æquabat semper opus dens,
Laneaq; aridulis hærebant morsa labellis,
Quæ prius in leni fuerant extantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera uirgati custodibant calathisci.
Hæ tum clarisona pellentes uellera uoce
Talia diuino fuderunt carmine fata,
Carmine perfidiæ quod pòst nulla arguet ætas:
O decus eximium, & magnis uirtutibus augens,
Aemathiæ columen Peléu, clarißime nato,
Accipe quod læta tibi pandunt luce Sorores,
Veridicum oraclum: sed uos, quæ fata sequuntur,
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Adueniet tibi iam portans optata maritis
Hesperus: adueniet fausto cum sidere coniunx,
Quæ tibi flexo animo mentis perfundat amorem,

Lang

Languidulosq; paret tecum coniungere somnos,
Leuia substernens robusto brachia collo.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Nulla domus tales unquam contexit amores,
Nullus amor tali coniunxit fœdere amanteis:
Qualis adest Thetidi, qualis concordia Pelei.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Nascetur uobis expers terroris Achilles,
Hostibus haud tergo, sed forti pectere notus:
Qui persæpe uago uictor certamine cursus
Flammea præuertet celeris uestigia ceruæ.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Non illi quisquam bello se conferet heros,
Cùm Phrygij Teucro manabunt sanguine riui:
Troicaq; obsidens longinquo mœnia bello,
Periuri Pelopis uastabit tertius hæres.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Illius egregias uirtutes, claraq; facta
Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres:
Cùm tremulo incanos soluent à uertice crines,
Putridaq; infirmis uariabunt pectora palmis.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Nanq; uelut densas prosternens messor aristas,
Sole sub ardenti flauentia demetit arua,
Troiugenûm infesto prosternet corpora ferro.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Testis erit magnis uirtutibus unda Scamandri,
Que passim rapido diffunditur Hellesponto:
Cuius iter cæsis angustans corporum aceruis,

Alta

Alta tepefaciet permista flumina cæde.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Deniq; testis erit morti quoq; reddita præda,
Cùm terræ excelso coaceruatum aggere bustum
Excipiet niueos perculsæ uirginis artus.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Nam simulac fessis dederit fors copiam Achiuis
Vrbis Dardaniæ Neptunia soluere uincla:
Alta Polyxenia madefient cæde sepulchra,
Quæ uelut ancipiti succumbens uictima ferro,
Proijciet truncum submisso poplite corpus.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Quare agite optatos animi coniungite amores:
Accipiat coniux felici fœdere diuam:
Dedatur cupido iandudum nupta marito.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Non illam nutrix orienti luce reuisens,
Hesterno collum poterit circundare filo.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Anxia nec mater discordis mœsta puellæ
Secubitu, charos mittet sperare nepotes.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Talia præfantes quondam felicia Pelei
Carmina, diuino cecinerunt pectore Parcæ.
Præsentes nanq; antè domos inuisere castas
Sæpius, & sese mortali ostendere cœtu,
Cœlicolæ nondum spreta pietate solebant.
Sæpe pater diuûm templo in fulgente reuisens,
Annua dum festis uenissent sacra diebus,

Conspexit terra centum procurrere currus.
Sæpe uagus Liber Parnaßi è uertice summo
Thyadas effusis euanteis crinibus egit,
Cùm Delphi tota certatim ex urbe ruentes
Acciperent læti diuum, fumantibus aris.
Sæpe in letifero belli certamine Mauors,
Aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnusia uirgo,
Armatas hominum est præsens hortata cateruas.
Sed postquàm tellus scelere est imbuta nefando,
Iustitiamq; omnes cupida de mente fugarunt:
Perfudere manus fraterno sanguine fratres,
Destitit extinctos natus lugere parenteis,
Optauit genitor primæui funera nati,
Liber ut innuptæ potiretur flore nouercæ:
Ignaro mater substernens se impia nato,
Impia non uerita est diuos scelerare penates,
Omnia fanda, nefanda malo permista furore
Iustificam nobis mentem auertêre deorum,
Quare non tales dignantur uisere coetus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

AD ORTALVM.

ET si me aßiduo confectum cura dolore
    Seuocat à doctis Ortale uirginibus:
Nec potis est dulceis Musarum expromere foetus
    Mens animi, tantis fluctuat ipsa malis:
Nanq; mei nuper Lethæo gurgite fratris,
    Pallidulum manans alluit, unda pedem,
Troïa Rhoeteo quem subter littore tellus,

Ereptum nostris obterit ex oculis.
Alloquar? audiero nunquàm tua uerba loquẽtem,
Nunquam ego te uita frater amabilior
Aspiciam posthac? at certè semper amabo,
Semper mœsta tua carmina morte canam:
Qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias, absumpti fata gemens Ityli
Sed tamen in tantis mœroribus Ortale mitto
Hæc expressa tibi carmina Battiadæ:
Ne tua dicta uagis nequicquam credita uentis
Effluxisse meo fortè putes animo:
Vt missum sponsi furtiuo munere malum
Procurrit casto uirginis è gremio,
Quod miseræ oblitæ molli sub ueste locatum
Dum aduentu matris prosilit, excutitur:
Vtq; illud prono præceps agitur decursu,
Huic manat tristi conscius ore rubor.

De Coma Berenicis.

Omnia qui magni dispexit lumina mundi,
Qui stellarum ortus comperit atq; obitus:
Flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur,
Vt cedant certis sydera temporibus,
Vt Triuiam furtim sub Latmia saxa relegans:
Dulcis amor gyro deuocet aërio:
Idem me ille Conon cœlesti lumine uidit
E Beronicæo uertice cæsariem,
Fulgentem clarè, quam multis illa dearum
Leuia protendens brachia pollicita est,
Qua rex tempestate nouis auctus hymenæis,

Vastatum fines iuerat Aßyrios,
Dulcia nocturnæ portans uestigia rixæ,
Quam de uirgineis gesserat exuuijs.
Est'ne nouis nuptis odio Venus? an'ne parentum
Frustrantur falsis gaudia lacrymulis,
Vbertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me diui, uera gemunt, iuuerint.
Id mea me multis docuit regina querelis
Inuisente nouo prælia torua uiro.
At tu non orbum luxti deserta cubile,
Sed fratris chari flebile dißidium:
Cùm penitus mœstas exedit cura medullas,
Vt tibi tunc toto pectore sollicitæ
Sensibus ereptis mens excidit. ast ego certè
Cognoram à parua uirgine magnanimam.
An'ne bonũ oblita es facinus, quòd regiũ adepta es
Coniugium, quod non fortior auxit auis?
Sed tu mœsta uirum mittens, quæ uerba locuta es?
(Iuppiter) ut tersti lumina sæpe manu.
Quis te mutauit tantus Deus? an quòd amanteis
Non longè à charo corpore abesse uolunt?
At quæ ibi præ cunctis, pro dulci coniuge, diuis
Non sine taurino sanguine pollicita es,
Si reditum tetulisset is, haud in tempore longo
Captam Asiam Aegypti finibus adijceret.
Queis ego pro factis cœlesti reddita cœtu,
Pristina uota nouo munere dissoluo.
Inuita ò regina tuo de uertice ceßi,
Inuita: adiuro teq;, tuumq; caput,

Digna ferat, quod si quis inaniter adiurarit.
Sed qui se ferro postulet esse parem?
Ille quoq; euersus mons est, quem maxima in oris
Progenies Phthiæ clara superuehitur,
Cùm Medi irrupere nouum mare, cumq́; iuuentus
Per medium classi barbara nauit Athon.
Quid facient crines, cùm ferro talia cedant?
Iuppiter ut χαλύβων omne genus pereat:
Et qui principio sub terra quærere uenas
Institit, ac ferri frangere duritiem.
Abiunctæ paulò antè comæ, mea fata sorores
Lugebant, cũ se Memnonis Aethiopis
Vnigena impellens nutantibus aëra pennis
Obtulit Arsinoës Chloridos ales equis:
Hisq́; per ætherias me tollens aduolat auras,
Et Veneris casto collocat in gremio.
Ipsa suum Zephyritis eò famulumq́; legarat,
Grata Canopeis incola littoribus:
Scilicet in uario ne solum limite cœli
Ex Ariadnæis aurea temporibus
Fixa corona foret: sed nos quoq; fulgeremus
Deuotæ flaui uerticis exuuiæ.
Vuidulum à fletu cedentem ad templa Deûm, me
Sidus in antiquis diua nouum posuit.
Virginis, & sæui contingens nanq; leonis
Lumina, Calisto iuncta Lycaoniæ
Vertor in occasum, tardum dux ante Booten,
Qui uix sero alto mergitur Oceano.
Sed quãquam me nocte premunt uestigia diuûm,

Luce autem canæ Tethidi restituor,
(Pace tua fari hæc liceat Rhamnusia uirgo,
Nanq; ego non ullo uera timore tegam:)
Non si me infestis discerpant sidera dictis,
Condita quin ueri pectoris euoluam.
Non his tam lætor rebus, quàm me abfore semper,
Abfore me à dominæ uertice discrucior.
Quicum ego, dũ uirgo quondã fuit omnibus expers
Vnguentis, unà millia multa bibi.
Nunc uos, optato quas iunxit lumine tæda,
Non prius unanimis corpora coniugibus
Tradite nudantes reiecta ueste papillas,
Quàm iucunda mihi munera libet onyx,
Vester onyx, casto colitis quæ iura cubili:
Sed quæ se impuro dedit adulterio,
Illius aura leuis bibat, & dona irrita puluis:
Nanq; ego ab indignis præmia nulla peto.
Sed magis ò nuptæ semper Concordia uestras
Semper Amor sedes incolat assiduus.
Tu uerò regina tuens cùm sidera diuam
Placabis festis luminibus Venerem,
Sanguinis expertem: non uotis esse tuam me,
Sed potius largis effice muneribus.
Sidera cur retinent? utinam coma regia fiam,
Proximus Hydrochoi fulgeat Oarion.

Ad Ianuam.

O dulci iucunda uiro, iucunda parenti,
Salue: teq; bona Iuppiter auctet ope
Ianua, quam Balbo dicunt seruisse benignè

Olim

Olim, cùm sedes ipse senex tenuit:
Quamq; ferunt rursus uoto seruisse maligno
Pòst, quàm es proiecto facta marita sene.
Dic agè, dic nobis, quare mutata feraris
In dominum ueterem deseruisse fidem.
Non (ita Cæcilio placeam, cui credita nunc sum)
Culpa mea est, quanquàm dicitur esse mea.
Nec peccatū à me quisquam pote dicere quicquam,
Verùm isthæc potius ianitor ipse facit.
Quin quacunq; aliquid reperitur nō bene factum,
Ad me omnes clamant, Ianua culpa tua est.
Non istuc satis est uno te dicere uerbo,
Sed facere, ut quiuis sentiat, & uideat.
Quod possum, nemo quærit, nec scire laborat:
Nos uolumus uobis dicere, ne dubita.
Primùm igitur, uirgo quòd fertur tradita nobis,
Falsum est: non illam uir prior attigerat,
Languidior tenera cui pendens sicula beta
Nunquàm se mediam sustulit ad tunicam:
Sed pater illius nati uiolasse cubile
Dicitur, & miseram conscelerasse domum,
Siue quòd impia mens cæco flagrabat amore,
Seu quòd iners sterili semine natus erat:
Ne quærendum aliunde foret neruosius illud,
Quod posset zonam soluere uirgineam.
Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipse sui gnati minxerit in gremium.
Atqui non solùm hunc se dicit cognitum habere
Brixia Chinæa supposita in specula,

Flauus quam molli percurrit flumine Mela,
  Brixia Veronæ mater amata mea,
Sed de Posthumij, & Corneli narrat amore,
  Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hîc aliquis, quî tu istæc ianua nosti,
  Cui nunquàm domini limine abesse licet,
Nec populum auscultare, sed huic suffixa tigillo
  Tantùm operire soles, aut aperire domum?
Sæpe illam audiui furtiua uoce loquentem
  Solam consilijs hæc sua flagitia,
Nomine dicentem, quos diximus, utpote quæ mi
  Speraret nec linguam esse, nec auriculam.
Præterea addebat quendam, quem dicere nolo
  Nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas cui lites intulit olim
  Falsum mendaci uentre puerperium.

LXVI.

Ad Mallium.

Quòd mihi fortuna, casuq; oppressus acerbo,
  Conscriptum hoc lacrymis mittis epistolium:
Naufragum ut eiectum spumātibus æquoris undis
  Subleuem, & à mortis limine restituam:
Quem neq; sancta Venus molli requiescere somno
  Desertum in lecto cœlibe perpetitur:
Nec ueterum dulci scriptorum carmine Musæ
  Oblectant, cùm mens anxia peruigilat:
Id gratum est mihi, me quoniā tibi ducis amicum,
  Muneraq; & Musarū hinc petis, & Veneris.
Sed tibi ne mea sint ignota incommoda Malli,
  Neu me odisse putes hospitis officium:

Accipe

Accipe quis merser fortunæ fluctibus ipse,
Ne amplius à misero dona beata petas.
Tempore quo primũ uestis mihi tradita pura est,
Iucundum cùm ætas florida uer ageret,
Multa satis lusi: non est dea nescia nostri,
Quæ dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abstulit, ò misero frater adempte mihi,
Tu mea, tu moriens fregisti commoda frater:
Tecum unà tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum unà perierunt gaudia nostra,
Quæ tuus in uita dulcis alebat amor:
Cuius ego interitu tota de mente fugaui
Hæc studia, atq; omnes delicias animi.
Quare, quod scribis, Veronæ turpe Catullo
Esse, quod hîc quisquis de meliore nota.
Frigida deserto tepefecit membra cubili:
Id Malli non est turpe, magis miserum est.
Ignosces igitur, si, quæ mihi luctus ademit,
Hæc tibi non tribuo munera, cùm nequeo.
Nam, quòd scriptorũ nõ magna est copia apud me,
Hoc fit, quòd Romæ uiuimus. Illa domus,
Illa mihi sedes, illic mihi carpitur ætas:
Huc una è multis capsula me sequitur.
Quod cùm ita sit, nolim statuas me mente maligna
Id facere, aut animo non satis ingenuo,
Quòd tibi non utriusq; petiti copia facta est.
Vltro ego deferrem, copia siqua foret.
Non possum reticere, deæ, qua Mallius in re

Iuuerit, aut quantis iuuerit officijs:
Ne fugiens ſeclis obliuiſcentibus ætas
Illius hoc cæca nocte tegat ſtudium.
Sed dicam uobis, uos porrò dicite multis
Millibus, & facite hæc charta loquatur anus:
Omnibus inq; locis celebretur fama ſepulti,
Noteſcatq; magis mortuus, atq; magis:
Ne tenuem texens ſublimis aranea telam,
Deſerto in Malli nomine opus faciat.
Nam, mihi quã dederit duplex Amathuſia curã,
Scitis, & in quo me corruerit genere,
Cùm tantùm arderem, quantùm Trinacria rupes,
Lymphaq; in Oethæis Mallia Thermopylis,
Mœſta nec aſsiduo tabeſcere lumina fletu
Ceſſarent, triſtiq; hymbre madere genæ,
Qualis in aërij pellucens uertice montis
Riuus muſcoſo proſilit è lapide,
Qui cùm de prona præceps eſt ualle uolutus,
Per medium denſi tranſit iter populi,
Dulce uiatori laſſo in ſudore leuamen,
Cùm grauis exuſtos æſtus hiulcat agros.
Ac uelut in nigro iactatis turbine nautis
Lenius aſpirans aura ſecunda uenit,
Iam prece Pollucis, iam Caſtoris implorata:
Tale fuit nobis Mallius auxilium.
Is clauſum lato patefecit limite campum,
Iſq; domum nobis, iſq; dedit dominam:
Ad quam communes exerceremus amores,
Quò mea ſe molli candida diua pede

Intulit

Intulit, & trito fulgentem in limine plantam
  Innixa, arguta constitit in solea:
Coniugis ut quondam flagrans aduenit amore
  Protesilaëam Laodamia domum,
Incœpta frustra nondum cum sanguine sacro
  Hostia, cœlesteis conciliasset heros.
Nil mihi tam ualde placeat Rhamnusia uirgo,
  Quod temere inuitis suscipiatur heris,
Quàm ieiuna pium desideret ara cruorem,
  Docta est amisso Laodamia uiro,
Coniugis antè coacta nouum dimittere collum,
  Quàm ueniens una, atq; altera rursus hyems,
Noctibus in longis auidum saturasset amorem,
  Posset ut abrupto uiuere coniugio:
Quod scibant Parcæ non longo tempore abesse,
  Si miles muros isset ad Iliacos.
Nam tum Helenæ raptu primo res Argiuorum
  Cœperat ad sese Troia ciere uiros.
Troia nefas, cōmune sepulcrum Europæ, Asiæq;:
  Troia uirûm, & uirtutum omnium acerba cinis:
Quæ nempe, & nostro letum miserabile fratri
  Attulit, heu misero frater adempte mihi:
Hei misero fratri iucundum lumen ademptum,
  Tecum unà tota est nostra sepulta domus:
Omnia tecum unà perierunt gaudia nostra,
  Quæ tuus in uita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longè non inter nota sepulcra,
  Nec prope cognatos compositum cineres:
Sed Troia obscœna Troia infelice sepulcrum

De

Detinet, à nostro terra aliena solo:
Ad quã tum properans fertur simul undiq; pubes
Græca penetraleis deseruisse focos:
Ne Paris abducta gauisus libera mœcha
Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu pulcherrima Laodamia
Ereptum est uita dulcius, atq; anima
Coniugium, tanto te absorbens uortice amoris
Aestus in abruptum detulerat barathrum.
Quale ferunt Graÿ Peneum propter amœnum
Siccari emulsa pingue palude solum:
Quod quondam cæcis montis fodisse medullis
Ausus falsiparens Amphitryoniades,
Tempore quo certa Stymphalia monstra sagitta
Perculit imperio deterioris heri,
Pluribus ut cœli tereretur ianua diuis,
Hebe nec longa uirginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
Quod diuûm dominum ferre iugum docuit.
Nam neq; tam charum confecto ætate parenti
Vna caput seri nata nepotis alit:
Qui tum diuitÿs uix tandem inuentus auitis
Nomen testatas intulit in tabulas,
Impia derisi gentilis gaudia tollens,
Suscitat à cano uulturium capite.
Nec tantum niueo gauisa est ulla columbo
Compar, seu quicquid dicitur improbius
Oscula mordenti semper decerpere rostro
Quantum præcipuè multiuola est mulier.

Sed

Sed tu horum magnos uicisti sola furores,
  Vt semel es flauo conciliata uiro.
Aut nihil, aut paulùm cui tu concedere digna,
  Lux mea se nostrum contulit in gremium:
Quam circuncursans huc illuc sæpe Cupido
  Fulgebat crocina candidus in tunica.
Quæ tamen & si uno non est contenta Catullo,
  Rara uerecundæ furta feremus heræ:
Ne nimiùm simus stultorum more molesti.
  Sæpe etiam Iuno maxima cœlicolûm
Coniugis in culpa flagrauit quottidiana,
  Noscens omniuoli plurima furta Iouis.
ATQVI nec diuis homines componier æquum est,
  Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
  Fragrantem Aßyrio uenit odore domum:
Sed furtiua dedit nigra munuscula nocte,
  Ipsius ex ipso dempta uiri gremio.
Quare illud satis est, si nobis id datur unis,
  Quo lapide illa diem candidiore notet.
Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
  Pro multis alijs redditur officijs:
Ne nostrum scabra tangat rubigine nomen,
  Hæc atq; illa dies, atq; alia, atq; alia.
Huc addant diui quamplurima, quæ Themis olim
  Antiquis solita est munera ferre pijs.
Sitis felices & tu simul, & tua uita,
  Et domus ipsa, in qua lusimus, & domina,
Et qui principio nobis dominam dedit, à quo

Sunt

Sunt primo nobis omnia nata bona:
Et lōgè ante omneis mihi quæ me charior ipſo eſt,
Lux mea,qua uiua uiuere dulce mihi eſt.

In Rufum.

Noli admirari,quare tibi fœmina nulla
Rufe uelit tenerum ſuppoſuiſſe femur:
Non ullam raræ labefactes munere ueſtis,
Aut pelluciduli delicijs lapidis.
Lædit te quædam mala fabula,qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper.
Hunc metuūt omnes,neq; mirū:nam mala ualde eſt
Beſtia,nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem:
Aut admirari deſine,cur fugiunt.

De inconſtantia fœminei amoris.

Nulli ſe dicit mulier mea nubere malle,
Quàm mihi:non ſi ſe Iuppiter ipſe petat.
Dicit, SED *mulier cupido quod dicit amanti,*
In uento,& rapida ſcribere oportet aqua.

Ad Virronem.

Si cui,Virro,homini ſacer alarum obſtitit hircus,
Aut ſi quem meritò tarda podagra ſecat:
Aemulus iſte tuus,qui ueſtrum exercet amorem,
Mirificè eſt actu nactus utrunq; malum.
Nam quoties futuit,toties ulciſcitur ambos:
Illam affligit odore,ipſe perit podagra.

Ad Lesbiam.

Dicebas quondam ſolum te noſſe Catullum
Lesbia,nec præ me uelle tenere Iouem.

Dilexi

Dilexi tum te, non tantùm ut uulgus amicam,
Sed pater ut gnatos diligit, & generos.
Nunc te cognoui, Quare & si impensius uxor
Multò: mi tamen es uilior, & leuior.
Qui potis est (inquis) quòd amantem iniuria talis
Cogat amare magis, sed bene uelle minus?
Odi, & amo: quare id faciam, fortasse requiris:
Nescio: sed fieri sentio, & excrucior.

In ingratum.

Desine de quoquam quicquam bene uelle mereri,
Aut aliquem fieri posse putare tuum.
Omnia sunt ingrata. nihil fecisse benignè est?
Immo etiam tædet: tædet, obestq; magis.
Væ mihi, quem nemo grauius, nec acerbius urget:
Quã modò, qui me unũ, atq; unicũ amicũ habuit.

In Gellium.

Gellius audierat, patruum obiurgare solere,
Siquis delicias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdespuit ipsam
Vxorem, & patruum reddidit Harpocratem.
Quod uoluit, fecit: nam quamuis irrumet ipsum
Nunc patruum, uerbum non faciet patruus.

In Lesbiam.

Huc est mens deducta tua mea Lesbia culpa,
Atq; ita se officio perdidit ipsa suo:
Vt iam nec bene uelle queam tibi, si optima fias:
Nec desistere amare, omnia si facias.

Ad seipsum.

Siqua recordanti bene facta priora uoluptas

Est homini, cùm se cogitat esse pium,
Nec sanctam uiolasse fidem, nec fœdere in ullo
Diuûm ad fallendos numine abusum homines:
Multa parata manent in longa ætate Catulle
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nã quæcũq; homines bene cuiquã aut dicere poßũt,
Aut facere, hæc à te dictaq́; factaq́; sunt:
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti.
Quare te iam cur amplius excrucies?
Quin te animo obfirmas? teq́; instinctuq́; reducis?
Et dijs inuitis desinis esse miser?
DIFFICILE est longũ subitò deponere amorem.
Difficile est, uerùm hoc quà lubet, efficias.
Vna salus hæc est, hoc est tibi peruincendum:
Hoc facies, siue id non pote, siue pote.
O dij, si uestrum est misereri, aut si quibus unquam
Extremam iam ipsa in morte tulistis opem,
Me miserum aspicite: & , si uitam puriter egi,
Eripite hanc pestem, perniciemq́; mihi:
Quæ mihi subrepens imos, ut torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias.
Non iam illud quæro, contrà ut me diligat illa:
Aut, quod non potis est, esse pudica uelit:
Ipse ualere opto, & tetrum hunc deponere morbum.
O dij reddite mi hoc pro pietate mea.

Ad Rufum.

Ruse mihi frustra, ac nequicquam cognite amice:
Frustra? immo magno cum pretio, atq; malo:
Siccine subrepsti mi? atq; intestina perurens,

Sic

Sic misero eripuisti omnia nostra bona?
Eripuisti heu heu nostræ crudele uenenum
Vitæ, heu heu nostræ pestis amicitiæ.

De Gallo.

Gallus habet fratres, quorũ est lepidißima coniunx
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus, nam dulceis iungit amores:
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus: nec se uidet esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.
Sed nunc id doleo, quòd puræ impura puellæ
Suauia coniunxit spurca saliua tua.
Verùm id non impunè feres: nam te omnia secla
Noscent: & qui sis, fama loquetur anus.

De Lesbio.

Lesbius est pulcher. quid ni? quem Lesbia malit,
Quàm te cum tota gente Catulle tua.
Sed tamen hic pulcher uendat cum gente Catullum,
Si tria amatorum suauia reppererit.

Ad Gellium.

Vis dicam, Gelli, quare rosea ista labella
Hyberna fiant candidiora niue?
Manè domo cùm exis, & cùm te octaua quiete
E molli longo suscitat hora die:
Nescio quid certè est (an uerè fama susurrat?)
Grandia te medij tenta uorare uiri.
Sic certè est, clamant Virronis rupta miselli
Ilia, & emulso labra notata sero.

Eſt homini, cùm ſe cogitat eſſe pium,
Nec ſanctam uiolaſſe fidem, nec fœdere in ullo
Diuûm ad fallendos numine abuſum homines:
Multa parata manent in longa ætate Catulle
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nã quæcũq; homines bene cuiquã aut dicere poſſũt,
Aut facere, hæc à te dictaq́;, factaq́; ſunt:
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti.
Quare te iam cur amplius excrucies?
Quin te animo obfirmas? teq́; instinctuq́; reducis?
Et dijs inuitis deſinis eſſe miſer?
DIFFICILE eſt longũ ſubitò deponere amorem.
Difficile eſt, uerùm hoc quà lubet, efficias.
Vna ſalus hæc eſt, hoc eſt tibi peruincendũ:
Hoc facies, ſiue id non pote, ſiue pote.
O dij, ſi ueſtrum eſt miſereri, aut ſi quibus unquam
Extremam iam ipſa in morte tuliſtis opem,
Me miſerum aſpicite: & ſi uitam puriter egi,
Eripite hanc peſtem, perniciemq́; mihi:
Quæ mihi ſubrepens imos, ut torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias.
Non iam illud quæro, contrà ut me diligat illa:
Aut, quod non potis eſt, eſſe pudica uelit:
Ipſe ualere opto, & tetrum hunc deponere morbum.
O dij reddite mi hoc pro pietate mea.

Ad Rufum.

Ruſe mihi fruſtra, ac nequicquam cognite amice:
Fruſtra? immo magno cum pretio, atq; malo:
Siccine ſubrepſti mi? atq; inteſtina perurens,

Sic misero eripuisti omnia nostra bona?
Eripuisti heu heu nostræ crudele uenenum
Vitæ, heu heu nostræ pestis amicitiæ.

De Gallo.

Gallus habet fratres, quorū est lepidißima coniunx
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus, nam dulceis iungit amores:
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus: nec se uidet esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.
Sed nunc id doleo, quòd puræ impura puellæ
Suauia coniunxit spurca saliua tua.
Verùm id non impunè feres: nam te omnia secla
Noscent: & qui sis, fama loquetur anus.

De Lesbio.

Lesbius est pulcher. quid ni? quem Lesbia malit,
Quàm te cum tota gente Catulle tua.
Sed tamen hic pulcher uendat cum gente Catullum,
Si tria amatorum suauia reppererit.

Ad Gellium.

Vis dicam, Gelli, quare rosea ista labella
Hyberna fiant candidiora niue?
Manè domo cùm exis, & cùm te octaua quiete
E molli longo suscitat hora die:
Nescio quid certè est (an uerè fama susurrat?)
Grandia te medij tenta uorare uiri.
Sic certè est, clamant Virronis rupta miselli
Ilia, & emulso labra notata sero.

Ad Iuuentium.

Nemo'ne in tanto potuit populo esse, Iuuenti,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes?
Præterquam iste tuus moribunda à sede Pisauri
Hospes, inaurata pallidior statua?
Quid tibi nunc cordi est, quem tu præponere nobis
Audes? at nescis, quod facinus facias.

Ad Quintium.

Quinti, si tibi uis oculos debere Catullum,
Aut aliud si quid charius est oculis:
Eripere ei noli, multò quod charius illi
Est oculis, seu quid charius est oculis.

De Lesbiæ marito.

Lesbia mi, præsente uiro, mala plurima dicit:
Hoc illi fatuo maxima lætitia est.
Mule, nihil sentis: si nostri oblita taceret,
Sana esset. Quod nunc garrit, & obloquitur:
Non solùm meminit: sed, quæ multò acrior est res,
Irata est: hoc est, uritur, & loquitur.

De Arrio.

Chommoda dicebat, siquando Commoda uellet
Dicere, & Hinsidias Arrius Insidias.
Et tum mirificè sperabat se esse locutum:
Cùm quantùm poterat, dixerat Hinsidias.
Credo sic mater, sic liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerat, atq; auia.
Hoc misso in Syriam, requierant omnibus aures:
Audibant eadem hæc leniter, & leuiter.
Nec sibi postillà metuebant talia uerba,

Cùm

Cùm subitò affertur nuntius horribilis,
Ionios fluctus, postquàm illuc Arrius isset,
Iam non Ionios esse, sed Hionios.

De amore suo.

Odi, & amo. quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio: sed fieri sentio, & excrucior.

De Quintia, & Lesbia.

Quintia formosa est multis: mihi candida, longa,
Recta est: hæc ego sic singula confiteor,
Tota illud formosa nego. nam nulla uenustas,
Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est: quæ cùm pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omneis surripuit Veneres.

De suo in Lesbiam amore.

Nulla potest mulier tantùm se dicere amatam
Verè, quantùm à me Lesbia amata mea est.
Nulla fides ullo fuit unquam fœdere tanta,
Quanta in amore suo ex parte reperta mea est.

In Gellium.

Quid facit is, Gelli, qui cum matre, atq; sorore
Prurit, & abiectis peruigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit ô Gelli, quantum non ultima Tethys,
Non genitor Nympharum abluat Oceanus.
Nam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra:
Non si demisso se ipse uoret capite.

De Gellio.

Gellius est tenuis. quid ni? cui tam bona mater,

Tamq; ualens uiuat, tamq; uenusta soror,
Tamq; bonus patruus, tamq; omnia plena puellis
Cognatis, quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est:
Quantum uis, quare sit macer inuenies.
Nascatur magus ex Gelli, matrisq; nefando
Coniugio, & discat Persicum aruspicium.
Nam magus ex matre, & gnato gignatur oportet,
Si uera est Persarum impia relligio.
Natus ut accepto ueneretur carmine diuos,
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

In Gellium.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
In misero hoc nostro ac perdito amore fore:
Quòd te cognossem bene, constantemq; putarem,
Aut posse à turpi mentem inhibere probro:
Sed quòd nec matrem, nec germanam esse uidebam
Hanc tibi, cuius me magnus edebat amor.
Et quamuis tecum multo coniungerer usu,
Non satis id causæ credideram esse tibi.
Tu satis id duxti, tantum tibi gaudium in omni
Culpa est, in quacunq; est aliquid sceleris.

De Lesbia.

Lesbia mi dicit semper malè, nec tacet unquam
De me: dispeream, me nisi Lesbia amat.
Quo signo? quasi eadem totidem mox deprecor illi
Aßiduè, uerùm dispeream nisi amo.

In Cæsarem.

Nil nimium studeo, Cæsar, tibi uelle placere:

Nec scire utrum sis albus, an ater homo.
Mentula mœchatur, mœchatur mentula. certè
Hoc est, quod dicunt, Ipsa olera olla legit.

De Smyrna Cinnæ poëtæ.

Smyrna mei Cinnæ nonam post deniq; messem
Quàm cœpta est, nonamq́; edita post hyemem,
Millia cùm interea quingenta Hortensius uno
In pede stans fixo carmina ructat hians.
Smyrna cauas Atracis penitus mittetur ad undas,
Smyrnam incana diu secula peruoluent.
At Volusi annales Paduam morientur ad ipsam,
Et laxas scombris sæpe dabunt tunicas.
Parua mei mihi sunt cordi monimenta sodalis,
At populus tumido gaudeat Antimacho.

Ad Caluum de Quintilia.

Si quicquam mutis gratum, acceptum'ue sepulcris
Accidere à nostro Calue dolore potest,
Cùm desiderio ueteres renouamus amores,
Atq; olim missas flemus amicitias:
Certè non tanto mors immatura dolori est
Quintiliæ, quantùm gaudet amore tuo.

De Aemylio.

Non, ita me dij ament, quicquam referre putaui,
Vtrum os, an culum olfacerem Aemylio.
Nil immundius hoc, nihil est immundius illo:
Verùm etiam culus mundior, & melior.
Nam sine dentibus est, hoc denteis sesquipedaleis,
Gingiuas uerò ploxemi habet ueteris.
Præterea rictum, qualem defessus in æstu

Meientis mulæ cunnus habere ſolet.
Hic ſutuit multas,& ſe fecit eſſe uenuſtum:
Et non piſtrino traditur,atq; aſino?
Quem ſi qua attingit,non illam poſſe putemus
Aegroti culum lingere carnificis?

Ad Vectium.

In te,ſi in quenquam dici pote,putide Vecti,
Id quod uerboſis dicitur,& fatuis:
Iſta cum lingua(ſi uſus ueniat tibi)poßis
Culos,& crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino uis omneis perdere Vecti,
Dicas:omnino quod cupis,efficies.

Ad Iuuentium.

Surripui tibi,dum ludis,mellite Iuuenti,
Suauiolum dulci dulcius ambroſia.
Verùm id non impunè tuli:nanq; amplius horam
Suffixum in ſumma me memini eſſe cruce,
Dum tibi me purgo:nec poſſum fletibus ullis
Tantillum ueſtræ demere ſæuitiæ.
Nam ſimul id factum eſt,multis diluta labella
Abſterſti guttis omnibus articulis:
Ne quicquam noſtro contractum ex ore maneret,
Tanquam commiſtæ ſpurca ſaliua lupæ.
Præterea infeſto miſerum me tradere amori
Non ceſſaſti,omniq; excruciare modo:
Vt mi ex ambroſia mutatum iam foret illud
Suauiolum,triſti triſtius helleboro.
Quam quoniam pœnam miſero proponis amori,
Nunquam iam poſthac baſia ſurripiam.

De

De Cælio, & Quintio.

Cælius Auphilenum, & Quintius Auphilenam
Flos Veronensum depereunt iuuenum.
Hic fratrem, ille sororem, hoc est, quod dicitur, illud
Fraternum uerè dulce sodalitium.
Cui faueam potius? Cæli, tibi: nam tua nobis
Perspecta exigitur unica amicitia:
Cùm uesana meas torreret flamma medullas.
Sis felix Cæli, sis in amore potens.

Inferiæ ad fratris tumulum.

Multas per gentes, & multa per æquora uectus
Aduenio has miseras frater ad inferias:
Vt te postremo donarem munere mortis,
Et mutum nequicquam alloquerer cinerem,
Quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
Heu miser indignè frater adempte mihi.
Nunc tamen interea prisco quæ more parentum
Tradita sunt tristes munera ad inferias,
Accipe fraterno multùm manantia fletu:
Atq; in perpetuum frater aue, atq; uale.

Ad Cornelium.

Si quicquam tacitè commissum est fido ab amico,
Cuius sit penitus nota fides animi:
Me unum esse inuenies illorum iure sacratum
Corneli, & factum me esse puta Harpocratem.

Ad Sylonem.

Aut sodes mihi redde decem sestertia, Sylo,
Deinde esto quamuis sæuus, & indomitus.
Aut si te nummi delectant, desine quæso

Leno esse, atq; idem sæuus, & indomitus.

Ad quendam, de Lesbia.

Credis me potuisse meæ maledicere uitæ,
Ambobus mihi quæ charior est oculis?
Non potui: nec si possem, tam perditè amarem.
Sed tu cum caupone omnia monstra facis.

In mentulam.

Mentula conatur Pimplæum scandere montem,
Musæ furcillis præcipitem eijciunt.

De puero, & præcone.

Cùm puero bello præconem qui uidet esse,
Quid credat? nisi se uendere discupere.

Ad Lesbiam.

Si quicquam cupidoq́;, optantiq́; obtigit unquã, &
Insperanti, hoc est gratum animo proprié.
Quare hoc est gratum, nobis quoq; charius auro,
Quòd te restituis Lesbia mi cupido.
Restituis cupido, atq; insperanti, ipsa refers te
Nobis: ô lucem candidiore nota,
Quis me uno uiuit felicior? aut magis hac quid
Optandum uita, dicere quis poterit?

In Cominium.

Si, Comini, arbitrio populi tua cana senectus
Spurcata impuris moribus intereat:
Non equidem dubito, quin primùm inimica bonorũ
Lingua execta auido sit data uulturio:
Effossos oculos uoret atro gutture coruus,
Intestina canes, cætera membra lupi.

Ad

Ad Lesbiam.

Iucundum, mea uita, mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos, perpetuumq; fore.
Dij magni facite, ut uelle promittere poßit:
Atq; id syncerè dicat, & ex animo:
Vt liceat nobis tota perducere uita
Alternum hoc sanctæ fœdus amicitiæ.

Ad Aufilenam.

Aufilena, bonæ semper laudantur amicæ:
Accipiunt pretium, quæ facere instituunt.
Tu quod promisti mihi quòd mentita, inimica es:
Quòd nec das, at fers, sæpe facis facinus.
Aut facere ingenuæ est, aut non promisse pudicæ
Aufilena fuit. sed data corripere
Fraudando, efficitur plusquam meretricis auaræ,
Quæ sese toto corpore prostituit.

Ad eandem.

Aufilena, uiro contentam uiuere solo est
Nuptarum laus ex laudibus eximijs.
Sed cuiuis quamuis potius succumbere fas est,
Quàm matrem fratres efficere ex patruo.

In Nasonem.

Multus homo es Naso: neq; tecũ multus homo, sed
Descendis Naso: multus es, & pathicus.

In Cinnam.

Consule Pompeio, primùm duo, Cinna, sedebant
Mœchilia: facto consule nunc iterum
Manserunt duo. sed creuerunt millia in unum
Singula: fœcundum semen adulterio.

In Firmanum.

Firmani saltus non falsò mentula diues
Fertur, qui tot res in se habet egregias:
Aucupium omne genus, pisces, prata, arua, ferasq́;,
Nec quicquam fructus sumptibus exuperat.
Quare concedo sit diues, dum omnia desint:
Saltum laudemus, dum tamen ipse egeat.
Mentulam habet instar triginta iugera prati,
Quadraginta arui, cætera sunt maria.
Cur non diuitijs Crœsum superare potis sit,
Vno qui in saltu tot bona poßideat?
Prata, arua, ingentes syluas, saltusq́;, paludesq́;,
Vsq; ad Hyperboreos, & mare ad Oceanum.
Omnia magna hæc sunt: tamē ut sint maxima, et ul
Non homo sed uerè mentula magna nimis. (tra,

Ad Gellium.

Sæpe tibi studioso animo uenante requiris
Carmina uti possem mittere Battiadæ,
Queis te lenirem, nobis neu conarere
Infestum telis icere musca caput.
Hunc uideo mihi nūc frustra sumptū esse laborem,
Gelli, nec nostras hinc ualuisse preces.
Contra nos tela ista tua euitamus amictu,
At fixus nostris tu dabis supplicium.

FINIS.

EX LIBRO III. DE POETIS LATINIS PETRI CRINITI.

LBIVS *Tibullus Romæ (ut creditur) natus, Hircio & Pansa Coß. qui annus etiam Nasonis poëtæ natalibus insignis fuit: nam uterq; Consul cùm ad liberandum Brutum apud Mutinam mitteretur, fugato Antonio, occisus est: parentes habuit ex equestri ordine, bello & pace satis illustres: is autem Tibullus, quòd ingenio facili, & egregia forma foret, nobiliores etiam ciuitatis sibi conciliauit: in quorum numero fuit Messala Coruinus, qui mira diligentia, & aßiduis officijs poëtam Tibullum fouit. Itaq; sui studiosum uocat eum Tibullus, & insigni carmine laudes eiusdem ac uirtutem celebrauit. Neq; illud ignoratur, cùm in eiusdem Messalæ comitatu in prouinciam Phæacum pergeret, in aduersam eum ualetudinem incidisse: ex quo tali carmine fidem suam atq; fortunam uoluit posteris commendari:*

Hîc iacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messalam terra, dum sequiturq; mari.

Horatium quoq; Flaccum & Macrum poëtam, qui de herbis libros conscripsit familiariter dilexit. Eumq; hortatur, ne relictis castris, & militia, ad amores & Veneres redeat. Albius enim Tibullus in amoribus & delicijs (ut apparet) paulò procli-

uior

uior fuit, ut qui Marathum, & Cherinthum pueros maximo affectu dilexerit, sicuti Deliam, Sulpitiam, Neeram, & Nemesim, de cuius forma & moribus frequens in ueterum libris mentio est, unde illud notum:

Vßit amatorem Nemesis lasciua Tibullum,
 In tota iuuit quem nihil esse domo.

Sed & L. Apuleius quo loco de amoribus disserit apud Claudium Maximum proconsulem, fictum Deliæ nomen à poëta Tibullo refert, cum Plaucia uocaretur. Quinetiam Flaccus liberè illum hortatur amicitiæ nomine, ut forti animo & constanti, immitis Glyceræ fastum, & insolentiam perferat, tum aliorum exemplo discat, quanta sit in amore uarietas. In scribendo autem carmine, Caßio Parmensi eundem præponit, quo loco suorum sermonum iudicem facit, bonaq́; animi & corporis illi ascribit.

Albi nostrorum sermonum candide iudex,
Non tu corpus eras sine pectore: Di tibi formam,
Dij tibi diuitias dederant, artemq́; fruendi.
Quid uoueat dulci nutricula maius alumno,
Quàm sapere, & fari poßit quæ sentiat, & cui
Gratia, fama, ualetudo, contingat abunde,
Et mundus uictus non deficiente crumena?

Is uerò Tibullus in carmine ad Messalam, copiosè ostendit, parum sibi licere in otio uersari, quòd ipsa fortunæ iniquitas nimiùm illi obfuisset, & cùm satis illi opes florerent, conditione temporum factum, ut ad paupertatem redigeretur.

Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci,
Horrea fœcundis indeficientia mensis:
Cuiq́; pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimiùm furiq́;, lupoq́;,
Nunc desiderium superest.

Libros quatuor Elegiarum, siue amorum composuit, in quibus facilè probatur quàm elegans, & candidum sit eius carmen, ut in eiusmodi caloribus describendis Latinos omnes uideatur superasse, tum affectibus exprimendis, tum suauitate ingenij, quod ipsum & Fab. Quintilianus ad Marcellum Victorium refert, cùm poëtam Tibullum & elegantem in primis, ac tersum existimarit. Obijt autem cùm adhuc iunior esset, neq; sine maximo mœrore Ouidij poëtæ, quod ille testatus est longo carmine: in quo probatur quanta literarum iactura Tibullus occiderit, eoq́; molestior fuit eius interitus, quo immaturior uisus est. In eius uerò funere & parens & soror pietatis officium præstiterunt, quod & Nemesis & Delia pari animo fecerunt, sicuti ab Ouidio refertur, uulgatumq́; illud est de elegantia, & carmine Tibulli:

Donec erunt ignes, arcusq́;, Cupidinis arma,
Discentur numeri culte Tibulle tui.

ALBII

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI LIBER PRIMVS.

*

IVITIAS *alius fuluo sibi congerat auro,*
Et teneat culti iugera magna soli:
Quem labor aßiduus uicino terreat hoste,
Martia cui somnos claßica pulsa fugent.
Me mea paupertas uitæ traducat inerti,
Dum meus aßiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore uites
Rusticus, & facili grandia poma manu,
Nec spes destituat, sed frugum semper aceruos
Præbeat, & pleno pinguia musta lacu.
Nam ueneror, seu stipes habet desertus in agris,
Seu uetus in triuio florida serta lapis:
Et quodcunq; mihi pomum nouus educat annus,
Libatum agricolæ ponitur ante Deos.
Flaua Ceres tibi si nostro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.
Pomosisq; ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut sæua falce Priapus aues.
Vos quoq; felicis quondam, nunc pauperis agri
Custodes fertis munera uestra Lares.

Tunc

Tunc uitula innumeros lustrabat cæsa iuuencos,
Nunc agna exigui est hostia parua soli.
Agna cadet uobis, quam circum rustica pubes
Clamet, Iò messes, & bona uina date.
Iam modò non possum contentus uiuere paruo,
Nec semper longæ deditus esse uiæ:
Sed canis æstiuos ortus uitare sub umbra
Arboris ad riuos prætereuntis aquæ.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
Aut stimulo tardos increpuisse boues:
Non agnam'ue sinu pigeat, fœtum'ue capellæ
Desertum oblita matre referre domum.
At uos exiguo pecori furesq;, lupiq;
Parcite: DE *magno est præda petenda grege.*
Hic ego pastoremq; meum lustrare quotannis,
Et placidam soleo spargere lacte Palem.
Adsitis diui: nec uos è paupere mensa
Dona, nec è puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primùm sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitq; luto.
Non ego diuitias patrum, fructusq; requiro,
Quos tulit antiquo condita messis auo.
Parua seges satis est, satis est requiescere lecto,
Scilicet & solito membra leuare toro.
Quàm iuuat immites uentos audire cubantem,
Et dominam tenero continuisse sinu?
Aut gelidas hybernus aquas cùm fuderit Auster,
Securum somnos igne iuuante sequi?
Hoc mihi contingat: sit diues iure, furorem

Qui maris, & tristes ferre potest pluuias.
O' quantum est auri pereat, potiusq; smaragdi:
Quàm fleat ob nostras ulla puella uias.
Te bellare decet terra Messala, mariq;,
Vt domus hostiles præferat exuuias.
Me retinent uinctum formosæ uincla puellæ:
Et sedeo duras ianitor ante fores.
Non ego laudari cupio, mea Delia: tecum
Dummodo sim, quæso, segnis, iners q; uocer.
Te spectem, suprema mihi cùm uenerit hora,
Et teneam moriens deficiente manu.
Flebis & arsuro positum me, Delia, lecto:
Tristibus & lacrymis oscula mista dabis.
Flebis: non tua sunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.
Illo non iuuenis poterit de funere quisquam
Lumina, non uirgo sicca referre domum.
Tu Manes ne lædе meos: sed parce solutis
Crinibus: & teneris, Delia, parce genis.
Interea dum fata sinunt, iungamus amores:
Iam ueniet tenebris mors adoperta caput.
Iam subrepet iners ætas: nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capiti.
Nunc leuis est tractãda Venus: dum frãgere postes
Non pudet, & rixas inseruisse iuuat.
Hîc ego dux, milesq; bonus: uos signa, tubæq;
Ite procul: cupidis uulnera ferte uiris.
Ferte & opes: ego composito securus aceruo
Dites despiciam, despiciamq; famem.

ELEGIA II.

ADde merum, uinoq́; graues cõpesce dolores:
Occupet ut feßi lumina uicta sopor:
Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amans.
Nam posita est nostræ custodia sæua puellæ,
Clauditur & dura ianua firma sera.
Ianua difficilis dominæ, te uerberet hymber,
Te Iouis imperio fulmina missa petant.
Ianua iam pateas uni mihi uicta querelis:
Nec furtim, uerso cardine: aperta sones.
Et mala siqua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas: capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quæ plurima uoce peregi
Supplice, cùm posti florida serta darem.
Tu quoq; ne timidè custodes, Delia, falle:
Audendum est: fortes adiuuat ipsa Venus.
Illa fauet: seu quis iuuenis noua limina tentat,
Seu reserat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto,
Illa pedem nullo ponere posse sono:
Illa uiro coràm nutus conferre loquaces,
Blandaq́; compositis addere uerba notis.
Nec decet hoc omnes: sed quos nec inertia tardat,
Nec uetat obscura surgere nocte timor.
En ego cùm tenebris tota uagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facit esse Venus:
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta præmia ueste petat.

Quisquis amore tenetur: eat tutusq́; sacerq́;
Qualibet: insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hybernæ frigora noctis:
Non mihi cùm multa decidit hymber aqua.
Non labor hic lædit, reseret modò Delia postes,
Et uocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu uir, seu fœmina fias
Obuia: celari uult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum, neu quærite nomen,
Neu propè fulgenti lumina ferte face.
Si quis & imprudens aspexerit, occulat ille
Perq́; deos omneis se meminisse neget.
Nam fuerit quicunq; loquax, is sanguine natam,
Is Venerem è rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet cõiunx tuus: ut mihi uerax
Pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de cœlo ducentem sidera uidi,
Fluminis hæc rapidi carmine uertit iter.
Hæc cantu finditq́; solum, manesq́; sepulchris
Elicit, & tepido deuocat ossa rogo.
Iam ciet infernas magico stridore cateruas,
Iam iubet aspersas lacte referre pedem.
Cùm libet, hæc tristi depellit nubila cœlo:
Cùm libet, æstiuo conuocat orbe niues.
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas,
Sola feros Hecates perdomuisse canes.
Hæc mihi composuit cantus, queis fallere posses:
Ter cane, ter dictis despue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam:

Non sibi, si in molli uiderit esse sinu.
Tu tamen abstineas alijs: nam cætera cernet
Omnia: de me uno sentiet esse nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem se dixit amores
Cantibus, aut herbis soluere posse meos.
Et me lustrauit tædis: & nocte serena
Concidit ad magicos hostia pulla deos.
Non ut totus abesset amor, sed mutuus esset
Orabam nec te posse carere uelim.
Ferreus ille fuit, qui te cùm posset habere,
Maluerit prædas stultus, & arma sequi.
Ille licet Cilicum uictas agat antè cateruas,
Ponat & in capto Martia castra solo,
Totus & argento contextus, totus & auro
Insideat celeri conspiciendus equo,
Ipse boues, mea si tecum modò Delia possim
Iungere, & insolito pascere monte pecus:
Et te dum liceat teneris retinere lacertis,
Mollis & inculta sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro, sine amore secundo,
Prodest, cùm fletu nox uigilanda uenit?
Nam neq; tum plumæ, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidæ ducere posset aquæ.
Non Veneris magnæ uiolaui numina uerbo:
Et mea nunc pœnas impia lingua luit.
Non feror incestus sedes adijsse deorum,
Sertaq; de sanctis diripuisse focis.
Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
Et miserum sancto tundere poste caput:

Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
  Et dare sacratis oscula luminibus.
At tu, qui lætus rides mala nostra, caueto:
  Mox tibi non uanus sæuiet ipse Deus.
Vidi ego qui iuuenum miseros lusisset amores,
  Post Veneris uinclis subdere colla senem:
Et sibi blanditias tremula componere uoce,
  Et manibus canas fingere uelle comas:
Stare nec ante fores puduit, charæ'ue puellæ
  Ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc iuuenis turba circunstetit arcta:
  Despuit in molles & sibi quisq; sinus.
At mihi parce Venus: semper tibi dedita seruit
  Mens mea. Quid messes uris acerba tuas?

ELEGIA III.

Ad Messalam.

IBitis Aegæas sine me Messala per undas:
  O utinam memores ipse, cohorsq; mei.
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris:
  Abstineas auidas mors precor atra manus.
Abstineas mors atra precor, non hîc mihi mater,
  Quæ legat in mœstos ossa perusta sinus.
Non soror, Aßyrios cineri quæ dedat odores,
  Et fleat effusis ante sepulchra comis.
Delia non usquam, quæ me cùm mitteret urbe,
  Dicitur ante omnes consuluisse deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi
  Rettulit è triuijs omnia certa puer.
Cuncta dabãt reditũ: tamen est deterrita nunquàm,
Quin

Quin fleret nostras, respiceretq; uias.
Ipse ego solator, cùm iam mandata dedissem,
Quærebam tardas anxius usq; moras.
Aut ego sum causatus, Aues dant omina dira,
Saturni sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.
Audeat inuito nequis discedere amore:
Aut sciat egressum se, prohibente Deo.
Quid tua nunc Isis tibi Delia? quid mihi prosunt
Illa tua toties æra repulsa manu?
Quid'ue piè, dum sacra colis, pureq; lauari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc dea, nunc succurre mihi: iam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.
Vt mea uotiuas persoluens Delia uoces
Ante sacras lino tecta fores, sedeat:
Bisq; die resoluta comas tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare penates,
Reddereq; antiquo menstrua tura lari.
QVAM bene Saturno uiuebant rege prius, quàm
Tellus in longas est patefacta uias.
Nondum cæruleas pinus contempserat undas,
Effusum uentis præbueratq; sinum:
Nec uagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa nauita merce ratem:
Illo non ualidus subiit iuga tempore taurus,
Non domito frænos ore momordit equus:

Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
  Qui regeret certis finibus arua lapis.
Ipsæ mella dabant quercus, ultroq; ferebant
  Obuia securis ubera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enses
  Immiti sæuus duxerat arte faber.
Nunc Ioue sub domino cædes, & uulnera semper:
  Nunc mare, nunc leti mille repentè uiæ.
Parce pater, timidum non me periuria terrent,
  Non dicta in sanctos impia uerba deos.
Quòd si fatales iam nunc expleuimus annos,
  Fac lapis inscriptis stet super ossa notis:
Hìc iacet immiti consumptus morte Tibullus,
  Messalam terra, dum sequiturq; mari.
Sed me, quòd facilis tenero sum semper Amori,
  Ipsa Venus campos ducet in Elysios.
Hìc choreæ, cantusq; uigent: paßimq; uagantes
  Dulcè sonant tenui gutture carmen aues.
Fert casiam non culta seges, totosq; per agros
  Floret odoratis terra benigna rosis:
Ac iuuenum series teneris immista puellis
  Ludit, & aßiduè prælia miscet Amor.
Illic est cuicunq; rapax mors uenit amanti,
  Et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata iacet sedes, in nocte profunda
  Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Tisiphoneq; impexa feros pro crinibus angues
  Sæuit, & huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in turba serpentum Cerberus ore

Stridet

Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
Versatur celeri noxia membra rota:
Porrectusq; nouem Tityus per iugera terræ,
Assiduas atro uiscere pascit aues:
Tantalus est illic, & circum stagna, sed acrem
Iam iam poturi deserit unda sitim:
Et Danai proles, Veneris quòd numina læsit,
In caua Lethæas dolia portat aquas.
Illic sit quicunq; meos uiolauit amores,
Optauit lentas & mihi militias.
At tu casta precor maneas, sanctiq; pudoris
Assideat custos sedula semper anus.
Hæc tibi fabellas referat: positaq; lucerna,
Deducat plena stamina longa colo.
Ac circa grauibus pensis affixa puella
Paulatim somno fessa remittat opus.
Tunc ueniam subitò: nec quisquam nuntiet antè,
Sed uidear cœlo missus adesse tibi.
Tunc mihi qualis eris, longos turbata capillos,
Obuia nudato Delia curre pede.
Hoc precor: hunc illum nobis aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

ELEGIA IIII.

Ad Priapum.

SIc umbrosa tibi contingant tecta Priape,
Ne capiti soles, ne noceantq; niues:
Quæ tua formosos cœpit solertia? certè
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est.

Nudus, & hybernæ producis frigora brumæ,
Nudus & æstiui tempora sicca canis.
Sic ego. tum Bacchi respondit rustica proles,
Armatus curua sic mihi falce Deus:
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ:
Nam causam iusti semper amoris habent.
Hic placet, angustis quòd equũ compescit habenis:
Hic placidam niueo pectore pellit aquam:
Hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi
Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Sed ne te capiant, primò si fortè negabit,
Tædia: paulatim sub iuga colla dabit.
LONGA dies homini docuit parere leones,
Longa dies molli saxa peredit aqua.
ANNVS in apricis maturat collibus uuas:
Annus agit certa lucida signa uice.
Nec iurare time: Veneris periuria uenti
Irrita per terras, & freta summa ferunt.
Gratia magna Ioui: uetuit pater ipse ualere,
Iurasset cupidè quicquid ineptus amor:
Perq; suas impunè sinit Dictynna sagittas
Affirmes, crines perq; Minerua suos.
At si tardus eris: errabis: transiet ætas
Quàm citò: NON segnis stat, remeatq; dies.
Quàm citò purpureos deperdit terra colores,
Quàm citò formosas populus alta comas:
Quàm iacet, infirmæ uenêre ubi fata senectæ,
Qui prior Elæo est carcere missus equus.
Vidi iam iuuenem, premeret cùm serior ætas

Mœren

Mœrentem, stultos præteriysse dies.
Crudeles diui: serpens nouus exuit annos:
Formæ non ullam fata dedere moram.
Solis æterna est Phœbo, Bacchoq; iuuenta:
Nam decet intonsus crinis utrunq; Deum.
Tu puero quodcunq; tuo tentare libebit.
Cedas, obsequio plurima uincit Amor.
Neu comes ire neges, quamuis uia longa paretur:
Et canis arenti torreat arua siti.
Quamuis prætexens picta ferrugine cœlum
Venturam admittat hymbrifer arcus aquam.
Vel si cæruleas puppi uolet ire per undas,
Ipse leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duros subiysse labores,
Aut operi insuetas attenuasse manus.
Nec, uelit insidiys altos si claudere ualles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si uolet arma, leui tentabis ludere dextra,
Sæpe dabis nudum uincat ut ille latus.
Tunc tibi mitis erit: rapias tum chara licebit
Oscula: pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo, pòst offeret ipse uolenti,
Pòst etiam collo se implicuisse uolet.
Heu, malè nunc artes miseras hæc secula tractant:
Iam tener assueuit munera uelle puer.
Iam tua, qui Venerem docuisti uendere primus,
Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
Pieridas pueri, doctos & amate poëtas:
Aurea nec superent munera Pieridas.

Carmine purpurea est Nisi coma:carmina ni sint,
Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ,uiuet,dum robora tellus,
Dum cœlum stellas,dum uehet amnis aquas.
At qui non audit Musas,qui uendit amorem,
Idææ currus ille sequatur Opis:
Et tercentenas erroribus expleat urbes:
Et secet ad Phrygios uilia membra modos.
Blanditijs uult esse locum Venus ipsa querelis
Supplicibus:miseris flentibus illa fauet.
Hæc mihi, quæ canerem Tityo Deus edidit ore,
Sed Tityum coniunx hæc meminisse uetat.
Pareat ille suæ:uos me celebrate magistrum,
Quos malè habet multa callidus arte puer.
Gloria cuiq; sua est:me,qui spernentur amantes,
Consultent:cunctis ianua nostra patet.
Tempus erit,cùm me Veneris præcepta ferentem
Deducat iuuenum sedula turba senem.
Eheu quàm Marathus lento me torquet amore:
Deficiunt artes,deficiuntq; doli.
Parce puer quæso,ne turpis fabula fiam,
Cùm mea ridebunt uana magisteria.

ELEGIA V.

ASper erã,& bene dissidiũ me ferre loquebar:
At mihi nunc longè gloria fortis abest.
Nanq; agor:ut per plana citus sola uerbere turbo,
Quem celer assueta uersat ab arte puer.
Vre ferum,& torque:libeat ne dicere quicquam
Magnificum,posthac horrida uerba doma.

Parce

Parce tamen: per te furtiui fœdera lecti,
Per Venerem quæso, compositumq́; caput.
Ille ego, cùm tristi morbo defessa iaceres,
Te dicor uotis eripuisse meis.
Ipseq́; ter circum lustrauit sulfure puro,
Carmine cùm magico præcinuisset anus.
Ipse procuraui, ne possent sæua nocere
Somnia, ter salsa deueneranda mola.
Ipse ego uelatus filo, tunicisq́; solutis,
Vota nouem Veneri nocte silente dedi.
Omnia persolui: fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem uitam, si salua fuisses,
Fingebam demens: sed renuente Deo.
Rura colam, frugumq́; aderit mea Delia custos,
Area dum messes sole cadente teret.
Aut mihi seruabit plenis in lyntribus uuas,
Pressaq́; ueloci candida musta pede.
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis
Garrulus in dominæ ludere uerna sinu.
Illa deo sciet agricolæ pro uitibus uuam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos: illi sint omnia curæ:
Et iuuet in tota me nihil esse domo.
Huc ueniet Messala meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahet arboribus.
Et tantum uenerata uirum, hunc sedula curet,
Huic paret, atq; epulas ipsa ministra gerat.
Hæc mihi fingebam, quæ nunc Caurusq́; , Notusq;

Iactat

Iactat odoratos uota per Armenios.
Sæpe ego tentaui curas depellere uino,
At dolor, in lacrymas uerterat omne merum.
Sæpe aliam tenui: sed iam cùm gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deseruitq; Venus.
Tunc me discedens deuotum fœmina dixit:
Et pudet: & narrat scire nefanda mea.
Non facit hoc uerbis: facie, tenerisq; lacertis
Deuouet, & flauis nostra puella comis.
Talis ad Aemonium Nereïs Pelea quondam
Vecta est frenato cærula pisce Thetis.
Hæc nocuere mihi, quòd adest huic diues amator:
Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atq; ore cruento
Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc uolitent animæ circum sua fata querentes
Semper, & è tectis strix uiolenta canat:
Ipsa fame stimulante furens, herbasq; sepulcris
Quærat, & à sæuis ossa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, ululetq; per urbes,
Pòst agat hanc triuijs aspera turba canum.
Eueniet: dat signa Deus: sunt numina amanti:
Sæuit & iniusta lege relicta Venus.
At tu quàm primùm sagæ præcepta rapacis
Desere: NAM donis uincitur omnis amor.
Pauper erit præstò tibi, præstò pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere:
Pauper in angusto fidus comes agmine turbæ,
Subijcietq; manus, efficietq; uiam:

Paup

Pauper ad occultos furtim deducet amicos,
Vinclaq; de niueo detrahet ipse pede.
Heu canimus frustra: nec uerbis uicta patescit
Ianua, sed plena est percutienda manu.
At tu, qui potior nunc es, mea furta caueto:
VERSATVR celeri fors leuis orbe rotæ.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebrò prospicit, ac refugit:
Et simulat transire domum, mox deinde recurrit
Solus, & ante ipsas excreat usq; fores.
Nescio quid furtiuus amor parat: utere quæso
Dum licet: in liquida nat tibi lynter aqua.

ELEGIA VI.

SEmper ut inducar, blandos offers mihi uultus,
Pòst tamē es misero tristis, & asper, Amor.
Quid tibi sæuitiæ mecum est? an gloria magna,
Insidias homini composuisse Deum?
Iam mihi tenduntur casses, iam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat: sed credere durū est,
Sic etiam de me pernegat usq; uiro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes, eheu nunc premor arte mea.
Fingere tunc didicit causas, cur sola cubaret:
Cardine tunc tacito uertere posse fores.
Tunc succos, herbasq; dedi, queis liuor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.
At tu fallacis coniux incaute puellæ,
Me quoq; seruato, peccet ut illa nihil.

Neu iuuenes celebret multo sermone caueto,
Ne'ue cubet laxo pectus aperta sinu.
Neu te decipiat nutu, digitoq; liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.
Exibit quàm sæpe time: seu uisere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda deæ.
At mihi si credas, illam sequar unus ad aras:
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Sæpe uelut gemmas eius, signumq; probarem,
Per causam memini me tetigisse manum.
Sæpe mero somnum peperi tibi: at ipse bibebam
Sobria supposita pocula uictor aqua.
Non ego te læsi prudens: ignosce fatenti:
Iußit amor: CONTRA quis ferat arma deos?
Ille ego sum, nec me iam dicere uera pudebit,
Instabat tota cui tua nocte canis.
Quid tenera tibi coniuge opus, tua si bona nescis
Seruare? ah frustra clauis inest foribus.
Te tenet: absentes alios suspirat amores:
Et simulat, subitò condoluisse caput.
At mihi seruandam credas: non sæua recuso
Verbera, detrecto non ego uincla pedum.
Tunc procul absitis, quisquis colit arte capillos,
Effluit effuso cui toga lapsa sinu.
Quisquis & occurret, ne poßit crimen habere,
Stet procul, aut alia stet procul antè uia.
Sic fieri iubet ipse Deus, sic magna sacerdos
Est mihi diuino uaticinata sono.
Hæc ubi Bellonæ motu est agitata, nec acrem

Flam

Flammam, non amens uerbera torta timet.
Ipsa bipenne suos cædit uiolenta lacertos,
Sanguineq; effuso spargit inulta deam:
Statq; latus præfixa ueru, stat saucia pectus:
Et canit euentus, quos dea magna monet.
Parcite, quam custodit amor, uiolare puellam:
Ne pigeat magno pòst didicisse malo.
Attigerit, labentur opes ut uulnere nostro
Sanguis: ut hic uentis diripiturq; cinis.
Et tibi nescio quas dixit mea Delia pœnas:
Si tamen admittas, sit precor illa leuis.
Non ego te propter parco tibi: sed tua mater
Me monet, atq; iras aurea uincit anus.
Hæc mihi te adducit tenebris, multoq; timore
Coniungit nostras clam taciturna manus.
Hæc foribusq; manet noctu me affixa: proculq;
Cognoscit strepitus, me ueniente, pedum.
Viue diu mihi dulcis anus: proprios ego tecum,
Sit modò fas, annos contribuisse uelim.
Te semper, natamq; tuam te propter amabo:
Quicquid agit, sanguis est tamen illa tuus.
Sit modò casta doce: quamuis non uitta ligatos
Impediat crines, nec stola longa pedes.
Et mihi sint duræ leges: laudare nec ullam
Possum, quin oculos appetat illa meos.
Et siquid peccasse putat, ducorq; capillis
Immeritò, proprias proripiorq; uias.
Non ego te pulsare uelim: sed uenerit iste
Si furor, optarim non habuisse manus.

Nec ſæuo ſis caſta metu, ſed mente fideli
  Mutuus abſenti te mihi ſeruet amor.
Nam quæ fida fuit nulli, pòſt uicta ſenecta
  Ducit inops tremula ſtamina torta manu:
Firmaq; conductis adnectit licia telis,
  Tractaq; de niueo uellere dente putat.
Hanc animo gaudente uident, iuuenumq; cateruæ
  Commemorant meritò tot mala ferre ſenem.
Hanc Venus ex alto flentem ſublimis Olympo
  Spectat: & infidis quòd ſic acerba, monet.
Hæc alijs maledicta cadant: nos Delia amoris
  Exemplum cana ſimus uterq; coma.

ELEGIA VII.

HVnc cecinere diem Parcæ, fatalia nentes
  Stamina, non ulli diſſoluenda Deo:
Hunc fore Aquitanas poſſet qui fundere gentes,
  Quem tremeret forti milite uictus Atax.
Euenere: nouos pubes Romana triumphos
  Vidit, & euinctos brachia capta duces.
At te uictrices lauros Meſſala gerentem
  Portabat niueis currus eburnus equis.
Non ſine me eſt tibi partus honos, tua bella: Pyrene
  Teſtis, & oceani littora Sanctonici.
Teſtis Arar, Rhodanusq; celer, magnusq; Garũ-
  Carnoti & flaui, cærula lympha Liger. (na
At te Cydne canam, tacitis qui leniter undis
  Cæruleus placidis per uada ſerpis aquis:
Quantus & æthereo contingens uertice nubes
  Frigidus intonſos Taurus arat Cilicas.

Quid

Quid referam, ut uolitet crebras intacta per urbes
  Alba Palæstino sancta columba Syro?
Vtq́; maris uastum prospectet turribus æquor
  Prima ratem uentis credere docta Tyros?
Qualis & arentes cùm findit Sirius agros
  Fertilis æstiua Nilus abundet aqua?
Nile pater, quanam possum te dicere causa,
  Aut quibus in terris occuluisse caput?
Te propter nullos tellus tua postulat hymbres,
  Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.
Te canit, atq; suum proles miratur Osirim,
  Barbara Memphiten plangere docta bouem.
Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
  Et teneram ferro sollicitauit humum:
Primus inexpertæ commisit semina terræ,
  Pomaq́; non notis legit ab arboribus:
Hic docuit teneram palis adiungere uitem,
  Hic uiridem dura cædere falce comam:
Illi iucundos primùm matura sapores
  Expressa incultis uua dedit pedibus.
Ille liquor docuit uoces inflectere cantu,
  Mouit & ad certos nescia membra modos.
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
  Pectora tristitiæ dissoluenda dedit:
Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
  Crura licet dura compede pulsa sonent.
Non tibi sunt tristes curæ, non luctus Osiri:
  Sed chorus, & cantus lenis, & aptus amor:
Sed uarij flores, & frons redimita corymbis,

Fusa sed ad teneros lutea palla pedes:
Et Tyriæ uestes, & dulcis tibia cantus,
Et leuis occultis conscia cista sacris.
Huc ades, & centum ludos, geniumq; choreis
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius è nitido stillent unguenta capillo:
Et capite, & collo mollia serta gerat.
Sic uenias hodierne tibi, dum turis honores,
Liba & Mopsopio dulcia melle feram.
At tibi subcrescat proles, quæ facta parentis
Augeat, & circa stet uneranda senem.
Non taceam monimenta uiæ, quæ Tuscula tellus,
Candidaq; antiquo detinet Alba lare.
Nanq; opibus congesta tuis hîc glarea dura
Sternitur, hîc apta iungitur arte silex.
Te canit agricola è magna cùm uenerit urbe
Serus, inoffensum rettuleritq; pedem.
At tu natalis multos celebrande per annos,
Candidior semper, candidiorq; ueni.

ELEGIA VIII.

Non ego celarim, posit quid nutus amantis,
Quid'ue ferant miti lenia uerba sono.
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorum,
Præcinit euentus nec mihi cantus auis.
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit, multis non sine uerberibus.
Desine dissimulare, DEVS crudelius urit,
Quos uidet inuitos succubuisse sibi.
Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos,

Sæpeq;

Sæpeq; mutatas disposuisse comas?
Quid fuco splendente comas ornare? quid ungues
Artificis docta subsecuisse manu?
Frustra iam uestes: frustra mutantur amictus,
Ansaq; compressos colligat arcta pedes.
Illa placet, quamuis inculto uenerit ore,
Nec nitidum tarda compserit arte caput.
Num te carminibus, num te pallentibus herbis
Deuouit tacito tempore noctis anus?
Cantus uicinis fruges traducit ab agris,
Cantus & iratæ detinet anguis iter:
Cantus & è curru lunam deducere tentat,
Et faceret, si non æra repulsa sonent.
Quid queror heu miser carmē nocuisse? q̄d herbas?
FORMA nihil magicis utitur auxilijs.
Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
Oscula, sed femori conseruisse femur.
Nec tu difficilis puero tamen esse memento:
Persequitur pœnis tristia facta Venus.
Munera ne poscas: det munera canus amator,
Vt foueat molli frigida membra sinu.
Charior est auro iuuenis, cui leuia fulgent
Ora, nec amplexus aspera barba terit.
Huic tu candentes humero suppone lacertos,
Et regum magnæ despiciantur opes.
At Venus inuenit puero concumbere furtim,
Dum timet, & teneros conserit usq; sinus:
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oscula, & in collo figere dente notas.

Non lapis hanc,gemmæq; iuuant,quæ frigore sola
Dormiat,& nulli sit cupienda uiro.
Heu serò reuocatur amor,seroq́; iuuenta,
Cùm uetus infecit cana senecta caput.
Tum studiũ formæ est,coma cùm mutatur,ut annos
Dißimulet uiridi cortice tincta nucis:
Tollere tunc cura est albos à stirpe capillos,
Et faciem dempta pelle referre nouam.
At tu dum primi floret tibi temporis ætas,
Vtere:non tardo labitur illa pede.
Heu Marathũ torques:puero quæ gloria uicto est?
In ueteres esto dura puella senes.
Parce precor tenero:non illi sontica causa est,
Sed nimius luteo corpora tingit amor.
Ver miser absenti mœstas quàm sæpe querelas
Conijcit,& lacrymis omnia plena madent!
Quid me spernis? ait:poterat custodia falli:
Ipse dedit cupidis fallere posse Deus.
Nota Venus furtiua mihi est,ut lenis agatur
Spiritus,ut nec dent oscula rapta sonum.
Et possum media quamuis obrepere nocte:
Et strepitu nullo clàm reserare fores.
Quid prosunt artes,miserum si spernit amantem,
Et fugit ex ipso sæua puella toro?
Vel cùm promittit subitò,sed perfida fallit,
Est mihi nox multis euigilanda modis.
Dum mihi uenturam fingo,quodcunq; mouetur,
Illius credo tunc sonuisse pedes.
Desistas lacrymare,puer:non frangitur illa,

Et tua iam fletu lumina ſeſſa tument.
Oderunt Pholoës (moneo) faſtidia diui,
Nec prodeſt, ſanctis tura dediſſe focis.
Hic Marathus quōdam miſeros ludebat amantes,
Neſcius ultorem poſt caput eſſe deum.
Sæpe etiam lacrymis fertur riſiſſe dolentis,
Et cupidum ficta detinuiſſe mora.
Nunc omneis odit faſtus, nunc diſplicet illi
Quæcunq; oppoſita eſt ianua firma ſera.
At te pœna manet, niſi deſinis eſſe ſuperba.
Quàm cupies uotis hunc reuocare diem!

ELEGIA IX.

QVid mihi, ſi fueras miſeros læſurus amores,
Fœdera per diuos clàm uiolanda dabas?
Ah miſer: ETSI QVIS primò periuria celat,
Sera tamen tacitis pœna uenit pedibus.
Parcite cœleſtes: æquum eſt, impunè licere
Numina formoſis lædere ueſtra ſemel.
Lucra petens habili tauros adiungit aratro,
Et durum terræ ruſticus urget opus.
Lucra petituros parentia per freta uentis
Ducunt inſtabiles ſidera certa rates.
Muneribus meus eſt captus puer: at Deus illa
In cinerem, & liquidas munera uertat aquas.
Iam mihi perſoluet pœnas: puluisq; decorum
Detrahet, & uentis horrida facta coma.
Vretur facies, urentur ſole capilli:
Deteret inualidos & uia longa pedes.
Admonui quoties, Auro ne pollue formam,

SAEPE solent auro multa subesse malæ.
Diuitijs captus siquis uiolauit amorem,
Asperaq; est illi, difficilisq; Venus.
Vre meum potius flamma caput, & pete ferro
Corpus, & intorto uerbere terga seca.
Nec tibi celanti fas sit peccare: paranti
Sit Deus, occultos qui uetet esse dolos.
Ipse Deus tacito permisit lenè ministro,
Ederet ut multo libera uerba mero.
Ipse Deus somno domitos emittere uocem
Iußit, & inuitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam: nunc me fleuisse loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
Tum mihi iurabas, nullo te diuitis auri
Pondere, non gemmis uendere uelle fidem:
Non tibi si pretium Campania terra daretur,
Non tibi si Bacchi cura Falernus ager.
Illis eriperes uerbis, mihi sidera cœli
Lucere, & puras fluminis esse uias.
Quin etiam flebas: at non ego fallere doctus
Tergebam humentes credulus usq; genas.
Quid facerem? nisi & ipse fores in amore puellæ:
Sit precor exemplo sed leuis illa tuo.
O` quoties uerbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multa lumina nocte tuli.
Sæpe insperanti uenit tibi munere nostro,
Sed latuit clausas post adoperta fores.
Tum miser interij stultè confisus amari:
Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.

Quin

Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam:
  Et me nunc nostri, Pieridumq; pudet.
Illa uelim rapida Vulcanus carmina flamma
  Torreat, & liquida deleat amnis aqua.
Tu procul hinc absis, cui formam uendere curæ est,
  Et pretium plena grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
  Rideat aßiduis uxor inulta dolis:
Et cùm furtiuo iuuenem lassauerit usu,
  Tecum interposita languida ueste cubet.
Sint externa tuo semper uestigia lecto,
  Et pateat cupidis semper aperta domus.
Nec lasciua soror dicatur plura bibisse
  Pocula, uel plures emeruisse uiros.
Illam sæpe ferunt conuiuia ducere Baccho,
  Dum rota luciferi prouocet orta diem.
Illa queat nullam melius consumere noctem,
  Atq; operum uarias disposuisse uices.
At tua perdidicit: nec tu stultißime sentis,
  Cùm tibi non solita corpus ab arte mouet.
Tu'ne putas illam pro te disponere crines?
  Aut tenues denso pectere dente comas?
Ista hæc persuadet facies, auroq; lacertos
  Vinciat, & Tyrio prodeat apta sinu:
Non tibi, sed iuueni cuidam uult bella uideri:
  Deuoueat pro quo remq;, domumq; tuam.
Nec facit hoc uitio: sed corpora fœda podagra,
  Et senis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noster puer: hunc ego credam

Cum trucibus Venerem iungere posse feris.
Blanditias'ne meas alij tu uendere es ausus?
Tu'ne alijs demens oscula ferre mea?
Tunc flebis, cùm me uinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna superba tuo.
At tua tum me pœna iuuet: Veneriq; merenti
Fixa notet casus aurea palma meos.
Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
Dedicat, & grata sis Dea mente, rogat.

ELEGIA X.

QVis fuit, horrēdos primus qui protulit enses?
Quàm ferus, & uerè ferreus ille fuit!
Tunc cædes hominum, generi tunc prælia nata,
Tunc breuior diræ mortis aperta uia est.
At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
Vertimus, in sæuas quod dedit ille feras.
Diuitis hoc uitium est auri: nec bella fuerunt,
Faginus astabat cùm scyphus ante dapes:
Non arces, non uallus erat, somnumq; petebat
Securus uarias dux gregis inter oues.
Tunc mihi uita foret, uulgi nec tristia nossem
Arma, nec audissem corde tremente tubam,
Nunc ad bella trahor: & iam quis forsitan hostis
Hæsura in nostro tela gerit latere.
Sed patrij seruate Lares: aluistis & ijdem,
Cursarem uestros cùm tener ante pedes.
Neu pudeat, prisco uos esse è stipite factos:
Sic ueteris sedes incoluistis aui.
Tunc melius tenuere fidem, cùm paupere cultu

Stabat in exigua ligneus æde Deus.
Hic placatus erat, seu quis libauerat uuam,
Seu dederat sanctæ spicea serta comæ.
Atq; aliquis uoti compos liba ipsa ferebat,
Postq; comes purum filia parua fauum.
At nobis ærata Lares depellite tela,
Hostiaq; è plena rustica porcus hara:
Hanc pura cum ueste sequar: myrtoq; canistra
Vincta geram, myrto uinctus & ipse caput.
Sic placeam uobis, alius sit fortis in armis:
Sternat & aduersos, Marte fauente, duces.
Vt mihi potanti possit sua dicere facta
Miles, & in mensa pingere castra mero.
QVIS furor est atram bellis accersere mortem?
Imminet, & tacito clàm uenit illa pede.
Non seges est infrà, non uinea culta: sed audax
Cerberus, & Stygiæ nauita puppis aquæ.
Illic percussisq; genis, ustoq; capillo
Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quàm potius laudandus hic est, quem prole parata
Occupat in parua pigra senecta casa?
Ipse suas sectatur oues, at filius agnos,
Et calidam fesso comparat uxor aquam.
Sic ego sim, liceatq; caput candescere canis,
Temporis & prisci facta referre senem.
Interea Pax arua colat: Pax candida primum
Duxit araturos sub iuga curua boues:
Pax aluit uites, & succos condidit uuæ,
Funderet ut nato testa paterna merum,

Pace bidens, uomerq́; uigent: at tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.
Rusticus è lucoq́; uehit malè sobrius ipso
Vxorem plaustro, progeniemq́; domum.
Sed Veneris tunc bella calent: scissosq́; capillos
Fœmina, perfractas conqueriturq́; fores.
Flet teneras subtusa genas, sed uictor & ipse
Flet sibi dementes tam ualuisse manus.
At lasciuus Amor rixæ mala uerba ministrat,
Inter & iratum lentus utrunq; sedet.
Ah lapis est, ferrumq́; suam quicunq; puellam
Verberat, è cœlo diripit ille Deos.
Sit satis è membris tenuem perscindere uestem,
Sit satis ornatas dissoluisse comas:
Sit lacrymas mouisse satis: quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella potest.
Sed manibus qui sæuus erit, scutumq́; sudemq́;
Is gerat: & miti sit procul à Venere.
At nobis Pax alma ueni, spicamq́; teneto,
Perfluat & pomis candidus antè sinus.

FINIS.

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI LIBER II.

VISQVIS adest, ualeat: fruges lustramus, & agros,
Ritus ut à prisco traditꝰ extat auo.
Bacche ueni, dulcisq; tuis è cornibus uua
Pendeat: & spicis tempora cinge Ceres.
Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
Et graue suspenso uomere cesset opus.
Soluite uincla iugis: nunc ad præsepia debent
Plena coronato stare boues capite.
Omnia sint operata Deo: non audeat ulla
Lanificam pensis imposuisse manum.
Vos quoq; abesse procul iubeo, discedat ab aris
Cui tulit hesterna gaudia nocte Venus.
CASTA placent superis: pura cum ueste uenite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.
Cernite fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,
Vinctaq; pòst olea candida turba comas.
Dÿ patrÿ purgamus agros, purgamus agrestes:
Vos mala de nostris pellite limitibus.
Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris
Ingerat ardenti grandia ligna foco.
Turbaq; uernarum saturi bona signa coloni

Ludet, & ex uirgis extruet arte casas.
Euentura precor: uidén' ut felicibus extis
Significet placidos nuntia fibra Deos?
Nunc mihi fumosos ueteris proferte falernos
Consulis, & Chio soluite uincla cado.
Vina diem celebrent: non festa luce madere
Est rubor, errantes & malè ferre pedes.
Sed bene Messalam sua quisq; ad pocula dicat:
Nomen & absentis singula uerba sonent.
Gentis Aquitanæ celeber Messala triumphis,
Et magna intonsis gloria uictor, ades.
Huc ades: aspiraq́; mihi, dum carmine nostro
Redditur agricolis gratia cœlitibus.
Rura cano, rurisq́; Deos: his uita magistris
Desueuit querna pellere glande famem.
Illi compositis primum docuere tigillis
Exiguam uiridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primi docuisse feruntur
Seruitium, & plaustro supposuisse rotam.
Tunc uictus abiere feri, tunc consita pomus,
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc pressos pedibus dedit uua liquores,
Mistaq́; securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cùm sideris æstu
Deponit flauas annua terra comas.
Rure leuis uerno flores apis ingerit alueo,
Compleat ut dulci sedula melle fauos.
Agricola aßiduo primùm satiatus aratro
Cantauit certo rustica uerba pede:

Et

Et ſatur arenti primùm eſt modulatus auena
Carmen, ut ornatos duceret ante Deos.
Agricola & minio ſuffuſus Bacche rubenti
Primus inexperta duxit ab urbe choros.
Huic datus à pleno memorabile munus ouili
Dux pecoris hircus auxerat, hircus oues.
Rure puer uerno primum de flore coronam
Fecit, & antiquis impoſuit laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida uellus ouis.
Hinc & fœmineus labor eſt: hinc penſa, colusq;:
Fuſus & appoſito pollice uerſat opus.
Atq; aliqua aßiduè textrix operata Mineruam
Cantat, & appulſo tela ſonat latere.
Ipſe quoq; inter agros, interq; armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primùm ſe exercuit arcu:
Hei mihi quàm doctas nunc habet ille manus.
Nec pecudes uelut antè petit: fixiſſe puellas
Geſtit, & audaces perdomuiſſe uiros.
Hic iuueni detraxit opes, hic dicere iußit
Limen ad iratæ uerba pudenda ſenem.
Hoc duce cuſtodes furtim tranſgreſſa iacentes
Ad iuuenem tenebris ſola puella uenit:
Et pedibus prætentat iter ſuſpenſa timore,
Explorat cæcas cui manus antè uias.
Ah miſeri, quos hic grauiter Deus urget: at ille
Felix, cui placidus leniter afflat amor.
Sancte ueni dapibus feſtis: ſed pone ſagittas,

Et

Et procul ardentes hinc precor abde faces.
Vos celebrem cantate Deum: pecoriq́; uocate
Voce Palem, pecori clàm sibi quisq; uocet.
Aut etiam sibi quisq; palam: nam turba iocosa
Obstrepit, & Phrygio tibia curua sono.
Ludite: iam nox iungit equos, currumq́; sequuntur
Matris lasciuo sidera fulua choro.
Postq; uenit tacitus fuluis circundatus alis
Somnus, & incerto somnia nigra pede.

ELEGIA II.

Dicamus bona uerba: uenit natalis ad aras,
Quisquis ades, lingua uir, mulierq; aue.
Vrantur pia tura focis: urantur odores,
Quos tener à terra diuite mittit Arabs.
Ipse suos Genius adsit uisurus honores,
Cui decorent sanctas florea serta comas.
Illius è puro distillent tempora nardo:
Atq; satur libo sit, madeatq́; mero:
Annuat & Cherinte tibi quodcunq; rogabis.
En age quid cessas? annuit ille, roga.
Auguror, uxoris fidos optabis amores:
Iam reor hoc ipsos edidicisse Deos.
Nec tibi malueris totum quæcunq; per orbem
Fortis arat ualido rusticus arua boue.
Nec tibi gemmarum quicquid felicibus undis
Nascitur, Eoi quà maris unda rubet.
Vota cadunt: utinam strepitantibus aduolet alis,
Flauaq́; coniugio uincula portet Amor.
Vincula quæ maneant semper, dum tarda senectus

Inducat rugas, inficiatq; comas.
Huc ueniat natalis auis, prolemq; ministret.
Ludat & ante tuos turba nouella pedes.

ELEGIA III.

RVra tenent, Cornute, meam, uillæq; puellam:
Ferreus est eheu quisquis in urbe manet.
Ipsa Venus latos iam nunc migrauit in agros,
Verbaq; aratoris rustica discit Amor.
O' ego cùm dominam aspicerem, quam fortiter illic
Versarem ualido pingue bidente solum:
Agricolæq; modò curuum sectarer aratrum,
Dum subigunt sterlles arua serenda boues:
Nec quererer quòd sol graciles exureret artus,
Læderet aut teneras pustula rupta manus.
Pauit & Admeti tauros formosus Apollo:
Nec cithara, intonsæ profueruntue comæ:
Nec potuit curas sanare salubribus herbis:
Quicquid erat medicæ uicerat artis Amor.
Ipse Deus solitus stabulis expellere uaccas,
Et potum pastas ducere fluminibus:
Et miscere nouo docuisse coagula lacte,
Lacteus & mistus obriguisse liquor.
Tunc fiscella leui detexta est uimine iunci,
Raraq; per nexus est uia facta sero.
Ah quoties illo uitulum gestante per agros
Dicitur occurrens erubuisse soror.
Ah quoties ausæ, caneret dum ualle sub alta,
Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus,

Venit

Venit & à templis irrita turba domum.
Sæpe horrere sacros doluit Latona capillos,
Quos admirata est ipsa nouerca prius.
Quisquis inornatumq; caput, crinesq; solutos
Aspiceret, Phœbi quæreret ille comam.
Delos ubi nunc Phœbe tua est, ubi Delphica Pytho?
Nempe amor in parua te iubet esse casa.
Felices olim Veneri cùm fertur apertè
Seruire æternos non puduisse Deos.
Fabula nunc ille est, sed cui sua cura puella:
Fabula sit, mauult, quàm sine amore Deus.
At tu quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
Imperitat, nostra sint tua castra domo.
Ferrea non Venerem, sed prædam secula laudant:
Præda tamen multis est operata malis.
Præda feras acies cinxit discordibus armis:
Hinc cruor, hinc cædes, mors propiorq; uenit.
Præda uago iussit geminare pericula Ponto,
Bellica cum dubijs rostra dedit ratibus.
Prædator cupit immensos obsidere campos,
Vt multo innumeram iugere pascat ouem.
Cui lapis externus curæ est, urbisq; tumultus,
Portatur ualidis multa columna iugis.
Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra
Negligat hybernas piscis adesse minas.
At tibi læta trahant Samiæ conuiuia testæ,
Fictaq; Cumana lubrica terra rota.
Eheu diuitibus uideo gaudere puellas:
Iam ueniant prædæ, si Venus optat opes.

Vt mea luxuria Nemesis fluat, utq; per urbem
Incedat donis conspicienda meis.
Illa gerat uestes tenues, quas fœmina Coa
Texuit, auratas disposuitq; uias.
Illi sint comites fusci, quos India torret,
Solis & admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureumq; Tyros.
Nota loquor: regnum ipse tenet, quò sæpe coëgit,
Barbara gypsatos ferre catasta pedes.
At tibi dura seges, Nemesim quæ ducis ab urbe,
Persoluat nulla semina terra fide.
Et tu Bacche tener iucundæ consitor uuæ,
Tu quoq; deuotos Bacche relinque lacus.
Haud impunè licet formosas tristibus agris
Abdere, non tanti sunt tua musta pater.
O ualeant fruges, ne sint modò rure puellæ:
Glans alat, & prisco more bibantur aquæ.
Glans aluit ueteres, & passim semper amarunt,
Quid nocuit sulcos non habuisse satos?
Tum quibus aspirabat Amor, præbebat apertè
Mitis in umbrosa gaudia ualle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
Ianua: si fas est, mos precor ille redi.
Ah pereant artes, & mollia iura colendi,

Desideratur nonnihil.

O utinam ueteri peragrantes more puellæ
Horrida uillosa corpora ueste tegant.
Nunc si clausa mea est, si copia rara uidendi,

Heu miserum, laxam quid iuuat esse togam?
Ducite ad imperium dominæ, sulcabimus agros.
Non ego me uinclis, uerberibusq; nego.

ELEGIA IIII.

SIc mihi seruitium uideo, dominamq; paratam,
Iam mihi libertas illa paterna uale.
Seruitium sed triste datur, teneorq; catenis,
Et nunquàm misero uincla remittit Amor,
Et seu quid merui, seu quid peccauimus, uror:
Vror, iò remoue sæua puella faces.
O ego ne posim tales sentire dolores,
Quàm mallem in gelidis montibus esse lapis:
Stare uel insanis cautes obnoxia uentis,
Naufraga quam uasti tunderet unda maris.
Nunc & amara dies, & noctis amarior umbra est:
Omnia nam tristi tempora felle madent.
Nec prosunt elegi, nec carminis autor Apollo:
Illa caua pretium flagitat usq; manu.
Ite procul Musæ, si non prodestis amanti:
Non ego uos, ut sint bella canenda, colo.
Nec refero solisq; uias: & qualis, ut orbem
Compleuit, uersis luna recurrat equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quæro:
Ite procul Musæ si nihil ista ualent.
At mihi per cædē, & facinus sunt dona parāda:
Ne iaceam clausam flebilis ante domum.
Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis,
Sed Venus ante alias est uiolanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamq; rapacem

Dat

Dat mihi: sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat quicunq; legit uiridesq́; smaragdos,
Et niueam Tyrio murice tingit ouem.
Hic dat auaritiæ causas, & Coa puellis
Vestis, & è rubro lucida concha mari.
Hæc fecere malas: hinc clauem ianua sensit,
Et cœpit custos liminis esse canis.
Sed pretium si grande feras, custodia uicta est:
Nec prohibent claues, & canis ipse tacet.
Heu quicunq; dedit formam cœlestis auaræ,
Quale bonum multis attulit ipse malis?
Hinc fletus, rixæq́; sonant: hæc deniq; causa
Fecit, ut infamis hic Deus esset amor.
At tibi, quæ pretio uictos excludis amantes,
Eripiant partas uentus, & ignis opes.
Quin tua tunc iuuenes spectent incendia læti,
Nec quisquam flammæ sedulus addat aquam.
Seu ueniet tibi mors, neq; erit, qui lugeat ullus,
Nec qui det mœstas munus in exequias.
At bona, quæ nec auara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum:
Atq; aliquis senior ueteres ueneratus amores
Annua constructo serta dabit tumulo,
Et bene, discedens dicet, placideq́; quiescas,
Terraq́; securæ sit super ossa leuis.
Vera quidem moneo: sed prosunt quid mihi uera?
Illius est nobis lege colendus amor.
Quin etiam sedes iubeat si uendere auitas,
Ite sub imperium, sub titulumq́; lares.

Quicquid habet Circe, quicquid Medea ueneni,
Quicquid & herbarum Thessala terra gerit,
Et qd', ubi indomitis gregib⁹ Venus afflat amores,
Hippomanes cupidæ stillat ab inguine equæ.
Si modò me placido uideat Nemesis mea uultu:
Mille alias herbas misceat illa, bibam.

ELEGIA V.

PHœbe faue, nou⁹ egreditur tua tẽpla sacerdos,
Huc agè cum cithara, carminibusq; ueni.
Nunc te uocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere uerba meas.
Ipse triumphali deuinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua sacra ueni:
Sed nitidus, pulcherq; ueni: nunc indue uestem
Sepositam, longas nunc bene pecte comas.
Qualem te memorant Saturno rege fugato
Victori laudes concinuisse Ioui.
Tu procul euentura uides, tibi deditus augur
Scit bene quid fati prouida cantet auis.
Tuq; regis sortes, per te præsentit aruspex,
Lubrica signauit cùm Deus exta notis.
Te duce Romanos nunquàm frustrata Sibylla est,
Abdita quæ senis fata canit pedibus.
Phœbe sacras Messalinum sine tangere chartas
Vatis: & ipse precor, quod canat illa, doce.
Hæc dedit Aeneæ sortes, postquam ille parentem
Dicitur, & captos sustinuisse lares.
Hæc fore credebat Romam, cùm mœstus ab alto
Ilion, ardentes respiceretq; Deos.

Romulus

Romulus æternæ nondum formauerat urbis
Mœnia, consorti non habitanda Remo.
Sed tunc pascebant herbosa palatia uaccæ,
Et stabant humiles in Iouis arce casæ.
Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbræ,
Et facta agresti lignea falce Pales:
Pendebatq; uagi pastoris in arbore uotum
Garrula syluestri fistula sacra Deo.
Fistula cui semper decrescit arundinis ordo:
Nam calamus cera iungitur usq; minor.
At quà Velabri regio patet, ire solebat
Exiguus pulla per uada lynter aqua.
Illa sæpe gregis ditis placitura magistro
Ad iuuenem festa est uecta puella die.
Cum qua fœcundi redierunt munera ruris
Caseus, & niueæ candidus agnus ouis.

Desideratur nonnihil.

Impiger Aenea uolitantis frater Amoris,
Troica qui profugis sacra uehis ratibus,
Iam tibi Laurentes aßignat Iuppiter agros,
Iam uocat errantes hospita terra Lares.
Illic sanctus eris, cùm te ueneranda Numici
Vnda Deum cœlo miserit indigetem.
Ecce super fessas uolitat Victoria puppes,
Tandem ad Troianos diua superba uenit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.
Iam tibi prædico barbare Turne necem.
Ante oculos Laurens castrũ, murusq; Lauini est,
Albaq; ab Ascanio condita longa duce.

Te quoq; iam uideo Marti placitura sacerdos
  Ilia Vestales deseruisse focos:
Concubitusq́; tuos furtim, uittasq́; iacentes,
  Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc tauri de septem montibus herbas
  Dum licet, hîc magnæ iam locus urbis erit.
Roma tuum nomen terris fatale regendis,
  Quà sua de cœlo prospicit arua Ceres:
Quaq́; patent ortus, & quà fluitantibus undis
  Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tunc se mirabitur, & sibi dicet
  Vos bene tam longam consuluisse uiam.
Vera cano: sic usq; sacras innoxia lauros
  Vescar, & æternùm sit mihi uirginitas.
Hæc cecinit uates: & te sibi Phœbe uocauit,
  Iactauit fusas & caput ante comas.
Quicquid Amalthea, quicquid Marpesia dixit,
  Heryphile Phœbo grataq́; quod monuit,
Quasq́; Albana sacras Tyberis per flumina sortes
  Portarit, sicco perlueritq́; sinu,
Hæc fore dixerunt, belli mala signa cometen,
  Multus & in terras deplueritq́; lapis.
Atq; tubas, atq; arma ferunt strepitantia cœlo
  Audita, & lucos præcinuisse fugam.
Ipsum etiam solem defectum lumine uidit
  Iungere pallentes nubilus annus equos:
Et simulacra Deûm lacrymas fudisse tepentes,
  Fataq́; uocales præmonuisse boues.
Hæc fuerant olim, sed tu iam mitis Apollo

Prod

Prodigia indomitis merge ſub æquoribus:
Vt ſuccenſa ſacris crepitet bene laurea flammis,
Omine quo felix, & ſacer annus eat.
Laurus ubi bona ſigna dedit, gaudete coloni:
Diſtendet ſpicis horrea plena Ceres.
Oblitus & muſto feriet pede ruſticus uuas,
Dolia dum, magni deficiuntq; lacus.
At madidus Baccho ſua feſta parilia paſtor
Concinet, à ſtabulis tunc procul eſte lupi.
Ille leuis ſtipulæ ſolenneis potus aceruos
Accendet, flammas tranſilietq; ſacras.
Et fœtus matrona dabit, natusq; parenti
Oſcula compreſsis auribus eripiet.
Nec tædebit auum paruo aduigilare nepoti,
Balbaq; cum puero dicere uerba ſenem.
Tunc operata Deo pubes diſcumbet in herba,
Arboris antiquæ quà leuis umbra cadet.
Aut è ueſte ſacris tendent umbracula ſertis
Vincta, coronatus ſtabit & ipſe calix.
At ſibi quiſq; dapes, & feſtas extruet altè
Ceſpitibus menſas, ceſpitibusq; torum.
Ingeret hîc potus iuuenis maledicta puellæ,
Poſtmodò quæ uotis irrita facta uelit.
Nam ferus ille ſuæ plorabit ſobrius idem:
Et ſe iurabit mente fuiſſe mala.
Pace tua pereant arcus, pereantq; ſagittæ
Phœbe: modò in terris erret inermis Amor.
Ars bona: ſed poſtquàm ſumpſit ſibi tela Cupido,
Hei mihi, quàm multis ars dedit illa malum,

Et mihi præcipuè: taceo cùm saucius annum,
Et fauco morbo, cùm iuuat ipse dolor.
Vixq; cano Nemesim, sine qua uersus mihi nullus
Verba potest, iustos aut reperire pedes.
At tu (nam Diuûm seruat tutela poëtas)
Præmoneo, uati parce puella sacro.
Vt Messalinum celebrem, cùm præmia belli
Ante suos currus oppida uicta feret.
Ipse gerens laurus, lauro deuinctus agresti
Miles iò magna uoce triumphe canet.
Tunc Messala meus pia det spectacula turbæ,
Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue, sic tibi sint intonsi Phœbe capilli,
Sic tua perpetuò sit tibi casta soror.

ELEGIA VII.

Castra Macer seqtur, tenero qd fiet Amori?
Sit comes, & collo fortiter arma gerat.
Et seu longa uirum terræ uia, seu uaga ducent
Aequora, cum telis ad latus ille uolet.
Vre puer, quæso, tua qui ferus otia liquit,
Atq; iterum erronem sub tua signa uoca.
Quòd si militibus parces, erit hic quoq; miles
Ipse, leuem galea qui sibi potet aquam.
Castra peto: ualeatq; Venus, ualeantq; puellæ.
Et mihi sunt uires, & mihi facta tuba est.
Magna loquor, sed magnificè mihi magna locuto
Excutiunt clausæ fortia uerba fores.
Iuraui quoties rediturum ad limina nunquàm!
Cùm bene iuraui, pes tamen ipse redit.

Acer amor fractas utinam tua tela sagittas
Scilicet extinctas, aspiciamq; faces.
Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & insana mente nefanda loqui.
Iam mala finissem leto, sed credula uitam
Spes fouet, & melius cras fore semper ait.
SPES alit agricolas: spes sulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo uolucres, hæc captat arundine pisces,
Cùm tenues hamos abdidit antè cibus.
Spes etiam ualida solatur compede uinctum:
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
Spes facilem Nemesim spōdet mihi, sed negat illa,
Hei mihi ne uincas dura puella deam.
Parce per immatura tuæ præcor ossa sororis,
Sic bene sub tenera parua quiescat humo.
Illa mihi sancta est, illius dona sepulcro,
Et madefacta meis serta feram lacrymis.
Illius ad tumulum fugiam, supplexq; sedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret usq; suum te propter flere clientem:
Illius ut uerbis sis mihi dura, ueto.
Ne tibi neglecti mittant mala somnia manes,
Mœstaq; sopitæ stet soror ante torum.
Qualis ab excelsa præceps delapsa fenestra
Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominæ luctus renouentur acerbi:
Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
Nec lacrymis oculos digna est fœdare loquaces:

Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.
Lena uetat miserum Phyrne, furtimq; tabellas
Occulto portans itq;, reditq; sinu.
Sæpe ego cùm dominæ dulces à limite diro
Agnosco uoces, hæc negat esse domi.
Sæpe ubi nox promissa mihi est, languere puellam
Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas:
Tunc morior curis: tunc mens mea perdita fingit
Quis'ue meam tentat, quot teneat'ue modis.
Tunc tibi lena precor diras satis anxia uiuas,
Mouerit è uotis pars quotacunq; deos.

FINIS.

ALBII TIBVLLI
EQVITIS ROMANI
LIBER III.

Artis Romani festæ uenere calēdæ,
Exoriēs nostris hic fuit ann⁹ auis:
Et uaga nunc certa discurrunt undiq; pompa,
Perq; uias urbis munera, perq; domos.
Dicite Pierides, quonam donetur honore
Seu mea, seu fallor, chara Neæra tamen.
Carmine formosæ, pretio capiuntur auaræ:
Gaudeat, ut digna est, uersibus illa meis.
Lutea, sed niueum inuoluat membrana libellum,
Pumicet, & canas tondeat arte comas:
Summaq; prætexat tenuis fastigia chartæ,

Indicet ut nomen littera pacta tuum.
Atq; inter geminas pingantur cornua frontes,
Sic etenim comptum mittere oportet opus.
Per uos autores huius mihi carminis oro,
Castaliamq; umbram, Pieriosq; lacus.
Ite domum, cultumq; illi donate libellum,
Sicut erit, nullus defluat inde color.
Illa mihi referat, si nostri mutua cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primùm nympham larga donate salute,
Atq; hæc submisso dicite uerba sono:
Hæc tibi uir quondam, nunc frater casta Neæra
Mittit, & accipias munera parua, rogat.
Teq; suis iurat charam magis esse medullis:
Siue sibi coniux, siue futura soror:
Sed potius coniux. Huius spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

QVi primùm charā iuueni, charumq; puellæ
Eripuit iuuenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Viuere & , erepta coniuge, qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non hæc patientia nostro
Ingenio: FRANGIT fortia corda dolor.
Nec mihi uera loqui pudor est, uitæq; fateri
Tot mala perpessæ tot superesse meæ.
Ergo ego cùm tenuem fuero mutatus in umbram,
Candidaq; ossa super nigra fauilla teget:
Ante meum ueniat longos incompta capillos,

Et fleat ante meum mœsta Neæra rogum.
Sed ueniat charæ matris comitata dolore:
Mœreat hæc genero, mœreat illa uiro.
Præfatæ ante meos manes, animamq́; precatæ,
Perfusæq́; pias antè liquore manus.
Pars quæ sola mei superabit corporis ossa
Incinctæ nigra candida ueste legant.
Et primùm annoso spargant collecta Lyæo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent:
Post hæc carbaseis humorem tollere uentis,
Atq; in marmorea ponere sicca domo.
Illic quas mittit diues Panchaïa merces,
Eoiq́; Arabes, diues & Assyria,
Et nostri memores lacrymæ fundantur eodem,
Sic ego componi, uersus in ossa uelim.
Sic tristem mortis demonstret littera causam,
Atq; hæc in celebri carmina fronte notet,
Lygdamus hìc situs est: dolor huic, & causa Neæ-
Coniugis ereptæ causa perire fuit. (ra:

ELEGIA III.

QVid prodest cœlum uotis implesse, Neæra,
Blandaq́; cum multa tura dedisse prece?
Non ut marmorei prodirem è limine tecti
Insignis clara, conspicuusq́; domo:
Aut ut multa mei renouarent iugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret.
Sed tecum ut longæ sociarem gaudia uitæ,
Inq́; tuo caderet nostra senecta sinu,
Tunc cùm permensæ defunctus tempore lucis

Nudus

Nudus Lethæa cogerer ire rate.
Nam graue quid prodest pondus mihi diuitis auri?
Aruaq; si findant pinguia mille boues?
Quid'ue domus prodest Phrygijs innixa columnis,
Tænare siue tuis, siue Chariste tuis?
Et nemora in domibus sacros imitantia lucos?
Aurataeq; trabes, marmoreumq; solum?
Quid'ue in Erythræo legitur quæ littore concha,
Tinctaq; Sydonio murice lana iuuat?
Et quæ præterea populus miratur in illis
Inuida, quæ falsò plurima uulgus amat?
NON opibus mentes homini, curæq; leuantur,
Nam Fortuna sua tempora lege gerit.
Sit mihi paupertas tecum iucunda, Neæra:
Et sine te regum munera nulla uolo.
O niueam, quæ te poterit mihi reddere lucem:
O mihi felicem terq;, quaterq; diem.
At si pro dulci reditu quæcunq; uouentur
Audiat auersa non meus aure Deus:
Nec me regna iuuent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum sustinet orbis opes.
Hæc alij cupiant, liceat mihi paupere cultu
Securo chara coniuge posse frui.
Adsis & timidis faueas Saturnia uotis,
Et faueas concha Cypria uecta tua.
Aut si fata negant reditum, tristesq; sorores
Stamina quæ ducunt, quæq; futura neunt:
Me uocet in uastos amnes, nigramq; paludem
Diues in ignaua luridus Orcus aqua.

ELEG

ELEGIA IIII.

DI meliora ferant: nec sint insomnia uera,
Quæ tulit hesterna peßima nocte quies.
Ite procul uani, falsumq; auertite uisum:
Desinite in uotis quærere uelle fidem.
Diui uera monent, uenturæ nuntia sortis:
Vera monent Thuscis exta probata uiris.
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falsa timere iubent.
Et uanum metuens hominum genus, omnia noctis
Farre pio placant, & saliente sale.
Et tamen, utcunq; est siue illi uera moneri,
Mendaci somno credere siue uolent,
Efficiat uanos noctis Lucina timores,
Et frustra immeritum pertimuisse uelit:
Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
Nec læsit magnos impia lingua Deos.
Iam nox ætherium nigris emersa quadrigis
Mundum cæruleo lauerat amne rotas.
Nec me sopierat menti Deus utilis ægræ
Somnus sollicitas deficit ante domos.
Tandem cùm summo Phœbus prospexit ab ortu,
Preßit languentis lumina sera quies.
Hîc iuuenis casta redimitus tempora lauro
Est uisus nostra ponere sede pedem.
Non illo quicquam formosius ulla priorum
Aetas, humanum nec uidet illud opus.
Intonsi crines longa ceruice fluebant,
Stillabat Tyrio myrtea rore coma.

Candor

Candor erat, qualem præfert Latonia Luna,
  Et color in niueo corpore purpureus:
Vt iuueni primùm uirgo deducta marito,
  Inficitur teneras ore rubente genas.
Vt cùm contexunt amaranthis alba puellæ
  Lilia, & autumno candida mala rubent.
Ima uidebatur talis illudere palla,
  Nanq; hæc in nitido corpore uestis erat.
Artis opus raræ fulgens testudine, & auro
  Pendebat læua garrula parte lyra.
Hanc primùm ueniens plectro modulatus eburno
  Felices cantus ore sonante dedit.
Sed postquàm fuerant digiti cum uoce locuti,
  Edidit hæc tristi dulcia uerba modo:
Salue cura Deûm, casto nam rite poëtæ
  Phœbusq;, & Bacchus, Pieridesq; fauent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctæq; sorores
  Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.
At mihi fatorum leges, æuiq; futuri
  Euentura pater posse uidere dedit:
Quare ego quæ dico non fallax accipe uates,
  Quodq; Deus uerò Cynthius ore ferat,
Tantùm chara tibi, quantùm nec filia matri,
  Quantùm nec cupido bella puella uiro:
Pro qua sollicitas cœlestia numina uotis,
  Quæ tibi securos non sinit ire dies.
Et cùm te fusco somnus uelauit amictu,
  Vanum nocturnis fallit imaginibus.
Carminibus celebrata tuis formosa Neæra

Alterius

Alterius mauult esse puella uiri:
Diuersasq́; suas agitat mens anxia curas,
Nec gaudet casta nupta Neæra domo.
AH *crudele genus, nec fidum fœmina nomen,*
Ah pereat, didicit fallere siqua uirum.
Sed flecti poterit, mens est mutabilis illi.
Tu modò cum multa brachia tende fide.
Sæuus amor docuit dominæ fera uerba minantis,
Sæuus amor docuit uerbera posse pati.
Me quondam Admeti niueas pauisse iuuencas
Non est in uanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
Nec similes chordis reddere uoce sonos:
Sed perlucenti cantus meditabar auena,
Ille ego Latonæ filius, atq; Iouis.
Nescis quid sit amor iuuenis, si ferre recusas
Immitem dominam, coniugiumq́; ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas,
VINCVNTVR *molli pectora dura prece.*
Quòd si uera canunt sacris oracula templis,
Hæc illi nostro nomina dicta refer.
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse
Felix: ac alium desine uelle uirum.
Dixit, & ignauus defluxit corpore somnus.
Ah ego ne possim tanta uidere mala.
Nec tibi crediderim uotis contraria uota,
Nec tantum crimen pectore inesse tuo.
Nam te nec uasti genuerunt æquora ponti,
Nec flammam uoluens ore Chimæra fero,

Nec

Nec canis anguinea redimitus terga caterua,
Cui tres sunt linguæ, tergeminumq́; caput:
Scyllaq́; uirgineam canibus submista figuram:
Nec te conceptam sæua leæna tulit:
Barbara nec Scythiæ tellus, horrendáue Syrtis,
Sed culta, & diris non habitanda domus:
Et longè ante alias omnes mitissima mater:
Isq́; pater, quo non alter amabilior.
Hæc Deus in melius crudelia somnia uertat,
Et iubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

NOs tenet Hetruscis manat quæ fontib⁹ unda,
Vnda sub æstiuum non adeunda canem.
Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,
Cùm se purpureo uere remittit humus.
At mihi Persephone nigram denuntiat horam.
Immeritò iuueni parce nocere, dea.
Non ego tentaui nulli temeranda deorum
Audax laudandæ sacra docere deæ:
Nec mea mortiferis infecit pocula succis
Dextera, nec cuiquam certa uenena dedit:
Nec nos sacrilegos templis admouimus ignes:
Nec cor sollicitant facta nefanda meum:
Nec nos insanæ meditantes iurgia linguæ
Impia in aduersos soluimus ora Deos.
Et nondum cani nigros læsere capillos,
Nec uenit tardo curua senecta pede.
Natalem primò nostrum uidere parentes,
Cùm cecidit fato Consul uterq; pari.

QVID fraudare iuuat uitem, crescentibus uuis?
Et modò nata mala uellere poma manu?
Parcite pallentes umbras quicunq; tenetis,
Duraq; sortiti tertia regna Dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Lethæamq; ratem, Cimmeriosq; lacus.
Cùm mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atq; utinam uano nequicquam terrear æstu.
Languent ter quinos sed mea membra dies:
Atq; mihi Thuscæ celebrantur numina lymphæ,
Et facilis lenta pellitur unda manu.
Viuite felices, memores & uiuite nostri:
Siue erimus, seu nos fata fuisse uelint.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
Et niuei lactis pocula mista mero.

ELEGIA VI.

CAndide Liber ades: sic sit tibi mystica uitis,
Sic edera semper tempora uincta feras.
Aufer & ipse meum pariter medicando dolorem:
Sæpe tuo cecidit munere uictus Amor.
Chare puer, madeant generoso pocula Baccho,
Et nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum curæ genus, ite labores:
Fulserit hìc niueis Delius alitibus.
Vos modò proposito dulces faueatis amici,
Ne'ue neget quisquam me duce se comitem.
At siquis uini certamen mite recusat,
Fallat eum tecto chara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus: ille ferocem

Contudit, & dominæ misit in arbitrium.
Armenias tigres, & fuluas ille leænas
Vicit, & indomitis mollia corda dedit.
Hæc amor, & maiora uolet: sed poscite Bacchi
Munera, quem uestrum pocula sicca iuuant.
Conuenit ex æquo, nec toruus Liber in illos,
Qui se, quiq; unà uina iocosa colunt.
Iam uenit iratus nimium, nimiumq; seuerus,
Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his pœnas Deus hic, quantumq; minetur
Cadmeæ matris præda cruenta docet.
Sed procul à nobis hic sit timor: illaq;, siqua est,
Quid ualeat læsi sentiat ira Dei.
Quid precor ah demens? uenti temeraria uota,
Aëriæ & nubes diripienda ferant,
Quamuis nulla mei superest tibi cura Neæra:
Sis felix, & sint candida fata tua.
At nos securæ reddamus tempora mensæ.
VENIT post multos una serena dies.

ELEGIA VII.

HEI mihi, difficile est, imitari gaudia falsa:
Difficile est, tristi fingere mente iocum.
NEC bene mendaci risus componitur ore,
Nec bene sollicitis ebria uerba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curæ.
Odit Lenæus tristia uerba pater.
Gnoßia Theseæ quondam periuria linguæ
Fleuisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus Minoi Catullus

Ingrati referens impia facta uiri.
Vos ego nunc moneo felix, quicunq; dolore
Alterius disces posse carere tuo.
Nec uos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda sordida lingua fide.
Etsi perq; suos fallax iurauit ocellos,
Iunonemq; suam, perq; suam Venerem:
Nulla fides inerit: periuria ridet amantum
Iuppiter, & uentos irrita ferre iubet.
Ergo quid toties fallacis uerba puellæ
Conqueror? ite à me seria uerba, precor.
Quàm uellem longas tecum requiescere noctes,
Et tecum longos peruigilare dies.
Perfida, nec meritò nobis inimica, merenti
Perfida, sed quamuis perfida, chara tamen.
Naiada Bacchus amat: cessas ô lente minister.
Temperet annosum Martia lympha merum.
Non ego, si fugiat nostræ conuiuia mensæ
Ignotum cupiens uana puella torum,
Sollicitus repetam tota suspiria nocte:
Tu puer & liquidum fortius adde merum.
Iandudum Tyrio madefactus tempora nardo
Debueram sertis implicuisse comas.
Ne tibi sit, mea lux, æquè tam feruida cura,
Vt uideo paucos ante fuisse dies:
Si quicquam tota commisi stulta iuuenta,
Cuius me fatear pœnituisse magis:
Hesterna quàm te solum quòd nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum.

FINIS.

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI LIBER IIII.

E MESSALA *canam: quanquàm mea cognita uirtus*
Terret, ut infirmæ ualeant subsistere uires.
Incipiã tñ à meritis, si carmina laudes
Deficiant humiles, tantis sim conditor actis,
Nec tua te præter chartis intexere quisquam
Facta queat: dictis ut non maiora supersint,
Est nobis uoluisse satis, nec munera parua
Respueris. Etiam Phœbo gratißima dona
Cres tulit, & cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus: ut puro testantur sidera cœlo,
Erigoneq;, Canisq;: neget ne longior ætas.
Quin etiam Alcides Deus ascensurus Olympum
Læta Molorcheis posuit uestigia terris:
Paruaq; cœlestes pacauit mica, nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoq; sit gratus paruus labor: ut tibi poßim
Inde alios, aliosq; memor componere uersus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi,
Qualis in immenso descenderit aëre tellus:
Qualis & in curuum pontus confluxerit orbem:
Et uagus è terris quà surgere nititur aër,
Huic & contextus paßim fluat igneus æther,
Pendentiq; super claudantur ut omnia cœlo.

At quodcunq; meæ poterunt audere Camœnæ,
Seu tibi par poterunt: ſeu, quod ſpes abnuit, ultrà:
Siue minus, certeq; canent minus: omne mouemus
Hoc tibi: ne tanto careat mihi nomine charta.
Nam, quãquàm antiquæ gentis ſuperẽt tibi laudes:
Non tua maiorum contenta eſt gloria fama:
Nec quæris quid qua index ſub imagine dicat,
Sed generis priſcos contendis uincere honores,
Quàm tibi maiores maius decus ipſe futurus.
At tua non titulus capiet ſub nomine facta:
Aeterno ſed erunt tibi magna uolumina uerſu:
Conuenientq; tuas cupidi componere laudes
Vndiq;, quiq; canent uincto pede, quiq; ſoluto.
Queis potius certamen erit: ſim uictor in illis,
Vt noſtrum tantis inſcribam nomen in actis.
Quiſq; tibi maiora gerit caſtris'ue, foro'ue:
Nec tñ hinc, aut hinc, tibi laus maior'ue, minor'ue:
Iuſta pari premitur ueluti cum pondere libra
Prona, nec hac plus parte ſedet, nec ſurgit ab illa.
Qualis, inæquatum ſiquando onus urget utrinq;,
Inſtabilis natat alterno depreſsior orbe.
Nam ſeu diuerſi fremat inconſtantia uulgi.
Non alius ſedare queat: ſeu iudicis ira
Sit placanda, tuis poterit miteſcere uerbis.
Non Pylos, aut Itace tantos genuiſſe feruntur
Neſtora, uel paruæ magnum decus urbis Vlyſſem:
Vixerit ille ſenex quamuis, dum terna per orbem
Secula fertilibus Titan decurrerit horis,
Ille per ignotas audax errauerit urbes,

Quà

Quà maris extremis tellus includitur undis.
Nam Cyconumq; manus aduersis reppulit armis,
Non ualuit Cyclops cœptos auertere cursus:
Cessit & Aetnææ Neptunius incola rupis
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.
Vexit & Aeolios placidum per Nerea uentos:
Incultos adijt Lestrygonas, Antiphatenq;,
Nobilis Artaciæ gelidos quos irrigat unda.
Solum nec doctæ uerterunt pocula Circes,
Quamuis illa foret Solis genus, apta uel herbis,
Aptaq; uel cantu ueteres mutare figuras.
Cimmeriωn etiam obscuras accessit ad oras,
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Siue super terras Phœbus, seu curreret infrà.
Vidit ut inferno Plutonis subdita regno
Magna Deûm proles leuibus discurreret umbris.
Prætereijtq; cita Sirenum littora puppi.
Illum ad tergemini nantem confinia montis
Nec Scyllæ sæuo conterruit impetus orbe,
Cùm canibus rapidas inter freta serperet undas:
Nec uiolenta suo consumpsit more Charybdis,
Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
Non uiolata uagi sileantur pascua Solis,
Non Amor, et fœcunda Atlantidos arua Calypsus.
Finis & errorum misero Phæacia tellus.
Atq; hæc seu nostras inter sunt cognita terras,
Fabula siue nouum dedit his erroribus orbem,
Sit labor illius, tua dum facundia maior.

Nam te non alius belli tenet aptius artes:
Quà deceat tutam castris deducere fossam:
Qualiter aduersos hosti defigere neruos:
Quem'ue locum ducto melius sit claudere uallo,
Fontibus ut dulces erumpat terra liquores,
Vt facilisq; tuis aditus sit, & arduus hosti,
Laudis & aßiduo uigeat certamine miles.
Quis tardam'ue sudem melius, celerem'ue sagittam
Iecerit, aut lento perfregerit obuia pilo?
Aut quis equū celerem'ue arcto compescere fræno
Poßit, & effusas tardo permittere habenas,
Inq; uicem modò directo contendere cursu?
Seu libeat curuo melius contendere gyro:
Parma seu quos dextra uelit, seu læua tueri:
Siue hac, siue illac grandis uenit impetus hastæ
Amplior: aut signata cita loca tangere funda.
Iam simul audacis ueniunt certamina Martis,
Aduersisq; parant acies concurrere signis:
Tunc tibi non desit faciem componere pugnæ:
Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen,
Rectus an æquatis decurrat frontibus ordo:
Seu libeat duplicem, seu iunctum cernere Martem:
Dexteraq; ut læuum teneat, dextrumq; sinistra
Miles, sitq; duplex gemini uictoria casus.
At non per dubias errant mea carmina laudes.
Nam bellis experta cano. testis mihi uictæ
Fortis Iapygiæ miles: testis quoq; fallax
Pannonius, gelidas paßim disiectus in Alpes:
Testis Arupinus, & pauper natus in armis.

Quem

Quem siquis uideat uetus ut non fregerit ætas,
Terna minus Pyliæ miretur secula famæ:
Nanq; senex longæ peragit dum secula uitæ
Centum fœcundos Titan renouauerit annos.
Ipse tamen uelox celerem super edere corpus
Audet equum, ualidisq; sedet moderator habenis.
Te duce non aliàs conuersus terga domator
Libera Romanæ subiecit colla catenæ.
Nec tamen his contentus eris, maiora peractis
Instant: compertum est ueracibus ut mihi signis,
Queis Amithaonius nequeat certare Melampus.
Nam modò fulgentem Tyrio subtegmine uestem
Indueras, oriente die duce fertilis anni:
Splendidior liquidis cùm sol caput extulit undis.
Et freta discordes tenuerunt flamina uenti,
Curua nec assuetos egerunt flumina cursus.
Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis.
Vlla nec aërias uolucris perlabitur auras,
Nec quadrupes densas depascitur aspera syluas:
Quin largita tuis sunt multa silentia uotis.
Iuppiter ipse leui uectus per inania curru
Affuit, & cœlo uicinum liquit Olympum:
Intentaq; tuis precibus se præbuit aure,
Cunctaq; ueraci capite annuit additus aris.
Lætior eluxit structos super ignis aceruos.
Quin hortante Deo magnis insistere rebus
Incipe: non ijdem tibi sunt, alijsq; triumphi:
Non te uicino remorabitur obuia Marte
Gallia, nec latis audax Hispania terris,

Nec fera Rethæo tellus obsessa colono.
Nec quà uel Nilus, uel regia lympha Choaspis
Profluit, aut rapidus Cyri dementia Gindes,
Cretæis ardens aut unda Carystia campis:
Nec quà regna uago Tomyris finiuit Araxe,
Impia nec sæuis celebrans conuiuia mensis.
Vltima uicinus Phœbo tenet arua Padæus,
Quaq; Hebrus, Tanaisq; Getas rigat, atq; Mosinos,
Quid moror? Oceanus Ponto quà continet orbem,
Nulla tibi aduersis regio sese offeret armis.
Te manet inuictus Romano Marte Britannus,
Teq; interiecto mundi pars altera sole,
Nam circunfuso consistit in aëre tellus,
Et quinq; in partes totus disponitur orbis,
Atq; duæ gelido uastantur frigore semper,
Illic & densa tellus absconditur umbra:
Et nulla incepto perlabitur unda liquore:
Sed durata riget densam in glaciemq; niuemq;:
Quippe ibi non unquam Titan super ingerit ortus.
At media est Phœbi semper subiecta calori:
Seu propior terris æstiuum fertur in orbem,
Seu celer hybernas properat decurrere luces.
Non ergo presso tellus consurgit aratro:
Nec frugem segetes præbent, nec pabula terræ:
Non illic colis arua Deus, Bacchus'ue, Ceres'ue:
Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc interposita est, interq; rigentes:
Nostraq;, & huic aduersa solo pars altera nostro:
Quas simileis utrinq; tenens uicinia cœli

Temp

Temperat, alter & alterius uires negat aër.
Hinc placidus nobis per tempora labitur annus:
Hic & colla iugo didicit summittere taurus,
Et lenta excelsos uitis conscendere ramos:
Tondeturq; seges maturos annua partus:
Et ferro tellus, pontus confinditur ære.
Quin etiam structis exurgunt oppida muris.
Ergo ubi præclaros poscent tua facta triumphos,
Solus utroq; idem dicêris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantæ præconia laudis,
Ipse mihi non si præscribat carmina Phœbus.
Est tibi qui posśit magnis se accingere rebus
Valgius, æterno propior non alter Homero,
Languida non noster peragit labor otia: quamuis
Fortuna (ut mos est illi) me aduersa fatiget.
Nam mihi cùm magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci,
Horrea fœcundis indeficientia mensis:
Cuiq; pecus denso pascebant agmine colles.
Et domino satis, & nimiùm furiq;, lupoq;.
Nunc desiderium superest: nam cura nouatur,
Cùm memor accitos semper dolor admonet annos.
Sed licet asperiora cadant, spolierq; relictis:
Non te deficient nostræ memorare Camœnæ.
Nec solùm tibi Pierij tribuentur honores,
Pro te uel rapidas ausim maris ire per undas,
Aduersis hyberna licet tumeant freta uentis:
Pro te uel solus densis obsistere turmis,
Vel paruum Aetneæ corpus committere flammæ.

Sum

Sum quodcunq;,tuum est:nostri sit paruula cura,
Sit tibi quanta libet:si sit modò, non mihi regna
Lydia,non magni potior sit fama Gylippi,
Posse Meleteas nec mallem mittere chartas.
Quòd tibi si uersus noster notus'ue,minus'ue,
Vel bene si notus,summo uel mœret in ore:
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
Quin etiam mea tunc tumulus cùm texerit ossa,
Seu matura dies fato properat mihi mortem:
Longa manet seu uita,tamen mutata figuram:
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum,seu tardi pecoris sim gloria taurus:
Siue ego per liquidum uolucris uehar aëra pennis:
In quemcunq; hominem me longa receperit ætas,
Incœptis de te subtexam carmina chartis.

Laus Sulpitiæ ad Martem.

Sulpitia est tibi culta tuis,Mars magne,calendis:
Spectatum è cœlo(si sapis)ipse ueni.
Hoc Venus ignoscet:at tu uiolente caueto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis cùm uult exurere Diuos,
Accendit geminas lampadas acer Amor:
Illam quicquid agit,quoquò uestigia mouit,
Componit furtim,subsequiturq; decor.
Seu soluit crines,fusis decet esse capillis:
Seu compsit, comptis est ueneranda comis.
Vrit,seu Tyria uoluit procedere palla:
Vrit,seu niuea candida ueste uenit.
Talis in æterno felix Vertumnus Olympo,

Mille

Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna est, cui mollia charis
Vellera det succis bis madefacta Tyros:
Poßideatq; metit quicquid bene olentibus aruis
Cultor odoratæ diues Arabs segetis:
Et quascunq; niger rubro de littore conchas
Proximus Eois colligit Indus aquis.
Hanc uos Pierides festis cantate calendis:
Et testudinea, Phœbe superbe, lyra.
Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos:
Dignior est uestro nulla puella choro.

Sulpitia ad Cherinthum.

Parce meo iuueni: seu quis bona pascua campi,
Seu colis umbrosi deuia montis aper.
Nec tibi sit duros acuisse in pectora dentes:
Incolumem custos hunc mihi seruet Amor.
Sed procul abducit uenandi Delia cura:
O' pereant syluæ, deficiantq; canes.
Quis furor est? quæ mens, densos indagine colles
Claudentem, teneras lædere uelle manus?
Quid'ue iuuat furtim latebras intrare ferarum?
Candidaq; hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, ut tecum liceat Cherinthe uagari,
Ipsa ego per montes retia torta feram.
Ipsa ego uelocis quæram uestigia cerui,
Et demam celeri ferrea uincla cani.
Tunc mihi, tunc placeant syluæ: si (lux mea) tecum
Arguar ante ipsas concubuisse plagas.
Tunc ueniat licet ad casses, illæsus abibit,

Ne Veneris cupidæ gaudia turbet aper.
Tunc sine me sit nulla Venus: sed lege Dianæ
Caste puer casta retia tende manu.
Et quæcunq; meo furtim subrepit amori,
Incidat in sæuas diripienda feras.
At tu uenandi studium concede parenti,
Et celer in nostros ipse recurre sinus.

Ad Phœbum.

Huc ades, & teneræ morbos expelle puellæ:
Huc ades intonsa, Phœbe superbe, coma.
Crede mihi, propera: nec te iam, Phœbe, pigebit
Formosæ medicas applicuisse manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunq; mali est, & quicquid triste timemus
In pelagus rapidis euehat amnis aquis.
Sancte ueni, tecumq; feras quicunq; sapores,
Quicunq; & cantus corpora fessa leuant.
Neu iuuenem torque, metuit qui fata puellæ,
Votaq; pro domina uix numeranda facit.
Interdum uouet, interdum quòd langueat illa,
Dicit in æternos aspera uerba Deos.
Pone metum Cherinthe: Deus non lædit amantes.
Tu modò semper ama, salua puella tibi est.
Nil opus est fletu: lacrymis erit aptius uti,
Siquando fuerit tristior illa tibi.
At nunc tota tua est, te solum candida secum
Cogitat, & frustra credula turba sedet.
Phœbe, faue: laus magna tibi tribuetur, in uno

Corp

Corpore seruato, restituisse duos.
Iam celeber, iam lætus eris: cùm debita reddet
Certatim sanctis lætus uterq; focis.
Tunc te felicem dicet pia turba Deorum,
Optabunt artes & sibi quisq; tuas.

Ad Cherinthum.

Est qui te, Cherinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,
Atq; inter festos semper habendus erit.
Te nascente nouum Parcæ cecinere puellis
Seruitium, & dederunt regna superba tibi.
Vror ego ante alias, iuuat hoc Cherĩthe, quòd uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor: tua per dulcißima furta,
Perq́; tuos oculos, per geniumq́; rogo.
Magne Geni cape tura libens, uotisq́; faueto,
Si modò cùm de me cogitat, ille ualet.
Quòd si fortè alios iam nunc suspirat amores:
Tunc precor infidos sancte relinque focos.
Nec sis nunc iniusta Venus: uel seruiat æquè
Vinctus uterq; tibi, uel mea uincla leua.
Sed potius ualida teneamur uterq; catena,
Nulla queat posthac quam soluisse dies.
Optat idem iuuenis, quod nos, sed tutius optat:
Nam pudet hæc illum dicere uerba palám.
At tu natalis quoniam Deus omnia sentis,
Annue: quid refert clam'ue, palam'ue roget?

Ad Iunonem.

Natalis Iuno, sanctos cape turis aceruos,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.
Tota tibi est hodie, tibi se lætißima compsit,

Staret ut ante tuos conſpicienda focos.
Illa quidem ornandi cauſas tibi Diua relegat:
Eſt tamen occultè cui placuiſſe uelit.
At tu ſancta faue, ne nos diuellat amantes,
Sed iuueni quæſo mutua uincla para.
Sic bene compones: ulli non ille puellæ
Seruire, aut cuiquam dignior illa uiro.
Nec poßit cupidos uigilans deprendere custos,
Fallendiq; uias mille miniſtret Amor.
Annue, purpureaq; ueni perlucida palla:
Ter tibi ſit libo, ter Dea casta mero.
Præcipit & natæ mater ſtudioſa quod optat:
Illa aliud tacita iam ſua mente rogat.
Vritur, ut celeres urunt altaria flammæ,
Nec liceat quamuis ſana fuiſſe uelit.
Sit iuueni grata, adueniet cùm proximus annus
Hic idem uotis iam uetus adſit amor.

Ad Venerem.

Tandem uenit amor: qualem texiſſe pudori,
Quàm nudaſſe alicui ſit mihi fama magis.
Exorata meis illum Cytherea Camœnis
Attulit in nostrum, depoſuitq; ſinum.
Exoluit promiſſa Venus: mea gaudia narret,
Dicetur ſi quis non habuiſſe ſuam.
Non ego ſignatis quicquam mandare tabellis,
Ne legat id nemo quàm meus antè, uelim.
Sed peccaſſe iuuat: uultus componere famæ
Tædet: cùm digno digna fuiſſe ferar.

Ad Meſſalam.

Inuiſus natalis adeſt, qui rure moleſto,

Et ſine Cherintho triſtis agendus erit.
Dulcius urbe quid eſt? an uilla ſit apta puellis,
Atq; Eretino frigidus amnis agro?
Iam nimium Meſſala mei ſtudioſe quieſcas:
Non tempeſtiuæ ſæpe propinque uiæ.
Hîc animum, ſenſusq́; meos abducta relinquo,
Arbitrio quamuis non ſinis eſſe meo.

De Natali die.

Scis iter ex animo ſublatum triſte puellæ
Natali Romæ non ſinit eſſe ſuo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi forte uenit.

Ad Sulpitiam.

Gratum eſt, ſecurus multùm quòd iam mihi de me
Permittis ſubitò ne malè inepta cadam.
Sit tibi cura togæ potior, preſſumq́; quaſillo
Scortum, quàm Serui filia Sulpitia.
Sollicitì ſunt pro nobis, quibus illa dolori eſt,
Nec credam ignoto maxima cura toro.

Ad Cherinthum.

Eſt'ne tibi, Cherinthe tuæ placiture puellæ,
Qui mea nunc uexat corpora feſſa, calor?
Ah ego non aliter triſtes euincere morbos
Optarim, quàm te ſic quoq; uelle putem.
Nam mihi quid proſit morbos euincere? quid tu
Noſtra potes læto pectore ferre mala?
Ne tibi ſit mea lux æquè tam feruida cura,
Vt uideo paucos antè fuiſſe dies.
Si quicquam tota commiſi ſtulta iuuenta,

Cuius me fateor pœnituisse magis:
Hesterna quàm te solum quòd nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum?

Ad Amicam.

Nulla tuum titulis subducet fœmina lectum,
Hoc primùm iuncta est fœdere nostra Venus.
Tu mihi sola places: nec iam, te præter, in urbe
Formosa est oculis ulla puella meis.
Atq; utinam posses uni mihi bella uideri,
Displiceas alijs, sic ego tutus ero.
Nil opus inuidia est: procul absit gloria uulgi.
QVI sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
Sic ego secretis possum bene uiuere syluis,
Qua nulla humano sit uia trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte uel atra
Lumen, & in solis tu mihi turba locis.
Nunc licet è cœlo mittatur amica Tibullo:
Mittetur frustra, deficietq; Venus.
Hæc per sancta tuæ Iunonis numina iuro,
Quæ sola ante alios est tibi magna Deos.
Quid facio demens? heu cui mea pignora credo?
Iuraui stultè, prodeat iste timor.
Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures:
Hoc peperit misero garrula lingua malum.
Iam faciam quodcunq; uoles, tuus usq; manebo,
Nec fugiam notæ seruitium dominæ.
Sed Veneris sanctæ considam uinctus ad aras.
Hæc notat iniustos supplicibusq; fauet.

De

De infamia suæ puellæ.

Rumor ait, crebrò nostram peccare puellam.
Nunc ego me surdis auribus esse uelim.
Crimina non hæc sunt nostro sine facta dolore.
Quid miserum torques? Rumor acerbe tace.

EPITAPHION TIBVLLI.

TE quoq; Vergilio comitē nō æqua, Tibulle,
Mors iuuenem campos misit ad Elysios:
Ne foret aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

ELEGIA OVIDII NASONIS,

Deflens Tibulli immaturam mortem.

MEmnona si mater, mater plorauit Achillē,
Et tangunt magnas tristia fata deas,
Flebilis indignos elegeïa solue capillos,
Ah nimis ex uero nunc tibi nomen erit.
Ille tui uates operis, tua Fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert euersamq; pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice, demißis ut eat miserabilis alis,
Pectoraq; infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lacrymas sparsi per colla capilli,
Oraq; singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneæ sic illum funere dicunt
Egressum castris pulcher Iule tuis.

Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quàm iuueni rupit cùm ferus inguen aper.
At sacri uates, & diuûm cura uocamur,
Sunt etiam qui nos numen habere putent,
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat,
Omnibus obscuras iniicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid uictas obstupuisse feras?
Et Linum in syluis idem pater edidit altis,
Dicitur inuicta concinuisse lyra.
Aspice Mæoniden, à quo ceu fonte perenni
Vatum Pieriis ora rigantur aquis,
Hunc quoq; summa dies nigro summersit Auerno,
Effugiunt auidos carmina sola rogos.
Durat opus uatum Troiani fama laboris,
Tardaq; nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebit,
Altera cura recens, altera primus amor.
Quid nos sacra iuuant? qd nos Aegyptia prosunt
Sistra? quid in uacuo secubuisse toro?
Dum rapiant malefacta bonos, ignoscite fasso,
Sollicitor nullos esse putare deos.
Viue tamen moriture pius, cole sacra colentem,
Mors grauis à templis in caua busta trahet.
Carminibus confide bonis, iacet ecce Tibullus,
Vix manet è toto parua quod urna capit.
Te'ne sacer uates flammæ rapuere rogales?
Pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum

Vrere, quæ tantum sustinuere nefas.
Auertit uultus, Erycis quæ poßidet arces.
Sunt quoq; qui lacrymas continuisse negant.
Sed tamen hoc melius, quàm si Phæacia tellus
Ignotum uili supposuisset humo.
Hîc certè manibus fugientes preßit ocellos
Mater, & in cineres ultima dona tulit.
Hîc soror in partem misera cum matre doloris
Venit inornatas dilaniata comas,
Cumq́; tuis sua iunxerunt Nemesisq́;, priorq́;
Oscula, nec solos destituere rogos.
Delia discedens felicius inquit amata
Sum tibi, uixisti dum tuus ignis eram.
Cui Nemesis, quid ais? tibi sunt mea damna dolori?
Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid nisi nomen, & umbra
Restat, in Elysia ualle Tibullus erit.
Obuius huic uenies edera iuuenilia cinctus
Tempora cum Caluo docte Catulle tuo.
Tu quoq;, si falsum est temerati crimen amici,
Sanguinis, atq; animæ prodige Galle tuæ,
His comes umbra tua est, siqua est modò corporis umbra,
Hausisti numeros culte Tibulle pios.
Ossa quieta precor tuta requiescere in urna,
Et sit humus cineri non onerosa tuo.

FINIS.

VITA PROPERTII EX LIBRO TERTIO PETRI CRINITI DE POETIS LATINIS.

SEX. *Aurelius Propertius ex Meuania oppido oriundus, quod in Vmbria est: hoc enim & ipse autor alicubi testatur, sicuti cùm ipsam Vmbriam Romani Callimachi patriam uocat,*

Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris,
Vmbria Romani patria Callimachi.

Sunt qui scribant eius patrem equestri dignitate ornatum, ac Triumuirali potestate fuisse, tum inter eos connumeratum, qui L. Antonium secuti (Perusia capta) ex Octauij Cæsaris autoritate ad aram diui Iulij perducti, ibidem occisi fuerũt. Illud omnino constat, Aurelium hunc Propertium, magna ex parte amißis bonis, Romam se recepisse, cùm patrem suum in tenera ætate amisisset, quod illis uersibus apparet:

Aspice me, cui parua domus, fortuna relicta est,
Nullus & antiquo Marte triumphus aui.

Et alibi clarius,

Ossaq; legisti, non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipse Lares.
Nam tua cùm multi uersarent rura iuuenci,
Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox ubi bulla rudi demissa est aurea collo
Matris, & ante deos libera sumpta toga,

Tum

Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et uetat insano uerba tonare foro.

In urbe autem, breui nominis celebritatem adeptus est, cùm ingenij comitate tum elegantia carminum. Mecœnati & Cor. Gallo maximè acceptus fuit, quòd uterq; poëtæ studijs, & doctrinæ pro similitudine professionis fauerent. Ouidium quoq;, Tibullū, & Bassum inter principes amicos coluit, ad quos de suis caloribus, & puellæ ingenio sæpius scripsit. C. uerò Plinius in epistola ad Romanum Paulum refert Paßienum in scribendis elegis eruditum habuisse inter suos maiores Propertium. Itaq; id, inquit, Paßieno gentile est, nam & ex eodem municipio est quo Propertius, unde maximum studium Paßieno fuit, calores Propertij, atq; ingenium suo carmine exprimere, cùm in elegijs (ut inquit Plinius) foret egregius, atque præcipuus Propertius. Libros quatuor elegiarum cōposuit. In quibus ferè suos calores, & Hostiæ laudem, ac formā celebrat. Nam puellam Hostiam miro quidē affectu exarsit, quam mutato nomine (ut est Autor L. Apuleius) Cynthiam appellare maluit: ex quo Sidonius Apollinaris sic ad Hesperium scribit, Memineris, inquit, quòd sæpe uersum Corinna cum suo Nasone compleuit, Lesbia cum Catullo, Cæsennia cum Getulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo. Callimachum præcipuè, Cyreneum Minermum, & Philetam Græcos poëtas in carmine sequutus est, quorum mani-

bus comiem se profitetur: nam ut illi apud Græcos in elegia consensu omnium præstiterunt, ita Propertius quidem apud Latinos, earum imitatione primas uidetur quorundam iudicio consecutus. Fab. autem Quintilianus censor in literis acerrimus, cùm Tibullum maximè commendauerit, non deesse tamen inquit, qui Propertiũ malint, cùm sit Ouidius lasciuior, Gallus in elegia durior. Ouidius certè cùm sæpe de ipso Propertio agat, blandum, tenerum, ac dulcem appellat, multumq; illius carmini semper conceßit, cùm eundem poëtam suos ignes recensentem audiret:

Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
 Iure sodalitij qui mihi iunctus erat.

Sed & Val. Martial. Propertij ingenio, & amoribus plurimum tribuit, tum eo maximè loco quo Galli Lycoridem, Tibulli Nemesim, & Lesbiam Catulli celebrat. nã & in apophoretis sic de eodẽ,

Cynthia facundi carmen iuuenile Properti
 Accepit famam, nec minus ipsa dedit.

De obitu eius parum compertum: Quidam scripserunt illum annos alterum & XL. natum perijsse. Alium uerò Propertium fuisse Fulgentius ostendit, qui in libro ad Calcidium de prisco sermone uerba hæc ex Propertio refert, Catillata geris uadimonia publicum prostibulum.

SEX. PROPERTII AVRELII VMBRI
ELEGIARVM LIBER PRIMVS.
AD TVLLVM.

Ynthia prima suis miserum me cepit ocellis
Cōtactū nullis antè cupidinibus.
Tum mihi constantis deiecit lumina fastus,
Et caput impositis preßit Amor pedibus:
Donec me docuit castas odisse puellas
Improbus, & nullo uiuere consilio.
Et mihi iam toto furor hic non deficit anno,
Cùm tamen aduersos cogor habere Deos.
Mimalion nullos fugiendo, Tulle, labores
Sæuitiam duræ contudit Iasidos.
Nam modò Parthenijs amens errabat in antris,
Ibat & hirsutas illa uidere feras.
Ille etiam Psillei percussus uulnere rami,
Saucius Arcadijs rupibus ingemuit.
Ergo uelocem potuit domuisse puellam:
Tantùm in amore preces, & benefacta ualent.
In me tardus Amor nonnullas cogitat artes:
Nec meminit notas, ut prius, ire uias.
Ad uos deductæ quibus est fallacia Lunæ,
Et labor in magicis sacra piare focis:

En agedum dominæ mentem conuertite nostræ,
Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim uobis, uos sidera, & amnes
Posse Citeinis ducere carminibus.
Et uos, qui serò lapsum reuocatis, amici,
Quæ rite non sani pectoris auxilia.
Fortiter & ferrum, sæuos patienur & ignes:
Sit modò libertas, quæ uelit ira loqui.
Ferte per extremas gentes, & ferte per undas,
Quà non ulla meum fœmina norit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus annuet aure:
Sitis & in tuto semper amore pares.
In me nostra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo uacuus tempore desit Amor.
Hoc moneo uitare malum: sua quenq; moretur
Cura: neq; assueto mutet amore locum.
Quòd si quis monitis tardas aduerterit aures,
Heu referet quanto uerba dolore mea!

AD CYNTHIAM.

QVid iuuat ornato procedere, uita, capillo?
Et tenues Coa ueste mouere sinus?
Aut quid Orontheа crines perfundere myrrha?
Teq; peregrinis uendere muneribus?
Naturæq; decus mercato perdere cultu?
Nec sinere in proprijs membra nitere bonis?
Crede mihi non ulla tuæ medicina figuræ est.
Nudus Amor formæ non amat artificem.
Aspice quos summittat humus formosa colores,
Et ueniant ederæ sponte sua melius:

Surgat & in solis formosius arbutus antris,
Et sciat indociles currere lympha uias.
Littora natiuis perlucent picta lapillis,
Et uolucres nulla dulcius arte canunt.
Non sic Leucippis succendit Castora Phœbe,
Pollucem cultu non Thelayra soror.
Non Idæ, & cupido quondam discordia Phœbo
Eueni patrijs filia littoribus.
Nec Phrygium falso traxit candore maritum
Auecta externis Hippodamia rotis:
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
Qualis Apelleis est color in tabulis.
Non illis studium uulgò conquirere amantes:
Illis ampla satis forma, pudicitia.
Non ego nunc uereor, ne sim tibi uilior istis:
Vni siqua placet, culta puella sat est:
Cùm tibi præsertim Phœbus sua carmina donet,
Aoniamq; libens Calliopea lyram:
Vnica nec desit iucundis gratia uerbis,
Omnia quæq; Venus, quæq; Minerua probat.
His tu semper eris nostræ gratißima uitæ,
Tædia dum miseræ sint tibi luxuriæ.

AD CYNTHIAM.

QValis Thesea iacuit cedente carina
Languida desertis Gnoßia littoribus:
Qualis & accubitu primo Cepheïa somno
Libera iam duris cotibus Andromede:
Nec minus aßiduis Aedonis fessa choreis,
Qualis in herboso concidit Appidano:
Talis uisa mihi mollem spirare quietem,

Cynthia, non certis nixa caput manibus.
Ebria cùm multo traherem uestigia Baccho,
Et quaterent sera nocte facem pueri.
Hanc ego nondum etiam sensus deperditus omnes
Molliter impresso conor adire toro.
Et quamuis duplici correptum ardore iuberent
Hàc Amor, hàc Liber, durus uterq; Deus,
Subiecto leuiter positam tentare lacerto,
Osculaq; admota sumere, & arma manu:
Non tamen ausus eram dominæ turbare quietem,
Expertæ metuens iurgia sæuitiæ.
Sed sic intentis hærebam fixus ocellis,
Argus ut ignotis cornibus Inachidos.
Et modò soluebam nostra de fronte corollas:
Ponebamq; tuis, Cynthia, temporibus,
Et modò gaudebam lapsos formare capillos,
Nunc furtiua cauis poma dabam manibus,
Omniaq; ingrato largibar munera somno,
Munera de prono sæpe uoluta sinu.
Et quoties raro duxti suspiria motu,
Obstupui uano credulus auspicio:
Ne qua tibi insolitos portarent uisa timores,
Ne'ue quis inuitam cogeret esse suam:
Donec diuersas percurrens luna fenestras,
Luna moraturis sedula luminibus,
Compositos leuibus radijs patefecit ocellos,
Sic ait in molli fixa toro cubitum:
Tandem te nostro referens iniuria lecto,
Alterius clausis expulit è foribus:
Nanq; ubi longa meæ consumpsti tempora noctis,

Languidus exactis hei mihi syderibus?
O utinam tales producas improbe noctes,
Me miseram quales semper habere iubes.
Nam modò purpureo fallebam stamine somnum,
Rursus & Orpheæ carmine fessa lyræ:
Interdum grauiter mecum deserta querebar
Externo longas sæpe in amore moras:
Dum me iucundis lapsam sopor impulit alis.
Illa fuit lacrymis ultima cura meis.

AD BASSVM.

QVid mihi tã multas laudãdo, Basse puellas,
Mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris uitæ, quodcunq; sequetur,
Hoc magis aßueto uiuere seruitio?
Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, & tu
Spartanæ referas laudibus Hermionæ,
Et quascunq; tulit formosi temporis ætas:
Cynthia non illas nomen habere sinat:
Nedum si leuibus fuerit collata figuris,
Inferior duro iudice turpis eat.
Hæc sed forma mei pars est extrema furoris:
Sunt maiora, quibus Basse perire iuuat:
Ingenuus color, & multis decus artibus, & quæ
Gaudia sub tacita dicere ueste libet.
Quò magis, & nostros contendis soluere amores,
Hoc magis accepta fallit uterq; fide,
Non impunè feres: sciet hæc, insane, puella,
Et tibi non tacitis uocibus hostis erit:
Nec tibi me post hæc committet Cynthia, nec te
Quæret: erit tanti criminis illa memor.

Et te circum omneis alias irata puellas,
Deferet: heu nullo limine charus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
Et quicunq; sacer, qualis ubiq; lapis.
Non ullo grauius tentatur Cynthia damno,
Quàm sibi cùm rapto cessat amore Deus,
Præcipuè nostri. Maneat sic semper, adoro:
Nec quicquam ex illa, quod querar, inueniam.

AD AEMVLVM suum Gallum.

INuide tu tandem uoces compesce molestas:
Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi uis, insane (meos sentire furores?)
Infelix properas ultima nosse mala:
Et miser ignotos uestigia ferre per ignes,
Et bibere è tota toxica Thessalia.
Non est illa uagis similis collata puellis:
Molliter irasci non solet illa tibi.
Quòd si fortè tuis non est contraria uotis,
At tibi curarum millia quanta dabit?
Non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos:
Illa feros animis alligat una uiros.
Ah mea contemptus quoties ad limina curres,
Cùm tibi singultu fortia uerba cadent:
Et tremulus mœstis orietur fletibus horror,
Et timor informem ducet in ore notam:
Et quæcunq; uoles fugient tibi uerba querenti:
Nec poteris qui sis, aut ubi, nosse miser.
Tum graue seruitium nostræ cogêre puellæ
Discere, & exclusum quid sit abire domum:

Nec iam pallorem toties mirabere nostrum,
  Aut cur sim toto corpore nullus ego:
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti.
  NESCIT Amor priscis cedere imaginibus.
Quòd si parua tuæ dederis uestigia culpæ,
  Quàm citò de tanto nomine rumor eris?
Non ego tum potero solatia ferre roganti,
  Cùm mihi nulla mei sit medicina mali:
Sed pariter miseri socio cogemur amore
  Alter in alterius mutua flere sinu.
Quare quid possit mea Cynthia, desine Galle
  Quærere. Non impunè illa rogata uenit.

AD TVLLVM.

NOn ego nunc Adriæ uereor mare noscere te-
  Tulle, neq; Aegæo ducere uela salo: (cũ,
Cum quo Riphæos possim conscendere montes,
  Vlteriusq; domos uadere Memnonias.
Sed me complexæ remorantur uerba puellæ,
  Mutatoq; graues sæpe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
  Et queritur nullos esse relicta deos.
Illa meam mihi iam se denegat, illa minatur
  Quæ solet irato tristis amica uiro.
His ego non horam possum durare querelis.
  Ah pereat, siquis lentus amare potest.
An mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,
  Atq; Asiæ ueteres cernere diuitias:
Vt mihi deducta faciat conuitia puppi
  Cynthia, & insanis ora notet manibus?

Osculaq́; opposito dicat sibi debita uento,
  Et nihil infido durius esse uiro?
Tu patrui meritas conare anteire secures,
  Et uetera oblitis iura refer socijs.
Nam tua non ætas unquam seruiuit Amori,
  Semper at armatæ cura fuit patriæ.
Et tibi non unquam nostros puer iste labores
  Afferat, & lacrymis omnia nota meis.
Me sine, quem semper uoluit foruna iacere,
  Hanc animam extremæ reddere nequitiæ.
Multi longinquo periere in amore libenter:
  In quorum numero me quoq; terra tegat.
Non ego sum laudi, non natus idoneus armis:
  Hanc me militiam fata subire uolunt.
At tu seu mollis quà tendit Ionia, seu quà
  Lydia Pactoli tingit aratra liquor,
Seu pedibus terras, seu Pontum carpere remis
  Ibis, & accepti pars eris imperij,
Tum tibi siqua mei ueniet non immemor hora,
  Viuere me duro sidere certus eris.

AD PONTICVM POETAM.

CVm tibi Cadmeæ dicuntur Pontice Thebæ,
  Armaq́; fraternæ tristia militiæ:
Atq; (ita sim felix) primo contendis Homero,
  Sint modò fata tuis mollia carminibus:
Nos, ut consuemus, nostros agitamus amores,
  Atq; aliquid duram quærimus in dominam:
Nec tantùm ingenio, quantùm seruire dolori
  Cogor, & ætatis tempora dura queri.

Hic mihi conteritur uitæ modus: hæc mea fama est:
  Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent, doctæ sólum placuisse puellæ,
  Pontice & iniustas sæpe tulisse minas,
Me legat aßiduè post hæc neglectus amator,
  Et prosint illi cognita nostra mala.
Te quoq; si certo puer hic concusserit arcu,
  Quod nolim nostros euiolasse Deos,
Longè castra tibi, longè miser agmina septem
  Flebis in æterno surda iacere situ.
Et frustra cupies mollem componere uersum,
  Nec tibi subijciet carmina sæuus Amor.
Tunc me non humilem mirabere sæpe poëtam,
  Tunc ego Romanis præferar ingenijs:
Nec poterunt iuuenes nostro hoc retinere sepulcro:
  Ardoris nostri magne poëta iaces.
Tu cauē nostra tuo contemnas carmina fastu.
  Sæpe uenit magno fœnore tardus Amor.

AD CYNTHIAM.

TV'ne igitur demēs? nec te mea cura moratur?
  An tibi sum gelida uilior Illyria?
Et tibi iam tanti, quicunq; est iste, uidetur:
  Vt, sine me, uento quolibet ire uelis?
Tu'ne audire potes uesani murmura ponti?
  Fortis & in dura naue iacere potes?
Tu pedibus teneris positas fulcare pruinas?
  Tu potes insolitas, Cynthia, ferre niues?
O utinam hybernæ duplicentur tempora brumæ,
  Et sit iners tardis nauita Vergilijs:

Nec tibi Tyrrhena ſoluatur funis arena,
  Ne'ue inimica meas eleuet aura preces:
Atq; ego non uideam tales ſubſidere uentos,
  Cùm tibi prouectas auferet unda rates:
Et me defixum uacua patiaris arena
  Crudelem infeſta ſæpe uocare manu.
Sed quocunq; modo de me periura mereris,
  Sit Galatea tuæ non aliena uiæ:
Vt te felici uectam per cærula remo,
  Accipiat placidis Oricos æquoribus.
Nam me non ullæ poterunt corrumpere tædæ,
  Quin ego uicta tuo limine uerba querar.
Nec me deficiet, nautas rogitare citatos:
  Dicite quo portu clauſa puella mea eſt.
Et dicam, Atracijs licet hæc conſidat in oris,
  Et licet Eleis, illa futura mea eſt.
Hîc erit, hîc iurata manet: rumpantur iniqui.
  Vicimus: aßiduas non tulit illa preces.
Falſa licet cupidus deponat gaudia liuor,
  Deſtitit ire nouas Cynthia noſtra uias.
Illi charus ego: & per me charißima Roma
  Dicitur: & ſine me, dulcia regna negat.
Illa uel anguſto mecum requieſcere lecto,
  Et quocunq; modo maluit eſſe mea:
Quàm ſibi dotatæ regnum uetus Hippodamiæ,
  Et quas Elus opes antè pararat equis.
Quamuis magna daret, quamuis maiora daturus,
  Non tamen illa meos fugit auara ſinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,

Sed

Sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musæ, neq; amanti tardus Apollo:
Queis ego fretus amo: Cynthia rara mea est.
Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis:
Siue dies, seu nox uenerit, illa mea est.
Nec mihi riualis certos subducet amores.
Ista meam norit gloria caniciem.

AD PONTICVM SVVM.

D*Icebam tibi uenturos, irrisor, amores:*
Nec tibi perpetuò libera uerba fore.
Ecce iaces, supplexq; uenis ad iura puellæ,
Et tibi nunc quæuis imperat empta modò.
Non me Chaoniæ uincant in amore columbæ
Dicere quos iuuenes, quæq; puella domet.
Me dolor, & lacrymæ meritò fecere peritum:
Atq; utinam posito dicar amore rudis.
Quid tibi nũc misero prodest graue dicere carmen?
Aut Amphioniæ mœnia flere lyræ?
Plus in amore ualet Mimnermi uersus Homero:
Carmina mansuetus lenia quærit Amor.
I quæso, & tristeis istos depone libellos,
Et cane quod quæuis nosse puella uelit.
Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu
Insanus medio flumine quæris aquam.
Necdum etiam palles, uero nec tangeris igni.
Hæc est uenturi prima fauilla mali.
Tum magis Armenias cupies accedere tigres,
Et magis infernæ uincula nosse rotæ:
Quàm pueri, toties arcum sentire medullis,

Et nihil iratæ posse negare tuæ.
Nullus Amor cuiquam facileis ita præbuit alas,
Vt non alterna presserit ille manu.
Nec te decipiat, quòd sit satis illa parata:
Acrius illa subit Pontice, siqua tua est.
Quippe ubi non liceat uacuos seducere ocellos,
Nec uigilare alio nomine cedat Amor:
Qui non antè patet, donec manus attigit ossa.
Quisquis es aßiduas aufuge blanditias.
Illis & silices, & possunt cedere quercus,
Nedum tu poßis, spiritus iste leuis.
Quare si pudor est, quàm primùm errata fatere:
Dicere quo pereas, sæpe in amore iuuat.

AD GALLVM.

O Iucunda quies, primo cnm testis amori
Affueram uestris conscius in lacrymis!
O noctem meminisse mihi iucunda uoluptas!
O quoties uotis illa uocanda meis!
Cùm te complexa morientem, Galle, puellæ
Vidimus, & longa ducere uerba mora.
Quamuis labenteis premeret mihi somnus ocellos,
Et medijs cœlo Luna ruberet equis.
Non tamen à uestro potui secedere lusu,
Tantus in alternis uocibus ardor erat.
Sed quoniam non es ueritus concredere nobis,
Accipe commissæ munera lætitiæ.
Non solùm uestros didici reticere dolores:
Est quiddam in nobis maius amice fide.
Possum ego diuisos iterum coniungere amantes,
Et dominæ tardas possum aperire fores:

Et possum alterius curas sanare recenteis,
Nec leuis in uerbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper quæcunq; petenda,
Quæq́; cauenda forent: nonnihil egit Amor.
Tu cauē, ne tristi cupias pugnare puellæ,
Ne'ue superba loqui, ne'ue tacere diu:
Neu siquid petijt, ingrata fronte negaris:
Neu tibi pro uano uerba benigna cadant.
Irritata uenit, quando contemnitur illa,
Nec meminit iustas ponere læsa minas.
At quò sis humilis magis, & subiectus Amori,
Hòc magis effecto sæpe fruare bono.
Is poterit felix una remanere puella,
Qui nunquam uacuo pectore liber erit.

AD CYNTHIAM.

Ecquid te medijs cessantem Cynthia Baijs,
Quà iacet Herculeis semita littoribus,
Et modò Thesproti mirantem subdita regno
Proxima Misenis æquora nobilibus,
Nostri cura subit memores adducere noctes?
Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescio quis simulatis ignibus hostis
Sustulit è nostris Cynthia carminibus?
Atq; utinam magè te remis confisa minutis
Paruula Lucrina cymba moretur aqua:
Aut teneat clausam tenui tentantis in unda
Alternè facilis cedere lympha manu,
Quàm uacet alterius blandos audire susurros
Molliter in tacito littore compositam.

Vt ſolet amoto labi custode puella
  Perfida, communes nec meminiſſe Deos.
Non quia perſpecta non eſt mihi cognita fama,
  Sed quòd in hac omnis parte timetur Amor.
Ignoſces igitur, ſiquid tibi triste libelli
  Attulerint, nostri culpa timoris eris.
An mihi non maior charæ custodia matris?
  Aut ſine te uitæ cura ſit ulla meæ?
Tu mihi ſola domus, tu Cynthia ſola parentes,
  Omnia tu nostræ tempora lætitiæ.
Seu tristis ueniam, ſeu contrà lætus amicis:
  Quicquid ero (dicam) Cynthia cauſa fuit.
Tu modò quàm primùm corruptas deſere Baias.
  Multis iſta dabunt littora diſsidium:
Littora, quæ fuerant castis inimica puellis.
  Ah pereant Baiæ, crimen Amoris aquæ.

AD CYNTHIAM.

QVid mihi deſidiæ non ceſſas fingere crimen
  Quòd faciat nobis conſcia Roma moram?
Tam multa illa meo diuiſa eſt millia lecto,
  Quantum Hypanis Veneto diſsidet Eridano.
Nec mihi conſuetos amplexu nutrit amores
  Cynthia, nec nostra dulcis in aure ſonat.
Olim gratus eram: non illo tempore cuiquam
  Contigit, ut ſimili poſſet amare fide.
Inuidiæ fuimus. num me Deus obruit? an quæ
  Lecta Prometheis diuidit herba iugis?
Non ſum ego, qui fueram: mutat uia longa puellas.
  Quantus in exiguo tempore fugit Amor!
Nunc primùm longas ſolus cognoſcere noctes

Cogor, & ipse meis auribus esse grauis.
Felix qui potuit præsenti flere puellæ:
Nonnihil aspersis gaudet Amor lacrymis.
Aut si despectus potuit mutare calores,
Sunt quoq; translato gaudia seruitio.
Mi neq; amare aliã, neq; ab hac discedere fas est:
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

AD GALLVM.

TV (quod sæpe soles) nostro lætabere casu
Galle, quòd abrepto solus amore uacem.
At non ipse tuas imitabor perfide uoces:
Fallere te nunquam, Galle, puella uelit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus & in nullo quæris amore moram:
Perditus in quadam tardis pallescere curis
Incipis, & primo lapsus adire gradu.
Hæc erit illarum contempti pœna doloris,
Multarum miseras exigit una uices.
Hæc tibi uulgares istos compescet amores,
Nec noua quærendo semper amicus eris.
Hæc ego non rumore malo, non augure doctus:
Vidi ego: me, quæso, teste, negare potes?
Vidi ego te toto uinctum languescere collo:
Et flere iniectis, Galle, diu manibus:
Et cupere optatis animam deponere uerbis,
Et quæ deinde meus celat amice pudor.
Non ego complexus potui diducere uestros.
Tantus erat demens inter utrosq; furor.
Non sic Aemonio Salmonida mistus Enipeo

Tænarius facili preßit amore Deus:
Nec sic cœlestem flagrans amor Herculis Heben
Sensit in Oetæis gaudia prima iugis.
Vna dies omneis potuit præcurrere amantes:
Nam tibi non tepidas subdidit illa faces:
Nec tibi præteritos passa est succedere fastus,
Nec sinct abduci, te tuus ardor aget.
Nec mirũ, cùm sit Ioue digna, & proxima Ledæ,
Et Ledæ partu gratior una tribus.
Illa sit Inachijs & blandior Heroinis,
Illa suis uerbis cogat amare Iouem.
Tu uerò, quoniam semel es periturus amore,
Vtere, non alio limine dignus eras.
Quæ tibi sit felix, quoniam nouus incidit error:
Et quodcunq; uoles una sit ista tibi.

AD TVLLVM.

TV licet adiectus Tyberina molliter unda,
Lesbia Mentoreo uina bibas opere:
Et modò tam celeres mireris currere lyntres,
Et modò tam tardas funibus ire rates:
Et nemus omne satas intendat uertice syluas,
Vrgetur quantis Caucasus arboribus:
Non tamen ista meo ualeant contendere amori.
Nescit Amor magnis cedere diuitijs.
Nam siue optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem:
Tunc mihi Pactoli ueniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub æquoribus:
Tam mihi cessuros spondent mea gaudia reges,
Quæ maneant, dum me fata perire uolent.

Nam quis diuitijs aduerso gaudet amore?
Nulla mihi tristi præmia sunt Venere.
Illa potest magnas heroum infringere uires,
Illa etiam duris mentibus esse dolor.
Illa neq; Arabium metuit transcendere limen:
Nec timet Ostrino, Tulle, subire toro:
Et miserum toto iuuenem uersare cubili.
Quid releuant uarijs serica textilibus?
Quæ mihi dum placata aderit, non ulla uerebor
Regna, uel Alcinoi munera despicere.

AD CYNTHIAM.

SAepe ego multa tuæ leuitatis damna timebā,
Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
Aspice me quanto rapiat Fortuna periclo:
Tu tamen in nostro lenta timore uenis:
Et potes externos manibus componere crines,
Et longa faciem quærere desidia:
Nec minus Eois pectus uariare lapillis,
Vt formosa nouo quæ parat ire uiro.
At non sic Ithaci digressu mota Calypso
Desertis olim fleuerat æquoribus.
Multos illa dies incomptis mœsta capillis
Sederat, iniusto multa locuta salo.
Et quamuis nunquam posthac uisura, dolebat
Illa tamen, longæ conscia lætitiæ.
Alphesibœa suos ulta est pro coniuge fratres,
Sanguinis & chari uincula rupit Amor.
Nec sic Aesoniden rapientibus anxia uentis
Hypsipyle uacuo constitit in thalamo.

Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
  Vt semel Aemonio tabuit hospitio.
Coniugis Euadne miseros elata per ignes,
  Occidit, Argiuæ fama pudicitiæ.
Quarum nulla tuos potuit conuertere mores,
  Tu quoq; uti fieres nobilis historia.
Desine iam reuocare tuis periuria uerbis
  Cynthia, & oblitos parce mouere Deos:
Audax ah nimiùm, nostro dolitura periclo,
  Siquid fortè tibi durius inciderit.
Multa prius uasto labentur flumina Ponto.
  Annus & inuersas duxerit antè uices:
Quàm tua sub nostro mutetur pectore cura,
  Sis quodcunq; uoles, non aliena tamen:
Quam'ue mihi uiles isti uideantur ocelli,
  Per quos sæpe mihi credita perfidia est.
Hos tu iurabas, siquid mentita fuisses,
  Vt tibi suppositis exciderent manibus.
Et contra magnum potes hos attollere solem?
  Nec tremis, admissæ conscia nequitiæ?
Quis te cogebat multos pallere colores,
  Et fletum inuitis ducere luminibus?
Queis ego nunc pereo similes moniturus amantes,
  O nullis tutum credere blanditijs.

VERBA IANVAE
conquerentis.

QVæ fueram magnis olim patefacta triũphis
  Ianua Tarpeiæ nota pudicitiæ,
Cuius inaurati celebrarunt limina currus,
  Captorum lacrymis humida supplicibus:

Nunc ego nocturnis potorum saucia rixis,
Pulsata indignis sæpe queror manibus.
Et mihi non desunt turpes pendere corollæ,
Semper & exclusis signa iacere faces:
Nec possum infamis dominæ defendere noctes,
Nobilis obscœnis tradita carminibus.
Nec tamen illa suæ reuocatur parcere famæ
Turpior, & secli uiuere luxuria.
Has inter grauibus cogor deflere querelis
Supplicis à longis tristior excubijs.
Ille meos nunquam patitur requiescere postes
Arguta referens carmina blanditia.
Ianua uel domina penitus crudelior ipsa,
Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Cur nunquam reserata meos admittis amores,
Nescia furtiuas reddere mota preces?
Nulla'ne finis erit nostro concessa dolori?
Turpis & in tepido limine somnus erit?
Me mediæ noctes, me sidera plena iacentem,
Frigidaq; Eoo me dolet aura gelu:
Tu sola humanos nunquam miserata dolores,
Respondes tacitis mutua cardinibus.
O' utinam traiecta caua mea uocula rima,
Percussas dominæ uergat in auriculas.
Sit licet & saxo patientior illa Sicano,
Sit licet & ferro durior, & chalybe:
Non tamen illa suos poterit compescere ocellos,
Surget & inuitis spiritus in lacrymis.
Nunc iacet alterius felici nixa lacerto,
At mea nocturno uerba cadunt Zephyro.

Sed tu sola mei tu maxima causa doloris,
Victa meis nunquam ianua muneribus.
Te non ulla meæ læsit petulantia linguæ,
Quæ solet irato dicere uerba loco:
Vt me tam longa raucum patiare querela,
Sollicitas triuio peruigilare moras.
At tibi sæpe nouo deduxi carmina uersu,
Osculaq; impreßis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties uerti me perfida postes?
Debitaq; occultis uota tuli manibus?
Hæc ille, & si quæ miseri nouistis amantes,
Et matutinis obstrepit alitibus:
Sic ego nunc dominæ uitijs, & semper amantis
Fletibus æterna differor inuidia.

AD CYNTHIAM,
de maris tempestate.

AT meritò, quoniam potui fugisse puellam,
Nunc ego desertas alloquor Alcyonas:
Nec mihi Caßiope solito uisura carinam,
Omniaq; ingrato littore uota cadunt.
Quinetiam absenti prosunt tibi, Cynthia, uenti:
Aspice quàm sæuas increpat aura minas.
Nulla'ne placatæ ueniet fortuna procellæ?
Hæccine parua meum funus arena teget?
Tu tamen in melius sæuas conuerte querelas,
Sat tibi sit pœnæ nox, & iniqua uada.
An poteris siccis mea fata reponere ocellis?
Ossaq; nulla tuo nostra tenere sinu?
Ah pereat quicunq; rateis, & uela parauit
Primus, & inuito gurgite fecit iter.

Non'ne fuit melius dominæ peruincere mores:
Quamuis dura, tamen rara puella fuit:
Quàm sic ignotis circundata littora syluis
Cernere & optatos quærere Tyndaridas?
Illic siqua meum sepelissent fata dolorem,
Vltimus & posito staret amore lapis:
Illa meo charos donasset funere crines:
Molliter & tenera poneret ossa rosa.
Illa meum extremo clamasset puluere nomen,
Vt mihi non ullo pondere terra foret.
At uos æquoreæ formosa Doride natæ
Candida felici soluite uela Noto:
Siquando uestras labens Amor attigit undas,
Mansuetis socio parcite littoribus.

AD CYNTHIAM.

HAec certè deserta loca, et taciturna querēti,
Et uacuum Zephyri poßidet aura nemus.
Hîc licet occultos proferre impunè dolores:
Si modò sola queant saxa tenere fidem.
Vnde tuos primùm repetam, mea Cynthia, fastus?
Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modò felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quæ te mihi crimina mutant?
An noua tristitiæ causa puella tuæ?
Sic mihi te referas leuis, ut non altera nostro
Limine formosos intulit ulla pedes,
Quamuis multa tibi dolor hic meus aspera debet:
Non ita sæua tamen uenerit ira mea,
Vt tibi sim meritò semper furor, & tua flendo

Lumina deiectis turpia sint lacrymis.
An quia parua damus mutato signa calore:
Et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, siquos habet arbor amores
Fagus, & Arcadio pinus amata Deo.
Ah quoties teneras resonāt mea uerba sub umbras,
Scribitur & uestris Cynthia corticibus.
An tua quòd peperit nobis iniuria curas,
Quæ solùm tacitis cognita sunt foribus?
Omnia consueui timidus perferre superbæ
Iussa, neq; arguto facta dolore queri.
Pro quo diuini fontes, & frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies:
Et quodcunq; meæ possunt narrare querelæ,
Cogor ad argutas dicere solus aues.
Sed qualiscunq; es, resonent tibi Cynthia syluæ,
Nec deserta tuo nomine saxa uacent.

AD CYNTHIAM.

NOn ego nūc tristes uereor mea Cynthia manes:
Nec moror extremo debita fata rogo,
Sed ne fortè tuo careat mihi funus amore,
Hic timor est, ipsis durior exequiys.
Non adeò leuiter nostris puer hæsit ocellis,
Vt meus oblito puluis amore uacet.
Illic Phylacides iucundæ coniugis heros
Non potuit cæcis immemor esse locis:
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis,
Thessalis antiquam uenerat umbra domum.
Illic quicquid ero, semper tua dicar imago,
TRAIICIT & fati littora magnus amor.

Illic formosæ ueniant chorus heroinæ,
Quas dedit Argiuis Dardana præda uiris:
Quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
Gratior, & tellus hoc ita iusta sinat.
Quamuis te longæ remorentur fata senectæ,
Chara tamen lacrymis ossa futura meis:
Quæ tu uiua mea poßis sentire fauilla,
Tum mihi non ullo mors sit amara loco.
Quàm uercor ne te contempto, Cynthia, busto,
Abstrahat è nostro puluere iniquus Amor:
Cogat & inuitam lacrymas siccare cadentes.
Flectitur aßiduis certa puella minis.
Quare (dum licet) inter nos lætamur amantes.
Non satis est ullo tempore longus amor.

AD GALLVM.

HOc pro continuo te, Galle, monemus amore:
Id tibi ne uacuo defluat ex animo.
Sæpe imprudenti Fortuna occurrit amanti,
Crudelis Minyis dux erat Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar
Thiodamanthæo proximus ardor Hylæ.
Nunc tu siue leges umbrosæ flumina syluæ,
Siue Aniena tuos tinxerit unda pedes,
Siue Gigantea spatiabere litoris ora,
Siue ubicunq; uago fluminis hospitio,
Nympharum cupidas semper defende rapinas,
Non minor Ausonijs est amor in Dryadis.
Ne tibi sit durum montes, & frigida saxa
Galle, neq; expertos semper adire lacus:
Quæ miser ignotis error perpessus in oris

Herculis indomito fleuerat Ascanio.
Nanq; ferunt olim Pagasæ naualibus Argon
Egressam longè Phasidos isse uiam:
Et iam præteritis labentem Athamantidos undis
Mysorum scopulis applicuisse ratem.
Hic manus heroum placidis ut constitit oris
Mollia composita littora fronde tegit:
At comes inuicti iuuenis processerat ultrà
Raram sepositi quærere fontis aquam.
Hunc duo sectati fratres Aquilonia proles,
Hunc super & Zethes, hunc super & Calais,
Oscula suspensis instabant carpere palmis,
Oscula & alterna ferre supina fuga.
Ille sub extrema pendens secluditur ala,
Et uolucres ramo submouet insidias.
Iam Pandionia cesset genus Orithyiæ:
Ah dolor ibat Hylas ibat Hamadryas hinc.
Hic erat Arganti Phlegre sub uertice montis
Grata domus Nymphis humida Thynniacis:
Quam supra nulli pendebant debita curæ
Rosida desertis poma sub arboribus:
Et circùm irriguo surgebant lilia prato
Candida purpureis mista papaueribus.
Quæ modò decerpens tenero pueriliter ungui,
Proposito florem prætulit officio.
Et modò formosis incumbens nescius undis,
Errorem blandis tardat imaginibus,
Tandem haurire parat dimißis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens humero.
Cuius ut accensæ Dryades cadore puellæ, Mir

Miratæ solitos destituêre choros.
Prolapsum leuiter facili texêre liquore:
Tum sonitum, rapto corpore, fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat responsa, sed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, ò Galle, tuos monitis seruabis amores,
Formosum nymphis credere uisus Hylam.

GALLVS LOQVITVR.

TV, qui consortem properas euadere casum,
Miles ab Hetruscis saucius aggeribus,
Quid nostro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego sum uestræ proxima militiæ.
Sic te seruato, ut poßint gaudere parentes.
Hæc soror acta tuis sentiat è lacrymis,
Gallum per medios ereptum Cæsaris enses,
Effugere ignotas non potuisse manus:
Et quicunq; super dispersa inuenerit ossa
Montibus Hetruscis, hæc sciat esse mea.

AD TVLLVM DE PATRIA SVA.

QValis, & unde genus, q̃ sint mihi, Tulle, penates,
Quæris, p̃ nostra semp̃ amicitia.
Si Perusina tibi patriæ sunt nota sepulcra,
Italiæ duris funera temporibus,
Cùm Romana suos egit discordia ciues:
Sit mihi præcipuè puluis Hetrusca dolor,
Tu proiecta mei perpessa es membra propinqui,
Tu nullo miseri contegis ossa solo.
Proxima supposito contingens Vmbria campo
Me genuit terris fertilis uberibus.

FINIS.

SEX. PROPERTII AVRELII VMBRI ELEGIARVM LIBER II.

AD MECOENATEM.

VAERITIS unde mihi totjes scribantur amores?
Vnde meꝰ ueniat mollis ĩ ora liber?
Non hæc Calliope, non hæc mihi cantat Apollo,
Ingenium nobis ipsa puella facit.
Siue togis illam fulgentem incedere Cois,
Hoc totum è Coa ueste uolumen erit:
Seu uidi ad frontem sparsos errare capillos,
Gaudet laudatis ire superba comis:
Siue lyræ carmen digitis percussit eburnis,
Miramur faciles ut premat arte manus:
Seu cùm poscentes somnus declinat ocellos,
Inuenio causas mille poëta nouas:
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tunc uerò longas condimus Iliadas,
Seu quicquid fecit, siue est quodcunq; locuta,
Maxima de nihilo nascitur historia.
Quid mihi si tantum Mecœnas fata dedissent,
Vt possem heroas ducere in arma manus?
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
Impositum, ut cœli Pelion esset iter:
Non ueteres Thebas, nec Pergama nomẽ Homeri,
Xerxis & imperio bina coisse uada:

Regn

Regna'ue prima Remi, animos Carthaginis altæ,
  Cymbrorumq; minas, & benefacta Mari.
Bellaq;, resq; tui memorarem Cæsaris: & tu
  Cæsare sub magno cura secunda fores.
Nam quoties Mutinã, aut ciuilia busta Philippos,
  Aut canerem Siculæ classica bella fugæ:
Euersosq; focos antiquæ genis Hetruscæ,
  Et Ptolemææ littora capta Phari:
Aut canerẽ Aegyptũ, et Nilũ, cùm tract⁹ in urbẽ
  Septem captiuis debilis ibat aquis:
Aut regum auratis circundata colla catenis,
  Actiaq; in sacra currere rostra uia:
Te mea Musa illis semper contexeret armis,
  Et sumpta, & posita pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles
  Hic Ixioniden, ille Menœtiaden.
Sed neq; Phlegræos Iouis, Enceladiq; tumultus
  Intonet angusto pectore Callimachus:
Nec mea conueniunt duro præcordia uersu,
  Cæsaris in Phrygios condere nomen auos.
Nauita de uentis, de tauris narrat arator,
  Enumerat miles uulnera, pastor oues.
Nos contrà angusto uersamus prælia lecto,
  Qua pote quisq; in ea conterat arte diem.
Laus, in amore mori: laus, si datur altera in uno
  Posse frui: fruar ò solus amore meo.
Si memini, solet illa leues culpare puellas,
  Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi sint tangenda nouercæ pocula Phædræ,

Pocula priuigno non nocitura suo:
Seu mihi Circæo pereundum est gramine, siue
Colchis Colchiacis urat ahena focis:
Vna meos quoniam prædata est fœmina sensus,
Ex hac ducentur funera nostra domo.
Omnes humanos sanat medicina dolores,
SOLVS amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetæ sanauit crura Machaon:
Phœnicis Chiron lumina Phillyrides:
Et Deus extinctum Creßis Epidaurius herbis
Restituit patrijs Androgeona focis:
Mysus & Aemonia iuuenis qua cuspide uulnus
Senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.
Hoc siquis uitium poterit mihi demere: solus
Tantalea poterit tradere poma manu:
Dolia uirgineis idem ille repleuerit urnis,
Ne tenera aßiduo colla grauentur aqua:
Idem Caucasea soluet de rupe Promethei
Brachia, & à medio pectore pellet auem.
Quandocunq; igitur uitam mea fata reposcent,
Et breue in exiguo marmore nomen ero:
Mecœnas nostræ spes inuidiosa iuuentæ,
Et uitæ, & morti gloria iusta meæ:
Si te fortè meo ducet uia proxima busto,
Esseda cælatis siste Britanna iugis:
Taliaq; illacrymans mutæ iace uerba fauillæ,
Huic misero fatum dura puella fuit.

CYNTHIAE PVELLAE LAVDES.

Liber eram, & uacuo meditabar uiuere lecto:
At me composita pace fefellit Amor.

Cur hæc in terris facies humana moratur?
Iuppiter ignosco pristina furta tua.
Fulua coma est, longæq; manus: est maxima toto
Corpore, & incedit ut Ioue digna soror:
Aut cùm Dulichias Pallas spatiatur ad aras
Gorgonis anguiferæ pectus operta comis:
Qualis & Ischomache Lapithæ genus Heroinæ
Centauris medio grata rapina mero:
Mercurioq; Sais fertur Bæbeïdos undis
Virgineum primò composuisse latus,
Cedite iam diuæ, quas pastor uiderat olim
Idæis tunicam ponere uerticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare senectus,
Et si Cumææ secula uatis aget.

ADVERSVM SE.

QVi nullum tibi dicebas iam posse nocere,
Hæsisti: cecidit spiritus ille tuus.
Vix unum potes infelix requiescere mensem,
Et turpis de te iam liber alter erit.
Quærebam sicca si posit piscis arena,
Nec solitus ponto uiuere toruus aper:
Aut ego si possem studijs uigilare seueris.
DIFFERTVR, nunquam tollitur ullus amor.
Nec me tam facies, quamuis sit candida, cepit,
Lilia non domina sint magis alba mea.
Et Mæotica nix minio si certet Hibero,
Vtq; rosæ puro lacte natant folia,
Nec de more coma per læuia colla fluentes,
Non oculi geminæ sidera nostra faces,

Nec siqua Arabio lucet bombyce puella.
  Non sum de nihilo blandus amator ego.
Quantum quod posito formosæ saltat Iaccho
  Egit ut euantes dux Ariadna choros:
Et quantum Aeolio cùm tentat carmina plectro,
  Par Aganipææ ludere docta lyræ:
Et sua cùm antiquæ committit scripta Corinnæ,
  Carminaq; Erinnes non putat æqua suis.
Num tibi nascenti primis mea uita diebus
  Aridus argutum sternuit omen Amor?
Hæc tibi contulērunt cœlestia munera diui,
  Hæc tibi ne matrem fortè dedisse putes.
Non non humani sunt partus talia dona,
  Ista nouem menses non peperere bona.
Gloria Romanis una es tu nata puellis,
  Romana accumbens prima puella Ioui.
Nec semper nobiscum humana cubilia uises:
  Post Helenam hæc terris forma secunda redit.
Hac ego non mirer si flagret nostra iuuentus,
  Pulchrius hac fuerat Troia perire tibi.
Olim mirabar, quòd tanti in Pergama belli
  Europæ, atq; Asiæ causa puella fuit.
Nunc Pari tu sapiens, & tu Menelaë fuisti:
  Tu quia poscebas, tu quia lentus eras.
Digna quidē facies, pro qua uel obiret Achilles,
  Vel Priamus: belli causa probanda fuit.
Siquis uult fama tabulas anteire uetustas,
  Hic dominam exemplo ponat in antè meam:
Siue illam Hesperijs, siue illam ostendet Eois:

Vret

Vret & Eoos, uret & Hesperios.
His saltem ut tenear iam finibus, aut mihi siquis
Acrius ut moriar, uenerit alter amor?
Ac ueluti primò taurus detrectat aratra,
Pòst uenit assueto mollis ad arua iugo:
Sic primo iuuenes trepidant in amore feroces,
Dehinc domiti post hæc æqua, & iniqua ferunt.
Turpia perpessus uates est uincla Melampus
Cognitus Iphicli subripuisse boues:
Quem non lucra magis Pero formosa coëgit,
Mox Amithaonia nupta futura domo.

AD AMANTEM.

MVlta prius dominæ delicta queraris oportet:
Sæpe roges aliquid, sæpe repulsus eas:
Et sæpe immeritos corrumpas dentibus ungues,
Et crepitum dubio suscitet ira pede.
Nequicquam perfusa meis unguenta capillis,
Ibat & expenso planta morata gradu:
Non hîc herba ualet, non hîc nocturna Citeis,
Non per Medeæ gramina cocta manus:
Quippe ubi nec causas, nec apertos cernimus ictus,
Vnde tamen ueniant tot mala, cæca uia est.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus æger:
Huic nullum cœli tempus, & aura nocet.
Ambulat, & subitò mirantur funus amici,
Sic est incautum quicquid habetur amor.
Nam cui non ego sum fallaci præmia uati?
Quæ mea non decies somnia uersat anus?
Hostis siquis erit nobis, amet ipse puellas:

Gaudeat in puero, siquis amicus erit.
Tranquillo tuta descendit flumine cymba.
Quid tibi tam parui littoris unda nocet?
Alter sæpe uno mutat præcordia uerbo,
Altera uix ipso sanguine mollis erit.

AD CYNTHIAM.

Hoc uerum est, tota te ferri Cynthia Roma,
Et non ignota uiuere nequitia.
Hoc merui sperare? dabis mihi perfida pœnas,
Et nobis Aquilo Cynthia uentus erit.
Inueniam tamen è multis fallacibus unam,
Quæ fieri nostro carmine nota uelit:
Nec mihi tam duris insultet moribus, & te
Vellicet. Heu serò flebis amata diu.
Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus:
Si dolor abfuerit, crede redibit amor.
Non ita Carpathiæ uariant Aquilonibus undæ,
Nec dubio nubes uertitur atra Noto,
Quàm facilè irati uerbo mutantur amantes:
Dum licet, iniusto subtrahe colla iugo.
Nec tu non aliquid, sed prima nocte dolebis.
OMNE in amore malum, si patiare, leue est.
At tu per dominæ Iunonis dulcia iura
Parce tuis animis, uita, nocere tibi.
Non solùm taurus ferit uncis cornibus hostem,
Verùm etiam instanti læsa repugnat ouis.
Nec tibi periuro scindam de corpore uestes,
Nec mea præclusas fregerit ira fores:
Nec tibi connexos iratus carpere crines,

Nec

Nec duris ausim lædere pollicibus.
Rusticus hæc aliquis tam turpia prælia quærat,
Cuius non ederæ circumiere caput.
Scribam igitur quod non unquam tua deleat ætas,
Cynthia forma potens; Cynthia uerba leuis.
Crede mihi, quamuis contemnas murmura famæ,
Hic tibi pallori Cynthia uersus erit.

AD EANDEM.

NOn ita complebant Ephyrææ Laidos ædes,
Ad cuius iacuit Græcia tota fores:
Turba Menandreæ fuerat nec Thaïdos olim
Tanta, in qua populus lusit Erichthonius:
Nec quæ delatas potuit componere Thebas
Phyrne, tam multis facta beata uiris.
Quin etiam falsos fingis tibi sæpe propinquos,
Oscula nec desunt, qui tibi iure ferant.
Me iuuenum facies pictæ, me nomina lædunt:
Me tener in cunis, & sine uoce puer:
Me lædet, si multa tibi dabit oscula mater:
Me soror, & cum qua dormis amica simul.
Omnia me lædent, timidus sum, ignosce timori:
Et miser in tunica suspicor esse uirum.
His olim (ut fama est) uitijs ad prælia uentum est,
His Troiana uides funera principijs.
Aspera Centauros eadem dementia iussit
Frangere in aduersum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graiûm? tu criminis autor
Nutritus duro Romule lacte lupæ:
Tu rapere intactas docuisti impunè Sabinas,

Per te nunc Romæ quidlibet audet Amor.
Felix Admeti coniux, & lectus Vlyßis,
Et quæcunq; uiri fœmina limen amat.
Templa Pudicitiæ quid opus statuisse puellis,
Si cuiuis nuptæ quidlibet esse licet?
Quæ manus obscœnas depinxit prima tabellas,
Et posuit casta turpia uisa domo,
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
Nequitiæq; suæ noluit esse rudes.
Ah gemat in terris ista qui protulit arte
Iurgia sub tacita condita lætitia.
Non istis olim uariabant tecta figuris,
Cùm paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immeritò uelauit aranea fanum,
Et mala desertos occupat herba Deos.
Quos igitur tibi custodes, quæ limina ponam,
Quæ nunquàm supra pes inimicus eat?
NAM nihil inuitæ tristis custodia prodest,
QVAM peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.
Vxor me nunquàm, nunquàm me ducet amica:
Semper amica mihi, semper & uxor eris.

AD CYNTHIAM.

GAuisa est certè sublatam Cynthia legem,
Qua quondam edicta, flemus uterq; diu,
Ni nos diuideret: QVAMVIS diducere amanteis
Non queat inuitos Iuppiter ipse duos.
At magnus Cæsar, sed magnus Cæsar in armis:
Deuictæ gentes nil in amore ualent.
Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
Quàm

Quàm possem nuptæ perdere in ore faces.
An ego transirem tua limina clausa maritus
Respiciens udis perdita luminibus?
Ah mea tum qualeis caneret tibi, Cynthia, cantus
Tibia, funesta tristior illa tuba!
Vnde mihi patrijs natos præbere triumphis?
Nullus de nostro sanguine miles erit.
Quòd si uera meæ comitarem castra puellæ,
Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen.
Gloria ad hybernos lata Boristenidas.
Tu mihi sola places, placeam tibi Cynthia solus:
Hic erit & patrio sanguine pluris amor.

AD AMICVM.

ERipitur nobis iampridem chara puella:
Et tu me lacrymas fundere, amice, uetas?
Nullæ sunt inimicitiæ, nisi amoris, acerbæ:
Ipsum me iugula, lenior hostis ero.
Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
Nec mea dicetur, quæ modò dicta mea est?
OMNIA uertuntur, certè uertuntur amores:
Vinceris, aut uincis, hæc in amore rota est.
Magni sæpe duces, magni cecidere Tyranni:
Et Thebæ steterant, altaq; Troia fuit.
Munera quanta dedi, uel qualia carmina feci?
Illa tamen nunquàm ferrea dixit, Amo.
Ergo iam multos nimiùm temerarius annos,
Improba qui tulerim teq;, tuamq; domum.
Et quando ire tibi liber sum uisus? an usq;
In nostrum iacies uerba superba caput?

Sic igitur prima moriere ætate, Properti.
  Sed morere, interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet nostros manes, sectetur & umbras,
  Insultetq; rogis, calcet & ossa mea.
Quid? non Antigones tumulo Bœotius Aemon
  Corruit ipse suo saucius ense latus?
Et sua cum miseræ permiscuit ossa puellæ,
  Qua sine Thebanam noluit ire domum?
Sed non effugies, mecum moriaris oportet,
  Hoc eodem ferro stillet uterq; cruor.
Quamuis ista mihi mors est inhonesta futura:
  Mors inhonesta quidem, tu moriere tamen.
Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
  Cessare in tectis pertulit arma sua.
Viderat ille fuga tractos in littore Achiuos,
  Feruere & Hectorea Dorica castra face:
Viderat informem multa Patroclon arena
  Porrectum, & sparsas cæde iacere comas:
Omnia formosam propter Briseïda passus,
  Tantus in erepto sæuit amore dolor.
At postquàm sera captiua est reddita pœna,
  Fortem illum Aemonijs Hectora traxit equis.
Inferior multo cùm sim uel Marte, uel armis:
  Mirum si de me iure triumphat Amor?

AD AMICAM.

Iste quod est, ego sæpe fui: sed fors & in hora,
  Hoc ipso eiecto, charior alter erit.
Penelope poterat bis denos salua per annos
  Viuere, tam multis fœmina digna procis,
Coniugium falsa poterat differre Minerua:

Nocturno soluens texta diurna dolo:
Visura & quamuis nunquam speraret Vlyssem,
Illum expectando facta remansit anus.
Nec non exanimem amplectens Briseis Achillem,
Candida uesana uerberat ora manu.
Et dominum lauit mœrens captiua cruentum,
Appositum fluuijs in Simoënta uadis:
Fœdauitq́; comas, & tanti corpus Achillis,
Maximaq́; in parua sustulit ossa manu:
Cùm tibi nec Peleus aderat, nec cærula mater,
Scyria nec uiduo Deidamia uiro.
Tunc igitur ueris gaudebat Græcia natis.
Tunc etiam felix inter & arma pudor.
At tu non una potuisti nocte uacare
Impia, non unum sola manere diem.
Quin etiam multo duxisti pocula luxu,
Forsitan & de me uerba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit.
Dij faciant isto capta fruare uiro.
Hæc mihi uota tuam propter suscepta salutem,
Cùm capite hoc Stygiæ iam peterentur aquæ.
Et lectum flentes circunstaremus amici,
Hic ubi tum, prò dij, perfida, quis'ue fuit?
Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?
Aut mea si staret nauis in Oceano?
SED *uobis facilè est uerba, & componere fraudes:*
Hoc unum didicit fœmina semper opus.
NON *sic incerto mutantur flamine Syrtes,*
Nec folia hyberno tam tremefacta Noto:
Quàm citò fœminea non constat fœdus in ira:

Siue ea causa grauis, siue ea causa leuis.
Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam:
Tela precor pueri figite acuta magis.
Figite certantes, atq; hanc mihi soluite uitam:
Sanguis erit uobis maxima palma meus.
Sidera sunt testes, & matutina pruina,
Et furtim misero ianua aperta mihi:
Te nihil in uita nobis acceptius unquam.
Nunc quoq; eris, quamuis sis inimica mihi.
Nec domina ulla meo ponet uestigia lecto.
Solus ero, quoniam non licet esse tuum.
Atq; utinam, si fortè pios eduximus annos,
Ille uir in medio fiat amore lapis.
Non ob regna magis diris cecidere sub armis
Thebani media non sine matre duces:
Quàm mihi, si media liceat pugnare puella:
Mortem ego non fugiam morte subire tua.

AD MVSAM.

IAm tempus lustrare alijs Helicona choreis,
Et campum Aemonio iam dare tẽpus equo,
Iam libet & fortes memorare ad prælia turmas,
Et Romana mei dicere castra ducis.
Quòd si deficiant uires, audacia certè
Laus erit: IN magnis & uoluisse sat est.
Aetas prima canat ueneres, extrema tumultus:
Bella canam, quando scripta puella mea est.
Nunc uolo subducto grauior procedere uultu:
Nunc aliam citharam me mea musa docet.
Surge anima ex humili iam carmine: sumite uires
Pierides: magni nunc erit oris opus.

Iam negat Euphrates equitem post terga tueri
  Parthorum, & Crassos se tenuisse dolet.
India quin Auguste tuo dat colla triumpho,
  Et domus intactæ te tremit Arabiæ.
Et siqua extremis tellus se subtrahit oris,
  Sentiet illa tuas postmodò uicta manus.
Hæc ego castra sequar uates, tua castra canendo:
  Magnus ero, seruent hunc mihi fata diem.
Vt caput in magnis, ubi non est tangere, signis
  Ponitur hîc imos ante corona pedes:
Sic nos nunc inopes laudis conscendere carmen
  Pauperibus sacris uilia tura damus.
Nondũ etiam Ascræos norũt mea carmina fontes,
  Sed modò Permeßi flumine lauit Amor.

AD CYNTHIAM.

SCribant de te alÿ, uel sis ignota licebit:
  Ludet, qui sterili semina ponit humo.
Omnia (crede mihi) tecum uno munera lecto
  Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua transibit contemnens ossa uiator:
  Nec dicet, Cinis hic docta puella fuit.

DE AMORE.

QVicũq; ille fuit, puerũ qui pinxit Amorem,
  Nõ'ne putas miras hũc habuisse manus?
Is primùm uidit sine sensu uiuere amantes,
  Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non frustra uentosas addidit alas,
  Fecit & humano corde uolare Deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in unda,
  Nostraq; non ullis permanet aura locis.

Et meritò hamatis manus est armata sagittis,
  Et pharetra ex humero Gnoßia utroq; sonat:
Antè ferit quoniam, tuti quàm cernimus hostem,
  Nec quisquam ex illo uulnere sanus abit.
In me tela manent, manet & puerilis imago:
  Sed certè pennas perdidit ille suas,
Euolat è nostro quoniam de pectore nusquam,
  Aßiduusq́; meo sanguine bella gerit.
Quid tibi iucundum, siccis habitare medullis?
  Si puer es, aliò traÿce tela tua.
Intactos isto satius tentare ueneno.
  Non ego, sed tenuis uapulat umbra mea:
Quam si perdideris, quis erit, qui talia cantet?
  Hæc mea Musa leuis, gloria magna tua est:
Quæ caput, & digitos, & lumina nigra puellæ,
  Et canit, ut soleant molliter ire pedes.

AD CYNTHIAM.

Non tot Achæmeniÿs armātur Susa sagittis,
  Spicula quot nostro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles uetuit contemnere Musas,
  Iußit & Ascræum sic habitare nemus.
Non ut Pieriæ quercus mea uerba sequantur,
  Aut poßim Ismaria ducere ualle feras:
Sed magis ut nostro stupefiat Cynthia uersu:
  Tunc ego sum Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formæ tantùm mirator honestæ,
  Nec siqua illustres fœmina iactat auos.
Me iuuet in gremio doctæ legisse puellæ,
  Auribus & puris scripta probasse mea.
Hæc ubi contigerint, populi confusa ualeto

Fabula: nam, domina iudice, tutus ero.
Quòd si fortè bonas ad pacem uerterit aures,
Possum inimicitias tunc ego ferre Iouis.
Quandocunq; igitur nostros mors claudet ocellos,
Accipe quæ serues funeris acta mei.
Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
Nec tuba sit fati uana querela mei:
Nec mihi tunc fulcro sternatur lectus eburno,
Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus: adsint
Plebeij paruæ funeris exequiæ.
Sat sit magna mei, si tres sint pompa libelli,
Quos ego Persephonæ maxima dona feram.
Tu uerò nudum pectus lacerata sequêris,
Nec fueris nomen lassa uocare meum.
Osculaq; in gelidis pones suprema labellis,
Cùm dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
Accipiat manes paruula testa meos:
Et sit in exiguo laurus super addita busto,
Quæ tegat extincti funeris umbra locum.
Et duo sint uersus, Qui nunc iacet arida puluis,
Vnius hic quondam seruus Amoris erat.
Nec minus hæc nostri notescet fama sepulcri,
Quàm fuerant Phthij busta cruenta uiri.
Tu quoq;, siquando uenies ad fata, memento,
Hoc iter ad lapides cana ueni memores.
Interea cauē sis nos aspernata sepultos,
Nonnihil ad uerum conscia terra sapit.

Atq; utinam primis animam me ponere cunis
Iußisset quæuis de tribus una soror.
Nam quò tam dubiæ seruetur spiritus horæ?
Nestoris est uisus post tria secla cinis.
Si tam longæuæ minuisset fata senectæ
Gallicus Iliacis miles in aggeribus,
Non ille Antilochi uidisset corpus humati,
Diceret aut, O mors, cur mihi sera uenis?
Tu tamen amisso nonnunquam flebis amico,
Fas est præteritos semper amare uiros.
Testis qui niueum quondam percußit Adonim
Venantem Idalio uertice durus aper.
Illis formosum fleuisse paludibus, illuc
Diceris effusa tu Venus isse coma.
Sed frustra mutos reuocabis Cynthia manes,
Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

LAETATVR POTITVS AMICA.

Non ita Dardanio gauisus Atrida triũpho est,
Cùm caderent magnæ Laomedontis opes:
Nec sic errore exacto lætatus Vlysses,
Cùm tetigit charæ littora Dulichiæ:
Nec sic Electra suum saluũ cùm aspexit Orestem,
Cuius falsa tenens fleuerat ossa soror:
Nec sic incolumem Minois Theséa uidit
Dædaleum lino cùm duce rexit iter:
Quanta ego præterita collegi gaudia nocte:
Immortalis ero, si altera talis erit.
At dum demißis supplex ceruicibus ibam
Dicebar sicco uilior esse lacu.

Nec mihi iam fastus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.
Atq; utinam non tam serò mihi nota fuisset
Conditio, cineri nunc medicina datur.
Ante pedes cæcis lucebat semita nobis,
Scilicet insano nemo in amore uidet.
Hoc sensi prodesse magis, contemnite amantes:
Sic hodie ueniet, siqua negauit heri.
Pulsabant alij frustra, dominamq; uocabant:
Mecum habuit positum lenta puella caput.
Hæc mihi deuictis potior uictoria Parthis:
Hæc spolia, hæc reges, hæc mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam Cytherea columna,
Taleq; sub nostro nomine carmen erit:
Has pono ante tuas tibi diua Propertius ædes
Exuuias, tota nocte receptus amans.
Nunc ad te mea lux ueniet mea littora nauis
Seruata, an medijs sidat onusta uadis?
Et si fortè aliqua nobis mutabere culpa,
Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

NARRAT VOLVPTATES SVAS.

O Me felicem, nox ô mihi candida, & ô tu
Lectule delitijs facte beate meis:
Quàm multa apposita narramus uerba lucerna?
Quantaq; sublato lumine rixa fuit?
Nam modò nudatis mecum est luctata papillis,
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos somno lassos patefecit ocellos,
Ore suo: & dixit, siccine lente iaces?

Quàm uario amplexu mutamus brachia? quantùm
 Oſcula ſunt labris noſtra morata tuis?
Non iuuat in cæco Venerem corrumpere motu:
 SI neſcis, oculi ſunt in amore duces.
Ipſe Paris nuda fertur perijſſe Lacæna,
 Cùm Menelaëo ſurgeret è thalamo.
Nudus & Endymion Phœbi cepiſſe ſororem
 Dicitur, & nudæ concubuiſſe deæ.
Quòd ſi pertendens animo ueſtita cubaris,
 Sciſſa ueſte meas experiere manus.
Quin etiam ſi me ulterius prouexerit ira,
 Oſtendes matri brachia læſa tuæ.
Necdum inclinatæ prohibent te ludere mammæ,
 Viderit hæc ſiquam iam peperiſſe pudet.
Dum nos fata ſinunt, oculos ſatiemus amore:
 Nox tibi longa uenit, nec reditura dies.
Atq; utinam hærentes ſic nos uincire catena
 Velles, ut nunquam ſolueret ulla dies.
Exemplo iunctæ tibi ſint in amore columbæ,
 Maſculus & totum fœmina coniugium.
Errat qui finem ueſani quærit amoris,
 VERVS amor nullum nouit habere modum.
Terra prius falſo partu deludet arantes,
 Et citius nigros ſol agitabit equos:
Fluminaq; ad caput incipient reuocare liquores,
 Aridus & ſicco gurgite piſcis erit:
Quàm poßim noſtros aliò transferre calores.
 Huius ero uiuus, mortuus huius ero.
Quòd mihi ſi tecum tales concedere noctes

Illa

Illa uelit, uitæ longus & annus erit.
Si dabit hæc multas, fiam immortalis in illis,
Nocte una quiuis uel Deus esse potest.
Qualem si cuncti uellent decurrere uitam,
Et preßi multo membra iacere mero:
Non ferrum crudele esset, neq; bellica nauis:
Nec nostra Actiacum uerteret ossa mare:
Nec toties proprijs circùm oppugnata triumphis
Lassa foret crines soluere Roma suos.
Hæc certè meritò poterunt laudare minores,
Læserunt nullos pocula nostra deos.
Tu modò, dum licet, hunc fructum ne desere uitæ:
Omnia si dederis, oscula pauca dabis.
At ueluti folia arentes liquêre corollas,
Quæ paßim calathis strata natare uides:
Sic nobis, qui nunc magnum speramus amantes,
Forsitan includet crastina fata dies.

AD CYNTHIAM.

PRætor ab Illyricis uenit modò Cynthia, terris:
Maxima præda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit saxo uitam posuisse Cerauno:
Ah, Neptune, tibi qualia dona darem.
Nunc, sine me, plena fiunt conuiuia mensa:
Nunc, sine me, tota ianua nocte patet.
Quare, si sapis, oblatas ne desere messes:
Et stolidum pleno uellere carpe pecus.
Déinde ubi consumpto restabit munere pauper:
Dic, alias iterum nauiget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces, nec curat honores:

Semper amatorum ponderat illa sinus.
At tu nunc nostro Venus ò succurre dolori,
Rumpat ut aßiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quiuis mercatur amicam:
Iuppiter, indigna merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quærere gemmas,
Et iubet ex ipsa tollere dona Tyro.
Atq; utinam Romæ nemo esset diues, & ipse
Straminea posset dux habitare casa.
Nunquam uenales essent ad munus amicæ,
Atq; una fieret cana puella domo.
Non quia septenas noctes seiuncta cubaris,
Candida tam fœdo brachia fusa uiro,
Non quia peccaris, testor te: sed quia VVLGO
Formosis leuitas semper amica fuit.
Barbarus excußis agitat uestigia lumbis,
Et subitò felix nunc mea regna tenet.
Aspice quid donis Eriphyla inuenit amaris,
Arserit & quantis nupta Creusa malis.
Nulla'ne sedabit nostros iniuria fletus?
An dolor hic uitijs nescit abesse suis?
Tot iam abiere dies, cùm me nec cura theatri,
Nec tetigit campi: nec mea musa iuuat.
Ah pudeat certè, pudeat, nisi fortè quod aiunt,
TVRPIS Amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modò qui fremitu compleuit inani
Actia damnatis æquora militibus:
Hunc infamis Amor uersis dare terga carinis
Iußit, & externo quærere in orbe fugam.

Cæsar

Cæsaris hæc uirtus, & gloria Cæsaris hæc est:
Illa (qua uicit) condidit arma manu.
Sed quascunq; tibi uestes, quoscunq; smaragdos,
Quos'ue dedit flauo lumine chrysolithos,
Hæc uideam rapidas in uanum ferre procellas:
Quæ tibi terra uelim, quæ tibi fiet aqua.
NON semper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter, & surda negligit aure preces.
Vidistin' toto sonitus percurrere cœlo?
Fulminaq́; ætheria desiluisse domo?
Non hæc Pleïades faciunt, neq; aquosus Orion:
Nec sic de nihilo fulminis ira cadit.
Periuras tunc ille solet punire puellas:
Deceptus quoniam fleuit & ipse Deus.
Quare ne tibi sit tanti Sidonia uestis,
Vt timeas, quoties nubilus Auster erit.

DE EXCLVSIONE.

MEntiri noctem, promißis ducere amantem,
Hoc erit infectas sanguine habere manus.
Horum ego sum uates: quoties desertus amaras
Expleui noctes, fractus utroq; toro?
Vel tu Tantalea moueare ad flumina sorte,
Vt liquor arenti fallat ab ore sitim:
Vel tu Sisyphios licet admirere labores,
Difficile ut toto monte uolutet onus:
DVRIVS in terris nihil est quod uiuat amante:
Nec (modò si sapias) quod minus esse uelis.
Quem modò felicem, inuidia admirante, ferebant,
Nunc decimo admittor uix ego quoq; die.

Nunc iacere è duro corpus iuuat impia ſaxo,
Sumere & in noſtras trita uenena manus.
Nunc licet in triuijs ſicca requieſcere luna,
Aut per rimoſas mittere uerba fores.
Quod quamuis ita ſit, dominam mutare cauebo:
Tum flebit, cùm mi ſenſerit eſſe fidem.

AD CYNTHIAM.

ASſiduæ multis odium peperêre querelæ:
Frangitur in tacito fœmina ſæpe uiro.
Siquid uidiſti, ſemper uidiſſe negato:
Aut ſiquid doluit fortè, dolere nega.
Quid ſi iam canis ætas mea candeat annis?
Et faceret ſciſſas languida ruga genas?
At non Tithoni ſpernens Aurora ſenectam
Deſertum Eoa paſſa iacere domo eſt:
Illum ſæpe ſuis decedens fouit in ulnis,
Quàm prius adiunctos ſedula lauit equos:
Illum ad uicinos cùm amplexa quieſceret Indos,
Maturos iterum eſt queſta redire dies:
Illa Deos currum conſcendens dixit iniquos,
Inuitum & terris præſtitit officium:
Cùm maiora ſanis Tithoni gaudia uiuis
Quàm grauis, amiſſo Memnone, luctus erat.
Cum ſene non puduit talem dormire puellam,
Et canæ toties oſcula ferre comæ.
At tu etiam iuuenem odiſti me perfida: cùm ſit
Ipſa anus, haud longa curua futura die.
Quin ego diminuo curam: quòd ſæpe Cupido
Huic malus eſſe ſolet, cui bonus antè fuit.

Nunc etiam infectos demens imitare Britannos:
Ludis & externo tincta nitore caput.
VT natura dedit, sic omnis recta figura:
Turpis Romano Belgicus ore calor.
Illi sub terris fiant mala multa puellæ,
Quæ mentita suas uertit inepta comas.
De me mi certè poteris formosa uideri:
Mi formosa satis (si modò sæpe uenis.)
An si cæruleo quædam sua tempora fuco
Tinxerit, idcirco cærula forma bona est?
Cùm tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus:
Frater ego, & tibi sim filius unus ego.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
Nec nimis ornata fronte sedere uelis.
Credam ego: narranti noli committere famæ.
ET terram rumor transilit, & maria.

AD CYNTHIAM.

ET si me inuito discedis, Cynthia, Roma:
Lætor quòd sine me deuia rura colis.
Nullus erit castis iuuenis corruptor in agris,
Qui te blanditijs non sinat esse probam.
Nulla neq; ante tuas orietur rixa fenestras,
Nec tibi clamatæ somnus amarus erit.
Sola eris: & solos spectabis, Cynthia, montes,
Et pecus, & fines pauperis agricolæ.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi,
Fanaq; peccatis plurima causa tuis.
Illic aßiduè tauros spectabis arantes,
Et uitem docta ponere falce comas.

Atq; ibi rara feres inculto tura sacello,
  Hœdus ubi agrestes corruet ante focos.
Protinus & nuda chorĕas imitabere sura,
  Omnia ab externo sint modò tuta uiro.
Ipse ego uenabor: iam nunc me sacra Dianæ
  Suscipere, & Veneri ponere uota iuuat.
Incipiam captare feras, & reddere pinu
  Cornua, & audaces ipse monere canes:
Non tamen ut uastos ausim tentare leones,
  Aut celer agrestes comminus ire sues.
Hæc igitur mihi sit lepores audacia molles
  Excipere, & stricto figere auem calamo:
Qua formosa sua Clitumnus flumina luco
  Integit, & niueos abluit unda boues.
Tu quoties aliquid conabere, uita, memento
  Venturum paucis me tibi luciferis.
Sic me nec solæ poterunt auertere syluæ,
  Nec uaga muscosis flumina fusa iugis:
Quin ego in aßidua mutem tua nomina lingua:
  Absenti nemo non nocuisse uelit.

AD CYNTHIAM.

QVid fles abducta grauius Briseïde? qd fles?
  Anxia captiua tristius Andromacha?
Quidue mea de fraude Deos insana fatigas?
  Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?
Non tam nocturna uolucris funesta querela
  Attica Cecropijs obstrepit in folijs,
Nec tantùm Niobe bis sex ad busta superba
  Sollicito lacrymans defluit à Sipylo.
Me licet æratis astringant brachia nodis,

Sint mea uel Danaës condita membra domo:
In te ego & æratas rumpam, mea uita catenas:
Ferratam Danaës transiliamq; domum.
De te quodcunq; ad surdas mihi dicitur aures:
Tu modò ne dubita de grauitate mea.
Ossa tibi iuro per matris, & ossa parentis:
Si fallo, cinis heu sit mihi uterq; grauis.
Me tibi ad extremas mansurum uita tenebras:
Ambos una fides, auferet una dies.
Quòd si nec nomen, nec me tua forma teneret:
Posset seruitium mite tenere tuum.
Septima iam plenæ deducitur orbita Lunæ:
Cùm de me, & de te compita nulla tacent.
Interea nobis non unquam ianua mollis,
Non unquàm lecti copia facta tui:
Nec mihi muneribus nox ulla est empta beatis:
Quicquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Cùm te tam multi peterent, tu me una petisti.
Possum ego naturæ non meminisse tuæ?
Tunc me uel tragicæ uexetis Erinnyes, & me
Inferno damnes Aeace iudicio,
Atq; inter Tityi uolucres mea penna uagetur,
Tumq; ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis uenerata tabellis:
Vltima talis erit, quæ mea prima fides.
Hoc mihi perpetuò ius est, quòd solus amator
Nec citò desisto, nec temere incipio.

AD CYNTHIAM, DE PANTHO.

AH quãtùm de me Panthi tibi pagina finxit,
Tantùm illi Pantho non sit amica Venus.

Sed tibi iam uideor Dodonæ uerior augur:
 Vxorem ille tuus pulcher amator habet,
Tot noctes periere, nihil pudet: aſpice cantat
 Liber, tu nimiùm credula ſola iaces.
Et nunc inter eos tu ſermo es, te ille ſuperbus
 Dicit ſe inuito ſæpe fuiſſe domi.
Diſpeream, ſi quicquam aliud, quàm gloria de te
 Quæritur: has laudes ille maritus habet.
Colchida ſic hoſpes quondam decepit Iaſon:
 Eiecta eſt: tenuit nanq; Creuſa domum.
Sic à Dulichio iuuene eſt eluſa Calypſo.
 Vidit amatorem pandere uela ſuum.
Ah nimiùm faciles aurem præbere puellæ,
 Diſcite deſertæ non temere eſſe bonæ.
Huic quoq;, qui reſtat, iam pridem quæritur alter:
 EXPERTA in primo ſtulta cauere poteſt.
Nos quocunq; loco, nos omni tempore tecum,
 Siue ægra pariter, ſiue ualente ſumus.

AD DEMOPHOONTEM.

Scis here mi multas pariter placuiſſe puellas:
 Scis mihi, Demophoon, multa uenire mala.
Nulla meis fruſtra luſtrantur compita plantis.
 O' nimis exitio nata theatra meo:
Siue aliquis molli deducit candida geſtu
 Brachia, ſeu uarios incinit ore modos.
Interea noſtri quærunt ſibi uulnus ocelli,
 Candida non tecto pectore ſiqua ſedet:
Siue uagi crines puris in frontibus errant,
 Indica quos medio uertice gemma tenet.
Quæ ſi fortè aliquid uultu mihi dura negarat,

Frigida de tota fronte cadebat aqua.
Quæris Demophoon, cur ſim tam mollis in omnes?
Quòd quæris quare non habet ullus amor?
Cur aliquis ſacris laniat ſua brachia cultris?
Et Phrygis inſanos cæditur ad numeros?
VNICVIQVE *dedit uitium Natura creato:*
Me Fortuna aliquid ſemper amare dedit.
Me licet & Thamyræ cantoris fata ſequantur:
Nunquam ad formoſas, inuide, cæcus ero.
Sed tibi ſi exiles uideor tenuatus in artus,
Falleris. HAVD *unquam eſt culta labore Venus.*
Percontere licet, ſæpe eſt experta puella
Officium tota nocte ualere meum.
Iuppiter Alcmenæ geminas requieuerat arctos,
Et cœlum noctu bis ſine Rege fuit:
Nec tamen idcirco languens ad fulmina uenit:
NVLLVS *amor uires eripit ipſe ſuas.*
Quid cùm è complexu Briſeidos iret Achilles,
Num fugêre minus Theſſala tela Phryges?
Quid ferus Andromache *lecto cùm ſurgeret* Hector,
Bella Mycenææ non timuere rates?
Ille, uel hic claſſes poterat, uel perdere muros,
Hîc ego Pelides, hîc ferus Hector ego.
Aſpice uti cœlo modò ſol, modò luna miniſtret:
Sic etiam nobis una puella parum eſt.
Altera me cupidis teneat, foueatq; lacertis,
Altera (ſiquando eſt) non ſinat eſſe locum.
Aut ſi fortè irata meo ſit facta miniſtro:
Vt ſciat eſſe aliam, quæ uelit eſſe mea.
NAM *melius duo defendunt retinacula nauem.*

Tutius & geminos anxia mater alit.
Aut si es dura, nega: sin es non dura, uenito.
Quid iuuat in nullo pondere uerba loqui?
Hic unus dolor est ex omnibus acer amanti,
Speranti subitò siqua uenire negat.
Quanta illum toto uersant suspiria lecto?
Cur recipi, quam non nouerit, illa uetat?
Et rursum puerum quærendo audita fatigat,
Quem quæ scire timet, quærere plura iubet.

DE AMORIS SERVITVTE.

CVi fuit indocti fugienda hæc semita uulgi,
Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
Ingenuus quisquam alterius dat munera seruo,
Vt commissa suæ uerba ferat dominæ?
Et quærit toties, quænam nunc porticus illam
Integit, & campo quo mouet illa pedes?
Deinde ubi pertuleris, quos dicit fama labores
Herculis, ut scribat muneris & quid habes?
Cernere uti possis uultum custodis auari,
Captus & immunda sæpe latere casa.
Quam carè semel in toto nox uertitur anno.
Ah pereant, si quos ianua clausa iuuat.
Contrà reiecto quæ libera uadit amictu,
Custodum & nullo septa timore, placet.
Cui sæpe immundo sacra conteritur uia socco,
Nec sinit esse moram, siquis adire uelit:
Differet hæc nunquam, nec poscet garrula, quæ te
Astrictus ploret sæpe dedisse pater.
Nec dicet timeo, propera iam surgere quæso:

Infelix hodie uir mihi rure uenit.
Et quas Euphrates, & quas mihi misit Orontes,
Me capiant, nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli iam restat amanti,
Nullus liber erit, siquis amare uolet.

DE CYNTHIA, IN AEMVLVM.

TV loqueris, cùm sit iam toto fabula libro,
Et tua sit toto Cynthia lecta foro?
Cui non his uerbis aspergat tempora sudor?
Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
Quòd si tam facilis spiraret Cynthia nobis:
Non ego nequitiæ dicerer esset caput:
Nec sic per totam infamis traducerer urbem:
Vreret & quamuis nomine, uerba darem.
Quare ne tibi sit mirum, me quærere uiles.
Parcius infamant: num tibi causa leuis?
Et modò pauonis caudæ flabella superbæ,
Et manibus dura frigus habere pila,
Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
Quæq; nitent sacra uilia dona uia.
Ah peream, si me ista mouent dispendia: sed me
Fallaci dominæ iam pudet esse iocum.
Hoc erat in primis, quod me gaudere iubebas?
Tam te formosam non pudet esse leuem?
Vna, aut altera nox nondum est in amore peracta.
Et dicor lecto iam grauis esse tuo.
Me modò laudabas, & carmina nostra legebas.
Ille tuus pennas tam citò uertit Amor?
Contendat mecum ingenio, contendat & arte:
In primis una discat amare domo.

Si libitum tibi erit, Lernæas pugnet ad hydras,
  Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat:
Tetra uenena libens, & naufragus ebibat undas,
  Et nunquam pro te deneget esse miser.
Quos utinam in nobis, uita, experiare labores:
  Iam tibi de timidis iste proteruus erit.
Qui nunc se in tumidum iactando uenit honorem,
  Dißidium uobis proximus annus erit.
At me non ætas mutabit tota Sibyllæ,
  Non labor Alcidæ, non niger ille dies.
Tu mea compones: & dices, Ossa, Properti,
  Hæc tua sunt: eheu tu mihi certus eras:
Certus eras eheu, quamuis nec sanguine auito
  Nobilis, & quamuis non ita diues eras.
Nil ego non patiar, nunquam me iniuria mutat.
  FERRE ego formosam, nullum onus esse puto.
Credo ego non paucos ista peryisse figura:
  Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Paruo dilexit spatio Minoïda Theseus,
  Phyllida Demophoon: hospes uterq; malus.
Iam tibi Iasonia nota est Medea carina,
  Et modò seruato sola relicta uiro.
DVRA est, quæ multis simulatum fingit amorem:
  Et se plus uni siqua parare potest.
Noli nobilibus, noli conferre beatis.
  Vix uenit extremo qui legit ossa die.
Ii tibi nos erimus: sed tu potius, precor, ut me
  Demißis plangas pectora nuda comis.

AD CYNTHIAM.

VNica nata meo pulcherrima cura dolori,

Excludit quoniam sors mea sæpe, ueni.
Ista meis fiet notißima forma libellis:
Calue tua uenia, pace Catulle tua.
Miles depositis annosus secubat armis,
Grandæuiq; negant ducere aratra boues:
Putris & in uacua requiescit nauis arena,
Et uetus in templo bellica parma uacat:
At me ab amore tuo deducet nulla senectus,
Siue ego Tithonus, siue ego Nestor ero,
Non'ne fuit satius duro seruire Tyranno?
Et gemere in tauro sæue Perille tuo?
Gorgonis & satius fuit obdurescere uultu?
Caucasias etiam si pateremur aues?
Sed tamen obscura teritur rubigine mucro
Ferreus, & paruo sæpe liquore silex:
At nullo dominæ teritur sub limine amor, qui
Restat, & immerita sustinet aure minas.
Vltro contemptus rogat, & peccasse fatetur
Læsus, & inuitis ipse redit pedibus.
Tu quoq;, qui pleno fastus assumis amore,
Credule, nulla diu fœmina pondus habet.
An quisquam in medijs persoluit uota procellis,
Cùm sæpe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto deposcit præmia cursu,
Septima quàm metam triuerit arte rota?
MENDACES ludunt flatus in amore secundi:
Siqua uenit serò, magna ruina uenit.
Tu tamen intereà, quamuis te diligat illa,
In tacito cohibe gaudia clausa sinu.

Nanq; in amore suo semper sua maxima cuiq;,
  Nescio quo pacto, uerba nocere solent,
Quamuis te persæpe uocet, semel ire memento:
  INVIDIAM quod habet, non solet ire diu.
Et si secla forent antiquis grata puellis,
  Essem ego quod nunc tu: tempore uincor ego.
Non tamen ista meos mutabant secula mores:
  VNVSQVISQVE sua nouerit ire uia.
At uos, qui officia in multos reuocatis amores,
  Quantum sic cruciat lumina uestra dolor?
Vidistis pleno teneram candore puellam,
  Vidistis fusco: dulcis uterq; color.
Vidistis quandam Argiua prodire figura,
  Vidistis nostras: utraq; forma rapit.
Illaq; plebeio, uel sit sandycis amictu:
  Hæc, atq; illa mali uulneris una uia est.
Cùm satis una tuis insomnia portet ocellis,
  Vna sit & cuiuis fœmina multa mala.

AD CYNTHIAM
de somnio naufragii.

VIdi te in somnis fracta, mea uita, carina
  Ionio lassas ducere rore manus:
Et quæcunq; in me fueras mentita, fateri,
  Nec iam humore graues tollere posse comas:
Qualem purpureis agitauit fluctibus Hellen,
  Aurea quam molli tergore uexit ouis.
Quàm timui ne fortè tuum mare nomen haberet,
  Atq; tua labens nauita fleret aqua.
Quæ tum ego Neptuno, quæ tum cũ Castore fratri,

Quæq;

Quæq; tibi excepi tum Dea Leucothoë.
At tu uix primas extollens gurgite palmas,
Sæpe meum nomen iam peritura uocas.
Quòd si fortè tuos uidisset Glaucus ocellos,
Esses Ionij facta puella maris.
Et tibi præ inuidia Nereïdes increpitarent,
Candida Nisee, cærula Cymothoë.
Sed tibi subsidio Delphinum currere uidi,
Qui puto Arioniam uexerat antè lyram.
Iamq; ego conabar summo me mittere saxo,
Cùm mihi discußit talia uisa metus.
Nunc admirentur, quòd tam mihi pulchra puella
Seruiat, & tota dicar in urbe potens.
Non, si Cambysæ redeant, & flumina Crœsi:
Dicat de nostro surge poëta toro.
Nam mea cùm recitat dicit se odisse beatos,
Carmina, tam sanctè nulla puella colit.
MVLTVM *in amore fides, multùm cõstãtia ꝓdest.*
Qui dare multa potest, multa & amare potest.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc sequar, & fidos una aget aura duos.
Vnum littus erit sopitis, unaq; tecto
Arbor, & ex una sæpe bibemus aqua.
Et tabula una duos poterit componere amantes:
Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar, sæuus licet urgeat Eurus,
Velaq; in incertum frigidus Auster agat:
Quicunq; & uenti miserum uexastis Vlyssem,
Et Danaûm Euboico littore mille rates:

p 2 *Et*

Et qui mouistis duo littora, cùm rudis Argûs
Dux erat ignoto missa columba mari.
Illa meis tantùm non unquam desit ocellis,
Incendat nauem Iuppiter ipse licet.
Certè iisdem nudi pariter iactabimur oris:
Me licet unda ferat, te modò terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Ioui:
Testis Amymone latices cùm ferret in aruis
Compressa, & Lernæ pulsa tridente palus.
Iam Deus amplexu uotum persoluit: at illi
Aurea diuinas urna refudit aquas.
Crudelem & Boream rapta Orithyia negauit.
Hîc Deus & terras, & maria alta domat.
Crede mihi nobis mitescet Scylla, nec unquam
Alternante uorans uasta Charybdis aqua:
Ipsaq; sidera erunt nullis obscura tenébris:
Purus & Orion, purus & Hœdus erit.
Quòd mihi si ponenda tuo sit corpore uita:
Exitus hic nobis non inhonestus erit.

QVOD INCERTA
hora mortis.

AT uos incertam mortales funeris horam
Quæritis, & qua sit mors aditura uia:
Quæritis & cœlo Phœnicum inuenta sereno,
Quæ sit stella homini commoda, quæq; mala:
Seu pedibus Parthos sequimur seu classe Britãnos,
Et maris, & terræ cæca pericla uiæ:
Rursus & obiectum fletis capiti esse tumultum,

Cùm

Cùm Mauors dubias miſcet utrinq; manus:
Prætereà domibus flammam, domibusq́; ruinam:
Neu ſubeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans nouit quando periturus, & à qua
Morte: neq; hic Boreæ flabra, neq; arma timet.
Iam licet & Stygia ſedeat ſub arundine remex,
Cernat & infernæ triſtia uela ratis:
Si modò clamantis reuocauerit aura puellæ,
Conceſſum nulla lege redibit iter.

AD IOVEM PRO
amica ægrotante.

IVppiter affectæ tandem miſerere puellæ:
Tam formoſa tuum mortua crimen erit.
Venit enim tempus, quo torridus æſtuat aër,
Incipit & ſicco feruère terra cane:
Sed non tam ardoris culpa eſt, neq; crimina cœli,
Quàm toties ſanctos non habuiſſe Deos.
Hoc perdit miſeras, hoc perdidit antè puellas:
QVICQVID iurarunt, uentus & unda rapit.
Num ſibi collatam doluit Venus? illa peræquè
Præ ſe formoſis inuidioſa Dea eſt.
An contempta tibi Iunonis templa Pelaſgæ?
Palladis aut oculos auſa negare bonos?
SEMPER formoſæ non noſtis parcere uerbis:
Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi uexatæ per multa pericula uitæ,
Extremo uenit mollior hora die.
Io uerſa caput primos mugiuerat annos,
Nunc Dea, quæ Nili flumina uacca bibit.

Ino etiam prima terras ætate uagata est,
Hanc miser implorat nauita Leucothoën.
Andromede monstris fuerat deuota marinis,
Hæc eadem Persei nobilis uxor erat.
Calisto Arcadios errauerat ursa per agros,
Hæc nocturna suo sidere uela regit.
Quòd si fortè tibi properarint fata quietem,
Illa sepulturæ fata beata tuæ.
Narrabis Semele quo sit formosa periclo,
Credet & illa suo docta puella malo.
Et tibi Mæonidas, interq; Heroidas omneis
Primus erit, nulla non tribuente, locus.
Nunc utcunq; potes fato gere saucia morem,
ET Deus, & durus uertitur ipse dies.
Hoc tibi uel poterit coniux ignoscere Iuno.
Frangitur & Iuno, si qua puella perit.
Deficiunt magico torti sub carmine rhombi,
Et iacet extincto laurus adusta foco:
Et iam Luna negat toties descendere cœlo,
Nigraq; funestum condidit omen anus.
Vna ratis fati nostros portabit amores
Cærula ad infernos uelificata lacus.
Si non unius, quæso miserere duorum.
Viuam, si uiuet: si cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis sacro me carmine damno,
Scribam ego, Per magnū est salua puella Iouem.
Ante tuosq; pedes illa ipsa adoperta sedebit,
Narrabitq; sedens longa pericla sua.
Hæc tua Persephone maneat clementia: nec tu

Persephones coniux sæuior esse uelis.
Sunt apud infernos tot millia formosarum,
Pulchra sit in superis, si licet, una locis.
Vobiscum est Iope, uobiscum candida Tyro,
Vobiscum Europe, nec proba Pasiphaë:
Et quot Troia tulit, uetus & quot Achaia formas,
Et Phœbi, & Priami diruta regna senis:
Et quæcunq; erat in numero Romana puella
Occidit, has omnes ignis auarus habet.
NEC forma æternum, aut cuiq; est fortuna perēnis:
LONGIVS, aut ꝓpius mors sua quenq; manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periclo:
Munera Dianæ debita redde choro.
Redde etiam excubias diuæ nunc antè iuuencæ.
Votiuas noctes & mihi solue decem.

AD CYNTHIAM.

HEsterna mea lux cùm potus nocte uagarer,
Nec me seruorum duceret ulla manus,
Obuia nescio quot pueri mihi turba minuta
Venerat, hos uetuit me numerare timor:
Quorum alij faculas, alij retinere sagittas,
Pars etiam uisa est uincla parare mihi.
Sed nudi fuerant. Quorum lasciuior unus,
Arripite hunc, inquit, nam bene nostis eum.
Hic erat, hunc mulier nobis irata reliquit,
Dixit: & in collo iam mihi nodus erat.
Hic alter iubet in medium propellere: & alter,
Intereat qui nos non putat esse Deos.
Hæc te non meritum totas expectat in horas:

At tu nescio quas quæris inepte fores.
Quæ cùm Sidoniæ nocturna ligamina mitræ
Soluerit, atq; oculos mouerit illa graues:
Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipse suis fecit Amor manibus.
Parcite iam fratres: iam certos spondet amores,
Et iam ad mandatam uenimus ecce domum.
Atq; ita me iniecto duxerunt rursus amictu:
I nunc, & noctes disce manere domi.
Mane erat: & uolui, si sola quiesceret illa,
Visere: at in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui: non illa mihi formosior unquam
Visa, neq; ostrina cùm fuit in tunica.
Ibat & in casta narratum somnia ueste,
Neu sibi, ne'ue mihi quæ nocitura forent.
Talis uisa mihi somno demissa recenti:
HEV quantùm per se candida forma ualet!
Quid tu matutinus ait speculator amicæ?
Me similem uestris moribus esse putas?
Non ego tam facilis: sat erit mihi cognitus unus,
Vel tu, uel siquis uerior esse potest.
Apparent non ulla toro uestigia presso,
Signa uoluptatis non iacuisse duos.
Aspice ut in toto nullus mihi corpore surgat
Spiritus, admisso notus adulterio.
Dixit, & opposita propellens suauia dextra,
Prosilit in laxa nixa pedem solea.
Sic ego tam sancti custode recludor Amoris,
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

Ad

AD EANDEM.

QVò fugis ah demens? nulla est fuga: tu licet usque
  Ad Tanaim fugias, usque sequetur Amor.
Non si pegaseo uecteris in aëre dorso,
  Nec tibi si Persei mouerit ala pedes,
Vel si te sectæ rapiant talaribus auræ:
  Nil tibi Mercurij proderit alta uia.
Instat semper Amor supra caput: instat amanti:
  Et grauis ipse super libera colla sedet.
Excubat ille acer custos, & tollere nunquàm
  Te patietur humo lumina, capta semel.
Et iam si pecces, Deus exorabilis ille est:
  Si modò præsenteis uiderit esse preces.
Ista senes licet accusant conuiuia duri:
  Nos modò propositum, uita, teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures,
  Hic locus est, in quo tibia docta sones:
Quæ non iure uado Mæandri iacta natasti,
  Turpia cùm faceret Palladis ora tumor.
Nunc iam dura paras Phrygias nũc ire per undas,
  Et petere Hyrcani littora nota maris.
Spargereq; alterna communes cæde penates,
  Et ferre ad patrios præmia dira lares.
Vna contentum pudeat me uiuere amica:
  Hoc si crimen erit, crimen Amoris erit.
Mi nemo obijciat, libeat tibi Cynthia mecum
  Rosida muscosis antra tenere iugis.
Illic aspicies scopulis hærere sorores,

Et canere antiqui dulcia furta Iouis,
Vt Semele est combustus, ut est deperditus Iò,
Deniq; ut ad Troiæ tecta uolarit auis.
Quòd si nemo extat, qui uicerit alitis arma:
Communis culpæ cur reus unus agor?
Nec tu uirginibus reuerentia moueris ora:
Hic quoq; num nescit quid sit amare chorus?
Si tamen Oeagri quædam compressa figura
Bistonijs olim rupibus accubuit.
Hîc ubi me prima statuent in parte choreæ,
Et medius docta cuspide Bacchus erit:
Tum capiti sacros patiar pendere corymbos.
Nam sine te nostrum non ualet ingenium.

AD CYNTHIAM.

QVæris cur ueniam tibi tardior? aurea Phœbi
Porticus à magno Cæsare aperta fuit.
Tantam erat in speciem Pœnis digesta columnis,
Inter quas Danai fœmina turba senis.
Hic equidem Phœbo uisus mihi pulchrior ipso
Marmoreus tacita carmen hiare lyra:
Atq; aram circum steterant armenta Myronis
Quattuor artificis uiuida signa boues.
Tum medium claro surgebat marmore templum,
Et patria Phœbo charius Ortygia.
Auro Solis erat supra fastigia currus,
Et ualuæ Libyci nobile dentis opus.
Altera deiectos Parnaßi uertice Gallos,
Altera mœrebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem Deus ipse, interq; sororem
Pythius in longa carmina ueste sonat.

AD EANDEM.

QVi uidet, is peccat: qui non te uiderit, ergo
Non cupiet: FACTI crimina lumẽ habet.
Nam quid Prænestis dubias ô Cynthia sortes?
Quid petis Aeæi mœnia Thelegoni?
Cur'ue te in Herculeum deportant essedа Tybur?
Appia cur toties te uia ducit anum?
Hoc utinam spatiere loco, quocunq; uagaris
Cynthia, sed tibi me credere turba uetat:
Cùm uidet accensis deuotam currere tædis
In nemus, & triuiæ lumina ferre Deæ.
Scilicet umbrosis sordet Pompeia columnis
Porticus, aulæis nobilis Attalicis:
Et creber pariter platanis surgentibus ordo,
Flumina sopito quæq; Marone cadunt.
Et leuiter Nymphis tota crepitantibus urbe,
Cùm subito Triton ore recondit aquam.
Falleris: ista tui furtum uia monstrat amoris:
Non urbem demens, lumina nostra fugis.
Nil agis, insidias in me componis inanes.
Tendis iners docto retia nota mihi.
Sed de me minus est: famæ iactura pudicæ
Tanta tibi miseræ, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te nostras me lædit ad aures
Rumor, & in tota non bonus urbe fuit.
Sed tu non debes inimicæ credere linguæ,
Semper formosis fabula pœna fuit.
Non tua deprenso damnata est fama ueneno:
Testis eris puras Phœbe uidere manus.
Sin autem longo nox una, aut altera lusis

Consumpta est, non me crimina parua mouent.
Tyndaris externo patriam mutauit amore,
Et sine decreto est uiua reducta domum.
Ipsa Venus quamuis corrupta libidine Martis,
Nec minus in cœlo semper honesta fuit.
Quamuis Ida Parin pastorem dicat amasse,
Atq; inter pecudes accubuisse Deam:
Hoc & Hamadryadum spectauit turba sororum,
Sileniq; senes, & pater ipse chori:
Cum quibus Idæo legisti poma sub antro,
Supposita excipiens Naica dona manu.
An quisquam in tãto stuprorum examine quærit,
Cur hæc tam diues? quis dedit? unde dedit?
O nimiùm nostro felicem tempore Romam,
Si contra mores una puella facit.
Hæc eadem ante illam impunè, & Lesbia fecit,
Quæ sequitur, certè est inuidiosa minus.
Qui quærit Tacios ueteres, durosq; Sabinos,
Hic posuit nostra nuper in urbe pedem.
Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,
Altaq; mortali deligere astra manu:
Quàm facere, ut nostræ nolint peccare puellæ.
Is mos Saturno regna tenente fuit,
Et cùm Deucalionis aquæ fluxere per orbem,
Et post antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi quis potuit lectum seruare pudicum?
Quæ Dea cum solo uiuere sola Deo?
Vxorem quondam magni Minois (ut aiunt)
Corrupit torui candida forma bouis.

Nec

Nec minus ærato Danaë circundata muro
  Non potuit magno casta negare Ioui:
Quòd si tu Graias, seu sis imitata Latinas,
  Semper uiue meo libera iudicio.

AD CYNTHIAM.

Tristia iam redeunt iterum solennia nobis,
  Cynthia iam noctes est operata decem.
Atq; utinam Nilo pereat, quæ sacra repente
  Misit matronis Inachis Ausonijs.
Quæ Dea tam cupidos toties diuisit amantes:
  Quæcunq; illa fuit, semper amara fuit.
Tu certè Iouis occultis in amoribus Io
  Sensisti, multas quid sit inire uias,
Cùm te iussit habere puellam cornua Iuno,
  Et pecoris duro perdere uerba sono.
Ah quoties quernis læsisti frondibus ora,
  Mansisti stabulis abdita pasta tuis.
An quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
  Iuppiter, iccirco facta superba Dea es?
An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis?
  Cur tibi tam longa Roma petita uia est?
Quid'ue tibi prodest, uiduas dormire puellas?
  Sed tibi (crede mihi) cornua rursus erunt.
Aut nos è nostra te sæua fugabimus urbe:
  Cum Tyberi Nilo gratia nulla fuit.
At tu, quæ nostro nimiùm placata dolore es,
  Noctibus his uacui ter faciamus iter.
Non audis? & uerba sinis mea ludere, cùm iam
  Flectant Icarij sidera tarda boues.
Lenta bibis, mediæ nequeunt te frangere noctes.

An nondum est talos mittere lassa manus?
Ah pereat quicunq; meracas repperit uuas,
 Corrupitq; bonas nectare primus aquas.
Icare Cecropijs meritò iugulate colonis,
 Pampineus nosti quàm sit amarus odor.
Tu quoq; ô Eurition uino Centaure peristi,
 Nec non Ismario tu Polypheme mero.
VINO forma perit, uino corrumpitur ætas,
 Vino sæpe suum nescit amica uirum.
Me miserum, ut multo nil es mutata Lyæo:
 Iam bibe, formosa es, nil tibi uina nocent.
Cùm tua præpendent demissa in pocula serta,
 Et mea deducta carmina uoce legis,
Largius effuso madeat tibi mensa falerno,
 Spumet & aurato mollius in calice.
Nulla tamen lecto recipit se sola libenter:
 Est quiddam, quod uos quærere cogat Amor.
Semper in absenteis felicior æstus amantes,
 Eleuat aßiduos copia longa uiros.

AD LYNCEVM POETAM.

CVr quisquā faciē dominæ iam credat amico?
 Sic erepta mihi penè puella mea est.
Expertus Dico, NEMO est in amore fidelis.
 Formosam raró non sibi quisq; petit.
Polluit ille Deus cognatos, soluit amicos,
 Et bene concordes tristia ad arma uocat.
Hospes in hospitium Menelao uenit adulter.
 Colchis & ignotum non'ne secuta uirum est?
Lynceu tu'ne meam potuisti tangere curam?

Perfide

Perfide non'ne tuæ tunc cecidere manus?
Quid si non constans illa, & tam certa fuisset?
Posset & in tanto uiuere flagitio?
Tu mihi uel ferro pectus, uel perde ueneno:
A domina tantùm te modò tolle mea.
Te socium uitæ, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus amice meis.
Lecto te solùm, lecto te deprecor uno:
Riualem possum non ego ferre Iouem.
Ipse meas solus (quod nil est) æmulor umbras
Stultus, quòd stulto sæpe timore tremo.
Vna tamen causa est, qua crimina tanta remitto:
Errabant multo quòd tua uerba mero.
Sed nunquam uitæ me fallet ruga seueræ,
OMNES iam norunt, quàm sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores,
Solùm te nostros lætor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
Proderit? aut rerum dicere posse uias?
Aut quid Tyrtæi tibi prosunt carmina lecta?
Nil iuuat in magno uester amore senex.
Tu satius memorem Musis imitere Philetam,
Et non inflati somnia Callimachi.
Nam rursus licet Aetoli referas Achiloi
Fluxerit ut magno factus amore liquor:
Atq; etiam ut Phrygio fallax Mæandria campo
Errat, & ipsa suas decipit unda uias:
Qualis & Adrasti fuerit uocalis Arion,
Tristis ad Archemori funera uictor equus:

Non

Non Amphiareæ prosunt tibi fata quadrigæ,
Aut Capanei grata ruina Ioui.
Desine & Aeschyleo componere uerba cothurno:
Desine, & ad molles membra resolue toros.
Incipe iam angusto uersus includere torno,
Inq; tuos ignes dure poëta ueni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero:
DESPICIT & magnos recta puella Deos.
Sed non antè graui taurus succumbit aratro,
Cornua quàm ualidis hæserit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores,
Trux tamen à nobis antè domandus eris.
Harum nulla solet rationem quærere mundi:
Nec cur fraternis luna laboret equis:
Nec si post Stygias aliquid restauerit undas:
Nec si consultò fulmina missa tonent.
Aspice me cui parua domi fortuna relicta est,
Nullus & antiquo Marte triumphus aui,
Vt regnem mistas inter conuiua puellas:
Hoc ego quo tibi nunc, eleuor ingenio.
Me iuuet æternis positum languere corollis,
Quem tetigit iactu certus ad ossa Deus.
Actia Vergilium custodis littora Phœbi,
Cæsaris & fortes dicere posse rates,
Qui nunc Aeneæ Troiani suscitat arma,
Iactaq; Lauinis mœnia littoribus.
Cedite Romani scriptores, cedite Graij:
Nescio quid maius nascitur Iliade.
Tu canis umbrosi subter pineta Galesi

Thyrsin, & attritis Daphnin arundinibus:
Vtq; decem poßint corrumpere mala puellam,
 Missus & impreßis hœdus ab uberibus.
Felix, qui uiles pomis mercaris amores,
 Huic licet ingratæ Tityrus ipse canat.
Felix intactum Corydon qui tentat Alexim
 Agricolæ domini carpere delitias.
Quamuis ille sua lassus requiescat auena,
 Laudatur facileis inter Hamadryadas.
Tu canis Ascræi ueteris præcepta poëtæ
 Quo seges in campo, quo uiret uua iugo.
Tale facis carmen docta testudine, quale
 Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen hæc ulli uenient ingrata legenti:
 Siue in amore rudis, siue peritus erit.
Nec minor his animis, aut si minor ore canorus
 Anseris indocto carmine ceßit olor.
Hæc quoq; perfecto ludebat Iasone Varro:
 Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.
Hæc quoq; lasciui cantarunt scripta Catulli.
 Lesbia queis ipsa notior est Helena:
Hæc etiam docti confessa est pagina Calui,
 Cùm caneret miseræ funera Quintiliæ:
Et modò formosa quàm multa Lycoride Gallus
 Mortuus inferna uulnera lauit aqua:
Cynthia quin etiam uersu laudata Properti,
 Hos inter si me ponere fama uolet.

SEX. PROPERTII AVRELII VMBRI ELEGIARVM LIBER III.

ALLIMACHI manes, & Coi sacra Philetæ,
In uestrũ quæso me sinite ire nem⁹.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite quo pariter carmen tenuastis in antro,
Quo'ue pede ingreßi, quam'ue bibistis aquam.
Ah ualeat Phœbum quicunq; moratur in armis:
Exactus tenui pumice uersus eat.
Quo me Fama leuat terra sublimis, & à me
Nata coronatis Musa triumphat equis:
Et mecum in curru parui uectantur Amores,
Scriptorumq; meas turba secuta rotas.
Quid frustra mißis in me certatis habenis?
NON datur ad Musas currere lata uia.
Multi Roma tuas laudes annalibus addent,
Qui finem imperij Bactra futura canent:
Sed quod pace legas, opus hoc de monte sororum
Detulit intacta pagina nostra uia.
Mollia Pegasides uestro date serta poëtæ
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi quòd uiuo detraxerat inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet honos.
OMNIA post obitum fingit maiora uetustas,

MAIVS ab exequijs nomen in ora uenit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
Fluminaq; Aemonio comminus isse uiro?
Idæum Simoenta Iouis cunabula parui
Hectora per campos ter maculasse rotas?
Deiphobũq;, Helenũq;, & Polydamãtas in armis,
Qualemcunq; Parin uix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc Ilion, & tu
Troia bis Oetæi numine capta Dei.
Nec non ille tui casus memorator Homerus
Posteritate suum crescere sensit opus.
Meq; inter seros laudabit Roma nepotes:
Illum post cineres auguror esse diem.
Ne mea contempto lapis indicet ossa sepulcro,
Prouisum est Lycio uota probante Deo.
Carminis interea nostri redeamus in orbem,
Gaudeat ut solito tacta puella sono.
Orpheu te tenuisse feras, & concita dicunt
Flumina Threicia detinuisse lyra:
Saxa Citharonis Thebas agitata per artem
Sponte sua in muri membra coisse ferunt:
Quin etiam Polypheme fera Galathea sub Aetna
Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur, nobis & Baccho, & Apolline dextro,
Turba puellarum si mea uerba colit.
Quòd non Tænarijs domus est mihi fulta columnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes:
Nec mea Phæacias æquant pomaria syluas,
Non operosa rigat Martius antra liquor:

At muuſæ comites, & carmina chara legenti,
Et defeſſa choris Calliopea meis.
Fortunata meo ſiqua es celebrata libello,
Carmina erunt formæ tot monimenta tuæ.
NAM neq; pyramidum ſumptus ad ſidera ducti,
Nec Iouis Elei cœlum imitata domus,
Nec Mauſolei diues fortuna ſepulcri
Mortis ab extrema conditione uacat:
Aut illis flamma, aut hymber ſubducet honores,
Annorum aut ictu pondera uicta ruent.
At non ingenio quæſitum nomen ab æuo
Excidet. INGENIO ſtat ſine morte decus.

PROPERTII SOMNIVM.

VIſus eram molli recubans Heliconis in nmbra
Bellerophontei quà fluit humor equi,
Reges Alba tuos, & regum facta tuorum
Tantum operis neruis hiſcere poſſe meis:
Paruaq; tam magnis admoram fontibus ora,
Vnde pater ſitiens Ennius antè bibit,
Et cecinit Curios fratres, & Horatia pila,
Regiaq; Aemilia uecta trophæa rate,
Victriceſq; moras Fabÿ, pugnamq́; ſiniſtram
Cannenſem, & uerſos ad pia uota Deos,
Annibalemq́; Lares Romana ſede fugantes,
Anſeris & tutum uoce fuiſſe Iouem:
Cùm me Caſtalia ſpeculans ex arbore Phœbus
Sic ait aurata nixus ad antra lyra,
Quid tibi cum tali demens eſt flumine? quis te
Carminis heroi tangere iuſsit opus?

Non hic ulla tibi ſperanda eſt fama, Properti:
MOLLIA ſunt paruis prata terenda rotis.
Vt tuus in ſcamno iactetur ſæpe libellus,
Quem legat expectans ſola puella uirum:
Cur tua præſcripto ſeuecta eſt pagina gyro?
Non eſt ingenij cymba grauanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas,
Tutus eris, MEDIO maxima turba mari eſt.
Dixerat, & plectro ſedem mihi monſtrat eburno,
Quà naua muſcoſo ſemita facta ſolo eſt.
Hîc erat affixis uiridis ſpelunca lapillis,
Pendebantq; cauis tympana pumicibus.
Ergo muſarum, & Sileni patris imago
Fictilis, & calami Pan Tegeæe tui.
Et Veneris dominæ uolucres mea turba columbæ
Tingunt Gorgoneo Punica roſtra lacu.
Diuerſæq; nouem ſortitæ rura puellæ
Exercent teneras in ſua dona manus.
Hæc ederas legit in thyrſos, hæc carmina neruis
Aptat, & illa manu texit utraq; roſam:
E quarum numero me contigit una dearum:
Vt reor, à facie, Calliopea fuit:
Contentus niueis ſemper uectabere cygnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma ſonus.
Nil tibi ſit rauco prætoria claßica cornu
Flere, nec Aonium cingere Marte nemus:
Aut quibus in campis Mariano prælia ſigno
Stent, & Teutonicas Roma refringat opes:
Barbarus aut ſæuo perfuſus ſanguine Rhenus

Saucia mœrenti corpora uectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
Nocturnæq; canes ebria signa fugæ:
Vt per te clausas sciat excantare puellas,
Qui uolet austeros arte ferire uiros.
Talia Calliope, lymphisq; à fronte petitis
Ora Philetea nostra rigauit aqua.

DESCRIPTIO TRIVMPHI.

ARma Deus Cæsar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna uiri merces, parat ultima terra triumphos:
Tigris, & Eufrates sub tua iura fluent.
Sera sed Ausonijs ueniet prouincia uirgis:
Assuescent Latio parta trophœa Ioui.
Ite, agite, expertæ bello date lintea proræ,
Et solitum armigeri ducite munus equi.
Omnia fausta cano: Crassos, cladesq; piate:
Ite, & Romanæ consulite historiæ.
Mars pater, & sacræ fatalia lumina Vestæ
Ante meos obitus sit precor illa dies:
Qua uideam spolijs oneratos Cæsaris axes
Ad uulgi plausus sæpe resistere equos.
Inq; sinu charæ nixus spectare puellæ
Incipiam, & titulis oppida capta legam:
Tela fugacis equi, & brachati militis arcus,
Et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam prolem serua Venus: hoc sit in æuum,
Cernis ab Aenea quod superesse caput.
Præda sit hæc illis, quorum meruere labores:

Mi ſat erit, media plaudere poſſe uia.

AD AMICAM IRATAM.

Pacis amor Deus eſt, pacem ueneramur amãtes,
  Stant mihi cum domina prælia dura mea.
Nec tamen inuiſo pectus mihi carpitur auro,
  Nec bibit è gemma diuite noſtra ſitis:
Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur:
  Nec miſer æra peto claſſe Corinthe tua.
O' prima infelix fingenti terra Prometheo,
  Ille parum cauti pectoris egit opus:
Corpora diſponens, mentem non uidit in arte,
  Recta animi primùm debuit eſſe uia.
Nunc maris in tantum uentis iactamur, et hoſtem
  Quærimus atq; armis nectimus arma noua.
HAVD ullas portabis opes Acherontis ad undas.
  NVDVS ad infernas ſtulte uehêre rates.
Victor cum uictis pariter miſcebitur umbris,
  Conſule cum Mario capte Iugurtha ſedes.
Lydus Dulichio non diſtat Crœſus ab Iro,
  OPTIMA mors parca quæ uenit apta die.
Me iuuat in prima coluiſſe Helicona iuuenta,
  Muſarumq; choris implicuiſſe manus:
Me iuuat & multo mentem uincire Lyæo,
  Et caput in uerna ſemper habere roſa.
Atq; ubi iam Venerem grauis interceperit ætas,
  Sparſerit integras alba ſenecta comas:
Tum mihi naturæ libeat perdiſcere mores,
  Quis Deus hanc mundi temperet arte domum:
Quà uenit exoriens, quà deficit: unde coactis

Cornibus in plenum menstrua Luna redit:
Vnde salo superant uenti, quid flamine captet
Eurus, & in nubes unde perennis aqua:
Sit uentura dies, mundi quæ subruat arces:.
Purpureus pluuias cur bibit arcus aquas:
Aut cur Perrhebi tremuere cacumina Pindi,
Solis & atratis luxerit orbis equis:
Cur seruus uersare boues, & plaustra Bootes:
Pleïadum spisso cur coit igne chorus:
Cur'ue suos fines altum non exeat æquor,
Plenus & in partes quattuor annus eat:
Sub terris sint iura Deûm, et tormenta Gigantum:
Thisiphones atro si furit angue caput:
Aut Alcmeoniæ furiæ, aut ieiunia Phinei:
Num rota, num scopuli, num suis inter aquas:
Num tribus infernum custodit faucibus antrum.
Cerberus, & Tityo iugera pauca nouem:
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor: aut ultrà quàm rogus esse potest.
Exitus hic uitæ superest mihi. Vos, quibus arma
Grata magis, Craßi signa referte domum.

AD LYGDAMVM.

DIc mihi de nostra, quæ sentis, uera puella:
Sic tibi sint dominæ, Lygdame dempta iu- (ga.
Dum me lætitia tumefactum fallis inani,
Hæc referens, quæ me credere uelle putas.
OMNIS enim debet sine uano nuntius esse:
Maioremq; timens seruus habere fidem.
Nunc mihi, siqua tenes, ab origine dicere prima
Incipe

Incipe: suspensis auribus ista bibam.
Siccine eam incomptis uidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato uidisti Lygdame lecto?
Ornabat niueas nulla'ue gemma manus?
Ac mœstam teneris uestem pendere lacertis?
Scriniaq́; ad lecti clausa iacere pedes?
Tristis erat domus? & tristes sua pensa ministræ
Carpebant? medio nebat & ipsa loco,
Humidaq́; impressa siccabat lumina lana?
Rettulit & querulo iurgia nostra sono?
Hæc te teste mihi promissa est Lygdame merces?
Est pœnæ seruo rumpere teste fidem.
Ille potest nullo miseram me linquere facto?
Aequalem nulla dicere habere domo?
Gaudet me uacuo solam tabescere lecto:
Si placet insultet Lygdame morte mea.
Improba non uicit me moribus illa: sed herbis,
Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,
Et lecta ex sectis anguibus ossa trahunt:
Et strigis inuentæ per busta iacentia plumæ,
Cinctaq́; funesto lanea uitta uiro.
Si non uana canunt mea somnia, Lygdame: testor
Pœna erit ante meos sera, sed ampla pedes:
Putris & in uacuo texetur aranea lecto,
Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.
Quæ tibi si ueris animis est questa puella,
Hac eadem rursus Lygdame curre uia:

Et mea cum multis lacrymis mandata reporta,
  Iram, non fraudes esse in amore meo,
Me quoq; consimili impositum torquerier igni,
  Iurabo & bis sex integer esse dies.
Quòd mihi si tanto felix concordia bello
  Extiterit: per me, Lygdame, liber eris.

DE MORTE PETI
ob auaritiam.

Ergo sollicitæ tu causa pecunia uitæ es,
  Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu uitijs hominum crudelia pabula præbes,
  Semina curarum de capite ortá tuo.
Tu Petum ad Pharios tendentem lintea portus
  Obruis insano terq́;, quaterq́; mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit æuo,
  Et noua longinquis piscibus esca natat:
Et mater non iusta piæ dare debita terræ,
  Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc uolucres adstant super ossa marinæ,
  Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo raptæ timor Orithyiæ
  Quæ spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes Neptune carina?
  Portabat sanctos alueus ille uiros.
Pete quid ætatem numeras? quid chara natanti
  Mater in ore tibi est? non habet unda Deos.
Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
  Omnia detrito uincula fune cadunt.
Sunt Agamemnonias testantia littora curas,

Qua

Qua notat Argini pœna minantis aquæ.
Hoc iuuene amiſſo, claſſem non ſoluit Atrides:
Pro qua mactata eſt Iphigenia mora.
Reddite corpus humo: poſitaq; in gurgite uita
Petum ſponte tua uilis arena tegas.
Et quoties Peti tranſibit nauta ſepulcrum,
Dicat, & audaci tu timor eſſe potes.
Ite rates curuæ, & leti quoq; texite cauſas:
Iſta per humanas mors uenit acta manus.
Terra parum fuerat, terris adiecimus undas,
Fortunæ miſeras auximus arte uias.
Anchora te teneat, quem non tenuere penates?
QVID meritum dicas, cui ſua terra parum eſt?
Ventorum eſt quodcunq; paras, haud ulla carina
Conſenuit: fallit portus & ipſe fidem.
Natura inſidians Pontum ſubſtrauit auaris:
Vt tibi ſuccedat, uix ſemel eſſe poteſt.
Saxa triumphales fregere Caphareа puppes,
Naufraga cùm uaſto Græcia tacta ſalo eſt.
Paulatim ſociûm iacturam fleuit Vlyſſes,
In mare cui ſoli non ualuere doli.
Quòd ſi contentus patrio boue uerteret agros.
Verbaq; duxiſſet pondus habere mea:
Viueret ante ſuos dulcis conuiua penates,
Pauper & in terra nil ubi flere poteſt.
Non tulit hîc Petus ſtridorem audire procellæ,
Et duro teneras lædere fune manus:
Sed thiæ thalamo, aut Oricia terebintho,
Et fultum pluma uerſicolore caput.

Huic

Huic fluctus uiuo radicitus abstulit ungues,
Et miser inuisam traxit hiatus aquam.
Hunc paruo ferri uidit nox improba ligno,
Petus ut occideret tot coiëre mala.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querelis,
Cùm moribunda niger clauderet ora liquor:
Dij maris Aegæi, quos sunt penes æquora, uenti,
Et quæcunq; meum degrauat unda caput:
Quò rapitis miseros primæ lanuginis annos?
Attulimus longas in freta uasta manus.
Ah miser halcyonum scopulis affigar acutis?
In me cæruleo fuscina sumpta Deo est?
At saltem Italiæ regionibus euehat æstus:
Hoc de me sat erit, si modò matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta uertigine fluctus,
Vltima quæ Peto noxq;, diesq; fuit.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
Et tu materno tacta dolore Thetis:
Vos decuit lasso supponere brachia mento:
Non poterat uestras ille grauare manus.
At tu sæue Aquilo nunquam mea uela uidebis.
Ante fores dominæ condar oportet iners.

AD CYNTHIAM.

DVlcis ad hesternas fuerat mihi rixa lucer-
Vocis et insanæ tot maledicta tuæ: (nas,
Cùm furibunda mero mensam propellis, & in me
Proijcis insana cymbia plena manu.
Tu uerò nostros audax inuade capillos,
Et mea formosis unguibus ora nota:

Tu minitare oculos subiecta exurere flamma,
  Fac mea rescisso pectora nuda sinu.
Nimirum ueri dantur mihi signa caloris.
  NAM sine amore graui fœmina nulla dolet.
Quæ mulier grauida iactat conuitia lingua,
  Et Veneris magnæ uoluitur ante pedes,
Custodum gregibus circum se stipat euntem,
  Seu sequitur medias, Mænas ut acta, uias:
Seu timidam crebrò dementia somnia terrent,
  Seu miseram in tabula picta puella mouet.
His ego tormentis animi sum uerus aruspex,
  Nam didici certo sæpe in amore notas.
Non est certa fides, quam non iniuria uersat.
  Hostibus eueniat lenta puella meis.
In morso æquales uideant mea uulnera collo:
  Me doceat liuor mecum habuisse meam.
Aut in amore dolere uolo, aut audire dolentem:
  Siue meas lacrymas, siue uidere tuas:
Tecta superciliјs siquando uerba remittis,
  Aut tua cùm digitis scripta silenda notas.
Odi ego quæ nunquam pungunt suspiria somnos.
  Semper in iratum pallidus esse uelim.
Dulcior ignis erat Paridi, cùm grata per arma
  Tyndaridi poterat gaudia ferre suæ.
Dum uincunt Danai, dum restat barbarus Hector,
  Ille Helenæ in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum riualibus arma
  Semper erunt, in te pax mihi nulla placet.
Gaude quòd nulla est æquè formosa: doleres,

Siqua

Siqua foret: nunc sis iure superba licet.
At tibi, qui nostro tendisti retia lecto,
Sit socer, æternùm nec sine matre domus:
Cui nunc siqua data est furandæ copia noctis,
Infensa illa mihi, non tibi amica dedit.

AD MECOENATEM.

MEcœnas eques Hetrusco de sanguine Regũ,
Intra fortunam qui cupis esse tuam,
Quid me scribendi tam uastum mittis in æquor?
Non sunt apta meæ grandia uela rati.
TVRPE est quod nequeas capiti cõmittere pondus:
Et pressum inflexo mox dare terga genu.
OMNIA non pariter rerum sunt omnibus apta:
Fama nec ex æquo ducitur ulla iugo.
Gloria Lysippo est, animosa effingere signa:
Exactis Calamis se mihi iactat equis:
In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles:
Parrhasius parua uindicat arte locum:
Argumenta magis sunt Mentoris addita formæ:
At Myos exiguum flectit acanthus iter:
Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno,
Praxitelem Parius uindicat arte lapis:
Sunt quibus Eleæ concurrit palma quadrigæ:
Sunt quibus in celeres gloria nata pedes:
Hic satus ad pacem, hic castrensibus utilis armis:
NATVRAE sequitur semina quisq; suæ.
At tua Mecœnas uitæ præcepta recepi,
Cogor & exemplis te superare tuis.
Cùm tibi Romano dominas in honore secures,

Et liceat medio ponere iura foro:
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
Atq; onerare tuam fixa per arma domum:
Et tibi ad effectum uires det Cæsar, & omni
Tempore tam faciles insinuentur opes:
Parcis, & in tenues humilem te colligis umbras,
Velorum plenos subtrahis ipse sinus.
Crede mihi magnos æquabunt ista Camillos
Iudicia, & uenies tu quoq; in ora uirûm:
Cæsaris & famæ uestigia iuncta tenebis:
Mecœnatis erunt uera trophæa, fides.
Non ego uelifera tumidum mare findo carina,
Tota sub exiguo flumine nostra mora est.
Non flebo in cineres arcem sedisse paternos
Cadmi, nec semper prælia clade pari:
Nec referam Scæas, & Pergama Apollinis arces,
Et Danaûm decimo uere redisse rates,
Mœnia cùm Graio Neptunia presßit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.
Inter Callimachi sat erit placuisse libellos,
Et cecinisse modis Coë poëta tuis.
Hæc curant pueros, hæc curant scripta puellas,
Meq́; Deum clament, & mihi sacra ferant.
Te duce uel Iouis arma canam, cœloq́; minantem
Cæum, & Phlegræis Oromedonta iugis:
Celsaq́; Romanis decepta palatia tauris
Ordiar, & cæso mœnia firma Remo:
Eductosq́; pares syluestri ex ubere reges:
Crescet & ingenium sub tua iussa meum:

Proseq

Prosequar & currus utroq; ab littore ouantes
  Parthorum, astutæ tela remissa fugæ:
Castraq; Pelusij Romano subruta ferro,
  Antonijq; graues in sua fata manus.
Mollis tu cœptæ fautor cape lora iuuentæ,
  Dextraq; immissis da mihi signa rotis,
Hoc mihi Mecœnas laudis concedis, & à te est,
  Quòd ferar in partes ipse fuisse tuas.

DE NATALI AMICAE SVAE.

Mirabar quidnam misissent manè camœnæ
  Ante meum stantes sole rubente torum:
Natalis nostræ signum misere puellæ,
  Et manibus faustos ter crepuere sonos,
Transeat hic sine nube dies, stent aëre uenti,
  Ponat & in sicco molliter unda minas:
Aspiciam nullos hodierna luce dolentes:
  Et Niobe lacrymas supprimat ipse lapis:
Halcyonum positis requiescant ora querelis,
  Increpet absumptum nec sua mater Itym.
Tuq; ò chara mihi felicibus edita pennis
  Surge: & poscentes iusta precare Deos:
Ac primùm pura somnum tibi discute lympha,
  Et nitidas presso pollice finge comas:
Dein qua primùm oculos cepisti ueste Properti
  Indue, nec uacuum flore relinque caput:
Et pete, qua polles, ut sit tibi forma perennis,
  Inq; meum semper stent tua regna caput:
Inde coronatas ubi ture piaueris aras,
  Luxerit & tota flamma secunda domo:

Sit mensæ ratio, noxq́; inter pocula currat:
  Et crocino nares murrheus ungat Onyx:
Tibia nocturnis succumbat rauca choreis:
  Et sint nequitiæ libera uerba tuæ:
Dulciaq́; ingratos adimant conuiuia somnos,
  Publica uicinæ perstrepat ara uiæ:
Sit sors & nobis talorum interprete iactu,
  Quem grauibus pennis uerberet ille puer:
Cùm fuerit multis exacta trientibus hora,
  Noctis & instituet sacra ministra Venus,
Annua soluamus thalamo & solennia nostro,
  Natalisq́; tui sic peragamus iter.

FOEMINAS IMPE-
rare amantibus.

QVid mirare, meam si uersat fœmina uitam?
  Et trahit addictum sub sua iura uirum?
Criminaq́; ignaui capitis mihi turpia fingis,
  Quòd nequeam fracto rumpere uincla iugo?
Venturam melius præsagit nauita mortem,
  Vulneribus didicit miles habere metum.
Ista ego præterita iactaui uerba iuuenta:
  Tu nunc exemplo disce timere meo.
Colchus flagranteis adamantina sub iuga tauros
  Egit, & armigera prælia sæuit humo:
Custodisq́; feros clausit serpentis hiatus,
  Iret ut Aesonias aurea lana domos.
Ausa ferox ab equo quondam oppugnare sagittis
  Mæotis Danaûm Penthesilea rates:
Aurea cui pòst quàm nudauit caßida frontem,

Vicit uictorem candida forma uirum.
Omphale in tantum formæ processit honorem
Lydia Gygæo tincta puella lacu,
Vt qui pacato statuisset in orbe columnas
Tam dura traheret mollia pensa manu.
Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
Vt solidum cocto tolleret aggere opus:
Et duo in aduersum misit per mœnia currus,
Ne possent tacto stringere ab axe latus:
Duxit & Eufratem medium quà condidit arces,
Iussit & imperio surgere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptē in crimine diuos?
Iuppiter infamat seq; suamq; domum.
Quid modò quæ nostris opprobria uexerit armis,
Et famulos inter fœmina trita suos?
Coniugis obscœni pretium Romana poposcit
Mœnia, & addictos in sua regna patres,
Noxia Alexandrina dolis aptissima tellus,
Et toties nostro Memphi cruenta malo,
Tres ubi Pompeio detraxit arena triumphos.
Tollet nulla dies hanc tibi Roma notam.
Issent Phlegræo melius tibi funera campo,
Vel tua si socero colla daturus eras:
Scilicet incesti meretrix regina Canopi
Vna Philippeo sanguine adusta nota.
Ausa Ioui nostro latrantem opponere Anubim,
Et Tyberim Nili cogere ferre minas:
Romanamq; tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos & contis rostra Liburna sequi:
Fœdaq; Tarpeio canopea tendere saxo

Iura dare statuas inter, & arma mari.
Quid nunc Tarquini fractas iuuat esse secures,
Nomine quem simili uita superba notat?
Si mulier patienda fuit, cape Roma triumphum:
Et longam Augusto salua precare diem.
Fugisti tamen in timidi uaga flumina Nili,
Accepere tuæ Romula uincla manus.
Brachia spectaui sacris admorsa colubris,
Et trahere occultum membra soporis iter.
Non hæc Roma fuit tanto tibi ciue uerenda
Dixit, & aßiduo lingua sepulta mero.
Septem urbs alta iugis, toto quæ præsidet orbi,
Fœmineas timuit territa Marte minas.
Annibalis spolia, & uicti monimenta Siphacis,
Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes.
Curius expletis statuit monimenta lacunis.
At Decius misso prælia rupit equo.
Coclitis abscissos testatur semita pontes,
Et cui cognomen Coruus habere dedit.
Hæc Dij cōdiderāt, hæc Dij quoq; mœnia seruant:
Vix timeat saluo Cæsare Roma Iouem.
Nunc ubi Scipiadæ classes? ubi signa Camilli?
Aut ubi Pompeia Bosphora capta manu?
Leucadius uersas acies memorabit Apollo,
Tantum operis belli sustulit una dies.
At tu siue petes portus, seu nauita linques,
Cæsaris in toto sis memor Ionio.

AD POSTHVMVM DE GALLA.

Posthume plorantē potuisti linquere Gallam?

Miles & Augusti fortia signa sequi:
Tanti'ne ulla fuit spoliati gloria Parthi,
Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas est, omnes pariter pereatis auari,
Et quisquis fido prætulit arma toro.
Tu tamen iniecta tectus uesane lacerna
Potabis galea fessus Araxis aquam:
Illa quidem intereà fama tabescet inani:
Hæc tua ne uirtus fiat amara tibi:
Ne'ue tua Medæ lætentur cæde sagittæ,
Ferreus aurato neu cataphractus equo:
Ne'ue aliquid de te flendum referatur in urna,
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter, quater in castra felix ò Posthume Galla,
Moribus his alia coniuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
Cùm sit luxuriæ Roma magistra tuæ?
Sed securus eas, Gallam non munera uincent,
Duritiæq; tuæ non erit illa memor.
Nam quocunq; die sanum te fata remittent,
Pendebit collo Galla pudica tuo:
Posthumus alter erit miranda coniuge Vlysses,
Non illi longæ tot nocuere moræ,
Casta decẽ annorũ & Ciconũ mons, Ismara, Calpe,
Exustæq; tuæ mox Polypheme genæ,
Et Circæ fraudes, lotosq;, herbæq; tenaces,
Scyllaq; & alternas scissa Charybdis aquas:
Lampeties, Ithacis uerubus mugisse iuuencos,
Pauerat hos Phœbo filia Lampetie:

Et

Et thalamum Aeææ flentis fugisse puellæ,
Totq́; hyemis noctes, totq́; natasse dies:
Nigrantesq́; domos animarum intrasse silentum,
Sirenum surdo remige adisse lacus:
Et ueteres arcus leto renouasse procorum,
Errorisq́; sui sic statuisse modum:
Nec frustra, quia casta domi persederat uxor.
Vincit Penelopes Lælia Galla fidem.

DE AVARITIA PVELLARVM.

QVæritis unde auidis nox sit pretiosa puellis,
Et Venerē exhaustæ dāna querātur opes?
Certè equidem tantis causa est manifesta ruinis,
Luxuriæ nimiùm libera facta uia est.
Inda cauis aurum mittit formica metallis,
Et uenit è rubro concha Erycina salo:
Et Tyros ostrinos præbet Cadmea colores,
Cinnamon & multi pastor odoris Arabs.
Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas,
Quæq́; terunt fastus Icarioti tuos.
Matrona incedit census induta nepotum,
Et spolia opprobrÿ nostra per ora trahit.
Nulla est poscendi, nulla est reuerentia dandi:
Aut siqua est, pretio tollitur ipsa mora.
Felix Eois lex funeris una maritis,
Quos aurora suis rubra colorat equis.
Nanq́; ubi mortifero iacta est fax ultima lecto,
Vxorum fusis stat pia turba comis:
Et certamen habent leti, quæ uiua sequatur
Coniugium: pudor est, non licuisse mori:

Ardent uictrices, & flammæ pectora præbent,
 Imponuntq́; suis ora perusta uiris.
Hîc genus infidum nuptarum, hîc nulla puella
 Nec fida Euadne, nec pia Penelope.
Felix agrestum quondam pacata iuuentus,
 Diuitiæ quarum meßis, & arbor erant.
Illis pompa fuit, decussa cydonia ramo,
 Et dare puniceis plena canistra rubis:
Nunc uiolas tondêre manu, nunc mista referre
 Lilia uirgineos lucida per calathos:
Et portare suis uestitas frondibus uuas,
 Aut uariam plumæ uersicoloris auem.
His tum blanditijs furtiua per antra puellæ
 Oscula syluicolis empta dedere uiris:
Atq; hinuli pellis totos operibat amantes,
 Altaq́; natiuo creuerat herba toro:
Pinus & incumbens latas circundabat umbras,
 Nec fuerat nudas pœna uidere deas.
Corniger Idæi uacuam pastoris in aulam
 Dux aries saturas ipse reduxit oues.
Dijq́;, Deæq́; omnes, quibus est tutela per agros,
 Præbebant uestris uerba benigna focis.
Et leporem quicunq; uenis uenaberis hospes,
 Et si fortè meo tramite quæris auem:
Et me Pana tibi comitem de rupe uocato,
 Siue petas calamo præmia, siue cane.
At nunc desertis cessant sacraria lucis,
 AVRVM omnes uicta iam pietate colunt.
AVREA nunc uerè sunt secula: plurimus auro

Venit

Venit honos: Auro conciliatur amor:
AVRO pulsa fides: Auro uenalia iura:
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Torrida sacrilegum testantur lumina Brennum,
Dum petit intonsi Pythia regna Dei:
At mons laurigero concussus uertice duras
Gallica Parnaßi sparsit in arma niues:
Et scelus accepto Thracis Polymnestoris auro
Nutrit in hospitio non Polydore pio.
Tu quoq; ut auratos gereres, Eryphila, lacertos,
Dilapsis nusquam est Amphiaraus equis.
Proloquar, atq; utinam patriæ sim uerus aruspex:
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Certa loquor, sed nulla fides: neq; enim Ilia quondā
Verax Pergameis mænas habenda malis.
Sola Parim Phrygiæ fatum componere, sola
Fallacem patriæ serpere dixit equum.
Ille furor patriæ fuit utilis, ille parenti.
Experta est ueros irrita lingua Deos.

AD SPARTEN
de ludis Laconicis.

MVlta tuæ Sparte miramur iura palæstræ,
Sed mage uirginei tot bona gymnasij:
Quòd non infames exercet corpore laudes
Inter luctantes nuda puella uiros:
Cùm pila ueloceis fallit per brachia iactus,
Increpat & uersi clauis adunca trochi:
Pulueruléntaq; ad extremas stat fœmina metas,
Et patitur duro uulnera pancratio:

Nunc ligat ad cestum gaudentia brachia loris,
  Mißile nunc dici pondus in orbe rotat:
Gyrum pulsat equis, niueum latus ense reuincit,
  Virgineumq́; cauo protegit ære caput:
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
  Thermodoonteis turba lauatur aquis.
Et modò Taygeti crines aspersa pruina
  Sectatur patrios per iuga longa canes.
Qualis & Eurotæ Pollux, & Castor arenis,
  Hic uictor pugnis, ille futurus equis:
Inter quos Helene nudis capere arma pupillis
  Fertur, nec fratres erubuisse Deos.
Lex igitur Spartana uetat secedere amantes,
  Et licet in triuijs ad latus esse suæ:
Nec timor, aut ulla est clausæ tutela puellæ,
  Nec grauis austeri pœna cauenda uiri.
Nullo præmisso, de rebus tute loquaris
  Ipse tuis, longæ nulla repulsa moræ.
Non Tyriæ uestes errantia lumina fallunt,
  Est neq; odoratæ cura molesta domi.
At nostra ingenti uadit circundata turba,
  Nec digitum angusta est inseruisse uia:
Nec quæ sint facies, nec quæ sint uerba rogandi
  Inuenias, cæcum uersat amator iter.
Quòd si iura fores, pugnasq́; imitata Laconum,
  Charior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

AD CYNTHIAM DE LYCINNA.

SIc ego non ullos iam norim in amore tumultus,
  Nec ueniat sine te nox uigilanda mihi:

Vt mihi prætextæ pudor est uelatus amictu,
Et data libertas noscere amoris iter:
Illa rudes animos per noctes conscia primas
Imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.
Tertius haud multò minus est cùm ducitur annus:
Vix memini, nobis uerba coisse decem.
Cuncta tuus sepeliuit amor, nec fœmina post te
Vlla dedit collo dulcia uincla meo.
Testis erit Dirce tam uerò crimine sæua
Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
Ah quoties pulchros traxit regina capillos,
Molliaq; immites fixit in ora manus!
Ah quoties famulam pensis onerauit iniquis,
Et caput in dura ponere iußit humo!
Sæpe illam immundis passa est habitare tenebris:
Vilem ieiunæ sæpe negauit aquam.
Iuppiter Antiopæ nusquam succurris habenti
Tot mala: corrumpit dura catena manus.
Si Deus es, tibi turpe, tuam seruire puellam:
Inuocet Antiope quem nisi uincta Iouem?
Sola tamen, quæcunq; aderant in corpore uires,
Regales manicas rupit utraq; manu:
Inde Cithæronis timido pede currit in arces:
Nox erat, & sparso triste cubile gelu,
Sæpe uago Asopi sonitu permota fluentis
Credebat dominæ ponè uenire pedes,
Et durũ Zethum, & lacrymis Amphiona mollẽ
Experta est stabulis mater abacta suis.
Ac ueluti magnos cùm ponunt æquora motus,

Eurus in aduersos desinit ire Notos:
Littore sic tacito sonitus rarescit arenæ,
Sic cadit inflexo lapsa puella genu.
Sera tamen pietas, natis est cognitus error,
Digne Iouis natos qui tueare senex:
Tu reddis pueris matrem, pueriq; trahendam
Vinxerunt Dircen sub trucis ora bouis,
Antiope cognosce Iouem: tibi gloria Dirce
Ducitur in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zeti, uictorq; canebat
Pæana Amphion rupe Aracynthe tua.
At tu non meritam parcas uexare Licynnam.
Nescit uestra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures,
Te solam & lignis funeris ustus amem.

DE IMPERIO AMICAE.

Nox media: et dominæ mihi uenit epistola no- (stræ,
Tybure me missa iussit adesse mora,
Candida quà geminas ostendunt culmina turres,
Et cadit in patulos lympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam me'ne tenebris,
Vt timeam audaces in mea membra manus?
At si hæc distulero nostro mandata timore,
Nocturno fletus sæuior hoste mihi.
Peccarem semel, & totum sum pulsus in annum:
In me mansuetas non habet illa manus.
Nec tamen est quisquam, sacros qui lædat amãtes,
Scyronis media si licet ire uia.
Quisquis amator erit, Scyticis licet ambulet oris:

Nemo adeò, ut noceat, barbarus esse uolet.
Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras:
Ipse Amor accensas percutit antè faces.
Sæua canum rabies morsus auertit hianteis,
Huic generi quouis tempore tuta uia est.
Sanguine tam paruo, quis enim spargatur amantis
Improbus? exclusis fit comes ipsa Venus.
Quòd si certa meos sequerentur funera casus,
Talis mors pretio uel sit emenda mihi,
Afferet huc unguenta mihi, sertisq; sepulcrum
Ornabit custos ad mea busta sedens.
Dij faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,
Quà facit aßiduo tramite uulgus iter.
Post mortem tumuli sic infamantur amantum.
Me tegat arborea deuia terra coma,
Aut humet ignotæ cumulus uallatus arenæ.
Non iuuat in media nomen habere uia.

AD BACCHVM.

NVnc ô Bacche tuis humiles aduoluimur aris:
Da mihi pacato uela secunda, pater.
Tu potes insanæ Veneris compescere fastus,
Curarumq; tuo sit medicina mero.
Per te iunguntur, per te soluuntur amantes:
Tu uitium ex animo dilue Bacche meo.
Te quoq; enim non esse rudem testatur in astris
Lyncibus in cœlum uecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod ueteres custodit in oßibus ignes,
Funera sanabunt, uel tua uina, malum.
Semper enim uacuos nox sobria torquet amantes:

Spesq;

Spesq́; timorq́; animo uersat utroq; modo.
Quòd si, Bacche, tuis per feruida tempora donis
Accersitus erit somnus in ossa mea:
Ipse seram uites, pangamq́; ex ordine colles,
Quos carpant nullæ me uigilante feræ:
Dum modò purpureo spument mihi dolia musto,
Et noua pressanteis inquinet uua pedes.
Quod superest uitæ, per te, & tua cornua, uiuam:
Virtutisq́; tuæ, Bacche, poëta ferar.
Dicam ego maternos Aetnæo fulmine partus,
Indica Nysæis arma fugata choris:
Vesanumq́; noua nequicquam in uite Lycurgum:
Pentheos in triplices funera grata greges:
Curuaq́; Tyrrhenos delphinum corpora nautas
In uada pampinea dissiluisse rate,
Et tibi per mediam beneolentia flumina Naxon,
Vnde tumm potant Naxia turba merum.
Candida laxatis onerato colla corymbis,
Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
Leuis odorato ceruix manabit oliuo,
Et feries nudos ueste fluente pedes.
Mollia Dircææ pulsabunt tympana Thebæ,
Capripedes calamo Panes hiante canent.
Vertice turrigero iuxtà Dea magna Cybelle
Fundet ad Idæos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antistitis auro
Libatum fundens in tua sacra merum.
Hæc ego non humili referā memoranda cothurne,
Qualis Pindarico spiritus ore tonat.

Tu

Tu modò seruitio uacuum me siste superbo,
Atq; hoc sollicitum uince sopore caput.

MORTEM ESSE ineuitabilem.

CLausus ab umbroso quà ludit pôtus Auerno
Humida Baiarum stagna tepentis aquæ:
Quà iacet & Troiæ tubicen Misenus arena,
Et sonat Herculeo structa labore uia:
Hìc ubi mortaleis dextra cùm quæreret urbes,
Cymbala Thebano concrepuere Deo:
At nunc inuisæ magno cum crimine Baiæ,
Quis deus in uestra constitit hostis aqua?
His pressus Stygias uultum demisit in undas,
Errat & in uestro spiritus ille lacu.
Quid genus, aut uirtus, aut optima profuit illi
Mater, & amplexum Cæsaris esse focos?
Aut modò tam pleno fluitantia uela theatro,
Et per maternas omnia gesta manus?
Occidit, & misero steterat uigesimus annus,
Tot bona tam paruo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, & tecum finge triumphos:
Stantiaq; in plausum tota theatra iuuent.
Attalicas supera uestes, atq; omnia magnis
Gemmea sint ludis: ignibus ista dabis.
Sed tamẽ huc omnes, huc primus, & ultimus ordo:
Est mala, sed cunctis ista terenda uia est.
Exoranda canis tria sunt latrantia colla.
Scandenda est torui publica cymba senis.
Ille licet ferro cautus se condat, & ære,

Mors

Mors tamen inclusum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non uis exemit Achillem,
Crœsum aut Pactoli quas parit humor opes.
Hic olim ignaros luctus populauit Achiuos,
Atridæ magno cùm stetit alter amor.
At tibi nauta, pias hominum qui traijcis umbras,
Huc animæ portent corpus inane tuæ:
Quà Siculæ uictor telluris Claudius, & quà
Cæsar ab humana cessit in astra uia.

DE MVLIERVM
incontinentia.

OBijcitur toties à te mihi nostra libido:
Crede mihi, uobis imperat illa magis.
Vos ubi contempti rupistis frena pudoris,
Nescitis captæ mentis habere modum.
Flamma per incensas citius sedetur aristas,
Fluminaq; ad fontis sint reditura caput,
Et placidum Syrtes portum, & bona littora nautis
Præbeat hospitio sæua Malea suo,
Quàm possit uestros quisquam reprendere cursus,
Et rapidæ stimulos frangere nequitiæ.
Testis Cretæi fastus quæ passa iuuenci
Induit abiegnæ cornua falsa boui.
Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
Quæ uoluit liquido tota subire Deo.
Crimen & illa fuit patria succensa senecta
Arboris in frondes condita Myrrha nouæ.
Nam quid Medeæ referam, quo tempore matris
Iram natorum cæde piauit amor?

Quid'ue Clytemnestræ, propter quam tota Mycenis
Infamis stupro stat Pelopea domus?
Tuq; ô Minoa uenundata Scylla figura
Tondens purpurea regna paterna coma.
Hanc igitur dotem uirga desponderat hosti:
Nise, tuas portas fraude reclusit Amor.
At uos innuptæ felicius urite tædas,
Pendet Cretæa tracta puella rate.
Non tamen immeritò Minos sedet arbiter Orci,
Victor erat, quamuis æquus in hoste fuit.

DE CONTEMPTO-
re amicæ.

Credis eum iam posse tuæ meminisse figuræ,
Vidisti à lecto quem dare uela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam:
Tantis'ne in lacrymis Africa tota fuit?
At tu stulta Deos, tu fingis inania uerba.
Forsitan ille alio pectus amore terit.
Est tibi forma potens, sunt castæ Palladis artes,
Splendidaq; à docto fama refulget auo,
Fortunata domus: modò sit tibi fidus amicus,
Fidus ero, in nostros curre puella toros.
Tu quoq;, qui æstiuos spatiosius exigis ignes,
Phœbe moraturæ contrahe lucis iter.
Nox mihi prima uenit, primæ data tẽpora noctis:
Longius in primo Luna morare toro.
Fœdera sunt ponenda prius, signandaq; iura,
Et scribenda mihi lex in amore noua.
Hæc Amor ipse suo constringit pignora signo,

Testis

Testis sidereæ torta corona Deæ,
Quàm multæ antè meis cedant sermonibus horæ,
Dulcia quàm nobis concitet arma Venus!
Nanq; ubi non certo uincitur fœdere lectus,
Non habet ultores nox uigilanda Deos:
Et quibus imposuit soluit nox uincla libido.
Contineant nobis omnia prima fidem.
Ergo qui pactas in fœdera ruperit aras,
Pollueritq́; nouo sacra marita toro,
Illi sint quicunq; solent in amore dolores:
Et caput argutæ præbeat historiæ:
Nec flenti dominæ patefiant nocte fenestræ:
Semper amet, fructu semper amoris egens.

AD CYNTHIAM.

MAgnũ iter ad doctas proficisci cogor Athe- (nas,
Vt me lõga graui soluat amore uia.
Crescit enim aßiduè spectando cura puellæ,
Ipse alimenta sibi maxima præbet Amor.
Omnia sunt tentata mihi, quacunq; fugari
Poßit: at ex omni me premit ipse Deus.
Vix tamen, aut semel admittit: cùm sæpe negauit,
Seu uenit, extremo dormit amica toro.
Vnum erit auxilium mutatis, Cynthia, terris:
Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.
Nunc agite, ô socij, propellite in æquora nauem:
Remorumq́; pares ducite sorte uices,
Iungiteq́; extremo felicia lintea malo,
Nam liquidum nautis aura secundat iter.
Romanæ turres, & uos ualeatis amici,

Qualiſcunq; mihi tuq; puella uale.
Ergo ego nũc rudis Adriaci uehar æquoris hoſpes,
Cogar & undiſonos nunc prece adire Deos.
Deinde per Ionium uectus cùm feſſa Lechæo
Sedarit placida uela phaſelus aqua:
Quod ſupereſt, ſufferte pedes, properate laborem,
Iſthmos quà terris arcet utrinq; mare.
Inde ubi Piræi capient me littora portus,
Scandam ego Theſeæ brachia longa uiæ.
Illic uel ſtudijs animum emendare Platonis
Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis:
Perſequar aut ſtudium linguæ, Demoſthenis arma,
Librorumq; tuos docte Menandre ſales:
Aut certè tabulæ capient mea lumina pictæ,
Siue ebore exactæ, ſeu magis ære manus.
Aut ſpatia annorũ, aut longa interualla profundi
Lenibunt tacito uulnera noſtra ſinu:
Seu moriar fato non turpi fractus amore:
Atq; erit illa mihi mortis honeſta dies.

AD TVLLVM.

FRigida tã multos placuit tibi Cyzicus annos
Tulle, Propontiaca quà fluit Iſtmos aqua:
Dindymus, & ſacræ fabricata inuenta Cybellæ,
Raptoriſq; tulit quæ uia Ditis equos.
Si te fortè iuuant Helles Athamantidos urbes:
Et deſiderio, Tulle, mouere meo:
Tu licet aſpicias cœlum omne Atlanta gerentem,
Sectaq; Perſea Phorcydos ora manu:
Geryonæ ſtabula, & luctantum in puluere ſigna

Herculis Antæiq́; ,Hesperidumq́; choros:
Tuq́; tuo Colchon propellas remige Phasin,
Peliacæq́; trabis totum iter ipse legas:
Quà rudis Argoa natat inter saxa columba
In faciem proræ pinus adacta nouæ:
Et quà Gygei uisenda est ora Caistri,
Et quà septenas temperat unda uias,
Omnia Romanæ cedent miracula terræ,
Natura hîc posuit quicquid ubiq́; fuit.
Armis apta magis tellus, quàm commoda noxæ,
Famam Roma tuæ non pudet historiæ.
Nam quantùm ferro, tantùm pietate potentes
Stamus, uictrices temperat ira manus.
Hic Anio Tyburte fluis, Clitumnus ab Vmbro
Tramite, & æternum Martius humor opus:
Albanus lacus, & socij Nemorensis ab unda,
Potaq́; Pollucis lympha salubris equo.
At non squamoso labuntur uentre ceraslæ,
Itala portentis nec fuit una nouis.
Non hîc Andromedæ resonant pro matre catenæ,
Nec tremis Ausonias Phœbe fugate dapes:
Nec cuiquam absentis arserunt in caput ignes,
Exitium nato matre parante suo.
Penthea non sæuæ uenantur in arbore Bacchæ,
Nec soluit Danaas subdita cerua rates.
Cornua nec ualuit curuare in pellice Iuno,
Aut faciem turpi dedecorare boue.
Arboreasq́; cruces Scinis, & non hospita Graijs
Saxa, & curuatas in sua fata trabes.

Hæc

Hæc tibi Tulle parens, hæc est pulcherrima sedes:
Hic tibi pro digna gente petendus honos:
Hic tibi ad eloquium ciues, hic ampla nepotum
Spes, & uenturæ coniugis aptus amor.

DE TABVLIS PERDITIS.

Ergo tam doctæ nobis periere tabellæ,
Scripta quibus pariter tot periere bona.
Has quondam nostris manibus detriuerat usus,
Qui non signatas iussit habere fidem.
Illæ iam, sine me, norant placare puellas:
Et quædam, sine me, uerba diserta loqui.
Non illas fixum charas effecerat aurum,
Vulgari buxo sordida cera fuit.
Qualescunq;, mihi semper mansere fideles:
Semper & effectus promeruere bonos.
Forsitan hæc illis fuerant mandata tabellis,
Irascor quoniam es lente moratus heri.
An tibi nescio quæ uisa est formosior? an tu
Non bona de nobis crimina ficta iacis?
Aut dixit, Venies hodie, cessauimus unà.
Hospitium tota nocte parauit Amor:
Et quæcunq; dolens reperit non stulta puella
Garrula, cùm blandis ducitur hora dolis.
Me miserum his aliquis rationem scribit auari,
Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas siquis mihi rettulerit, donabitur auro.
Quis pro diuitijs ligna retenta uelit?
I puer, & citus hæc aliqua propone columna,
Et dominum Exquilijs scribe habitare tuum.

AD CYNTHIAM superbientem.

FAlsa est ista tuæ, mulier, fiducia formæ
Olim oculis nimiùm facta superba meis.
Noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes:
Versibus insignem te pudet esse meis.
Mistam te uaria laudaui sæpe figura:
Vt quod non esses, esse putaret Amor.
Et color est toties roseo collatus Eoo,
Cùm tibi quæsitus candor in ore foret.
Quod mihi non patrij poterant auertere amici,
Eluere aut uasto Thessala saga mari:
Hæc ego non ferro, non igne coactus, & ipsa
Naufragus Aegæa uerba fatebor aqua:
Correptus sæuo Veneris torrebar aheno,
Victus eram uersas in mea terga manus.
Ecce coronatæ portum tetigere carinæ,
Traiectæ Syrtes, anchora iacta mihi est.
Nunc demum uasto fessi resipiscimus æstu,
Vulneraq; ad sanum nunc coiere mea.
Mens bona, siqua Dea es, tua me in sacraria dono:
Exciderent surdo tot mea uota Ioui.

AD AMICAM.

RIsus eram, positis inter conuiuia mensis
Et de me poterat quilibet esse loquax.
Quinq; tibi potui seruire fideliter annos:
Vngue meam morso sæpe querêre fidem.
Nil moueor lacrymis, ista sum captus ab arte:
Semper ab insidijs, Cynthia, flere soles.

Flebo

Flebo ego discedens, sed fletum iniuria uincit:
Tu bene conueniens non sinis esse iugum.
Limina iam nostris ualeant lacrymantia uerbis,
Nec tamen irata ianua fracta manu.
At te celatis ætas grauis urgeat annis,
Et ueniat formæ ruga sinistra tuæ.
Vellere cùm cupies albos à stirpe capillos
A speculo rugas increpitante tibi,
Exclusa inq; uicem fastus patiare superbos,
Et quæ fecisti, facta queraris anus.
Has tibi fataleis cecinit mea pagina diras:
Euentum formæ disce timere tuæ.

SEX. PROPERTII AVRELII VMBRI ELEGIARVM LIBER IIII.

DE VRBE ROMA.

Hoc quodcunq; uides hospes quàm maxima Roma est,
Ante Phrygem Aeneam collis, & herba fuit.
Atq; ubi nauali stant sacra palatia Phœbo,
Euandri profugæ procubuere boues.
Fictilibus creuere deis hæc aurea templa.
Non fuit opprobrio facta sine arte casa:
Tarpeiusq; pater nuda de rupe tonabat,
Et Tyberis nostris aduena bobus erat.

Quo gradibus domus iſta Remi ſe ſuſtulit olim,
Vnus erat fratrum maxima regna focus.
Curia, prætexto quæ nunc nitet alta Senatu,
Pellitos habuit, ruſtica corda, patres.
Buccina cogebat priſcos ad uerba Quirites,
Centum illi in prato ſæpe Senatus erat.
Nec ſinuoſa cauo pendebant uela theatro.
Pulpita ſolenneis non oluere crocos.
Nulli cura fuit, externos quærere diuos,
Cùm tremeret patrio pendula turba ſacro:
Annuaq; accenſo celebrare Palilia fœno:
Qualia nunc curto luſtra nouantur equo.
Veſta coronatis pauper gaudebat aſellis,
Ducebant macræ uilia ſacra boues.
Parua ſaginati luſtrabant compita porci,
Paſtor & ad calamos exta litabat ouis.
Verbera pellitus ſetoſa mouebat arator,
Vnde licens Fabius ſacra Lupercus habet.
Nec rudis infeſtis miles radiabat in armis:
Miſcebant uſta prælia nuda ſude.
Prima Galeritus poſuit prætoria Lygmon,
Magnaq; pars Tatio rerum erat inter oues.
Hinc Titiens, Rhamneſq; uiri, Luceresq; coloni:
Quattuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe ſuburbanæ parua minus urbe Bouillæ,
Et qui nunc nulli, maxima turba Gabij:
Et ſtetit Alba potens Albæ ſuis omine nata,
Hàc ubi Fidenas longè erat ire uias.
Nil patrium niſi nomen habet Romanus alumnus:

Sang

Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.
Huc melius profugos misisti Troia Penates,
Ò quali uecta est Dardana puppis aue!
Iam bene spondebant tunc omina, quòd nihil illam
Læserat abiegni uenter apertus equi.
Cùm pater in nati tremulus ceruice pependit,
Et uerita est humeros urere flamma pios:
Tunc animi uenere Decij, Brutiq; secures,
Vexit & ipsa sui Cæsaris arma Venus:
Arma resurgentis portans uictricia Troiæ,
Felix terra tuos cepit Iule Deos.
Si modò Auernalis tremule cortina Sibyllæ
Dixit Auentino rura pianda Remo:
Aut si Pergameæ serò rata carmina uatis
Longæuum ad Priami uera fuere caput.
Vertite equum Danai, malè uincitis: Ilia tellus
Viuet, & huic cineri Iuppiter arma dabit.
Optima nutricum nostris Lupa Martia rebus,
Qualia creuerunt mœnia lacte tuo!
Mœnia nanq; pio conor disponere uersu:
Hei mihi, quòd nostro est paruus in ore sonus.
Sed tamen exiguo quodcunq; è pectore riui
Fluxerit, hoc patriæ seruiat omne meæ.
Ennius hirsuta cingat sua dicta corona:
Mi folia ex edera porrige Bacche tua:
Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris,
Vmbria Romani patria Callimachi.
Scandentes siquis cernet de uallibus arces,
Ingenio muros æstimet ille meo.

Roma faue: tibi surgit opus: date candida ciues
Omina, & inceptis dextera cantet auis.
Sacra, diesq; canam, et cognomina prisca locorum:
Has meus ad metas sudet oportet equus.
Quò ruis imprudens uage dicere facta Properti?
Non sunt à dextro condita fila colo.
Accersis lacrymis cantus, auersus Apollo:
Poscis ab inuita uerba pigenda lyra.
Certa feram certis autoribus, aut ego uates
Nescius ærata signa mouere pila.
Me creat Architæ soboles Babylonius Horops
Horon, & à proauo ducta Conone domus.
Dij mihi sunt testes, non degenerasse propinquis,
Inq; meis libris nil prius esse fide,
Nunc pretium fecere Deos, & fallitur auro
Iuppiter obliquæ signa iterata rotæ:
Felicesq; Iouis stellas, Martisq; rapacis,
Et graue Saturni sidus in omne caput:
Quid moueant Pisces, animosaq; signa Leonis,
Lotus & Hesperia quid Capricornus aqua:
Dicam, Troia cades, & Troica Roma resurges:
Et maris, & terræ longa sepulchra canam.
Dixi ego cùm geminos perduceret Arria natos,
Illa dabat natis arma uetante Deo:
Non posse ad patrios sua pila referre penates:
Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
Quippe Lupercus equi dum saucia protegit ora,
Heu sibi prolapso non bene cauit equo.
Gallus at in castris dum credita signa tuetur,

Concid

Concidit ante aquilæ rostra cruenta suæ:
Fatales pueri duo funera matris auaræ.
Vera sed inuito contigit ista fides.
Idem ego cùm Cynaræ traheret Lucina dolores,
Et facerent uteri pondera lenta moram:
Iunonis uotum facite impetrabile dixi,
Illa parit, libris est data palma meis.
Hoc neq; arenosum Libyci Iouis explicat antrum,
Aut sibi commissos fibra locuta Deos:
Aut siquis motas cornicis censerit alas,
Vmbraq́; nec magicis mortua prodit aquis:
Aspicienda uia est cœli, uersusq́; per astra
Trames, & ab zonis quinq; petenda fides.
Exemplum graue erit Calchas. nanq; Aulide soluit
Ille bene hærentes ad pia saxa rates:
Idem Agamemnoniæ ferrum ceruice puellæ
Tinxit, & Atrides uela cruenta dedit,
Nec rediere tamen Danai. tu diruta fletum
Supprime, & Euboicos respice Troia sinus.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
Et natat exuuijs Græcia pressa tuis.
Victor Oilide rape nunc, & dilige uatem,
Quam uetat auelli ueste Minerua sua.
Hactenus historiæ, nunc ad tua deuehor astra:
Incipe tu lacrymis æquus adesse nouis.
Vmbria te notis antiqua penatibus edit.
Mentior? an patriæ tangitur ora tuæ?
Quà nebulosa cauo rorat Meuania campo,
Et lacus æstinis intepet Vmber aquis:

Scandentisq; axis consurgit uertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo:
Ossaq; legisti non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipse lares.
Nam tua cùm multi uersarent rura iuuenci,
Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox ubi bulla rudi demissa est aurea collo,
Matris & ante Deos libera sumpta toga:
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et uetat insano uerba tonare foro.
Et tu finge elegos fallax opus, hæc tua castra,
Scribat ut exemplo cætera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere sub annis,
Et Veneris pueris utilis hostis eris.
Nam tibi uictrices, quascunq; labore parasti,
Eludat palmas una puella tuas,
Et bene cùm fixum mento discusserit uncum,
Nil erit hoc, rostro te premet ansa suo:
Illius arbitrio noctem, lucemq; uidebis,
Gutta quoq; ex oculis non nisi iussa cadet.
Nec mille excubiæ, nec te signata iuuabunt
Limina, persuasæ fallere rima sat est.
Nunc tua uel mediis puppis luctetur in undis,
Vel licet armatis hostis inermis eas:
Vel tremefacta cauo tellus deducat hiatum,
Octipedis cancri terga sinistra time.

TABVLA VERTVMNI.

QVid mirare meas tot in uno corpore formas?
Accipe Vertumni signa paterna Dei.
Thusc

Thuſcus ego, Thuſcis orior: nec pœnitet inter
 Prælia Volſcinos deſeruiſſe focos.
Nec me turba iuuat, nec templo lætor eburno,
 Romanum ſatis eſt poſſe uidere forum.
Hàc quondam Tyberinus iter faciebat, & aiunt
 Remorum auditos per uada pulſa ſonos.
Aſt poſtquàm ille ſuis tantum conceßit alumnis,
 Vertumnus uerſor dicor ab amne Deus:
Seu quia uertentis fructum percepimus anni,
 Vertumni rurſus credidit eſſe ſacrum.
Prima mihi uariat liuentibus uua racemis,
 Et coma lactenti ſpicea fruge tumet.
Hîc dulces ceraſos, hîc autumnalia pruna
 Cernis, & æſtiuo mora rubere die.
Inſitor hîc ſoluit pomoſa uota corona,
 Cùm pyrus inuito ſtipite mala tulit.
Mendax fama noces: alius mihi nominis index:
 De ſe narranti tu modò crede Deo.
Opportuna mea eſt cunctis natura figuris:
 In quancunq; uoles uerte, decorus ero.
Indue me Cois, fiam non dura puella:
 Meq; uirum ſumpta quis neget eſſe toga?
Da falcem, & torto frontem mihi comprime fœno,
 Iurabis noſtra gramina ſecta manu.
Arma tuli quondam, et, memini, laudabar in illis:
 Corbis & impoſito pondere, meſſor eram.
Sobrius ad lites. at cùm eſt impoſta corona,
 Clamabis capiti uina ſubiſſe meo.
Cinge caput mitra, ſpeciem furabor Iacchi:
 Furabor Phœbi, ſi modò plectra dabis.

Caßibus impoſitis uenor: ſed arundine ſumpta,
Faunus plumoſo ſum Deus aucupio.
Eſt etiam aurigæ ſpecies Vertumnus, & eius
Traijcit alterno qui leue pondus equo.
Suppetat, hoc piſces calamo prædabor: & ibo
Mundus demißis inſtitor in tunicis.
Paſtorem ad baculum poſſum curare, uel idem
Serpiculis medio puluere ferre roſam.
Nā qd ego adijciā, de quo mihi maxima fama eſt,
Hortorum in manibus dona probata meis?
Cæruleus cucumis, tumidoq; cucurbita uentre
Me notat, & iunco braßica uincta leui.
Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter
Impoſitus fronti langueat antè meæ.
At mihi quòd formas unus uertebar in omnes,
Nomen ab euentu patria lingua dedit.
At tu Roma meis tribuiſti præmia Thuſcis,
Vnde hodie uicus nomina Thuſcus habet:
Tempore quo ſocij ueniet Lycomedius armis,
Atq; Sabina feri contudit arma Tati.
Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
Atq; hoſtes turpi terga dediſſe fugæ.
Sed facias Diuûm ſator, ut Romana per æuum
Tranſeat ante meos turba togata pedes.
Sex ſuperant uerſus: te qui ad uadimonia curris,
Non moror, hæc ſpatijs ultima meta meis.
Stipes acernus eram properanti falce dolatus,
Ante Numam grata pauper in urbe Deus,
At tibi Mamuri formæ cælator ahenæ
Tellus artifices ne terat Oſca manus:

Qui me tam docilis potuisti fundere in usus,
Vnum opus est, operi non datur unus honos.

EPISTOLA ARETHVSÆ AD LYCOTAM.

HAec Arethusa suo mittit mandata Lycotæ:
Cùm toties absis, si potes esse meus.
Siqua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Hæc erit è lacrymis facta litura meis:
Aut siqua incerto fallet te littera tractu,
Signa meæ dextræ iam morientis erunt.
Te modò uiderunt iteratos Bactra per ortus,
Te modò munito Sericus hostis equo:
Hyberniq; Getæ, pictoq; Britannia curru,
Vstus & Eoa discolor Indus aqua.
Hæc'ne marita fides, & pactæ sunt mihi noctes,
Cùm rudis urgenti brachia uicta dedi?
Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa
Traxit ab euerso lumina nigra rogo:
Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta data est, nupsi non comitante Deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia uota.
Texitur hæc castris quarta lacerna tuis.
Occidat, immerita qui carpsit ab arbore uallum,
Et struxit querulas rauca per ossa tubas.
Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno,
Aeternusq; tuam pascat aselle famem.
Dic mihi num teneros urit lorica lacertos?
Num grauis imbelles atterit hasta manus?
Hæc noceant potius, quàm dentibus ulla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas.

Diceris & macie uultum tenuasse: sed opto
E desiderio sit color iste meo.
At mihi cùm noctes induxit uesper amaras,
Siqua relicta iacent, osculor arma tua:
Tum queror in toto non sidere pallia lecto,
Lucis & autores non dare carmen aues.
Noctibus hybernis castrensia pensa laboro,
Et Tyria in gladios uellera secta suos.
Et disco, qua parte fluat uincendus Araxes:
Quot sine aqua Parthus millia currat equus.
Cogor & è tabula pictos ediscere mundos,
Qualis & hæc docti sit positura Dei:
Quæ tellus sit lenta gelu, quæ putris ab æstu,
Ventus in Italiam quis bene uela ferat.
Assidet una soror: curis & pallida nutrix
Peierat hyberni temporis esse moras.
Felix Hippolyte nuda tulit arma papilla,
Et texit galea barbara molle caput.
Romanis utinam patuissent castra puellis:
Essem militiæ sarcina fida tuæ:
Nec me tardarent Scythiæ iuga, cùm pater altas
Africus in glaciem frigore nectit aquas.
OMNIS *amor magnus, sed apto in cõiuge maior,*
Hanc Venus, ut uiuat, uentilat ipsa facem.
Nam mihi quo Pœnis tibi purpura fulgeat ostris,
Cristallusq; tuas ornet aquosa manus,
Omnia surda tacent: rarisq; assueta calendis,
Vix aperit clausos una puella lares.
Graucidos & catulæ uox est mihi grata querẽtis:
Illa tui partem uendicat una tori.

Flore sacella tego, uerbenis compita uelo,
Et crepat ad ueteres herba Sabina focos:
Siue in finitimo gemuit stans noctua tigno,
Seu uoluit tangi parca lucerna mero:
Illa dies hornis cædem denuntiat agnis,
Succinctæq; calent ad noua lucra popæ.
Ne precor ascensis tanti sit gloria Bactris,
Rapta'ue odorato carbasa lina duci:
Plumbea cùm tortæ sparguntur pondera fundæ,
Subdolus & uersis increpat arcus equis.
Sed tua sit domitis Parthæ telluris alumnis,
Pura triumphanteis hasta sequatur equos.
Incorrupta mei conserua fœdera lecti,
Hac ego te sola lege redisse uelim,
Armaq; cùm tulero portæ uotiua Capenæ,
Subscribam saluo grato puella uiro.

FABVLA TARPEIAE.

TArpesium nemus, et Tarpeiæ turpe sepulcrum
Fabor, & antiqui limina capta Iouis.
Lucus erat felix ederoso conditus antro,
Multaq; natiuis obstrepit arbor aquis:
Syluani ramosa domus, quò dulcis ab æstu
Fistula poturas ire iubebat oues.
Hunc Tatius fontem uallo præcingit acerno,
Fidaq; suggesta castra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen uicina Curetis,
Cùm quateret lento murmure saxa Iouis?
Atq; ubi nunc terris dicuntur iura subactis,
Stabant Romano pila Sabina foro.
Murus erant montes: ubi nunc est curia septa,

Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeia Deæ fontem libauit, at illi
Vrgebat medium fictilis urna caput,
Et satis una malè potuit mors esse puellæ,
Quæ uoluit flammas fallere Vesta tuas.
Vidit arenosis Tatium perludere campis,
Pictaq́; per flauas arma leuare iubas.
Obstupuit Regis facie, & regalibus armis,
Interq́; oblitas excidit urna manus.
Sæpe illa immeritæ causata est omnia Lunæ,
Et sibi tingendas dixit in amne comas.
Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem læderet hasta Tati.
Dumq́; subit primo Capitolia nubila fumo,
Rettulit hirsutis brachia secta rubis:
Et sua Tarpeia residens ita fleuit ab arce
Vulnera uicino non patienda Ioui.
Ignes castrorum, & Tatiæ prætoria turmæ,
Et formosa oculis arma Sabina meis:
O' utinam ad uestros sedeam captiua penates,
Dum captiua mei conspicer esse Tati.
Romani montes, & montibus addita Roma,
Et ualeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus, ille meos in castra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.
Quid mirum in patrios Scyllam sæuisse capillos?
Candidaq́; in sæuos inguina uersa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
Cùm patuit lecto stamine torta uia?
Quantùm ego sum Ausonijs crimē factura puellis,

Improba uirgineo lecta ministra foco.
Pallados extinctos si quis mirabitur ignes,
Ignoscat, lacrymis spargitur ara meis.
Cras (ut rumor ait) tota pugnabitur urbe,
Tu cape spinosi rosida terga iugi.
Lubrica tota uia est, & perfida: quippe tacentes
Fallaci celat limite semper aquas.
O utinam magicæ nossem cantamina Musæ
Hæc quoq; formoso lingua tulisset opem.
Te tota picta decet: non quem sine matris honore
Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ.
Sic hospes patiare tua regina sub aula
Dos tibi non humilis prodita Roma uenit.
Sin minus, at raptæ ne sint impunè Sabinæ:
Me rape, & alterna lege repende uices.
Commissas acies ego possum soluere, nuptæ
Vos medium palla fœdus inite mea.
Adde Hymenæe modos, tubicē fera murmura cōde,
Credite uestra meus molliet arma torus.
Et iam quarta canit uenturam buccina lucem,
Ipsaq; in Oceanum sidera lapsa cadunt:
Experiar somnum, de te mihi somnia quæram,
Fac uenias oculis umbra benigna meis.
Dixit, & incerto permisit brachia somno
Nescia nefarijs accubuisse nouis.
Nam Vesta Iliacæ felix tutela fauillæ
Culpam alit, & plures condit in ossa faces.
Illa ruit, qualis celerem propè Thermodoonta,
Strymonis abscisso fertur aperta sinu.

Vrbi festus erat, dixere Palilia patres:
Hic primus cœpit mœnibus esse dies.
Annua pastorum conuiuia lusus in urbe
Cùm pagana madent fercula diuitijs:
Cumq́; super raros fœni flammantis aceruos
Traijcit immundas ebria turba dapes.
Romulus excubias decreuit in otia solui,
Atq; intermissa castra silere tuba.
Hoc Tarpeia suum tempus rata, cõuenit hostem:
Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
Mons erat ascensu dubius, festoq́; remissus:
Nec mora uocales occupat ense canes.
Omnia præbebant somnos: sed Iuppiter unus
Decreuit pœnis inuigilare tuis.
Prodiderat portæq́; fidem, patriamq́; iacentem:
Nubendiq́; petit, quem uelit ipsa, diem.
At Tatius (neq; enim sceleri dedit hostis honorē)
Nube ait, & regni scande cubile mei.
Dixit, & ingestis comitum super obruit armis:
Hæc uirgo officijs dos erat apta tuis.
A duce Tarpeio mons est cognomen adeptus.
O uigil iniustæ præmia sortis habes.

AD LENAM.

TErra tuum spinis obducat lena sepulchrum:
Et tua, quod non uis, sentiat umbra sitim:
Nec sedeant cineri manes, & Cerberus ultor
Turpia ieiuno terreat ossa sono:
Docta uel Hippolytum Veneri mollire negantem,
Concordiq́; toro pessima semper auis:

Penel

Penelopen quoq; neglecto rumore mariti
  Nubere lasciuo cogeret Antinoo.
Illa uelit, poterit magnes non ducere ferrum,
  Et uolucris nidis esse nouerca suis.
Quippe & collinas ad fossam mouerit herbas,
  Stagnaq; currenti diluerentur aqua.
Audax cantatæ leges imponere Lunæ,
  Et sua nocturno fallere terga lupo.
Posset & intentos astu cæcare maritos.
  Cornicum immeritas eruit ungue genas.
Consuluitq; striges nostro de sanguine, & in me
  Hippomanes fœtæ semina legit equæ.
Exornabat opus uerbis ceu blanda perurat,
  Saxosamq; terat sedula culpa uiam:
Si te Eoa iuuat, Dorozantumq; aurea ripa,
  Et quæ sub Tyria concha superbit aqua:
Eurypiliq; placet Coæ textura Mineruæ,
  Sectaq; ab Attalicis putria signa toris:
Seu quæ palmiferæ mittunt uenalia Thebæ,
  Murrheaq; in Parthis pocula cocta focis,
Sperne fidem, prouolue Deos: mendacia uincant:
  Cedant damnosæ iura pudicitiæ.
Et simulare uirum pretium facit, utere causis.
  Maior dilata nocte recurret amor.
Si tibi fortè comas uexauerit utilis ira,
  Post modò mercata pace premendus erit.
Deniq; ubi amplexu Venerem promiseris empto,
  Fac simules puros Isidis esse dies.
Ingerat apriles Iole tibi, tundat Amycle

Natalem Maÿs idibus esse tuum.
Supplex ille sedet: posita tu scribe cathedra
Quidlibet: has artes si pauet ille, tenes.
Semper habe morsus circa tua colla recentes,
Litibus alternis quos putet esse datos.
Non te Medeæ delectent probra sequacis,
Nempe tulit fastus ausa rogare prior,
Sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
Cùm ferit astutos comica mœcha Getas.
In mores te uerte uiri: si cantica iactat,
I comes & uoces ebria iunge tuas.
Ianitor ad dantes uigilet: si pulset inanis,
Surdus in obductam somniet usq; seram.
Nec tibi displiceat miles modò factus amori,
Nauta nec attrita si ferat æra manu:
Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
Cælati medio cùm saliere foro.
Aurum spectato, non quæ manus afferat aurum:
Versibus auditis quid nisi uerba feres?
Qui uersus Coæ dederit, nec munera uestis:
Ipsius tibi sit surda sine arte lyra,
Dum uernat sanguis, dum rugis integer annus,
Vtere: nequis eat liber amore dies.
Vidi ego odorati uictura rosaria Pæsti
Sub matutino cocta iacere Noto.
His animos nostra dum uersat Acanthis amicæ,
Per tenues ossa sunt numerata cutes.
Sed cape torquatæ Venus ò regina columbæ,
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.

Vidi

Vidi ego rugoso tussim concrescere collo,
Sputaq; per dentes ire cruenta cauos:
Atq; animam in tegetes putrē expirare paternas.
Horruit algenti pocula curua foco.
Exequiæ fuerant rari furtiua capilli
Vincula, & immundo pallida mitra situ.
Et canit in nostros nimis experrecta dolores,
Cùm fallenda meo pollice claustra forent.
Sit tumulus lenæ curto uetus amphora collo:
Vrgeat hunc suprà uis caprifice tua.
Quisquis amas, scabris hoc bustum cædito saxis,
Mistaq; cum saxis addito uerba mala.

DE ACTIACA
pugna nauali.

SAcra facit uates: sint ora fauentia sacris,
Et cadat ante meos icta iuuenca focos.
Cera Phileteis certet Romana corymbis,
Et Cyrenæas urna ministret aquas.
Costum molle date, & blande mihi turis honores:
Terq; focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenq; recentibus aris.
Tibia Mygdonijs libet eburna cadis.
Ite procul fraudes, alio sint aëre noxæ,
Pura nouum uati laurea mollit iter.
Musa Palatini referemus Apollinis ædem,
Res est Calliope digna fauore tuo.
Cæsaris in nomen ducuntur carmina: Cæsar
Dum canitur, quæso Iuppiter ipse uaces.
Est Phœbi fugiens Athamana ad littora portus,

Quà sinus Ioniæ murmura condit aquæ,
Actia Iuleæ pelagus monimenta carinæ
Nautarum uotis non operosa uia.
Huc mundi coiere manus, stetit æquore moles
Pinea, nec remis æqua fauebat auis.
Altera classis erat tenero damnata Quirino,
Pilaq; fœminea turpiter apta mânu.
Hinc Augusta ratis plenis Iouis omine uelis,
Signaq; iam patriæ uincere docta suæ.
Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
Armorum & radijs picta tremebat aqua:
Cùm Phœbus linquens stantem se uindice Delon
(Nam tulit iratos mobilis una Notos)
Astitit Augusti puppem super, & noua flammæ
Luxit in obliquam ter sinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla solutos,
Aut testudineæ carmen inerme lyræ,
Sed quali aspexit Pelopeũ Agamemnona uultu,
Egessitq; auidis Dorica castra rogis:
Aut qualis flexos, soluit Pythona per orbes
Serpentem, imbelles quem timuere lyræ.
Mox ait, ò longa mundi seruator ab Alba
Auguste, Hectoreis cognite maior auis,
Vince mari: iam terra tua est, tibi militat arcus,
Et fauet ex humeris hoc onus omne meis.
Solue metu patriam, quæ nunc te uindice freta,
Imposuit proræ publica uota tuæ.
Quam nisi defendes, murorum Romulus augur
Ire Palatinas non bene uidit aues.

Et nimiùm remis audent propè turpe Latinis
  Principe te fluctus regia uela pati.
Nec te, quòd claßis centenis remiget alis,
  Terreat: inuito labitur illa mari.
Quodq́; uehunt proræ, Centaurica saxa minantes:
  Tigna caua, & pictos experiare metus.
Frangit, & attollit uires in milite causa:
  Quæ nisi iusta subest, excutit arma pudor.
Tempus adest: committe rates: ego temporis autor
  Ducam laurigera Iulia rostra manu.
Dixerat, & pharetræ pondus consumit in arcus,
  Proxima post arcus Cæsaris hasta fuit.
Vincit Roma, fide Phœbi: dat fœmina pœnas:
  Sceptra per Ionias fracta uehuntur aquas.
Et pater Idalio miratus Cæsar ab astro:
  Sum Deus, & nostri sanguinis ista fides.
Prosequitur cantu Triton, omnesq́; marinæ
  Plauserunt circa libera signa Deæ.
Illa petit Nilum, cymba malè nixa fugaci:
  Hoc unum iusso non moritura die.
Dÿ melius, quantus mulier foret una triumphus,
  Ductus erat per quas antè Iugurtha uias.
Actius hinc traxit Phœbus monimēta, quòd eius
  Vna decem uicit missa sagitta rates.
Bella satis cecini: citharam iam poscit Apollo
  Victor, & ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli subeant conuiuia luco,
  Blanditiæq́; fluant per mea colla rosæ:
Vinaq́; fundantur prælis elisa Falernis,

Terq; lauet nostras spica Cilissa comas.
Ingenium potis irritet Musa poëtis.
Bacche soles Phœbo fertilis esse tuo.
Ille paludosos memoret seruire Sicambros,
Cepheam hic Meroën, fuscaq; regna canat:
Hic referat sero confessum fœdere Parthum,
Reddat signa Remi: mox dabit ipse sua.
Siue aliquid pharetris Augustus parcet Eois,
Differat in pueros ista trophæa suos.
Gaude Crasse nigras siquid sapis inter arenas:
Ire per Eufraten ad tua busta licet.
Sic noctem patera, sic ducam carmine, donec
Inijciat radios in mea uina dies.

AD CYNTHIAM.

SVnt aliquid manes: LETVM non omnia finit,
Lucidaq; euictos effugit umbra rogos.
Cynthia nanq; meo uisa est incumbere fulcro,
Marmor ad extremæ nuper humata uiæ.
Cùm mihi ab exequijs somnus penderet amoris,
Et quererer lecti frigida regna mei:
Eosdem habuit secum, quibus est elata capillos,
Eosdem oculos: lateri uestis adusta fuit:
Et solitum digito beryllon adederat ignis,
Summaq; Lethæus triuerat ora liquor:
Spiranteisq; animos, & uocem misit: at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus.
Perfide, nec cuiquam melior sperande puellæ,
In te iam uires somnus habere potest?
Iam'ne tibi exciderant uigilantis furta Suburræ,

Et

Et mea nocturnis trita fenestra dolis?
Per quam demisso quoties tibi fune pependi
Alterna ueniens in tua colla manu.
Sæpe Venus triuio commista est pectore mixto,
Fecerunt tepidas pallia nostra uias.
Fœderis heu taciti cuius fallacia uerba
Non audituri diripuere Noti.
At mihi non oculos quisquam inclinauit eunteis,
Vnum impetrassem te reuocante diem.
Nec crepuit fixa me propter arundine custos,
Læsit & obiectum tegula curta caput.
Deniq; quis nostro curuum te funere uidit?
Atram quis lacrymis incaluisse togam?
Si piguit portas ultra procedere, at illuc
Iussisset lectum lentius ire meum.
Cur uentos non ipse rogis ingrate petisti?
Cur nardo flammæ non oluere meæ?
Hoc etiam graue erat nulla mercede hiacynthos
Inijcere, & fracto busta piare cado.
Lygdamus uratur, candescat lamina uernæ.
Sensi ego, cùm insidijs pallida uina bibi.
Aut Nomas arcanas tollat uersuta salivas,
Dic & damnatas ignea testa manus,
Quæ modò per uiles inspecta est publica noctes,
Hæc nunc aurata cyclade signat humum.
Et grauiora rependit iniquis pensa quasillis,
Garrula de facie siqua locuta mea est,
Nostraq; quòd Petale tulit ad monimẽta corollas,
Codicis immundi uincula sentit anus.

Cæditur & Lalage tortis ſuſpenſa capillis,
Per nomen quoniam eſt auſa rogare meum,
Te patiente meæ conflauit imaginis aurum,
Ardent è noſtro dotem habitura rogo.
Non tamen inſector, quamuis mereare, Properti.
Longa mea in libris regna fuere tuis.
Iuro ego fatorum nulli reuocabile carmen:
Tergeminusq; canis ſic mihi molle ſonet:
Me ſeruaſſe fidem: ſi fallo, uipera noſtris
Sibilet in tumulis, & ſuper oſſa cubet:
Nam gemina eſt ſedes turpem ſortita per amnem,
Turbaq; diuerſa remigat omnis aqua.
Vna Clytæmneſtræ ſtuprum uehit, altera Creſſæ
Portat mentitæ lignea monſtra bouis.
Ecce coronato pars altera parte phaſelo,
Mulcet ubi Elyſias aura beata roſas.
Quà numeroſa fides, quà quæritur unda Cybelles,
Mitratiſq; ſonant Lydia plectra choris,
Andromedeq;, & Hypermeſtre ſine fraude maritæ
Narrant hiſtoriæ pectora nota ſuæ.
Hæc ſumma æternis queritur liuere catenis
Brachia, nec meritas frigida ſaxa manus.
Narrat Hypermeſtræ magnum auſas eſſe ſorores
In ſcelus, hoc animum non ualuiſſe ſuum.
Sic mortis lacrymis uitæ ſanamus amores.
Celo ego perfidiæ crimina multa tuæ.
Sed tibi nunc mandata damus ſi forte moueris,
Si te non totum Chloridos herba tenet:
Nutrix in tremulis ne quid deſideret annis,

Parthenie patuit, nec tibi auara fuit.
Delitiæq; meæ Latris, cui nomen ab usu est,
Ne speculum dominæ porrigat illa nouæ.
Et quoscunq; meo fecisti nomine uersus,
Vre mihi: laudes desine habere meas.
Pelle ederam tumulo, mihi quæ pugnante corymbo
Mollia contortis alligat ossa comis.
Ramosis Anio quà pomifer incubat aruis.
Et nunquàm Herculeo numine pallet ebur.
Hoc carmen media, dignum me, scribe columna:
Sed breue, quod currens uector ab urbe legat.
Hac Tyburtina iacet aurea Cynthia terra.
Accesßit ripæ laus Aniene tuæ.
Nec tu sperne pijs uenientia somnia portis:
Cùm pia uenerunt somnia, pondus habent.
Nocte uagæ ferimur, nox clausas liberat umbras,
Errat & abiecta Cerberus ipse sera.
Luce iubent leges Lethæa ad stagna reuerti:
Nos uehimur, uectum nauta recenset onus.
Nunc te posßideant aliæ, mox sola tenebo:
Mecum eris, & mistis osßibus ossa teram.
Hæc postquàm querula mecum sub uoce peregit,
Inter complexus excidit umbra meos.

DE CYNTHIA ET DRACONE.

Disce qd Exqlias hac nocte fugarit aquosas,
Cùm uicina meis turba cucurrit agris.
Lanuuium annosi uetus est tutela Draconis,
Hic ubi Tartareæ non perit hora moræ:
Quà sacer abripitur cæco descensus hiatu,

Quà

Quà penetrat uirgo tale iter omne caue.
Ieiuni serpentis honos, cùm pabula poscit
Annua, & ex ima sibila torquet humo.
Talia demissæ pallent ad sacra puellæ,
Cùm temere anguino creditur ore manus.
Ille sibi admotas à uirgine corripit escas,
Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
Si fuerint castæ, redeunt in colla parentum:
Clamantq; agricolæ, Fertilis annus erit.
Huc mea detonsis auecta est Cynthia mannis:
Causa fuit Iuno, sed mage causa Venus.
Appia dic quæso, quantum, te teste, triumphum
Egerit effusis per tua saxa rotis:
Turpis in arcana sonuit cùm rixa taberna:
Si sine me, famæ non sine labe meæ.
Spectaclum ipsa sedens primo temone pependit,
Ausa per impuros frena mouere locos.
Serica nam taceo Volsi carpenta nepotis:
Atq; armillatos, colla molossa, canes,
Qui dabit immundæ uenalia fata saginæ,
Vincet ubi erasas barba pudenda genas.
Cùm fieret nostro toties iniuria lecto,
Mutato uolui castra mouere toro.

DEPREHENSVM PROPERTIVM
cum Phyllide, & Thesia amicis à Cynthia:
uapulasseq; ab ea omnes ue-
hementer.

PHyllis Auentinæ quædam est uicina Dianæ:
Sobria, grata parum: cùm bibit, omne decet.

Altera Tarpeios est inter Theïa lucos
Candida: sed potæ non satis unus erit.
His ego constitui noctem lenire uocatis,
Et Venere ignota furta nouare mea.
Vnus erat tribus in secreta lectulus herba.
Quæris concubitus? inter utranq; fui.
Lygdamus ad Cyathos, utriq; æstiua supellex,
Et Methymnæi grata saliua meri.
Nile tuus tibicen erat coralistria Phyllis,
Et facilis spargi munda sine arte rosa.
Nanus & ipse suos breuiter concretus in artus
Iactabat truncas ad caua buxa manus,
Sed neq; suppletis constabat flamma lucernis,
Decidit inq; suos mensa supina pedes.
Me quoq; per talos Venerem quærente secundos,
Semper damnosi subsiluere canes,
Cantabant surdo, nudabant pectora cæco,
Lanuuij ad portas hei mihi solus eram:
Cùm subitò rauci sonuerunt cardine postes,
Et leuia ad primos murmura facta lares.
Nec mora cùm totas resupinat Cynthia ualuas,
Non operosa comis, sed furibunda decens.
Pocula mi digitos inter cecidere remissos,
Pallueruntq; ipso labra soluta mero.
Fulminat illa oculis, & quantùm fœmina sæuit:
Spectaclum capta nec minus urbe fuit.
Phyllidos iratos in uultum conijcit ungues,
Territa uicinas Theïa clamat aquas.
Lumina sopitos turbant elata Quirites,

Omnis

Omnis & insana semita nocte sonat.
Illas direptisq; comis, tunicisq; solutis,
Excipit obscuræ prima taberna uiæ.
Cynthia in exuuijs gaudet, uictrixq; recurrit,
Et mea peruersa sauciat ora manu.
Imponitq; notam collo, morsuq; cruentat:
Præcipueq; oculos, qui meruere, ferit.
Atq; ubi iam nostris lassauit brachia plagis,
Lygdamus ad plutei fulcra sinistra iacens
Exuitur, geniumq; meum prostratus adorat.
Lygdame, nil potui: tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad fœdera ueni,
Cùm uix tangendos præbuit illa pedes.
Atq; ait, Admissæ si uis me ignoscere culpæ,
Accipe quæ nostræ formula legis erit.
Tu neq; Pompeia spatiabere cultus in umbra,
Nec cùm lasciuum sternet arena forum:
Colla caue inflectas ad summum obliqua theatrū,
Aut lectica tuæ sudet aperta moræ.
Lygdamus in primis, omnis mihi causa querelæ,
Veneat, & pedibus uincula bina trahat.
Indixit leges. respondi ego, Legibus utar.
Riserat imperio facta superba dato.
Dein quemcunq; locum externæ tetigere puellæ
Sufficit, & pura limina tergit aqua.
Imperat & totas iterum mutare lacernas,
Terq; meum tetigit sulfuris igne caput.
Atq; ita mutato per singula pallia lecto,
Respondi: & toto soluimus arma toro.

DE HERCVLE, & morte Caci.

AMphitryoniades qua tempeſtate iuuencos
Egerat à ſtabulis, ô Erythræa, tuis:
Venit ad inuictos pecoroſa palatia montes,
Et ſtatuit feſſos feſſus & ipſe boues,
Quà uelabra ſuo ſtagnabant flumine, quaq;
Nata per urbanas uelificabat aquas.
Sed non infido manſerunt hoſpite Caco
Incolumes, furto polluit ille locum.
Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
Per tria partitos qui dabat ora ſonos.
Hic, ne certa forent manifeſtæ ſigna rapinæ,
Auerſos cauda traxit in antra boues:
Nec ſine teſte Deo, furem ſonuere iuuenci,
Furis & implacidas diruit ira fores.
Mænalio iacuit pulſus tria tempora ramo
Cacus: & Alcides ſic ait, Ite boues:
Herculis ite boues noſtræ labor ultime clauæ,
Bis mihi quæſitæ, bis mea præda boues:
Aruaq; mugitu ſancite Boaria longo
Nobile erit Romæ paſcua noſtra forum.
Dixerat, & ſicco torret ſitis ora palato,
Terraq; non ullas fœta miniſtrat aquas.
Sed procul incluſas audit ridere puellas.
Lucus ab umbroſo fecerat orbe nemus:
Fœmineæ loca clauſa Deæ, fonteſq; piandos,
Impunè & nullis ſacra retecta uiris:
Deuia puniceæ uelabant limina uittæ,

Putris

Putris odorato luxerat igne casa:
Populus & longis ornabat frondibus ædem,
Multaq; cantantes umbra tegebat aues.
Huc ruit in siccam congesto puluere barbam,
Et iacit ante fores uerba minora Deo:
Vos precor, ô luci sacro quæ luditis antro,
Pandite defeßis hospita uestra uiris:
Fontis egens erro, circaq; sonantia lymphis,
Et caua suscepto flumine palma sat est.
Audistis'ne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
Ille ego sum, Alciden terra recepta uocat.
Quis facta Herculeæ non audit fortia clauæ?
Et nunquam ad natas irrita tela feras?
Atq; uni Stygias hominum luxisse tenebras?
Accipite hæc: fesso uix mihi terra patet.
Quòd si Iunoni sacrum faceretis amaræ,
Non clausisset aquas ipsa nouerca suas.
Sin aliquam uultusq; meus, setæq; leonis
Terrent, & Libyco sole perusta coma:
Idem ego Sidonia feci seruilia palla
Officia, & Lydo pensa diurna colo:
Mollis & hirsutum cepit mihi fascia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides: at talibus alma sacerdos,
Puniceo canas stamine uincta comas,
Parce oculis hospes, lucoq; abscede uerendo:
Cede agedum, & tuta limina linque fuga.
Interdicta uiris metuenda lege piatur,
Quà se summota uindicat ara casa.

Magnam

Magnam Tiresias aspexit Pallada uates,
Fortia dum posita Gorgone membra lauat.
Dij tibi dent alios fontes, hæc lympha puellis
Auia secreti liminis una fuit.
Sic anus. ille humeris postes concussit opacos,
Nec tulit iratam ianua clausa sitim.
At postquàm exhausto iam flumine uicerat æstũ,
Ponit uix siccis tristia iura labris.
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
Accipit: hæc fesso uix mihi terra patet.
Maxima quæ gregibus deuota est ara repertis,
Ara per has, inquit, maxima facta manus:
Hæc nullis unquam pateat ueneranda puellis,
Herculis eximij ne sit inulta sitis.
Sancte pater salue, cui iam fauet aspera Iuno,
Sancte uelis libro dexter inesse meo.
Nunc quoniã manibus purgatum sanxerat orbem,
Sic sanctum Tatiæ composuere Cures.

QVARE IVPPITER
Feretrius dictus.

NVnc Iouis incipiam causas aperire Feretri,
Armaq; de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter ascendo: sed dat mihi gloria uires:
NON *iuuat ex facili lecta corona iugo.*
Imbuis exemplum primæ tu Romule palma
Huius, & exuuijs plenus ab hoste redis:
Tempore quo portas Ceninum Acrona petentem
Victor in euersum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Cenina ductor ab arce,

Roma tuis quondam finibus horror erat.
Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirini,
Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
Hunc uidet ante cauas uibrantem spicula turres
Romulus, & uotis occupat antè ratis.
Iuppiter hæc hodie tibi uictima corruat Acron:
Vouerat, & spolium corruit ille Ioui.
Vrbis, uirtutisq; parens sic uincere sueuit,
Qui tulit aprico frigida castra lare.
Idem eques, & frenis, idem fuit aptus aratris,
Et galea hirsuta compta lupina iuba.
Picta nec inducto fulgebat parma pyropo,
Præbebant cæsi baltea lenta boues.
Cossus at insequitur Veientis cæde Tolumni,
Vincere cùm Veios posse laboris erat.
Necdum ultra Tyberim belli sonus, ultima præda
Nomentum, & captæ iugera pauca Coræ.
Et Veij ueteres & uos tum præda fuistis,
Et uestro posita est aurea sella foro:
Nunc intra muros pastoris buccina lenti
Cantat, & in uestris oßibus arua metunt.
Fortè super portæ dux Veius astitit arcem,
Colloquiumq; sua fretus ab urbe dedit.
Dumq; aries murum cornu pulsabat aheno,
Vineaq; inductum longa tegebat opus:
Cossus ait, forti melius concurrere campo.
Nec mora fit: plano sistit uterq; gradu.
Dij Latias iuuere manus, desecta Tolumni
Ceruix, Romanos sanguine lauit equos.

Claudius à Rheno traiectos arcuit hostes,
Belgica cùm uasti parma relata ducis.
Virdomari genus hic Rheno iactabat ab ipso,
Nobilis erectis fundere gesa rotis.
Illi uirgatis iaculantis ab inguine braccis
Torquis ab incisa decidit unca gula.
Nunc spolia in templo tria condita. causa Feretri,
Omine quòd certo dux ferit ante decem:
Seu quia uicta suis humeris hæc arma ferebant,
Hinc Feretri dicta est ara superba Iouis.

AD PAVLVM.

D*Esine Paule meũ lacrymis urgere sepulcrum,*
PANDITVR *ad nullas ianua nigra preces.*
Cùm semel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato stant adamante uiæ.
Te licet orantem fuscæ Deus audiat aulæ,
Nempe tuas lacrymas littora surda bibent.
Vota mouent superos: ubi portitor æra recepit,
Obserat herbosos lurida porta rogos.
Sic mœstæ cecinere tubæ, cùm subdita nostrum
Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi coniugium Pauli? quid currus auorum
Profuit? aut famæ pignora tanta meæ?
Num munus immites habuit Cornelia Parcas?
Et sum quod digitis quinq; leuatur onus.
Damnatæ noctes, & uos uada lenta paludes,
Et quæcunq; meos implicat unda pedes,
Immatura licet, tamen huc non noxia ueni:
Det pater hic umbræ mollia iura meæ.

Aut ſiquis poſita iudex ſedet Aeacus urna,
In mea ſortita iudicet oſſa pila.
Aßideant fratres, iuxta Minoïa ſella,
Eumenidum intento tuba ſeuera foro.
Siſyphe molle uaces, taceant Ixionis orbes,
Fallax Tantaleo corripiare liquor.
Cerberus & nullas hodie petat improbus umbras,
Et iaceat tacita lapſa catena ſera.
Ipſa loquor pro me: ſi fallor, pœna ſororum
Infelix, humeros urgeat urna meos.
Si cui fama fuit per auita trophæa decori,
Aera Numantinos regna loquuntur auos.
Altera maternos exæquat turba Libones,
Et domus eſt titulis utraq; fulta ſuis.
Mox ubi iam facibus ceßit prætexta maritis,
Vinxit & acceptas altera uitta comas:
Iungor Paule tuo ſic diſceſſura cubili,
In lapide hoc uni nupta fuiſſe legar.
Teſtor maiorum cineres tibi Roma colendos,
Sub quorum titulis Africa tonſa iaces:
Et Perſen proaui ſimulantem pectus Achillis,
Quiq; tuas proauus fregit Achille domos:
Me neq; cenſuræ legem molliſſe, nec ulla
Labe mea noſtros erubuiſſe focos.
Non fuit exuuijs tantis Cornelia damnum,
Quin & erat magna pars imitanda domus.
Nec mea mutata eſt ætas, ſine crimine tota eſt.
Viximus inſignes inter utranq; facem.
Mi natura dedit leges à ſanguine ductas,

Ne

Ne poßim melior iudicis esse metu.
Quælibet austeras de me ferat urna tabellas,
Turpior assensu non erit ulla meo.
Vel tu, quæ tardam mouisti fune Cybellen,
Claudia turritæ rara ministra Deæ:
Vel cui commissos cùm Vesta reposceret ignes,
Exhibuit uiuos carbasus alba focos.
Nec te dulce caput mater Scribonia læsi,
In me mutatum, quid nisi fata uelis?
Maternis laudor lacrymis, urbisq; querelis:
Defleta & gemitu Cæsaris ossa mea.
Ille sua nata dignam uixisse sororem
Increpat, & lacrymas uidimus esse Deo.
Et tamen emerui generosos uestis honores,
Nec mea de sterili facta rapina domo.
Te Lepide, & te Paule meum post fata leuamen
Condita sunt uestro numina nostra sinu.
Vidimus & fratrem sellam geminasse curulem,
Consule quo facto tempore rapta soror.
Filia tu speciem censuræ nacta paternæ,
Fac teneas unum, nos imitata, uirum:
Et serie fulcite genus. mihi cymba uolenti
Soluitur aucturis tot mea fata malis.
Hæc est fœminei merces extrema triumphi,
Laudat ubi emeritum libera fama rogum.
Nunc tibi commendo, communia pignora, natos:
Hæc cura, & cineri spirat inusta meo.
Fungere maternis uicibus pater: illa meorum
Omnis erit collo turba ferenda tuo.

Oscula cùm dederis tua flentibus, adÿce matris:
  Tota domus cœpit nunc onus esse tuum.
Et siquid doliturus eris, sine testibus illis:
  Cùm uenient, siccis oscula falle genis.
Sat tibi sunt noctes, quas de me Paule fatiges,
  Somniaq́; in faciem credita sæpe meam.
Atq; ubi secretò nostra ad simulacra loquêris,
  Vt responsuræ singula uerba iace.
Seu tamen aduersum mutarit ianua lectum,
  Sederit & nostro cauta nouerca toro:
Coniugium pueri laudate, & ferte paternum.
  Capta dabit uestris moribus illa manus.
Nec matrem laudate nimis: collata priori
  Vertet in offensas libera uerba suas.
Seu memor ille mea contentus manserit umbra,
  Et tanti cineres duxerit esse meos:
Discite uenturam iam nunc sentire senectam,
  Cœlibis ad curas nec uacet ulla uia.
Quod mihi detractũ est, uestros accedat ad annos:
  Prole mea Paulum sic iuuat esse senem.
Et bene habet: nunquam mater lugubria sumpsi,
  Venit in exequias tota caterua meas.
Causa perorata est, flentes me surgite testes,
  Dum pretium uitæ grata rependit humus.
Moribus & cœlum patuit: sim digna merendo,
  Cuius honoratis ossa uehantur aquis.

FINIS.

CN. CORNELII GALLI VITA.

CΟrnelius Gallus Foroiulienſis, Orator, ac Poëta clariſsimus, ex infima fortuna in Auguſti amicitiam ſuſceptus, Aegyptum prouinciam Romanorũ primus obtinuit: mox cùm quędam in conuiuio per merum faſſus eſſet, in ſuſpicionem coniurationis adductus, damnandúsq; Senatui traditus, ob pudorem, propria ſe manu interfecit, anno ætatis ſuæ LXIII. Hunc P.V. Maro uſq; adeò ſibi amiciſsimum habuit, ut Bucolica & Georgica in eius laudibus terminarit. Verùm quia in Georgicis pleniores de eo laudes continebantur, iubente Auguſto, in Ariſtei fabulam commutauit. Scripſit Cornelius Gallus Elegiarum libros IIII. de Cytheride quadam, P. Volumnij liberta, quam ficto nomine Lycorida appellauit: inque ijs imitatus eſt Euphorionem Chalcidicum poëtam. Laſciuiuſculus ſemper fuit: In compoſitione tamen cæteris, qui Elegiam Latinè ſcriptitarunt, durior à Fabio non temerè iudicatus. Eius ſcripta penitus interciderunt, præter hunc unum libellum, quem paulò ante mortem in Aegypto uiſus eſt perſcripſiſſe. Nam cùm ibi Græcam quandam puellam adamaſſet, nec propter ingraueſcentem iam ætatem eius libidini ſatisfacere potuiſſet: materia ſatis opportunè oblata eſt, ut ſenectutis incommoda deſcribens, iuueniles ſuos amores recenſeret, ſéq; in ſuis carminibus, multò melius, quàm in nummo, ſpectandum effingeret. Nam quòd fuerit Hetruſcus, quòd Orator, quòd Poëta, quòd etiã uinolẽtus, quòd Lycorida adamarit, quòd Legatus Aegypto præfuerit, hinc manifeſtiſsimè colligitur: quæ ſiquis diligenter animaduertat, fatebitur huc libellum Cornelii Galli, nõ alterius fuiſſe, ut quidam parũ prudenter exiſtimarunt.

CN. CORNELII GALLI POETÆ clarißimi ex iis quæ colligi potuere fragmentis, Elegiarum Libellus.

*

EMVLA cur cessas finem properare Senectus?
Cur & in hoc fesso corpore tarda sedes?
Solue, precor, miseram tali de carcere uitam,
Mors est iam requies, uiuere pœna mihi.
Non sum qui fueram: periit pars maxima nostri:
Hoc quoq;, qđ superest, lãguor, et horror habet,
Lux grauis in luctu, rebus mœstißima latis.
Quodq́; omni est peius funere, uelle mori.
Dum iuuenile decus, dum mens, sensusq́; manebat,
Orator toto clarus in orbe fui.
Sæpe poëtarum mendacia dulcia finxi,
Et ueros titulos res mihi ficta dedit.
Sæpe perorata percepi lite coronam,
Et data sunt linguæ præmia digna meæ.
Quæ cum defunctis iam sunt immortua membris:
Heu senibus uitæ portio quanta manet?
Nec minor his aderat sublimis gratia formæ:
Quæ, uel si desint cætera multa, placet.
Quinetiam VIRTVS fuluo pretiosior auro,
Per quam præclarum plus micat ingenium.

Si placuit canibus densos circundare saltus,
Occubuit telis præda petita meis:
Si libuit celeres arcu tentare sagittas,
Prostraui multas non sine laude feras.
Dulce fuit madidam si fors uersare palæstram,
Implicui ualidis lubrica membra toris.
Nunc agili cursu cunctos anteire solebam:
Nunc tragicos cantus exuperare meo.
Augebat meritum dulcis mixtura bonorum:
Vt semper uarium plus micat artis opus.
Nam quæcunq; solent per se perpensa placere:
Alterno potius uincta decore placent.
Has inter uirtutis opes, tolerantia rerum
Spernebat cunctas insuperata minas.
Vertice nudato uentos, pluuiasq; ferebam:
Non mihi solstitium, nec graue frigus erat.
Innabam gelidas Tyberini fluminis undas:
Nec metui dubio credere membra freto.
Quamuis exiguo poteram requiescere somno,
Et quamuis modico membra fouere cibo.
At si me subitò uinosus repperit hospes,
Aut lenis fecit sumere uina dies,
Ceßit & ipse pater Bacchus stupuitq; bibentem,
Et quicunq; solet uincere, uictus abit.
Haud facile est animum tantis inflectere rebus,
Vt res oppositas mens ferat una duas.
Hoc quoq; uirtutum quondam certamine, magnum
Socratem palmam promeruisse ferunt.
Hinc etiam rigidum memorant ualuisse Catonem:

Non res in uitium, sed malè facta cadunt.
Intrepidus quæcunq; forent, ad utrunq; ferebar:
Cedebant animo tristia cuncta meo.
Pauperiem, modico contentus, semper amaui:
Et rerum dominus nil cupiendo fui.
Tu me sola tibi subdis miseranda Senectus,
Cui cedit quicquid uincere cuncta potest.
In te corruimus: tua sunt quæcunq; satiscunt:
Vltima quæq; tuo conficis ipsa malo.
Ergo his ornatum meritis Hetruria nostris
Optabat natis me sociare suis:
Sed mihi dulce magis resoluto uiuere collo,
Nullaq; coniugij uincula grata pati.
Ibam per mediam uernali corpore Romam,
Spectandus cunctis undiq; uirginibus.
Quæq; peti poterat, fuerat uel fortè petita,
Erubuit uultus uisa puella meos.
Et nunc subridens latebras fugitiua petebat,
Non tamen effugiens, tota latere uolens.
Sed magis ex aliqua cupiebat parte uideri:
Lætior hoc multo, quòd malè tecta foret.
Sic cunctis formosus ego, gratusq; uidebar
Omnibus, & sponsus sic genialis eram.
Sed tantum sponsus: nam me natura pudicum
Fecerat, & casto pectore durus eram.
Nam dum præcipuæ cupio me iungere formæ,
Permansi uiduo frigidus usq; toro.
Omnis fœda mihi, atq; omnis mihi rustica uisa est,
Nullaq; coniugio digna puella meo.

Horr

Horrebam tenues, horrebam corpore pingues.
Nec mihi grata breuis, nec mihi longa fuit.
Cum media tantùm dilexi ludere forma:
Maior enim medijs gratia rebus inest.
Corporis has nostri mollis lasciuia partes
Incolit: has sedes mater amoris habet.
Quærebam gracilem: sed non quæ macra fuisset:
Carnis ad officium carnea membra placent.
Sic quod in amplexu delectat stringere corpus,
Ne lædant pressum quælibet ossa latus,
Candida contempsi, nisi quæ suffusa rubore
Vernarent proprijs ora serena rosis.
Hunc Venus ante alios sibi uendicat ipsa colorem,
Diligit & florem Cypris ubiq; suum.
Aurea Cæsaries, demissaq́;, lactea ceruix,
Vultibus ingenuis uisa sedere magis.
Nigra supercilia, & frons libera, lumina nigra,
Vrebant animum sæpe notata meum.
Flammea dilexi, modicumq́; tumentia, labra,
Quæ mihi gustanti basia plena darent.
In tereti collo uisum pretiosius aurum,
Gemmaq́; iudicio plus radiare meo.
Singula turpe seni quondam quæsita referre:
Et quod tunc decuit, iam modò crimen habet.
Diuersos diuersa iuuant: non omnibus annis
Omnia conueniunt: res prius apta, nocet.
Exultat leuitate puer, grauitate senectus:
Inter utrunq; manens stat iuuenile decus.
Hunc tacitum, tristemq́; decet. fit clarior ille
Lætitia, & linguæ garrulitate sua.

" Cuncta trahit secum, uertitq; uolubile tempus:
" Nec patitur certa currere quenq; uia.
" Nunc quia longa mihi grauis est: & inutilis ætas,
" Viuere cùm nequeam, sit mihi posse mori.
" O' quàm dura premit miseros conditio uitæ!
" Nec mors humano subiacet arbitrio.
" Dulce mori miseris: sed mors optata recedit:
" At cùm tristis erit, præcipitata uenit.
" Me uerò heu tantis defunctum partibus olim,
Tartareas uiuum constat inire uias.
Iam minor auditus, gustus minor, ipsa minora
Lumina uix tactu noscere certa queo.
Nullus dulcis odor, nulla est iam grata uoluptas,
Sensibus expertem quis superesse putet?
En Lethæa meam subeunt obliuia mentem,
Nec confusa, sui iam meminisse potest.
Ad nullum consurgit opus, cum corpore languet:
Atq; intenta suis obstupet ipsa malis.
Carmina nulla cano: cantandi summa uoluptas
Heu fugit, & uocis gratia uera perit.
Non fora sollicito: nec blanda poëmata fingo:
Litibus heu rapidis commoda dura sequor.
Ipsaq; me species quondam dilecta reliquit:
Et uideor formæ mortuus esse meæ.
Pro niueo, rutiloq; prius, nunc inficit ora
Pallor, & exanguis, funereusq; color.
Aret sicca cutis, rigidi stant undiq; nerui,
Et lacerant uncæ tabida membra manus.
Quondam ridentes oculi: nunc fonte perenni
Deplangunt pœnas nocte, dieq; suas.

Et quos grata prius ciliorum serta tegebant,
Desuper incumbens hispida sylua premit.
Ac uelut inclusi cæco conduntur in antro:
Nescio quid toruum, uel furiale uident.
Iam pauor est uidisse senem: nec credere posis
Hunc hominem, humana qui ratione caret.
Si libros repeto, duplex se littera findit,
Largior occurrit pagina nota mihi.
Claram per nebulas uideor mihi cernere lucem:
Nubila sunt oculis ipsa serena meis.
Eripitur sine nocte dies: caligine cæca
Septum tartareo quis neget esse loco?
Talia quis demens homini persuaserit autor,
Vt cupiat uoto turpior esse suo?
Iam subeunt morbi, subeunt discrimina mille:
Iam dulces epulæ, delitiæq; nocent.
Cogimur à gratis animum suspendere rebus,
Atq; ut uiuamus, uiuere desinimus.
Et iam me dudum cui nulla aduersa nocebant,
Ipsa, quibus regimur, nunc alimenta grauant.
Esse libet saturum, saturum mox esse pigebit:
Præstat ut abstineam, ast astinuisse nocet.
Quæ modò præfuerat, contraria redditur esca:
Fastidita iacet, quæ modò dulcis erat.
Non Veneris sunt grata mihi, nec munera Bacchi,
Nec quicquid uitæ fallere damna solet.
Sola iacens natura manet, quæ sponte per horas
Soluitur, & uitio carpitur ipsa suo.
Non potus, experta mihi medicamina, prosunt,
Non ægris quicquid ferre solebat opem.

Sed cum materia pereunt quæcunq; parantur,
Fit magis & damnis tristior urna meis.
Non secus instantem cupiens fulcire ruinam,
Diuersis contrà nititur obicibus,
Donec longa dies, omni compage soluta,
Ipsum cum rebus subruat auxilium.
Quid, quòd nulla leuant animum spectacula rerũ.
Nec mala tot uitæ dissimulare licet?
Turpe seni uultus nitidi, uestesq; decoræ,
Atq; etiam est ipsum uiuere turpe senem.
Crimen amare iocos, crimen conuiuia, cantus,
O miseri quorum gaudia crimen habent.
Quid mihi diuitiæ, quarum si demeris usum,
Quamuis largus opum, semper egenus ero?
Imò etiam pœna est partis incumbere rebus,
Quas cùm possideas, est uiolare nefas.
Non aliter sitiens uicinas Tantalus undas
Captat, & appositis abstinet ora cibis.
Efficior custos rerum magis ipse mearum,
Conseruans alijs, quæ periere mihi.
Sicut in auricomis pendentia plurimus hortis
Peruigil obseruat non sua poma draco.
Hinc me sollicitum torquent super omnia curæ,
Hinc requies animo non datur ulla meo.
Quærere quæ nequeo, semper retinere laboro,
Et retinens semper nil tenuisse puto.
Stat dubius, tremulusq; senex, semperq; malorum
Credulus, & stultus quæ facit ipse timet.
Laudat præteritos, præsentes despicit annos:
Hoc tantum rectum, quod sapit ipse, putat.

Se solum doctum, se iudicat esse peritum,
Et quod sit sapiens, desipit inde magis.
Multa licet nobis referens, eademq; reuoluens,
Horret, & alloquium conspuit ipse suum.
Deficit auditor, non deficit ipse loquendo:
O' sola fortes garrulitate senes.
Omnia nequicquam clamosis uocibus implet,
Nil satis est, horret, quæ placuere modò.
Arridet de se ridentibus: ac sibi plaudens,
Incipit opprobrio lætior esse suo.
Hæ sunt primitiæ mortis. his partibus ætas
Defluit, & pigris greßibus ima petit.
Non habitus, non ipse color, non gressus euntis,
Non species eadem, quæ fuit antè, manet.
Labitur ex humeris demisso corpore uestis.
Quæq; breuis fuerat, iam modò longa mihi est.
Contrahimur, miroq; modo decrescimus ipsi.
Diminui nostri corporis ossa putes.
Nec cœlum spectare licet, sed prona senectus
Terram, à qua genita est, & reditura uidet.
Fitq; tripes, prorsus quadrupes, ut paruulus infans,
Et per sordentem flebile serpit humum.
Ortus cuncta suos repetunt, matremq; requirunt,
Et redit ad nihilum, quod fuit antè nihil.
Hinc est quòd baculo incumbens ruitura senectus
Aßiduo pigram uerbere pulsat humum.
Et numerosa mouens certo uestigia passu,
Talia rugato creditur ore loqui:
Suscipe me genitrix, nati miserere laborum,
Membra uelis gremio fessa fouere tuo:

Horrent me pueri, nequeo uelut antè uideri,
Horrendos partus cur ſinis eſſe tuos?
Nil mihi cum ſuperis: expleui munera uitæ,
Redde, precor, patrio mortua membra ſolo.
Quid miſeros uarijs prodeſt ſuſpendere pœnis?
Non eſt materni pectoris iſta pati.
His dictis, trunco titubantes ſuſtinet artus,
Neglecti repetens ſtramina dura tori.
Quo poſtquàm iacuit, miſero quid funere differt?
Heu tantùm attriti corporis oſſa uides.
Cumq; magis iaceam ſemper, uiuamq; iacendo:
Quis ſub uitali me putet eſſe loco?
Iam pœna eſt totum quod uiuimus: urimur æſtu,
Officiunt nebulæ, frigus, & aura nocet.
Ros lædit, modicoq; etiam corrumpimur hymbre,
Veris, & Autumni lædit amœna dies.
Hinc miſerum ſcabies, hinc tuſsis anhela fatigat:
Continuos gemitus ægra ſenectus habet.
Hos ſupereſſe rear, quibus & ſpirabilis aër,
Et lux, qua regimur, redditur ipſa grauis?
Ipſa etiam cunctis requies gratiſsima ſomnus
Abuolat, & ſera uix mihi nocte redit.
Vel ſi laſſatos nunquam dignabitur artus,
Turbidus in quantis horret imaginibus?
Mollia fulcra tori duris ſunt cotibus æqua:
Parua licet, magnum pallia pondus habent.
Cogor per mediam turbatus ſurgere noctem,
Multaq; , ne patiar deteriora, pati.
Vincimur infirmi defectu corporis: & quæ
Noluero, infelix, hac ego parte trahor.

Omnia naturæ soluuntur uiscera nostræ,
Et tam præclarum quod malè mutat opus.
His ueniens onerata malis inopina senectus,
Cædere ponderibus sic docet ipsa suis.
Ergo quis has cupiat per longum ducere pœnas?
Paulatimq; anima deficiente mori?
Morte mori melius, quàm uitam ducere mortis.
Et sensus membris sic sepelire suis.
Non queror heu longi quòd totum soluitis anni,
Improba naturæ dicere iura nefas.
Deficiunt ualidi longæuo tempore tauri:
Et quondam pulcher, qui modò turpis, equus.
Fracta diu rabidi compescitur ira Leonis:
Lentaq́; per senium Caspia tigris erit.
Ipsa etiam ueniens consumet saxa uetustas:
Et nullum est quod non tempore cedat opus.
Sed mihi uenturos melius præuertere casus,
Atq; infelices anticipare dies.
Pœna minor, certam subitò perferre ruinam,
Quod timeas grauius sustinuisse diu.
At quos fert alios quis possit dicere casus?
Hoc quoq; difficile est commemorasse seni.
Iurgia, contemptus, uiolentaq́; damna sequuntur,
Nec quisquam ex tantis præbet amicus opem.
Ipsi me pueri, atq; ipsæ sine lite puellæ,
Turpe putant dominum iam uocitare suum.
Irrident gressus, irrident deniq; uultum,
Et tremulum quondam quod timuere, caput.
Cumq; nihil uideam, tamen hoc spectare licebit,

Vt grauior misero pœna sit ista mihi.
Felix qui meruit tranquillam ducere uitam,
Et lætos stabili claudere fine dies.
Dura satis miseris memoratio prisca bonorum,
Et grauius summo culmine missa ruunt.

EN dilecta mihi nimiùm formosa Lycoris,
Cùm qua mens eadem, res fuit una mihi.
Post multos quibus indiuisi uiximus annos,
Respuit amplexus heu stupefacta meos.
Iamq; alios iuuenes, aliosq; requirit amores:
Me uocat imbellem, decrepitumq́; senem.
Nec meminisse uolet transactæ dulcia uitæ,
Nec quòd me potius reddidit ipsa senem.
Imò etiam causas ingrata, ac perfida fingit,
Vt spretus uitio iudicer esse meo.
Hæc me præteriens cùm dudum forte uideret,
Expuit, obductis uestibus ora tegens.
Hunc ego dilexi? meq; hic complexus amauit?
Huic ego sæpe, nefas, oscula blanda dedi?
Nauseat: & priscum uomitu ceu fundat amorem,
Imponit capiti plurima dira meo.
Heu quid longa dies nunc affert? ut sibi quisquam
Quondam dilectum prodere turpe putet?
Non'ne fuit melius tali me tempore fungi,
Quo nulli merito despiciendus eram:
Quàm pòst quàm peryt qcquid fuit antè decoris,
Extinctum meritis uiuere criminibus?
Iam nihil est totum quod uiximus: Omnia secum

Tempus

Tempus præteriens, horaq; summa trahit.
At mea iam niuei circundant tempora cani,
Et iam cæruleus inficit ora color.
Præstat adhuc, nimiumq; sibi speciosa uidetur,
Atq; annos mecum despicit illa suos.
Et fateor, primæ retinet monumenta figuræ,
Atq; inter cineres condita flamma manet.
Vt uideo, pulchris etiam uos parcitis anni,
Nec ueteris formæ gratia tota perit.
Relliquijs ueterum iuuenes pascuntur amorum,
Sed siquid nunc est, quod fuit antè, placet.
Ante oculos statuunt primæui temporis actus,
Atq; in præteritum luxuriantur opus.
Et quia nos totus membrorum deserit usus,
Nullos amplexus, quos remoretur, habet.
Sed miseris solus superest post omnia luctus:
Quot bona tunc habui, tot modò damna fleo.
Ergo uelut pecudum præsentia sola manebunt?
Nil de transactis, quod memoretur, erit?
Cum fugiant & bruta nouos animalia campos,
At repetant celeres pascua nota greges,
Sub qua decubuit requiescens diligat umbram
Taurus, & amissum quærat ouile pecus,
Dulcius in solitis cantet philomela rubetis,
Sitq; suum rapidis dulce cubile feris,
Tu tantùm bene nota tibi, atq; experta relinquis
Hospitia, & potius non manifesta petis?
Non'ne placet melius certis confidere rebus?
Euentus uarios res noua semper habet.

Sum grandæuus ego, nec tu minus alba capillis.
Par ætas animos conciliare solet.
Si modò non possum, quondam potuisse memento:
Sit satis ut placeam, me placuisse prius.
Permanet in ualidis reuerentia prisca colonis,
Quod fuit in uetulo milite, miles amat.
Rusticus expertum deflet cessisse iuuencum,
Cum quo consenuit miles honorat equum.
Nec me adeò primis spoliauit floribus ætas:
En facio uersus, & mea dicta cano.
Sit grauitas, sitq; ipsa tibi ueneranda senectus:
Sit quòd te nosti uiuere uelle diu.
Quis suam in alterius condemnet crimine uitam?
Et quò prætendit claudere certet iter?
Dicere si fratrem, seu dedignaris amicum,
Dic patrem, affectum nomen utrunq; tenet.
Vincat honor luxum, pietas succedat amori:
Plus ratio, quamuis cæca, ualere solet.
His lacrymis lõgos, quantum fas, fleuimus annos:
Est graue quod doleat commemorare diu.

NVnc operæpretiũ est quædã memorare iuuẽ-
Atq; senectutis pauca referre meæ: (tæ,
Quò lector mentem rerum uertigine fractam
Erigat, & mœstum noscere curet opus.
Captus amore tuo demens Aquilina ferebar,
Pallidus, & tristis, captus amore tuo:
Nondũ, q̃d sit amor, uel quid Venus ignea, noram:
Torquebar potius rusticitate mea.

Nec

Nec minus illa mea percussa à cuspide, flagrans
Errabat, tota non capienda domo.
Carmina pulsa procul, nimiùm dilecta, iacebant.
Solus amor cordi, curaq́; semper erat.
Nec reperire uiam, qua cæcum pasceret ignem,
Docta, nec alternis reddere uerba notis.
Tantùm in conspectu studio perstabat inani,
Anxia uel solo lumina corde fouens.
Pædagogus adit m , illam tristissima mater
Seruabat, tanti pœna secunda mali.
Prensabantq́; oculos, nutusq́; per omnia nostros,
Quiq́; solet mentis ducere signa color.
Dum licuit, uotum tacitè compressimus ambo.
Et uaria dulces teximus arte dolos.
At pòst quàm teneram rupit uerecũdia frontem.
Nec ualuit penitus flamma recepta tegi,
Mox captare dolos, & tempora cepimus ambo,
Atq; supercilijs, luminibusq́; loqui.
Fallere sollicitos, suspensos ponere gressus.
Et tota nullo currere nocte sono.
Nec longo, genitrix furtiuum sensit amorem.
Et medicare parans uulnera uulneribus
Increpitat, cæditq́;: ignes in pectore crescunt.
Vt solet adiecto crescere flamma rogo.
Concipiunt geminum flagrantia corda timorem.
Et sic permixto sæuit amore dolor.
Tunc me uisceribus perterrita quærit anhelis,
Emptum supplicijs quem putat esse suis.
Nec memorare pudet, turpesq́; reuoluere uersus,

Imò etiam gaudens imputat illa mihi.
Pro te susceptos iuuat, inquit, ferre labores.
Tu pretium tanti dulce cruoris eris.
Sit modò certa fides, atq; inconcussa uoluptas.
Quæ nihil imminuit paßio, nulla fuit,
His egomet stimulis angebar semper, & ardens
Languebam: nec spes ulla salutis erat.
Prodere non ausus carpebar uulnere cæco,
Sed stupor, & macies uocis habebat opus.
Hìc mihi, magnarum scrutator maxime rerum,
Solus Bobeti fers miseratus opem.
Nam cùm me curis intentum sæpe uideres,
Nec posses causam noscere tristitiæ:
Tandem prospiciens tali me peste teneri,
Mitibus alloquijs pandere clausa iubes.
Dicito & unde nouo correptus carperis igne?
Dic precor, & dicti sume doloris opem.
Non intellecti nulla est curatio morbi,
Vt magis inclusis ignibus antè fremunt.
Dum pudor est tam fœda loqui, uitiumq; fateri,
Agnouit, tanti conscia lingua mali.
Mox ait, occultæ satis est res prodita causæ,
Pone metum, ueniam uis tibi tanta dabit.
Prostratus pedibus uerecunda silentia rupi,
Cum lacrymis referens ordine cuncta suo.
Fare, ait, ut placidæ potiaris munere formæ
Responde: pietas talia uelle fugit.
Soluitur in risum, exclamans, proh mira uoluptas:
Castus amor Veneris dicito quando fuit?

Parcere

Parcere dilectæ iuuenis desiste puellæ,
  Impius huic fueris, si pius esse uoles.
Vnguibus, & morsu teneri pascuntur amores:
  Vulnera non refugit, res magis apta plagæ.
Interea donis permulcet corda parentum,
  Et pretio faciles in mea uota trahit.
Auri cæcus amor natiuum uincit amorem:
  Cœperunt natæ crimen amare suæ.
Dant uitijs furtisq; locum: dant iungere dextras,
  Et totum ludo concelebrare diem.
Permissum fit uile nefas. fit languidus ardor.
  Vicerunt morbum languida corda suum.
Illa nihil quæsita uidens procedere, causam
  Odit, & illæso corpore tristis abit.
Proieci uanas sanato pectore curas,
  Et subitò didici quàm miser antè fui.
Salue sancta inquam, semperq; intacta maneto
  Virginitas, per me plena pudoris eris.
Quæ pòst quàm perlata uiro sunt omnia tuto,
  Meq; uidet fluctus exuperasse meos:
Macte, inquit, iuuenis proprij dominator Amoris,
  En de contemptu sume trophæa tuo.
Arma tibi Veneris, cedantq; Cupidinis arcus,
  Cedat & armipotens ipsa Minerua tibi.
Si tibi peccandi studium permissa potestas
  Abstulit, atq; ipsum talia uelle fugit.
Ingrati, tristes pariter discessimus ambo.
  Dissidij ratio uita pudica fuit.

REstat adhuc alios, turpesq́; reuoluere casus,
Atq; aliquo molli pascere corda ioco.
Conueniunt etenim deliræ ignaua senectæ,
Aptaq́; sunt operi carmina uana meo.
Sic uicibus uarijs, alternis uoluimur annis,
Et mutata magis tempora grata mihi.
Virgo fuit, species dederat cui candida nomen,
Candida, diuersis sat bene compta comis.
Huic ego per totum uidi splendentia corpus
Cymbala multiplices edere pulsa sonos.
Nunc niueis digitis, nunc pulsans pectine chordas,
Arguto quicquid murmure dulce loqui.
Hanc ego saltantem subitò correptus amaui,
Et cœpi tacitus uulnera grata pati.
Sic me diuersis tractum de partibus, una
Carpebat uarijs pulchra puella modis.
Singula uisa semel, semper memorare libebat,
Hærebatq; animo nocte, dieq; meo.
Sæpe uelut uisæ lætabar imagine formæ,
Et procul absenti uoce, manuq; fui.
Sæpe uelut præsens fuerit, mecum ipse loquebar,
Cantabam dulces quos solet illa modos.
O quoties demens, quoties sine mente putabar,
Nec puto fallebar, nec bene sanus eram.
Certè difficile est abscondere pectoris æstus,
Panditur & clauso sæpius ore furor.
Nam subitò inficiens uultum pallorq;, ruborq;,
Interdum certæ uocis habebat opus.
Nec minus ipsa meas prodebant somnia curas,

Somnia secreti non bene fida mei.
Nam cùm sopitos premerent obliuia sensus,
Confessa est facinus conscia lingua suum.
Candida clamabam propera: cur candida cessas?
Nox abit, & furtis lux inimica uenit.
Proximus ut genitor mecum comitatus amatæ
Virginis, in gelida fortè iacebat humo:
Illius ad nomen turbatos excitat actus:
Exilit, & natam credit adesse suam.
Omnia collustrans, toto me corde solutum
Prospicit afflantem, nec meminisse mei.
Vana putas? an uera sopor ludibria iactat?
Et te uerus, ait, pectoris ardor habet?
Credo equidem assuetas animo remeare figuras.
Et fallax studium ludit imago suum.
Stat tamē attonitus, perplexaq; murmura captat.
Et tacitis precibus dicere plura rogat.
Sic ego, qui cunctis sanctæ grauitatis habebar.
Proditus indicio sum miser ipse meo.
Et nunc infelix tota est sine crimine uita.
Et peccare senem non potuisse pudet.
Deserimur uitijs, fugit indignata uoluptas:
Et quod non possum, non potuisse iuuat.
Hoc etiam meminisse licet, quod serior ætas
Intulit, & gemitus quos mihi læta dedit.
Has sed quis posit naturæ astringere partes?
Gnarus, & ut sapiens noxia sæpe uelit?
Interdum rapimur uitijs, trahimurq; uolentes.
Et quæ non capiunt, pectora bruta uolunt.

Missus ad Eoas legati munere functus,
Tranquillum cunctis nectere pacis opus
Dum studeo geminæ componere fœdera pacis,
Inueni cordis bella nefanda mei.
Hîc me suscipiens Hetruscæ gentis alumnum,
Inuoluit patrijs Graia puella dolis.
Nam cùm se nostro captam simularet amore,
Me potius uero fecit amore capi.
Peruigil ad nostras adstabat manè fenestras,
Nescio quid Græco murmure dulce canens,
Nunc aderāt lacrymæ, gemitus, suspiria, pallorq́;,
Et quicquid nullum fingere posse putes.
Sed uelut afflicto nimiùm miseratus amore,
Efficior potius tunc miserandus ego.
Hæc erat egregia forma, uultusq́; sereni,
Grata, micans oculis, nec minus arte placens.
Docta loqui digitis, & carmina fingere docta,
Et responsuram sollicitare lyram.
Illam Sirenijs stupefactus cantibus æquans,
Efficior demens alter Vlysses ego.
Et quia non poteram tantas euadere moles,
Nescius in scopulos, & uada cæca feror.
Quid referam gressus certa se lege mouentes?
Suspensosq́; nouis paßibus ire pedes?
Grande erat inflexos gradibus numerare capillos,
Grande erat in niueo pulchra colore coma.
Vrebant oculos duræ, stantesq́; papillæ,
Et quas astringens clauderet una manus.
Ah quantùm mentem stomachi fultura mouebat,

Atq;

Atq; sub exhausto pectore pingue femur.
Vrebar teneros astringere fortiter artus,
Visa per amplexus ossa sonare meos.
Grandia clamabam nimiùm me brachia lædunt.
Non tolerant pondus subdita membra tuum.
Dirigui, quantusq́; fuit calor ossa reliquit,
Et nata est ueniæ causa pudenda meæ.
Non sic lac tenerum permista coagula reddunt.
Nec liquidi mellis spuma liquoris erit.
Succubui, fateor, Graiæ tum nescius artis.
Succubui Thusca simplicitate senex.
Qua defensa suo superata est Hectore Troia.
Vnum non poterat fraus superare senem?
Muneris inuicti curam, studiumq́; reliqui.
Deditus imperijs sæue Cupido tuis.
Nec memorare pudet tali me uulnere uictum.
Subditus his flammis Iuppiter ipse fuit.
Sic mihi prima quidem nox affuit, & sua soluit
Munera: grandæuo uix subeunda uiro.
Proxima destituit uires, uacuusq́; recessit
Ardor, & in Venerem segnis ut antè fui.
Illa, uelut proprium repetens infesta tributum.
Instat, & increpitans, debita reddis? ait.
Sed nihil hic clamor, nil sermo mitis agebat:
Quod natura negat, reddere nemo potest.
Erubui, stupuiq́;, omnes uerecundia motus
Abstulit, & blandum terror ademit opus.
Contrectare manu cœpit frigentia membra,
Meq́; etiam digitis solicitare suis.

Nil mihi torpenti, nil tactis profuit illis,
Restitit in medio frigus ut antè foco.
Quæ te crudelis rapuit mihi fœmina? dixit,
Cuius ab amplexu fessus ad arma redis?
Iurabam curis animum mordacibus uri,
Nec posse ad luxum tristia corda trahi.
Illa dolum credens, non falles, inquit, amorem.
Plurima cæcus amor lumina semper habet.
Quin potius placido noli unquam parcere ludo.
Proijce tristitias, & renouere iocis.
Obtundunt siquidem curarum pondera sensus:
Intermissa minus sarcina pondus habet.
Tunc egomet toto nudatus corpore lecto,
Effusis lacrymis talia uerba dedi.
Cogimur heu segnes crimen, uitiumq; fateri,
Ne meus extinctus fortè putetur amor.
Me miserum, cuius non est culpanda uoluptas.
Iudicor infelix debilitatis ope.
En longo confecta situ tibi tradimus arma,
Arma ministerijs quippe dicata tuis.
Fac quodcunq; potes. nos cedimus: hoc tamen ipse
Grandior est hostis, quo minus ardet amor.
Protinus Argiuas admouit turpiter artes,
Meq; cupit flammis uiuificare suis.
Ast ubi dilecti persensit funera membri,
Nec uelut expositum surgere uidit opus.
Erigitur: uiduoq; toro laniata recumbens,
Vocibus his luctus, & sua damna fouet.
Mentula festorum cultrix operosa dierum

Quond

Quondam diuitiæ, delitiæq; meæ,
Quo te deiectam lacrymarum gurgite plangam?
Quæ de tot meritis carmina digna feram?
Tu mihi flagranti succurrere sæpe solebas,
Atq; æstus animi ludificare mei.
Tu mihi per totam custos grauissima noctem,
Consors lætitiæ, tristitiæq; meæ.
Conscia secreti semper fidissima nostri,
Adstans in nostris peruigil obsequijs.
Quò tibi feruor abit, per quem feritura placebas?
Quò tibi cristatum, uulniferumq; caput?
Nempe iaces nullo, ut quondam, suffusa rubore,
Pallida demisso uertice nempe iaces.
Nil tibi blandiciæ, nil dulcia carmina prosunt,
Non quicquid mentem sollicitare solet.
Sic uelut exposito meritam te funere plango,
Occidit aßiduo quod caret officio.
Hæc ego cum lacrymis deducta uoce canentem
Irridens, dictis talibus increpui:
Dum defles nostri languorem fœmina membri,
Ostendis morbo te grauiore premi.
Vade inquam felix, semper felicibus apta,
Vtere cognatis utere delicijs.
Illa furens, credo quod nescis perfide dixit,
Non fleo priuatum, sed generale chaos.
Hæc genus humanũ, pecudũ, uolucrũq;, ferarũq;,
Et quicquid toto spirat in orbe, creat.
Hac sine diuersi nulla est concordia sexus,
Hac sine coniugij gratia summa perit.

Hac

Hæc geminas tanto constringit fœdere mentes,
Vnius ut faciat corporis esse duos.
Pulchra licet pretium si desit, fœmina perdit,
Hæc si defuerit, uir quoq; turpis erit.
Hæc si gemma micans rutilum non cōterat aurū,
Aeternum fallax, mortiferumq́; genus.
Tecum pura fides, secretaq́; certa loquuntur,
O uerè pretium, fructiferumq́; bonum.
Cedunt cuncta tibi, quodq́; est sublimius, ultro
Cedunt imperijs maxima quæq; tuis.
Nec subtracta gemunt, sed se tibi subdere gaudēt.
Vulnera sunt iræ prosperiora tuæ.
Ipsa etiam totum moderans sapientia mundum,
Porrigit inuitas ad tua iura manus.
Sternitur icta tuo uotiuo uulnere uirgo,
Et percussa nouo læta cruore iacet.
Flet tantum, rideq́; suum laniata dolorem,
Et percussori plaudit amica suo.
Non tibi semper iners, non mollis conuenit actus,
Mixtaq́; sunt ludis fortia facta tuis.
Nam nunc ingenio, magnis nunc uiribus usa,
Nunc his quæ iuueni sunt inimica malis.
Nam tibi peruigiles impendunt sæpe dolores,
Hymbres, insidiæ, iurgia, damna, pudor.
Tum mihi sæpe feri commendas corda tyranni,
Sanguineus per te Mars quoq; mitis erit.
Tu post extinctos, debellatosq́; gigantes,
Excutis irato tela trisulca Ioui.
Tu cogis rapidas affectus discere tigres,

Per te

Per te blandus amans redditur ipse leo,
Mira tibi uirtus, mira est patientia, uictos
Diligis, & uinci, uincere sæpe uolens.
Quum superata iaces, uires, animosq; resumis,
Atq; iterum uinci, uincere rursus amans.
Ira breuis, longa est pietas, recidiua uoluptas,
Et quum posse perit, mens tamen una manet.
Conticuit tandem longo satiata dolore,
Ac uelut expletis desinit exequijs.

CLaude precor miseras ætas uerbosa q̃relas,
Nunquid adhuc uitium uis reserare tuum?
Sit satis indignum leuiter tetigisse pudorem,
Contrectata diu crimina crimen habent.
Omnibus est eadem leti uia: non tamen unus
Est uitæ cunctis, exitijq; modus.
Hac pueri, atq; senes pariter, iuuenesq; ferentur,
Hac par diuitibus pauper egenus erit.
Ergo quod astrictum, quodq; est uitabile nulli,
Festino gressu uincere præstat iter.
Infelix ceu iam defleto funere surgo,
Hac me defunctum uiuere parte puto.

FINIS.

SEQVENS LYRICVM QVIA
à plerisq; Cor. Gallo attribuitur,
hîc adiicere libuit.

LIDIA bella puella, candida,
Quæ bene superas lac, & lilium,

Albamq;

Albamq; simul rosam rubidam.
Aut expolitum ebur Indicum.
Pande puella, pande capillulos
Flauos, lucentes ut aurum nitidum.
Pande puella collum candidum,
Productum bene candidis humeris.
Pande puella stellatos oculos,
Flexaq; super nigra cilia.
Pande puella genas roseas,
Perfusas rubro purpuræ Tyriæ.
Porrige labra, labra corallina.
Da columbatim mitia basia:
Sugis amentis partem animi:
Cor mihi penetrant hæc tua basia.
Quid mihi sugis uiuum sanguinem?
Conde papillas, conde gemipomas,
Compresso lacte quæ modò pullulant.
Sinus expansa profert cinnama:
Vndiq; surgunt ex te deliciæ.
Conde papillas, quæ me sauciant
Candore, & luxu niuei pectoris.
Sæua non cernis quòd ego langueo?
Sic me destituis iam semimortuum?

FINIS.

